

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یون دی یون دی

(د اروپا یونلیك)

لیکوال

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	که یون دی یون دی
لیکوال:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د لیکوال پرله پسې نومره:	(۲۹)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲۹)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه سرلیک	مخ
یادښت	الف
سریزه	۱
د سفر هدف	۷
د سفر تیاری	۱۱
د دوبی پر لوري	۱۴
د فرانکفورت پر لوري	۴۱
د غریب صیب د کور پر لوري	۵۲
د کولن پر لوري	۶۵
کونړ سیند مشاعره	۸۰
د حاجي صیب فضل الرحمن کور	۹۰
د پاریس پر لوري	۱۱۱
د بلجیم پر لوري	۱۳۳
یوه غرمه له باوري صیب سره	۱۴۰
د هالنډ پر لوري	۱۴۸
یوه شپه د مجبور صیب په کور کې	۱۶۲
له ولسوال صیب سره یو سباناری	۱۷۰
د ډنمارک پر لوري	۱۷۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاوکم یو ساعت په یوه ببړې کې	۱۸۱
یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې	۱۸۷
د ډاکټر شېرشاه مېلمستیا	۲۰۲
د ببکسیارصیب د شاعرۍ په ویاړ یو ادبي ماښام	۲۰۴
د سویډن پر لوري	۲۱۰
په ډنمارک کې د موسیقۍ یوه شپه	۲۱۷
له ډنمارکه د جرمني پر لوري	۲۲۴
د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه ناسته	۲۲۶
له ډاکټرصیب همایون همت سره خبرې اترې	۲۴۲
یوه غرمه له ډګروال صیب حضرت رسول سره	۲۴۶
دوه ساعته دانځور صیب په کور کې	۲۴۷
له فرانکفورت ځخه د دوبۍ پر لوري	۲۲۵
له دوبۍ ځخه د کابل پر لوري	۲۲۷
د محمد اسمعیل یون پېژندنه	۲۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادښت

لیکوال خپل نوی تخلیق شوی اثر تر چاپ مخکې یو بل لیکوال ته د یو څه لیکلو لپاره سپاري، چې نړۍ دغه کار د ټولو لیکوالو ترمنځ د یو دود بڼه غوره کړې ده. د لیکوال پر قوي لیکنه رایه ورکول، خپل نظر څرګندول، مثبت او منفي ټکي یې په ګوته کول، دا هغه څه دي، چې د اثر لیکوال یې هیله لري. دا هیله باید په پوره انصاف او ژوړې کتنې سره ترسره شي، چې د لیکوال باور له زخمي کېدو څخه خوندي شي. ما د خپل ګران ملګري یون صاحب د اوږده او له خاطرو ډک سفر یونلیک د کمپوز پر وخت وکوت او پر دې مهال یې د څه لیکلو په نیت ماته راوسپاره، د پاڼو د سپارلو پر وخت یې راته سپارښتنه وکړه، چې په املا، انشا او ژبې پسې یې مه ګرځه. کېدی شي، چې د یون صاحب به کوم څه په زړه کې ګرځېدلي وي؛ خو ما له ځانه سره وویل، د یون صاحب لکه، چې پر ما یا دومره ډېر کړاو پېرزو نه دی او یا هم کېدی شي، چې یون صاحب په ما کې ددې صلاحیت نه لیده، چې د هغوی په لیکنه کې څه بدلون او یا هم کمی او زیاتی راولم؛ ځکه یون صاحب زمونږ د ژبې او ټبر د معتبرو لیکوالو په کتار کې راځي.

په هر حال، یو یا دوه څیزونه، چې ماته د یون صاحب د غوښتنې په توګه څرګند وو، یو دا و، چې زه له ښاغلي یون صاحب سره د سفر تر ټولو ډېر نړۍ ملګری وم او یون صاحب دا هیله لرله، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي د سفرنامې د لیکلو پر مهال ځینې مهم شیان پاتې وي، چې زما په ذهن کې راځي، وریاد به یې کړم او دویم یې د ده لورینه بولم، ځکه لیکوال په ډېره خواری د خپل زړه په وینو لیکلی اثر هغه چاته سپاري، چې باور پرې لري او زه یې مننه کوم.

ما د یون صاحب لیکنه په پوره دقت ټکي پر ټکي ولوستله، په ډېره خوښۍ او روانه ژبه لیکل شوې وه، له وړیا تجربو نیولې بیا تر ګڼو فرهنګي او سیاسي تودو بحثونو پورې، ټوکې او سیاسي طنزونه په کې له ورایه ښکاري، چې دا د یون صاحب د ذهن او قلم ظرافت څرګندوي، خو یو نیم ځای په کې تر پولو هم اوښتی، لږ شانتې د اروپایي کولتور تاثیر په کې تر ستر ګو کېږي.

په یونلیک کې هغه څه، چې ما د ښاغلي یون د لېونۍ مینې او له خپل وطن سره ډده د بې کچې لورینې په توګه ولیدل، د یون صاحب پر اروپایانو او دوبۍ والو باندې زړه راښکونکې منظرې او ښایسته ودانۍ نه دي پېرزو، هر چېرې یې چې ښایسته منظره او ودانۍ ترسترګو شوې؛ غواړي د خپلې لېونۍ مینې په کرین یې اوچتې او بیا د لغمان او یا د هېواد په کوم بل کونج کې کوزې کړي.

دا چې دا کار څومره امکان لري او که نه؟ د هغه نیت زما لپاره د ستاینې وړ دی.

یون صاحب ځکه د ستاینې وړ دی، چې زموږ د ټول سفر په اوږدو کې ما یو ځل هم دی ونه لید، چې قلم او کاغذ یې اخیستی وي او د سفر خاطرې او سیمې له ځانه سره د یادښت په توګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوندي کړي. یون صاحب ټول سفر په خپل ذهن کې خوندي کړی دی. د ملکونو او ملګرو نومونه، په غونډو کې خبرې اترې، ټوکې ټکالې، د سیمو حالات، د هېوادونو او سیمو ترمنځ د لارو واټن... بالاخره ټول سفر یې په خپل واړه، خو کاري سر کې ساتلي دي، چې ماته د کمپیوټر د فلش په ښه څرګند شو او یا هم کېدی شي د لغمان هغه مشهور فلش (...) ورسره مرسته کړې وي او یا خو به یې کوم بل چل کړی وي، ځکه د سفرنامې د لوستلو پر مهال ماته ډېر هغه څه رایاد ېدل، چې زما له ذهن څخه وتلي وو. د مثال په توګه د لارو فاصلې او د سفر په بهیر کې ډېرې پټې او ښکاره خبرې.

په هر حال د خپل خواږه او ګران ملګري یون صاحب ددې سفرنامې خوږه او روانه ژبه او کمپیوټري ذهن ستایم، چې دا سفرنامه یې له ټولو خاطرو او تجربو سره له کمښت پرته لیکلې. ده ته د نورو داسې له کیسو ډکو سفرونو په هیله.

لوستونکي په مینه او اوسېله د کتاب لوستلو ته وربولم، چې په وړیا توګه د ښاغلي یون صاحب له تجربو نه ګټه پورته کړي.

په درنښت
محمد عاشق غریب

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

ژوند یو سفر دی، له بابا ادمه تر دې دمه ژوند ټول په سفر کې روان دی او په سفر کې تېرېږي، که ژوند حرکت او سفر، ونه کړي، ژوند ودرېږي او چې ژوند ودرېد د ژوند پای ځي، د ژوند د پای یو نوم مرګ دی او مرګ هم داسې حق دی، چې: "منکر پرې اعتراض کولای نه شی" که مرګ نه وای ژوند به خوند نه لرلای او که سفر او ستړیا نه وای، سکون او سوکالي به مانا نه لرله، ژوند ددغسې اضدادو یوه مجموعه ده او په پای کې به د الله(ج) د حکم مطابق: ((هر ژوندی د مرګ مزه څکي))، خو ژوند له دومره بې وفایو او بدرنګیو سره سره بیاهم خوږ دی، ارزښت لري او ((ښه خو دا چې د چا نوم په کې یادېږي- په فاني دنیا به نه وي ژوندي تل څوک)) د ژوند خوږلني هغه وخت زیاتېږي، چې د مینې او عواطفو په مزي وتړل شي او بختور هماغه څوک دي، چې ژوند یې د مینې خوږلنیو ته وقف کړی دی او که څوک خپل لنډ تنګ ژوند ته وګوري، نو کېدی شي د کینې پر لمن لاړې تو کړي او د خپل ژوند یوه شېبه هم د کینې او نفرت باد ته پرې نه ږدي. هغه د شاعر خبره:

دا ژوند خو زمونږ کم د محبت لپاره هم دی
حیرانېږم چې نفرت ته وزګارېږي خلك څنګه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه هم د هغو انسانانو په جمله کې يم، چې غواړم د ژوند پر رموزونو او اسرارو پوه شم، له هغې ورځې، چې مې ښې او کينې لاس پېژندلای، نو د سکون او خوځون په لټه کې يم، څه شی د انسان د سکون وړ دی، دعقايدو ناپايه او ناڅرګند جهان؟ د کائيناتو د خالق د رازونو ډکه دنيا؟ جغرافيايي حدودو او د قومي احساساتو پالنه؟ او نورو نورو څيزونو ته پناه ور وړل او پر هغوی ډډه لګول؟ که د انسان او ټولو ژوندیو موجوداتو د ژوند او حق درناوی او نور...؟ انسان که په دې ټولو کې هر يو د خپل ځان د سوکالۍ او د خپل روح د ارامۍ وسيله ګڼي، ګڼي به يې، خو دا پوښتنه به ضرور ورسره پيداکېږي، چې دا کار او زيار او يا هم د مذهبونو په اصطلاح رياضيت به له کومه پيلوي؟ له نور جهانه او که له خپل ځانه؟ دې پوښتنې ته به هر سړی خپل ځواب لري، خو زه فکر کوم، چې که انسان ځان ته متوجه شي، خپلو خوبونو او تعبيرو ته او بيا هغو ته پام وکړي، نو فکر نه کوم د نورو ځوروني او ټکونې ته وخت پيداکړي. زه د هغو کسانو له جملې څخه يم، چې ډېر سفرونه کوم، هر سفر مې په ژوند کې يوه نوې تجربه را زياتوي، تجربه د انسانانو د مسلسلو او تکراري عملونو او پېښو يو نچوړ دی او انسان ته په خورا قيمت تمامېږي او کله کله دده د ژوند په نيمايي قيمت. هره تجربه د ژوند له

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختو پراوونو تېرېږي او د پوخوالي پورې ته رسېږي، متلونه، اصطلاحګاني او کنايې د ولس د اوږدو تجربو يو نچوړ دی، ددې تجربو زيان هغه چا اوچت کړی، چې تجربه پرې تېره شوې ده. يوه ورځ له پښتوره د کابل پر سفر وم، د هېواد پر اکثرو سيمو د طالبانو د واك څېې چلېدې، په موټر کې د ژوند سفر او د ژوند د تجربو يو بحث راغی، يوه سړي وويل: ما يوه تجربه په يونيم لك روپو (کلدارو) واخيسته، نورو وخندل، يوه بل وويل: يو نيم لك روپی څوك سړی نه اخلي، پاتې لاتجربه، دې وخت هغه لومړي سړي بيا وويل: دا چې دې وطن کې څوك سړی په يوه روپی نه اخلي دا خو دا چې دلته د سړي قدر نه شته، خو ماته خپله يوه تجربه په يونيم لك روپو تمامه شوې، سړي وويل: دا کيسه ځکه تاسې ته کوم، چې تاسې باندې داسې کار ونه شي، چې يوه تجربه په دومره لوړ قيمت راونيسئ. سړي ادامه ورکړه: ما خپل يو ډېر نږدې دوست سره يو نيم لك روپی د دوو اوونيو لپاره په داسې حال کې امانت کېښودې، چې د بل چا وې او ما بايد دوه اوونۍ وروسته هغوی ته ورسپارلې وای، دوه اوونۍ وروسته چې مې دوست کره ورغلم او د پيسو مې ورته وويل، هغه وويل: والله هغه خو ما پر کار اچولي، لږ صبر وکړه. څو ورځې وروسته به يې درته پيدا کړم، ما ويل دا خو مې ځکه تا سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښنودلې، چې دا پردې پيسې وې ما ويل، چې پر لاره يې څوك راځخه ونه وهي دوه اوونۍ وروسته دا خلك راځي، زه بايد د هغوی پيسې ورته ورکړم، خو ده بيا ټينګار وکړ؛ ځه بابا خورم خو يې درځخه نه، در به يې کړم، لږ صبر وکړه، دومره يې ګرمه مه خوره، دې کې مياشتې وتې، مياشتې کلونه شول، دا يې څلورم کال دی، چې د پيسو درك نه شته، دومره يې پيسو پسې سترې کړم او دومره مې پرې نورې ولګولې، خو پيسې مې را ونه کښلې، دې سړي وويل: دا دکاندار زما نږدې خپلوان دی، خبره زمونږ د کورنيو خفګانونو ته ووته، خو پيسې مې خپلې نه شوې، له ما څخه هغه نور دوستان هم خفه شول او دا دوستان هم او پيسې هم لاړې، نو اوس زه ډېر احتياط کوم او خپلو خپلوانو سره د ډېرو پيسو معامله نه کوم، خو اوس تاسو ووايست چې ماته دا تجربه په يونيم لك کلداري تمامه شوې که نه؟ ټولو وويل: هو والله! دا تجربه هغه سړي ته په دومره پيسو پرېوتې وه، خو په موټر کې ناستو خلکو ته ډېره ګټوره او ورېا ځکه تمامه شوه، چې لګښت يې بل چا پرېکړی و، خو نور به تړې په راتلونکي کې په ورېا ډول ګټه اخلي.

که دغه سړي دا کيسه په سفر کې نورو ته نه وای کړې، نو کېدی شي ددې تجربو د قيمت بار په ژوند کې پر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو هم راغلی وای، نو د سفر یوه ګټه دا وه، چې له دومره لویې تجربې څخه مو په وړیا ډول ګټه واخیستله.

نو زه چې دا کرښې لیکم هم دا هدف لرم، چې د خپل سفر تجربې او په سفر کې د نورو ترلاسه شوې تجربې نورو ته انتقال کړم.

انسان کولای شي بېلابېلو هېوادونو او سیمو ته د سفر له لارې د هغوی له ژوند دود، کلتور، جغرافیایي جوړښت او علمي پرمختیاوو او اندود څخه خبر شي او د بېلابېلو اثارو او یونلیکونو له لارې نور خلک د هغو د ژوند له حالاتو خبر کړي. یونلیکلونه په حقیقت کې د دوو بېلابېلو ټولنو د پېژندنې یوه ښه وسیله ده، د تاریخي یونلیکونو له لارې مونږ د بشري تمدن او د هېوادونو پخوانۍ بڼه کتلای شو. اوسني یونلیکونه د خلکو ژوند اوسنۍ بڼه منعکسوي او طبیعي خبره ده، چې زمونږ اوسنی تاریخ د سبا ورځې، منځنی او د بل سبا ورځې پخوانی تاریخ جوړوی.

زما ددې یونلیک غټه برخه په اروپا کې د مېشتو افغانانو فرهنګي ژوندانه ته ځانګړې شوې، ددوی فردي، ټولنیز او فرهنګي ژوند رانغاړي، د هېواد پالنې او ملتپالنې روحیه یې منعکسوي او د ژوند ستونزو ته یې نغوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې یونلیک ځینې برخې ما د سفر تر ګرځېدو وروسته په الوتکه، ځینې په دوبۍ او ځینې بیا څه مهال (څو میاشتې) وروسته په کابل کې لیکلي، نو کېدی شي ځینې مسلې مې لکه څنګه چې ښایي هغه شان نه وي منعکس کړي، خو دې سره سره هیله من یم هغه څه چې مالیدلي او لیکلي له واقعیت سره منطبق وي او نورو هغو افغانانو ته، چې اروپا ته ځي او راځي د هغو لپاره د رڼا د یوه څرک حیثیت غوره کړي.

په درنښت

پوهندوی محمد اسمعیل یون

ارګ- د جمهوري ریاست ودانۍ

د ۱۳۸۷ل کال د کب ۲۲مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر هدف

زه تر دې سفر دمخه دوه ځله جرمني ته تللی يم، خو دواړه ځله په رسمي سفر. يو ځل د افغانستان د اساسي قانون تر جوړېدو دمخه د " افغانستان، اساسي قانون او مدني ټولنه" په نوم په بن ښار کې د يوه اووه ورځنې سيمينار او بل ځل د جرمني په ګارمېش ښارګوټي کې د تروريزم په اړه د يوه لس ورځنې ورکشاپ ګډونوال وم. خو دا دواړه رسمي سفرونه وو، چې په لومړي کې يې ګڼ شمېر افغانانو او په دويم کې يې څلور تنو افغانانو او د نړۍ د نړدې پنځوسو هېوادونو استازو ګډون کړی و، پر اول ځل مې هم تر سيمينار وروسته څو ورځې تېرې کړې او پر دويم ځل هم، پر لومړي ځل مې په جرمني، ډنمارک او هالنډ کې يو شمېر افغان ليکوالو او فرهنګيانو سره وکتل، خو لاپه تفصيل سره خبرې ونه شوې او پر دويم ځل خو مې يوازې انځور صيب، غريب صيب، نجيب احمدزي صيب او ډاکتر شېرولي سره وليدل او پر ګڼو مسايلو مو خبرې ورسره وکړې، خو نور افغانان مو ونه شو ليدلای. نو لومړی ځل چې ما جرمني وليده، هم ډېر خفه شوم او هم ډېر خوشاله، خفه په دې شوم، چې زمونږ هېواد په کومه کچه دی او دا هېوادونه کوم حد ته رسېدلي دي، د افغانستان کنډوالې، دوړې، وچکالي او ګردونه او د جرمني ودانۍ، شينوالی او پاکي، يو له بله ډېر واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وخت یوه لیکوال مورِ ته کیسه کړې وه: جرمني دومره اباد او پاك هېواد دی، چې سړی فکر کوي په اوبو یې مینځلی وي، کله چې زه جرمني ته راغلم، ربنتیا هم دې خلکو زیات زحمت کښلی او خدای(ج) ورته هم ښه طبیعت په برخه کړی دی. خدای تعالی خو مورِ ته هم ښه طبیعت را په برخه کړی و، دا چې مورِ ونه شو ساتلای، ګناه د طبیعت نه، بلکې ټوله ګناه زمورِ خپله وه، ربنتیا هم جرمني دومره پاك او صفا و، لارې، کوڅې او سړکونه یې دومره پاك وو او داسې ښویې ښکاره کېدل، لکه غوا چې هر سهار خپل بچی څټې او پر وجود یې هېڅ ویښته ببر نه پرېږدي، جرمني هم لکه د غوا د بچي په شان ښویی و. هغه ایډیال چې زما په ذهن کې و او زمورِ شاعرانو د خپل وطن د ابادۍ لپاره هغه په شعرونو کې انځورلی، جرمني په همغه شان جوړ و، نو ما ویل، چې ټول مې جګ کړی وای او په خپل وطن کې مې ایښی وای، خو جرمني سره مې رخه او کینه ځکه نه وه، چې له افغانانو سره داسې یو تصور دی، چې جرمنیان خپل نژاد ګڼي او زړه کې ورسره ژوره خواخوږي لري، جرمني هغه هېواد دی، چې د افغانستان په تېر دوه نیم لسیز سیاسي بحران کې ناپېیلی پاتې شوی او د کومې جنګي ډلې ملاتړ یې نه دی کړی، خیر په هر ډول هغه سفرونه داسې وو، چې مورِ ډېر څه ونه شو لیدلای او څه مو چې ولیدل، که څه هم ډېر مهم وو خو د هغو د لیکلو چانس پیدا نه شو. له تېرو څو میاشتو راهیسې د ګڼو اروپا مېشتو فرهنګیالو افغانانو، په تېره بیا د المان مېشتو افغانانو له خوا ګڼ شمېر لیکنې او ځینې ګړنې بلنلیکونه راورسېدل، چې یو ځل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بايد هلته سفر وکړم او له نړۍ څخه افغان فرهنګيانو سره وګورم. ددې افغانانو د لېوالتيا يو علت دا و، چې په تېرو څو کلونو کې د هېواد له پرمختياوو، په ژوره توګه ځان خبر کړي. له مالي پلوه او هم د سفر د رسمي اسانتياوو له مخې زه په داسې دريځ کې وم، چې د دوی ستونزې مې نه درنولې. له سياسي پلوه هم داسې يو څوک وم، چې دوی ما سره په ازاده فضا کې د زړه خواله کولای شول، نو ځکه خو يې د هېوادنۍ مينې او ولولې پر اساس زما پر ورتګ ټينګار کاوه، يو ځل هالنډ مېشتو افغان فرهنګيانو، د يوه علمي سيمينار لپاره ماته رسمي بلنليک راولېږه، په کابل کې د هالنډ سفارت ته د هغه بلنليک په ورتسليمۍ کې زما له خوا څو ورځې ځنډ پېښ شو، نو ځکه د ويزې امکان پر وخت ميسر نه شو، نو په سيمينار کې د ګډون جوګه نه شوم او خپله ليکنه مې ((د افغانستان اوسنۍ رسنۍ)) تر سرليک لاندې، په هالنډ کې د افغانستان کلتوري ټولنې ته ولېږله او د ډېر هڅاند ليکوال ښاغلي عبدالله احسان له خوا هلته ولوستل شوه.

خو عبدالله احسان او په هالنډ کې نورو دوستانو سره مې ژمنه وکړه، چې کله هم زه د اروپا کوم هېواد ته درشم، ضرور به ستاسې ليدو ته درځم. په جرمني کې د افغانستان کلتوري ودې ټولنې لاپخوا دوه ځله بلنليک رالېږلی و، خو ماته د وخت تنګسيا وه، دا ځل د ډېرو دوستانو هيله وه، چې بهرمېشتي افغانان زياته علاقه لري، د افغانستان له روانو حالاتو که څه هم خبر دي، خو په داسې ډول خبر شي، چې پر واقعيتونو په ناپېيلي ډول رڼا

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچول شي ، نو دوی ځکه له ما څخه ډېره هیله کوله، کـه څـه هـم زه د حکومـت پـه یـو حـساس ځـای کـې کـار کـوم، خـو دوی بـاور درلود ، چې زما دولتي موقف د واقعیتونو د بیان پر وړاندې خنډ نه شي جوړولای او نه زه داسې یو څوك یم، چې د دولت په خوښو د واقعیت پر ترخو پرده وغوړوم. نو اروپـا مېـشتو افغانـانو، پـه تېـره بیا فرهنګیانو ته، په افغانستان کې د تېر اووه کلن بهیر د بریـاوو او نیمګړتیـاوو څېړنـه او ارزونـه مهمـه وه او پـه دې اړه د دوی د نظرونو او وړاندیزونو راټولول هم خورا مهم وو، سربېره پر دې په کابل کې یو شمېر روښنفکرو ځوانانو هیله لرله، چې په کورنۍ او بهرنۍ کچه د افغاني میډیا یو داسې سیستم رامنځتـه شي، چې هم د افغانستان ضد میډیا زهر لـه منځـه یوسي او هـم هېوادوالـو کـې د میـنې، صـمیمیت، وروروڼـۍ، هېوادپـالنې او ملتپـالنې ولولې او روحیې پیاوړې کړي، په دې برخه کې یـو څه جزیـي کـار هـم شـوی، خـو د یـوې هـر اړخیـزې او ځـواکمنې میډیـا د رامنځتـه کولـو لپـاره بهـر مېـشتو افغـان لیکوالـو، فرهنګیـانو او د نظـر د خاونـدانو سـره سـلا مـشوره او د هغـو د تجربـه ییـزې او مـانیزې پانګې راجلبول، یو ډېر ضروري کار دی، زما لپاره دا خبره هـم پـه دې سـفر کـې ډېره مهمـه خبـره وه. نـو دغـو دوو مـسلو د هېـواد د حـالاتو تـشریح او د مثبـتې رسـنیو رامنځتـه کـول، زمـا د سـفر محتوایي برخه جوړه کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر تیاری

کله چې مې د سفر نیت پوخ شو، نو د سفر د امکاناتو پر برابرولو مې لاس پورې کړ، د دفتر له مشرانو سره مې مشوره وکړه، د هغوی موافقه مې ترلاسه کړه، د ۱۳۸۶ل کال وروستیو ورځو ته مې خپل سفر برابر کړ، ما د همدې کال رخصتي هم نه وه اخیستې، خو دفتر زما له قانوني رخصتی پرته هم زما له تګ سره ځکه موافقه وکړه، چې له ببلابېلو افغاني فرهنګي کړیو سره ملاقاتونه او د هغو په سیمینارونو او ورکشاپونو کې ګډون زما د کار یوه اساسي برخه ده. دفتر ماته د افغانستان پر بهرنیو چارو وزارت، زما د پاسپورت د تمدید او له جرمني سفارت څخه د ویزې د اخیستلو مکتوب راکړ. مکتوب مې د دفتر د مسئول مامور (عنبري صیب) په لاس بهرنیو چارو وزارت ته ولېږه او ورته مې وویل چې د بهرنیو چارو وزارت دې د جرمني سفارت ته د خپل مامور په لاس مکتوب نه ورلېږي، ځکه زما د سفر دقیقه نېټه معلومه نه ده، عنبري صیب ته مې وویل چې مکتوب تاسې ورځخه راوړئ، موږ به یې خپله یوسو، هغه همداسې وکړل، یوه ورځ وروسته مکتوب راغی، د مارچ لومړی ورځ وه، ما او جمال رحمن چې اوس د جمهوري ریاست د مقام په دفتر کې مشاور دی دواړو مکتوب د جرمني سفارت د ویزې دفتر ته ورتسلیم کړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته مو دوه فورمې هم ډکې کړې، هغوی موږ ته وویل چې د څومره وخت لپاره او پر کومه نېټه ځئ! موږ لیکلي وو: ((د دوو اوونیو لپاره او د مارچ پر (۱۵) نېټه)) هغوی وویل: تاسو چې جرمني کې کومې ټولنې دعوت کړي یاست دهغو ادرس او یو مکتوب هم په کار دی، خو څومره ژر چې وي وخت کم دی، نو موږ به ستاسو کارونه په جریان کې واچوو، خو تاسې کولای شئ د هغې ټولنې مکتوب درې څلور ورځې وروسته هم راولېږئ، ما په جرمني کې انځور صیب ته ټلېفون وکړ، چې د افغانستان کلتوري ودې ټولنې یو مکتوب هم په کار دی، هغه وویل: زه خو همدا اوس کابل ته در روان یم، څو دقیقې وروسته مې پرواز دی، خو زه به د ټولنې سرپرست ډاکتر صیب صابر ته ووایم، چې هغه یې په برېښنالیك درولېږي.

د ډاکتر صیب صابر زوی محمد نسیم صابرصیب ماته په ایمیل بلنلیك راولېږه، دا وخت انځور صیب هم کابل ته رارسېدلی و، هغه لاسلیك کړ او د مارچ پر (۳) مه نېټه مو د المان سفارت ته ورتسلیم کړ، د مارچ پر لسمه د المان سفارت د ویزې دفتر موږ ته ویزه راکړه او د مارچ له ۱۲-۲۵ نېټې پورې یې اعتبار درلود. مخکې تر دې چې زه د ویزې کارونه خلاص کړم، بصیر بهرامي چې زما نږدې ملګری دی، جرمني کې اوسي او فعلاً په مالیه وزارت کې د پارلماني چارو مشاور دی، ماته ویلي وو چې د مارچ پر میاشت زه هم ځم، کوښښ وکړه، چې سفر مو سره یوځای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مارچ پر (۱۵)مه په جرمني کې يوه مشاعره هم وه، نو ځکه بايد د مارچ پر (۱۵)مه زه هلته تللی وای. کله چې مې ويزه واخيسته بهرامي صيب ته مې وويل چې دی بايد خپل ټکټ بدل کړي، هغه همداسې وکړل، ما مخکې د دوبۍ ټکټ درلود او د جرمني مې نوی واخيست، د دوبۍ ټکټ مې بدل کړ د مارچ پر (۱۲) مه برابر کړ او د مارچ پر (۱۴) مه له دوبۍ څخه فرانکفورت ته د اماراتو په الوتکه کې مې ټکټ واخيست او د مارچ له (۱۴)مې سره مې برابر کړ. د بهرامي صيب ټکټ مو هم له همدې نېټې سره سم کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوبۍ پر لوري

د مارچ پر (۱۲)مه له کابله د دوبۍ په نیت وخوځېدو.د مارچ (۱۲)مه سهار دفتر ته لاړم، له دود سره سم مې مېرمن له قران شریفه دري ځله تېر کړم، قران مې په سترګو مچ کړ او له کوره ووتم، سره له دې چې مېرمن مې پر کورنیو او بهرنیو سفرونو نه خوښېږي، خو چاره څه وي؟ په تېره بیا دا چې سفر دې د ژوند یوه برخه شي، سهار دفتر ته لاړم، له ملګرو او انډیوالانو مې خدای پامانې واخیسته، بهرامي صیب وویل: زه درته (۱۲) بجې په پښتني بانك کې له دیاني صیب (د بانك رئیس) سره منتظر یم، له دې ځایه به ځو، زه لس بجې له دفتره د پوهنتون پر لوري د دې لپاره لاړم، چې هلته د علمي ترفیع په باب یوه استاد سره وګورم، یوولس بجې هلته ورسېدم، تر دوولسو بجو مې ورسره خبرې وکړې، دولس نیمې بجې د پښتني بانك ریاست ته ورسېدم، ډوډۍ مو دیاني صیب سره وخوړه، هغه وویل: زه هم دوبۍ ته ځم، جمال رحمن او څو تنه نور مېلمانه هم وو، یوه بجه د هوایي ډګر پر لوري وخوځېدو، د (VIP) دروازې له لارې هوایي ډګر ته ورداخل شو.

خپل پاسپورتونه مو د خروجي ټاپې لپاره یو مامور ته ورکړل، څو شېبې وروسته هغه بېرته راوړل، ویې ویل: تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید د (VIP) کارت ولرئ، پر دې وخت بهرامي صیب پرې په قهر شو، ته یون صیب نه پېژنې، چېرته کار کوي؟ مانه پېژنې، چتك یوسه چې اوس به VIP دروښیم، هغه مامور په خندا شو، ژر لاړ او زمونږ کار یې په پنځه دقیقو کې خلاص کړ، بیا کله چې د چك له وروستۍ دروازې څخه وتلو د سړي سر پنځه سوه افغاني اخلي، ما زر افغاني ورکړې؛ د دوو کسو، بهرامي صیب وویل پیسې مه ورکوه، زه دلته هېڅکله پیسې نه ورکوم، ما ویل خیر دی پرې چې زمونږ د حکومت بودیجه قوي شي.

الوتکې کې کېناستو، تقریباً دوه نیمې بجې مو پرواز وکړ، په الوتکه کې مو هغه د چا خبره نه کړه ولګاوه، نږدې دوه نیم ساعته وروسته دوبۍ ته ورسېدو، بهرامي صیب ته مې وویل دوبۍ کې زماهم ډېر انډیوالان دي او ستا هم، خو هېڅوك نه په عذابوو، یو عادي هوټل ته ځو او شپه کوو او که سبا زمینه برابره شوه یو نیم انډیوال به وګورو، هغه وویل: دوبۍ کې نو ستا کار نه شته، هغه زما کار دی، چې چېرته ځو او چېرته نه ځو. کله چې د دوبۍ هوایي ډګر ته کښته شو، میدان ته لارسېدلي نه وو، ده وخته چاته زنګ وواهه، چې مونږ ته اتاق او ځای وزګار کړه، هغه ورته وویل چې کیلي هلته د هوټل له کارکوونکو سره شته، پلاټ خالي دی، نن شپه ټول پلاټ ستاسو په واك کې دی او سبا شپه سهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وختي يو بل څوك هم راځي، چې کېدی شي يو اتاق هغه ته پرېږدئ.

کله چې د دوبی هوايي ډګر ته ورسېدو، نو ما ترانزيت ويزه نه لرله، د اماراتو سفارت نه مې ځکه د ويزې غوښتنه ونه کړه، چې يو خو ما يوه دوه مياشتې دمخه يوه ويزه اخيستې وه، د هغې وخت تېر شو، خو زه لاړ نه شوم او بله خبره دا وه چا راته ويلي وو، څوك چې اروپايي هېوادونو ته سفر کوي او تر (۱۲) ساعتونو زيات په دوبی کې معطلېږي، نو د پنځوسو ډالرو په مقابل کې وېزه ورکوي، بله خبره دا وه، چې جرمني ته د تګ پرمهال دا معلومه نه وه، چې زه به دلته پاتې شم که نه؟ خو خير په هر ترتيب کله چې د ترانزيت وېزې غوښتنه مو وکړه، نو د يوې شپې لپاره دوی تقريباً يو سلو اويا ډالره محاسبه کړي وو، د دوی دليل دا و، چې دوی د يوه پکيج په شکل ترانزيت وېزه ورکوي. بهرامي صيب که څه هم ډېر استدلال ورسره وکړ، يو څه ځای يې ونيو، خو ډېر نه، په پای کې يې ماته د دوه شپو وېزه ولګوله او يو زردرهم يې راڅخه واخيستل، دې پروسې تقريباً دوه ساعته وخت ونيو، له هوايي ډګره بهر شو او د هغه هوټل پر لوري په ټکسي کې رهي شو، چې بهرامي ته په ګوته شوی و. له ميدانه به مو يو شل دقيقې مزل کـــړی وي، ټکسـي ته چې وختلو ډرېور يې پښتون و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي ورسره ګپ شپ شروع کړ، موټروان وویل: مونږ چې کله له میدان څخه سورلي اخلو، نو شل روپۍ (درهمه) پرې له میدانه اتومات چارجوو او نور د کیلو میټر په حساب، په یوه کیلو متر یو درهم اخلو، کله چې هوټل ته ورسېدو د کیلو متر ستن

د دوبۍ د ښار یوه څنډه

څلویښت درهمه ښودل، هغه مو ورکړل، هوټل ته وردا خل شو، دا د دوبۍ یو ډېر لوکس هوټل و، چې نړۍ نیمایي دوبۍ ورځخه ښکاریدله. دا هوټل (فیرمونټ) هوټل نومېده، چې په زرګونو پلاټونه یې لرل،له ریسپشن څخه بهرامي صیب، لکه له پخوا چې ورسره پېژني، کیلي واخیسته او په لفټ کې په ډېره ارامه توګه (۲۳) پورې ته پورته شو (۲۲۰۴) نمبر اپارتمان،دې پلاټ یا اپارتمان د صالون یوه لویه خونه، دوه خوبخونې، یو پخلنځی او د ځان وینځلو درې تشنابونه درلودل. ښه پاک ستره اپارتمان، چې د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

څومره اسانتیاوې غواړې، هغه په کې وې. دا اپارتمان ایشان نشنل د افغانستان د یوه سوداګر دی، چې بهرامي صیب سره انډیوالي لري او د بهرامي صیب په وینا یو ملیون ډالر یې اخیستی دی، مابنام تیاره مهال و، ما بهرامي صیب ته وویل، چې زه خو یوه سترګه خوب کوم، بیا به پر ځان اوبه تېرې کړم، بیا به لاړ شو، ډوډۍ به وخورو. هغه هم راسره ومنله، سترګه چې مو غړوله، نړدې لس بجې وې، دمه مو ښه راسته شوه، ما بل تشناب کې ځان وویښځه او بهرامي صیب بل تشناب کې، بهرامي صیب وویل: لاندې هوټل کې به ډوډۍ وخورو، ما ویل ددې هوټل له ډوډۍ سره چې زمونږ مزاج برابرېږي ډېر وخت غواړي، ده ویل څه کوې؟ ما ویل د افغانانو هوټل به پیدا نه شي؟ او یا راځه چې د ترکانو او یا هم د ایرانیانو کوم هوټل ته ولاړ شو، خو ده راته وویل: خیر راځه یو ځل د هوټل مهم ځایونه وګورو، ده وویل چې ما په دې هوټل کې ډېرې شپې کړې دي. د عوامو په شان مې د هوټل د منزلو پوښتنه ونه کړه، خو ما د (۴۰- ۵۰) منزلو په شاوخوا کې اټکل کړ. د ساعتۍ، شرابو، کبابو او نڅا ګرو ټولې اسانتیاوې ورسره وې دومره مصنوعي ښکلا یې لرله، چې دفعتاً د یو افغان لپاره د هغه هر څه هضمول شوني نه وو، بهرامي صیب ته مې وویل: زه خو چې هرڅه په بل ځای کې ښکلي وګورم وایم چې له بېخه مې جګ کړي او په خپل وطن کې مې ایښي وای! د شپې مې له همدې تعمیره شاوخوا نور په سلګونو تعمیرونه ولیدل، چې هغه د چا خبره د هر تعمیر ځان ته نندارە کېدله او که له لاندې ورته وګورې، نو د عوامو په اصطلاح خولۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې له سره غورځېدله، بهرامي صیب وویل: د ترکانو ښه هوټل به اوس پیدا نه کړو، خو څه چې د ایرانیانو یو ښه هوټل دی او ډېره ښه غذا ورکوي، زه له دې هوټل څخه ډېره ښه خاطره لرم، خاطره یې هم ماته ددې لپاره بیان کړه، چې ډېره خوږه وه، خو زه نه غواړم پر هغې دلته څه ووایم، دویم منزل ته پورته شو، موسیقي چالان وه، خو ډېرو کمو خلکو ورته غوږ ایښوده، مورږ په یوه ګوټ کې کښناستو، د ډوډۍ مینو یې راوړه، وریجې، مېوه، ترکاري او د مېوې جوس مو راوغوښتل، ډېره خوندوره ډوډۍ وه، له افغاني ډوډۍ سره یې توپیر نه درلود، خو په پاکۍ او کیفیت کې ډېره لوړه وه، دومره ډوډۍ مو وخوړه، چې نور نو د خوځېدو نه و، مینې وریجې یې په افغانستان کې تر مینو وریجو ډېرې اوږدې وې او ښې نرمې یې پخې کړې وې، څو شېبې وروسته یې د ډوډۍ بل راوړ، (۲۵۵) درهمه، هغه مو ورکړل او له هوټله بهر شو، بهرامي صیب ته مې وویل: اوس نو لږ پلي ګرځو، چې دا ډوډۍ هضمه کړو، بهرامي صیب وویل: چیرته ځو؟ ما وویل: درې کاله دمخه زه دلته راغلی وم، په کلیفورنیا هوټل کې مې یوه اوونۍ تېره کړه، راځه هلته به لاړ شو، که موسیقي اورې، هندي، ایراني او بنګالي په کې شته او که نه تر هغه ځایه به لاړ شو، چې ډوډۍ مو هضمه شي بیا به له هغه ځایه ټکسي کې ببرته خپل ځای ته لاړ شو. په ګرځېدو ګرځېدو ډېر ستړي شو، له یوې کوڅې بلې او له یوه سړک بل ته، خو په پای کې مو پیدا کړ، بهرامي صیب وویل: دا څه پس کوچه یې هوټل دی؟ تا خو ویل چې دا خو لوکس هوټل دی، ما ویل څلور کاله دمخه په دې سیمه کې تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلی هوټل نه و، خو اوس دوبی ډومره بدلون کړی، چې دا ټوله سیمه ورته بدرنګه ښکاري، کله چې د هوټل ریسپشن ته وختلو نو خوند یې رانه کړ، بهرامي ترې وپوښتل ایراني موسیقي شته؟ هغوی وویل: هغه بل هوټل کې، څنګ ته نړدې یو هوټل دی هلته تللي، بهرامي ته مې وویل: ځه چې ځو نور به نو له موسیقۍ نه تېر شو، پښو کې مو حرکت نه شته، هغه وویل راځه نو دغه هوټل به وګورو که موسیقي وه که نه وه د تازه مېوې جوس به وڅښو نور به ځو، ما وویل سمه ده، یو پنځه دقیقې پلی مزل به مو کړی وي، (کینګ ستي هوټل) ته ورسېدو. دننه د موسیقۍ اواز راته، بهرامي ته مې وویل، دغلته تازه جوس راوغواړه، چې ویې څښو او نور لاړ شو، په هوټل کې کښاستو، یو نجلۍ مینو راوړه او وروسته یوې بلې ورسره د تازه مېوې جوس راوړل، فارسي خبرې یې کولې، بهرامي صیب ورسره سم له لاسه شجره وکښله، هغوی وویل: موږ د ازبکستان یو، فارسي مو زده کړې ده د یوې خو لړۍ پښتو هم زده وه، ارته ارته یې ویله. د جوس تر څښلو وروسته نور نو د خوب څپه راغله، د جوس او مېوې مو تقریباً سل درهمه ورکړل او د اپارتمان پر لوري رهي شو. څلوېښت درهمه مو ټکسي والاته ورکړل او د شپې تر دوو بجو وروسته مو په فیرمونټ (**Fairmont**) هوټل (۲۲۰۴) اپارتمان کې ارامه خوب وکړ.

سهار مو چای په همدې اپارتمان کې وڅښه، په پخلنځي کې د هر څه سهولتونه وو، بهرامي صیب ښه چای تیار کړ، د چای تر څښلو وروسته په دوبۍ کې د افغانستان د سوداګرو د ټولنې رئیس؛ حاجي صیب عبیدالله ټلېفون راغی، بهرامي صیب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې یون صیب راسره راغلی، هغه وویل: زه د هوټل په لومړي پوړ کې ناست یم، تاسې ته انتظار باسم راځئ چای به یوځای وڅښو.

حاجي صیب عبیدالله سره ما په غیاب کې پېژندل، د افغانستان- پاکستان امن ګډې جرګې ته، له دوبی څخه د افغان سوداګرو په استازی هم راغلی و او نور هم د ښه پاخه ملي او ټولنیز دریځ څښتن دی، هغه د کندهاریانو په اصطلاح پر هر څه یې سرخلاص دی. هغه د هوټل په لومړني پوړ کې ناست و، موږ چې ورغلو تر روغبړ وروسته یې د چای د راغوښتلو لپاره سړی راوغوښت، موږ وویل: چای مو څښلی، هغه ډېر ټینګ ست وکړ، خو موږ وویل چای نه څښو هغه خپل ځان ته څه تازه جوس او د خوړلو څه راوغوښتل او د خوراك څښاك تر څنګ یې موږ سره خبرې اترې هم کولې، ماته یې وویل: یون صیب له لیدو دې ډېر خوښ شوم، په امن جرګه او نورو چارو کې ستاسو له فعالیتونو خبرېږم، مرکې مو اورم ډېر خوښېږم، نه یوازې ستاسو مرکې او فعالیتونه تائیدوم، بلکې د ورینداري (مېرمن ارین یون) مرکې او نظرونه هم زموږ د تائید وړ دي، په امن جرګه کې مو سره وکتل، له جرئت او خبرو یې ډېر متاثره شوم. حاجي صیب عبیدالله په افغانستان کې د تجارت د اوسني حالت، اقتصادي مافیا، د بانکونو حالت او په دې برخه کې د ځینو رسمي او نارسمي چارواکو د لاسوهنو په اړه هر اړخیزه رڼا واچوله او له ځینو اشخاصو یې سر وټکوه، حاجي عبیدالله په افغانستان کې د تصنعي تجارانو او اصلي سوداګرو په باب هم هر اړخیزې خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي او ويې ويل چې په دوبۍ کې مې د افغانستان سوداګرو د ټولنې رياست ځکه قبول کړی، چې خلك له دې پوست څخه سياسي ګټه پورته نه کړي، ده هغو کړيو ته هم اشاره وکړه، چې غواړي د پښتنو سوداګرو پانګه محدوده او له ستونزو سره مخامخ کړي. په کابل کې ترور، تښتونه او وېره د همدې پروګرام يوه برخه ده. د افغاني سوداګرو په هکله د حاجي عبيدالله خبرې ډېرې خوندورې او له معلوماتو ډکې وې، خو هغه وويل چې اوس وخت کم دی نن مانښام زه موټر همدلته درلېږم تاسې دواړه مې مېلمانه ياست او يون صيب سره غواړم د سياسي او فرهنګي مسايلو په هکله هر اړخيزې خبرې وکړم، ټيک اته بجې به په يو هندي رستورانت کې زموږ او ستاسو وعده وي. ما وويل: حاجي صيب داسې ځای ته مو بوځه، چې ترنګ او ترونګ په کې نه وي، چې خبرې په کې وکړو. هغه وويل همداسې ځای به وي. له حاجي صيب عبيدالله سره مو خدای پامانې وکړه، د سهار لس بجې به وې، بهرامي صيب وويل: راځه پلي وګرځو، چې ستړي شو بيا به ټکسي کې د دوبۍ د هغو ښکلو هوټلونو سيل ته لاړ شو، چې د دنيا تر ټولو ښکلي هوټلونه دي، خو ده وويل راځه چې تر هر څه دمخه يو بانك ته لاړ شو، چې يو څه ډالر په امارتي درهم واړوو، يو بانك ته ورننوتو خو ما ورته وويل چې ماسره تقريباً دري زره درهم دي، پيسو بدلولو ته هېڅ ضرورت نه شته، بهرامي صيب مې له پيسو بدلولو منع کړ. يو څه پلی مزل مو وکړ، ګرمي هم دې حد کې وه، چې پر سړي ښه نه لګېده، د پلي مزله پر مهال مو د سړك له پاسه د اورګاډي هغه ليکه هم وليدله، چې د سړك له

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاسه د هوايي پله په بڼه جوړېدله او د دوبۍ اکثره برخې يې يوه له بلې سره نښلولې، دالیکه به شپږ میاشتې وروسته بشپړېږي او له چلوونکي پرته به په اتومات ډول کار کوي. دوبۍ کې د ترافیکو ګڼه ګوڼه دومره زیاته ده، چې د دوه اړخیزو څلور لیکو سړکونو تر څنګ اوس میترو او د هوايي پلونو په بڼه د اورګاډو منظمو لیکو ته هم اړتیا لیدل کېږي، د دوبۍ د هر لوی تعمیر ترڅنګ چې د زرګونو خونو لرونکی دی، د څو ځمکتل پوړو او څو تر ځمکتلو پورته پوړونو تعمیرونه هم لیدل کېږي چې د موټرو د پارکینګ لپاره ورځخه ګټه اخیستل کېږي. په هغه هوټل کې چې تېره یوه شپه مو تېره کړې او د یوې بلې په هیله یو، شاوخوا ګڼ لوړ پوړي تعمیرونه لیدل کېدل او د لوړ پوړي ترڅنګ په کابل کې د ساپي لنډمارک (کابل ستيي سنټر) په شان یو یا دوه، دمنځنۍ کچې لوړ پوړي ودانۍ هم داسې وې، چې دا یوازې د موټر د پارکنګ لپاره وې، دا چې د دوبۍ ودانۍ به د موټرو د ودرېدو لپاره ځمکلاندې څو پوړونه درلودل دا معلومات راته حاصل نه شول، خو د یوې ودانۍ پوړونه مې ټول حساب کړل، لس منزله وو، په هر منزل کې یې موټر ولاړ و، اخر منزل یانې چت یې هم له موټرو ډک و او د وروستي منزل په چت کې یې د اوبو یو حوض هم لیدل کېده. موږ څو دقیقې پلي وګرځېدو، خو بهرامي صیب وویل: راځه دلته یو ځای دی کښتۍ لري، هغه به مو لږ په بحر کې وګرځوي او د ښار ځینې ځنډې به راوښیي، ما ویل ځه ورکوه یې کښتۍ نه به تېر شو. تر لږ مزله وروسته بهرامي صیب ټکسي ودروله، ورته یې وویل: جمیرا هوټل ته لاړ شه! شل – دېرش دقیقې وروسته هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېدو، د هوټل هر کليوالو هر کلی ووايه، بهرامي صيب وويل: دې هوټل ته زه يو ځل له خپلو ماشومانو سره راغلی وم، دلته مې تقريباً پنځه لس شپې وکړې، دا اوه ستوريز هوټل دی، ټول بهرنيان او معتبر خلك دلته راځي، ډېره ښه غذا ورکوي، د هر چا د هر کلتور د خلکو په طبيعت برابره، د بوفې سيستم لري، هر سړی په خپله خوښه ځانته غذا را اخلي، خو مخکې تر دې چې

بون «جميرا» هوټل ته ورځېرمه

ډوډۍ وخورو، راځه ددې ځای دکانونه وګورو، ما ويل مونږ غير له هغې هم څه شی نه اخلو، نو څه کړو دکانونه؟ ده ويل راځه بلد

(c) ketabton.com: The Digital Library

به شي، هر دکان ته چې وردننه کېدلو، هټيوال يې اکثره ښځې وې، پر شيانو خپل خپل قيمتونه ليکل شوي وو، چنه وهل په کې رواج نــه و، ســاعتونه، قلمونــه، لبــاس، بوټونــه او د ژونــد د

بهرامي ((جميرا)) هوټل ته ورځېرمه

ضرورتونو اکثره ځيزونه په کې وو. بهرامي صيب چې بـه هټيـوالې سره خبرې پيل کړې، په دوه دقيقو کې بـه داسې ورسره ازاد شـو، تا به ويل، چې ټول عمر يې پېژني، زه خو به کله دومره تـنګ شـوم چې د دکان مخې تـه بـه ورتـه ودرېدم، څـو چې ددوی ((ضـروري))

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې خلاصې شي. يو دکان ته خو دري ځله ورپسې ورننوتم، يوې هندۍ او يوې مراکشۍ په کې کار کاوه، ده لومړی هندۍ سره د خپلې پېژندګلوی شجره کښلې وه؛ مراکشۍ ته يې چې د مراکش د څو ځايونو نومونه واخيستل، هغې هم ورسره په خوند خبرې شروع کړې اخر ما ورته وويل: هر چاته خدای(ج) يو نعمت په برخه کړی تاته يې دا علم درکړی، چې خلکو سره څنګه په څو ثانيو کې مناسبات جوړ کړې اصلاً خو دې له دولتي دندې څخه په دې کې ګټه ډېره ده، چې خلکو سره له کوم لګښت پرته اشنا کېږې، ده وويل: خارجيان داسې خلك ډېر خوښوي، چې خوشبرخورده وي، بهرامي صيب يو څو نور دکانونو ته هم سر وردننه کړ، خو زما په ټينګار نور له دکانونو رابهر شو، له هوټل څخه يوه لاره لاندې بحر ته غځېدلې وه، يوازې هغو کسانو او کورنيو حق درلود، چې له دې لارې لمبائي او نورو تفريحي ځايونو ته لاړشي، چې په همدې هوټل کې اوسېږي. خو بهرامي صيب په خپلې چالاکۍ د هوټل له سيکورټي اجازه واخيسته او مونږ له همدې لارې د بحر تفريحي ځايونو ته لاړو. د هوټل ترمخه د لمبا يو ښکلی حوض و، چې لويان، کوچنيان، ښځې او نارينه په کې لمبلای شي، د ځان وچولو ځايونه، د ملاستې کټونه او نورې ژوندنۍ اسانتياوې يې لرلې، سل ګامه وړاندې بيا د بحر غاړې يوه لوری ته، تفريحي بېړۍ، لمباځايونه او بل لوري ته لمبا ځايونه او لمرناستې ځايونه يا پيتاوي وو، چې ځای ځای يې سر سيوری هم درلود او يو شمېر خلک (ښځې او نارينه) دا مهال هم هلته راغلي وو. اکثره يې د يوې کورنۍ غړي په دې ښکاربدل، چې ماشومان هم ورسره وو، ښځې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نارینه جوړه وو، د پاخه او زاړه عمر ښځې او نر په کې زیات وو، چا اوبو کې لامبل، چا لمر ته ځانونه غوړولي وو او څوك هم د یو بل د بدن پر غوړولو بوخت و، هغه چا چې د لومړي ځل لپاره یې د بحر غاړه او دا حالت لیدلی وي، د خوند نیمه دنیا ده، خو هغه څوك چې له داسې لارو څو ځله تېر شوي وي، هغوی ته چندان زړه راکښونکې صحنه نه ده. لږ وړاندې یو غځېدلی سړك دی، چې درې سوه متره په بحر کې وړاندې تللی، یو موټر وار ځای لري، خو یو ډول ځانګړي واړه موټر، لکه دلته چې له امریکایي پوځیانو سره دي، ځینې خلک چې پلی مزل نه شي کولای هغه په کې تګ راتګ کوي او هغه هوټل ته یې وړي راوړي، چې د همدې غځېدلې لارې په وروستۍ برخه کې واقع دی او د بحر زړه ته یې لاره کړې.

دوه پوړیزه هوټل دی، پر دې ورځ یې هوټل پاکوه او په زینه کې فرش شوي لرګي یې په تېلو غوړول، په هوټل کې څوك نه وو، داسې ښکارېدل چې هوټل یا نن کار نه کوي او یا هم دا مهال یوازې د شپې مېلمانه منلای شي. د هوټل په داخل کې ډول ډول ښیښیي حوضونه وو، چې رنګارنګ کبان په کې ګرځېدل. په ښیښیي ویترین کې د کبانو ډول ډول غذا لیدل کېدله، داسې ښکارېدله چې یوازې کب غذا په کې خرڅېږي. هوټل یو ښه تخت بام هم درلود، چې کټارې ترې راتاوې او څوکۍ په کې اینبې وې او نړدې د سترګو په لیدتوول بحر ترې ښکارېده، له هغه ځایه بېرته راوګرځېدو، د سل مترو په واټن د دوبۍ تر ټولو مشهور

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعمیر (برج عرب) ته مخامخ کښناستو، دې ځای له برج عرب څخه نږدې د دوه سوو مترو په واټن فاصله لرله.

دا برج د نړۍ له معاصرو شهکارونو څخه یو دی، چې په وروستي پوړ کې د الوتکې د ناستې ځای لري او د نړۍ د سترو واکمنو، پانګوالو او نامتو خلکو لپاره مختص شوی دی، د کینګ نایټ (**King Night**) (د پاچا شپه) په نامه ځانګړي اتاقونه په کې شته، چې د یوه اتاق کرایه یې د یوې شپې لپاره دولس زرو امریکایي ډالرو ته رسېږي او هوټل والا په دې شپه د مبلمه ټولې غوښتنې او ضرورتونه پوره کوي، هغه خلک چې د ژوند له اساسي نعمتونو بې برخې دي کېدی شي دا شپه په خوب کې هم ونه ګوري او یا یې تصور هم نه شي کړای. وایي چې دې هوټل کې افراط دې حد ته رسېدلی، چې پانګوال کولای شي په شیدو یا پیو هم ځان ووینځي دا چې په پیو ځان وینځل به د شرعیت له مخې څومره مجوز ولري، پر دې ملایان او دینپوهان ډېر ښه پوهېږي، خو په هر ترتیب پر دې سربېره د بشري هوسونو د سرښت ټول سهولتونه دلته میلاوېدی شي. دې هوټل ته مخامخ مو څو عکسوه واخیستل او د غرمې ډوډۍ لپاره د جمیرا هوټل پر لوري رهي شو، په لاره کې مو بیا پر څو داسې صحنو سترګې ولګېدې، چې د ملایانو په اصطلاح لیدل یې مکروه وو. د جمیرا هوټل لومړي پوړ کې خورځئ و، یوه مېز ته کښناستو، شاوخوا ټول هغه بهرنیان وو، چې په دوبۍ کې هم بهرنیان ښکارېدل، یانې اکثره د ژېړو او سپینو وښتانو او څېرو څښتنان وو، زیاتره یې اروپایان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او امریکایان ښکاریدل، له ځینو سره خپلې مېرمنې یا انډیوالانې او ځینو سره د کور نور غړي وو، پر یوه مېز کښناستو، سم له لاسه خدمتګار راوړاندې شو او د ډول ډول مشروباتو ست یې وکړ،

یون «برج عرب» ته ورځېرمه

مورږ د نا الکولي مشروباتو ورته وویل، د مېوې جوس یې راوړل تر څښلو وروسته د ډوډۍ د اخیستلو لپاره لاړو، د بوفې سیستم وو، یو ځای کې ډوډۍ، غوښه، کبابونه، کړایي یا سره کړې غوښه او نور ایښي وو، بل ځای کې ډول ډول وریجې، بل ځای کې ډول ډول قورمې، بل ځای کې رنګارنګ سلات، بل ځای کې تازه مېوې، خو لنډه دا چې د ملایانو په اصطلاح " طعامونه وو لذیذ چې پرې هموار وو هرې خواته" هر چا چې هر څومره له هر دیګ څخه خوړلای شول، خپل قاب یې ورځخه ډکاوه، بیا خپل مېز ته ته او که اشتها یې وه بیا راته، ما خو په یوقاب کې لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلات، زیتون راواخیستل او یو ډول عربي کباب چې تازه تازه تیارېده هغه مې راواخیست او وچه ډوډۍ مې ورسره راواخیسته، د کابل په نوي ښار کې شینواری کباب هاوس هم دا ډول کباب پخوي، خو هغه د عربي هغو په شان پاك او خوندور نه دي، دا چې مو وخوړل نو ډېر خوند یې راکړ او مورې هم شوم، بهرامي صیب وویل: ځه چې نور راواخلو، ما ویل یاره بس دی مورې شوم او نور شرم هم دی، هغه وویل: دلته شرم نه شته، دلته څومره چې خوړې خوره یې، که لږ وخوړې که ډېره پیسې یې همغې دي، راځه چې سمه ډوډۍ وخورو، بیا لاړو، بیا مې همدا عربي کباب راواخیست، بهرامي صیب وویل: راځه لږ وریجې هم راواخلو، لږ وریجې مو هم په قاب کې واچولې، کله چې پر مېز کېښاستو، ما چې کله وریجو ته وکتل دومره اوږدې وې ما فکر وکړ چې دا ماهیچې دي، دې سره مې په لغمان کې د یو سړي یوه کیسه هم راپه یاد شوه: ((لغمان ته د ماهیچو ماشین نوی راغلی و، یو چا خپل مېلمه دوست ته ماهیچې پخې کړې وې، هغه چې ماهیچې خوړلې وې، نو تر اخره نه و پوه شوی چې ماهیچې دي که وریجې، نو خپل کوربه دوست ته یې ویلي وو، چې وریجې خو ښې وریجې وې، خو دا ووایه چې تخم دې له کومه کړی و؟ چې زه یې هم اینده کې وکرم!)) بهرامي صیب ته مې وویل: دا خو د ماهیچو په شان اوږدې دي! هغه وویل: د دنیا تر ټولو ښې او اوږدې وریجې دلته راځي، تر ډوډۍ وروسته مو لږه تازه مېوه وخوړله او خدمتګار ته مو اشاره وکړه، هغه په قاب کې اینبی بل راوړ (۵۵۵) درهمه یې لیکلي وو، هغه مو ورکړل او په ټکسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې ښځه خپل موقت استوګنځي ته لاړو، هلته چې لاړو نور نو د خوځښدو نه وو، بهرامي صیب په یوه خونه او زه په بله کې ویده شو، ښه د مزې خوب مو وکړ. تر خوبه وروسته مو پر ځان اوبه تېرې کړې، پر دې وخت د بهرامي صیب یو ایراني انډیوال ټلېفون وکړ، چې په لاندې پوړ کې درته منتظر یو، هلته چې لاړو، ایراني سره یې خپله مېرمن هم وه. دی خپله سپین ږیری و خو ښځه یې ډېره ځوانه ښکارېدله، مېرمن یې په جرمني کې اوسېدله او دی خپله زیاتره په دوبۍ، جرمني او نورو ځایونو کې پر تجارت بوخت و. خپله مېرمن یې مورږ ته معرفي کړه او بهرامي صیب زه هغوی ته. دې ایراني غوښتل چې د ایران د حکومت هغه پیسې ترلاسه کړي، چې افغانستان ته دمرستې لپاره ښېلې شوې دي. ده د نږدې (۶۰) ملیونو ډالره ادعا لرله، چې ما په افغانستان کې پانګه لګولې او یا یې لګوم، د ایران حکومت باید ماته ددې پیسو د انتقال جواز راکړي. ده په کابل کې د ځینو وزارتونو اسناد هم لرل، چې دده د پانګې تصدیق یې کاوه. ده بهرامي صیب سره په دې اړه خبرې کولې، خو ما پرې چندان سر ونه ګراوه، پر دې وخت بهرامي صیب او د ایراني مېرمن ددې هوټل په باب پر خبرو مصروف شول او ایرانی ما سره سم له لاسه پر سیاسي خبرو بوخت شو. اول خو یې دا رانه وپوښتل چې امریکایان څه وخت پر ایران حمله کوي؟ ما ویل نه یم خبر، ده ویل د ایران خلك خو نور له دې اخوندانو نه تر پوزې راغلي دي. ایرانی سخت دملایانو مخالف ښکارېده، ده وویل چې ایران په اقتصادي لحاظ دومره کمزوری شوی، چې یو داخلي انفجار ته نږدې دی، امریکایان ایران دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حالت ته رسوي، چې کله دوی یو ډز وکړي، نو په خپله له هرې خوا د خلکو بغاوتونه پورته شي، ددې ایراني په وینا د ملګرو ملتونو بندیزونو د ایران پر اقتصاد دومره ناوړه اغېز کړی، چې پر دې باندې یوازې اقتصاد پوهان او هغه څوک پوهېږي، چې تجارت کوي، دده په وینا هره ورځ ایران په سلګونو ملیونو ډالره زیان زغمي او دا ټول ددې اخوندانو له لاسه، ده وویل دا د (...زامن) داسې نسخه او ادرس خلکو ته ورکوي، چې هېڅوک تري ببرته نه دي راغلي، چې صحیح دي او که غلط، خو لنډه دا چې له ایراني اخوندانو یې سخت سر وټکوه او ویې ویل چې د ایران خلک له لوږې مري، دوی افغانستان، لبنان، عراق او فلسطین کې خپلو ګوډاګیانو ته پیسې او وسلې ورلېږي، دی په دې هم ډېر په قهر و، چې ایراني اخوندانو یې تجارت ته سخته صدمه رسولې وه، خو له فکري پلوه هم د اخوندانو ځکه مخالف ښکارېده، چې دی یو ازاد طبیعته سړی و او کېدی شي ځوانې کې یې ښې شپې تېرې کړې وې، پر دې وخت یې ښځې وویل: راځئ ستاسې اپارتمان وګورو او که خوښ مې شو بیا به پرېکړه وکړم، زړه یې و چې مېړه سره یې مطرح کړي، چې دېته یې هم واخلي.

کله چې په لفت کې پورته کېدلو، نو بهرامي صیب ته مې وویل: ددې اغا او بي بي ترمنځ ډېر تفاوت نه دی؟ هغه وویل: دی وایي چې ښځه مې ده، خو کېدی شي انډیواله یې وي او هلته المان ته چې ځي کېدی شي دې سره اوسي، دی ډېرې پیسې لري، نو کېدی شي د پیسو په خاطر یې ورسره واده کړی وي. موږ ګرد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره اپارتمان ته وختلو، پخلنځی، صالون او نور اتاقونه يې ټول وکتل، خوښ يې شول، بهرامي صيب ورته وويل چې دا زما يو افغان تاجر ملګري دايمي اخيستی، کېدی شي تر يو مليون ډالرو په لوړ قيمت يې اخيستی وي. د ايرانۍ مېرمنې خوښ شو ويې ويل " خيلی قشنګ است" لږه شېبه وروسته بېرته لاندې کښته شو، بهرامي صيب ورته د هوټل ځينې نورې برخې هم وروښودلې، پر دې وخت حاجي صيب عبيدالله خان د خپل دفتر يو کارکوونکی او يو ډرېور رالېږلي وو او موږ ته منتظر وو، د مابنام اوه اوه نيمې بجې به وې. لږه شېبه وروسته مو له ايراني او له مېرمنې يې رخصت واخيست او د حاجي صيب عبيدالله موټروان او د دفتر کارکوونکي سره د ټاکلي موخه ځای پر لوري وخوځېدو. اته نيمې بجې به وې چې د دوبۍ بنار په زړه کې د هنديانو يو هوټل ته ورسېدو، حاجي صيب عبيدالله راته د هوټل په ريسپشن کې منتظر و، تر روغبړ وروسته دويم پوړ ته پورته شو، د موسيقۍ غږ راته، ما ويل حاجي صيب دلته خو خبرې نه شو کولای، موسيقي به مو ډېر په تنګ کړي، موږ بايد له کم وخت څخه زياته ګټه پورته کړو، هغه وويل: دا موسيقي ارامه ده سړی نه په تکليفوي، ډوډۍ به وخورو بيا به لاندې ځای کې کښنو، خبرې به وکړو، د دوی په موسيقۍ کې هم وقفه راځي، خبرې به وکړو، موږ ته يې د موسيقۍ ستيج ته ورځېرمه ځای ريزرف کړی و، هغه د چا خبره له سندرغاړي سره خوله په خوله وو، د سندرغاړي هندي جامې پر تن وې او تر څنګ يې د موسيقۍ نوره ډله او يوه هندوه پېغله هم ناسته وه، شاوخوا يې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هندي شاعرانو د شعرونو دېوانونه يو پر بل انبار اينبي وو، له سندرغاړي سره د شعرونو يوه ځانګړې کتابچه وه، چې غالباً دده دخوښې د بېلابېلو شاعرانو شعرونه به په کې وو، هغه د کتابچې له مخې شعرونه ويل (سندرې کولې يې) دوی نږدې ټوله هندي کلاسيکه موسيقي غږوله، لکه د ځينو نورو په شان يې د سړي د غوږونو پردې نه شلولې، د ډېرو مشهورو هندي شاعرانو د شعرونو مشهورې سندرې يې ويلې، خو پېغلې هندوې، چې له څېرې ډېره ښکلې ښکارېده، هندي پنجابي جامې يې پر تن او په هندي ګاڼه پسوللې وه، فکر کوم د ښکلا په زور چلېدله، هغې هغه سندرې ويلې، چې مخکې تر مخکې د موسيقۍ په يوه اله کې خوندي شوې وې او دې به ورسره يوازې د خولې شوندې خوځولې او د نڅا حرکات به يې اجرا کول، يانې لبسنګ به يې کاوه، د ناستو خلکو اکثره پام نارينه سندرغاړې ته و، چې راساً يې له کتابچې څخه شعرونه انتخابول او سندرې يې ويلې، په ناستو خلکو کې اکثره بهرنيان وو، هندیان په کې ډېر کم ښکارېدل، يوازې همغه خلك هندیان ښکارېدل، چې د هوټل خدمتګاران ګڼل کېدل، نور اکثره اروپايان او نور نا مسلمان بهرنيان ښکارېدل، عربان هم په کې تر سترګو کېدل، څو عربې کورنۍ هم ورته راغلې وې، پر دوو مېزونو مې عربي کورنۍ وليدلې، چې هندي غذا يې خوړله او څو ځله يې مېرمنو، هندي سندرغاړې ته د سندرو فرمايش ورکړ، د ځوانانو په انډول دې هوټل کې د زړو او محسنو خلکو تګ راتګ زيات ښکارېده. حاجي صيب عبيدالله سره د هوټل ډېرو خدمتګارانو پېژندل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې ښکاربدل، چې ده خپلو ډېرو سوداګرو انډيوالاتو او نورو ملګرو ته همدلته ډوډۍ ورکړې او مېلمه پالنه يې کړې ده، حاجي صيب راته وويل: د خوراك لپاره څه غواړې؟ ما ويل: هندي ډوډۍ خوندوره ده په هند کې مې ډېره وخوړله، خو د اوبو په زور مې تېروله، ځکه چې دومره مرچ په کې اچوي چې سړی نه پوهېږي مرچ يې په کتغ کې اچولي او که کتغ يې په مرچو کې اچولی. ما ويل تاسو خپله يو څه انتخاب کړئ، خو ډېر زيات نه ځکه چې مورږ غرمه دومره ډوډۍ خوړلې، چې نور نو په لاره نه شو تللای. حاجي صيب فرمايش ورکړ، هغوی څو ډوله هندي کباب، کړايي او نور خوراکي شيان راوړل، ما ويل اوبه هم ورسره راوړه چې د مرچو زور کم کړي، هندي پتيرې ډوډۍ بيا لابل خوند لري او که زمورږ د لغمان بزګرانو ته يې کېږدې، نو کېدی شي دوه سوه ډوډۍ يې يو خوراك شي. هندي ډوډۍ دومره غټې نه دي، چې دلته يې خلك ګوري، زه او مېرمن مې (اريـن يـون) تېر کال هندوستان ته تللي وو، کله چې زما ملګري مورږ ته هوټل ريزرف کړ، نو ماسپښين وو، وږي شوي وو، هغه ويل: ډوډۍ به راوغواړم، ددې ځای چکن کړايي (چرګ کړايي) مشهوره ده، هغه به راوغواړم، خو څو ډوډۍ ورسره راوغواړم؟ ما ويل: يوه يوه ډوډۍ، هغه ويل يوه کله بس کېږي، ما ويل مورږ کور کې په دوو تنو نيمه نه خورو، نو دلته به څنګه تر يوې زياته وخورو؟ هغه چرګ کړايي راوغوښته او شپږ ډوډۍ يې هم راوغوښتې، کله چې مو ډوډۍ وليدله، هلته پوه شو، چې دا ډوډۍ نه ده بلکې مړۍ ده، البته د (ډوډۍ) او (مړۍ) ترمنځ د افغانستان په بېلابېلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیمو کې توپیر شته؛ په لغمان کې (ډوډۍ) د وچې ډوډۍ یوې دانې ته وایي او هم په عامه مانا کارول کېږي (مړۍ) د وچې ډوډۍ د یوې دانې څو ومې برخې ته وایي، خو په ځینو نورو سیمو کې (مړۍ) د (ډوډۍ) په عامه مانا کاروي. نو هندي ډوډۍ د لغمانیانو په اصطلاح "مړۍ ګانې" دي نه ((ډوډۍ ګانې)) په هند کې بیا ځینې داسې ډوډۍ شته، چې یوازې یوه یا دوه مړۍ کېږي او ځینې نورې یې بیا لږ غټې دي، چې د غټ سړي دوه یا درې مړۍ کېږي، نو دا یادونه مې ځکه وکړه چې کله هم څوک هندوستان ته ځي او یا چا کره مېلمه وي، چې نهر پاتې نه شي.

تر ډوډۍ خوړلو وروسته مې حاجي صیب ته وویل: د خبرو لپاره به یو بل ارام ځای ته لاړ شو، څو شېبې وروسته لاندې منزل ته کښته شو، په یوه کونج کې د ناستې لپاره څوکۍ ایښې وې، د هوټل ریسپشن هم په همدې پوړ کې و، چای یې راوړ، بیا مو پر یو لړ سیاسي مسایلو بحث پیل کړ، په اوسني حکومت کې مو د ببلابېلو تنظیمونو په اړه خبرې وکړې، حاجي صیب عبیدالله هم د زړه وینې او ما هم د زړه غوښې وخوړې، حاجي صیب عبیدالله وویل: سره له دې چې جمهور رئیس حامدکرزی ښه سړی دی، پر افغانستان باندې یې زړه ډېر دردېږي، خو پر حکومت حاکم نه دی... موږ پر هغو ارقامو او واقعیتونو هم بحث وکړ، چې په اوسني حکومت کې څوک څومره دي، سره له دې چې ځینې کړۍ دا حکومت هم د پښتنو حکومت په نامه نوموي، خو حقیقت دادی چې په دې حکومت کې پښتانه دومره محروم دي، لکه فلسطنیان چې په خپل وطن کې د اسرائیلو تر بریدونو او ظلمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندې دي. په دې حکومت کې د قومي وېش له مخې (۶۶،۶) فیصده تاجك، ۲۵،۳ فیصده پښتانه، ۴،۳ فیصده هزاره او پاتې نور قومونه دي، نوم په کې د پښتنو بد دی، خو امتیاز یې نور اخلي، مسئولیت پښتنو ته راجع کېږي او نعمت یې نور اخلي، دا ارقام د ټول دولت په کچه دي، په پوځ؛ د کورنیو چارو، دفاع وزارتونو او ملي امنیت ریاست کې حال تر دې هم خراب دی. په دې ارګانونو کې د تاجکانو عمومي شمېر نږدې (۷۱) فیصدو ته رسېږي، خو له دې شمېر سره سره د هغوی د حقوقو مدعیان بیا هم قانع نه دي او جمهور رئیس حامدکرزی، د " قوم ګرا" په نامه تورنوي، جمهور رئیس، نو چې د دنیا څه امتیازونه لاس ته ورغلي، د جمعیت، نظار شورا او شعیه ګوندونو په خولو کې یې اچولي، خو هغوی یې بیا هم قانع نه کړل، پر دې مسایلو مو ډېر بحث وکړ، خو په پای کې دې نتیجې ته ورسېدو، چې شکایت د حل لاره نه ده، باید داسې یوه حل لاره وسنجول شي، چې اوسنی حالت سمې خواته بوځي.

زمونږ د دوارو په نظر د افغانستان د روان حکومت غټه ستونزه له دوو مخالفو جبهو سره پر یوه وخت مخامېدل دي، له مخالفې حکومتي جبهې او له بلې خوا مخالفې نا حکومتي جبهې سره. په کار دي چې په حکومت کې حکومت مخالفه ډله نه وي، حکومت باید یو واحد ټیم وي، که چېرې یوه مخالفه ډله په حکومت کې د تحمل وړ وي، نو بله ډله هم باید له دې حالت نه ګټه واخلي. زمونږ په شان د یو شمېر نورو افغانانو تشویش دادی، چې یو شمېر حکومت ضد حکومتي ډلې نه یوازې د حکومت مخالفې دي، بلکې د افغانستان له ملي جوړښت، هویت او ځمکنۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړتیا سره هم مخالفې دي، نو که چېرې د حکومت نا حکومتي مخالفینو ته په حکومت کې د ګډون او یا هم د سولې عامه بهیر د تطبیق زمینه برابره شي، نو حکومت ضد او افغانستان ضد حکومتي ډلې له خپل اوسني زیات واك و ځواک لوېږي او د افغانستان د تجزیې مخه نیول کېږي. زما شخصي نظر خو دا و، چې که چېرې د ګلبدین حکمتیار اسلامي حزب له حکومت سره یوځای شي د افغانستان په شمال کې د زیات مذهبي او قومي بیز له املې کولای شي د افغانستان د تجزیه غوښتونکو ناوړه هیلې له ناکامۍ سره مخ کړي، سره له دې چې زه شخصاً د حکمتیار او د هغه د اسلامي حزب له افکارو، تېرو او یا هم اوسنیو فعالیتونو سره موافق نه یم، خو که چېرې د افغانستان ملي ګټو ته پام کوو، نو سړی باید پر خپلو ذاتي غوښتنو او افکارو هم پښه کېږدي، ما څو ځله له جمهور رئیس حامد کرزي سره په دې اړه خبرې کړې وې او ویلي مو وو، چې زه په افغانستان کې د سولې د یوه عادلانه فورمول پلوی یم، یا دې هېڅ جنګي ډلې او د هغو مشرانو ته امتیاز نه ورکول کېږي او د محاکمې لاره دې ورته اواره شي او که چېرې د مصلحت خبره مطرح وي، نو بیا دې دا فورمول پر ټولو تطبیق شي، دا عادلانه نه ده، چې ځینې تنظیمونه او شخصیتونه چې یو ډول خصوصیت او ماهیت لري، یو دې د جنایت په تور تورن شي او بل ته دې د اتلولۍ او دولتي څوکیو امتیاز ورکړای شي، جمهور رئیس که څه هم زما له خبرو سره موافق و، خو لاډېرې داسې ستونزې شته، چې د یوې واقعي سولې پر وړاندې پرتې دي. حاجي صیب عبیدالله هم ماته ورته نظر درلود، هغه د حکمتیار نږدې خپلوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی؛ خوری یې دی، خو له سیاسي او نظریاتي پلوه د حکمتیار له نظریاتو څخه لرې دی، هغه یو ماډرن، دیموکرات او پراخ نظره سړی ښکاري او په دوبۍ کې خپل سوداګریز کاروبار لري، هغه وویل: زه سره له دې چې د حکمتیار له سیاسي نظریاتو سره موافق نه یم، د هر چا نظریات خپل دي، خو که مورږ د افغانستان د خاورې د بشپړتیا غم کوو، نو اوسني حکومت ته په کار دي، چې له حکمتیار سره تفاهم ته ورسېږي، ځکه هغه ډلې چې د افغانستان د تجزیې او ورانۍ غوښتونکي دي، حکمتیار یې پر ایمان ښه پوهېږي، خو زه فکر کوم د اوسني حکومت مشرتوب ددې وس نه لري، چې له حکمتیار او طالبانو سره واقعي خبرې پیل کړي، ځکه هلته اساسي واك له نظار شورا سره دی. زما او د حاجي صیب عبیدالله خبرې ډېرې اوږدې شوې، خو نتیجه دا وه که هر څوك په افغانستان کې د سولې له بهیر سره ږښتینې خواخوږي ولري، باید له ټولو ښکېلو غاړو سره د خبرو اترو لړۍ پیل کړي، افغانستان کې باید د یوې سیمې د خلکو او یوې ډلې نامشروع حاکمیت پای ته ورسېږي او هره ډله یا شخص د خپل کمیت او کفایت له مخې په حکومت کې خپله ونډه ولري. ما او حاجي صیب عبیدالله په دې هم خبرې وکړې، چې پر اوسني وخت یو قوي ملي او نړیوال پښتو ټلویزیوني چینل ته اړتیا ده، چې په افغانستان کې د وطن پلورونکو او نورو جنایتکارانو څېرې بربنډې او د ایران د کلتوري او مذهبي یرغل مخنیوی وکړي، ایران دا مهال په افغانستان کې په اصطلاح ازاده میډیا انحصار کړې او ګڼ شمېر چاپې او لیدنیو رسنیو ته پیسې ورکوي، هېڅ هېواد په افغانستان کې دومره پراخه فرهنګي، ژبنۍ او مذهبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مداخله نه کوي، لکه ايران يې چې ترسره کوي. حاجي عبيدالله د داسې يو ټلويزيون د جوړولو لپاره د هر اړخيزې مرستې ژمنه وکړه او ويې ويل چې نور افغان سوداګر به هم دې کار ته وهڅوم.

حاجي صيب سره مو خبرې ښه په خوند پای ته ورسېدې، بيا يې زه او بهرامي صيب تر هوټله پورې ورسولو، د حاجي صيب موټر هم له قيمتي موټرو څخه و، په لاره کې يې وويل: په دوبۍ کې د موټرو طلايي نمبرونه لکه (۱۱۱) او (۲۲۲) او نور يو رقمي نمبرونه ډېر قيمت وي، څو موده دمخه د يو موټر دا ډول يو نمبر په يو نيم مليون ډالر وپلورل شو. حاجي صيب دا هم څرګنده کړه، چې په اماراتو کې نمبر پليټونه د شخص په نامه دي، له يو موټره يې بل ته انتقالولای شي او پر بل چا يې هم پلورلای شي، د افغانستان په شان نه دي، چې نمبر پلېټ د موټر د انجن او نورو ځانګړتياوو تابع وي.

د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، چې خپل استوګن هوټل ته ورسېدو، بهرامي صيب له رسپنسست (هرکليوال) څخه وغوښتل، د سهار پر ۴ بجو مو پاڅوي، چې هوايي ډګر ته لاړ شو. اتاق ته د ختلو پر مهال مې بهرامي صيب ته وويل: رايه مه وهه زه خپله د ساعت په شان يم، ټيک پر څلورو بجو به دې پاڅوم، ټاکل شوې ده سهار وختي همدې اتاق ته يو بل مېلمه افغان سوداګر هم راشي، نو په همدې خاطر بهرامي صيب (هرکليوال) ته وويل، چې هغه هم راځي، نو خيال ورته وکړه. کله چې اتاق ته ورسېدو، نور نو د حرکت نه وو، زه په يوه او بهرامي صيب په بله خونه کې پر ارام خوب ويده شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فرانکفورت پر لوري

د مارچ ۱۳مه نېټه وه، سهار له کوک شوي ساعت سره سم شل کم څلور بجې له خوبه پاڅېدلم، په تشناب کې مې پر ځان اوبه تېرې کړې او د ښاریانو په اصطلاح ځان مې (فریش) کړ، دریشي مې واغوستله او ځان مې منظم کړ، پر بهرامي صیب مې غږ وکړ، چې ځان تیار کړه. کمره مې راواخیسته او له همدې ۲۳تم پوړه مې د دوبۍ د رنګینې شپې ځینې تصویرونه واخیستل، بهرامي لا تشناب کې و، چې څلور بجې شوې، له لاندې رسپشنه ټلېفون راغی او د خبرتیا احوال یې راکړ، لږه شېبه وروسته افغان سوداګر هم ور ښېرته کړ او له بهرامي صیب سره یې تر روغبړ وروسته ما سره هم سترې مشي وکړل، بهرامي صیب موږ یو بل ته معرفي کړو. لس شل دقیقې به لاتېرې نه وې، چې ښاغلی افغان سوداګر په کابل کې د افغانستان د سوداګرو پر وړاندې پرتو ستونزو ته اشاره وکړه، هغه وویل: ((په کابل کې د جوزا د (۸) او د (سرینا) پېښې افغان او بهرني سوداګر ډېر اند ښبنمن کړل، له ما سره پخوا ګڼ شمېر بهرني سوداګر افغانستان ته لاړل او ټولو هیله لرله، چې افغانستان کې پانګه واچوي، خو اوس اکثره مایوسه دي، خدای دې افغانستان ته خیر کړي...)) لږه شېبه مو نور هم ده سره سیاسي- تجارتي بحث وکړ او بیا مو ورته وویل چې تاسو له کاناډا څخه راغلي یاست سترې یې، تاسو دمه شئ، موږ به درڅخه رخصت شو، اجازه مو واخیسته، د هوټل مخې ته ټکسي تیاره ولاړه وه، دقیقه په دقیقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټکسي راځي، پنځه لس دقیقې وروسته ټکسي هوایي ډګر ته ورسولو، د لومړي ترمینل له لارې داخل شو، ګڼه ګوڼه دومره نه وه، زمونږ بیکونه هم دومره درانه نه وو، تر لومړي چکه چې په وجود کې د یوې ستنې په کچه اوسپنه هم نه شي زغملای، تېر شو، یوې ولاړې ټلیفوني غرفې ته ورته یوې غرفې ته ودرېدو، بهرامي صیب له ما څخه هغه ټکټ چې ما په کابل کې ترلاسه کړی و واخیست، دا ټکټ یوه سپینه پاڼه ده، چې د ټکټ عمومي نمبر او د شخص خط و سیر په کې لیکل شوی، په دې غرفه کې یې زما د ټکټ نومره ووهله، اتومات زما ټکټ راولوېد، چې بشپړ نوم او د څوکۍ نومره په کې لیکل شوې وه، تر لږ ځنډ وروسته له دویم چک څخه هم تېر شو او ورپسې بیا د ترمینل هغې برخې ته لاړو، چې مسافرین ترې بهر وتل، هلته نږدې یو ساعت منتظر پاتې شو. اکثره بهرنیان وو، اروپایان په کې زیات ښکارېدل، پر څوکۍ کېناستو، ترڅنګ مو یوه مېرمنه، چې دوه درې غوټې ورسره وې، هم کېناسته، په دري یې خبرې پیل کړې، ماته یې وویل: ستا څېره راته اشنا ده! چېرته مې لیدلی یې؟ ما ویل کېدی شي، ویې ویل: وظیفه دې، ما ویل په کابل پوهنتون کې استاد یم او د ملي امنیت شورا دفتر کې هم کار کوم، دې وویل: په دې دفتر کې زما یو خپلوان هم دی، نوم یې واخیست، ما وپېژنده، ما ویل اوس لکه چې بهر ته تللی دی، توربخنه جګ قدې مېرمن وه، بهرامي ورسره خبرې شروع کړې، بهرامي لکه چې په پیل کې مې یادونه وکړه، له ښځو سره د خبرو او جذب خاص مهارت لري، د دوی مرکه ګرمه شوه، شجره یې سره وکښله، دا مېرمن په هامبورګ کې اوسېدله، د څو ماشومانو مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، څو کاله دمخه له کابل پوهنتون څخه فارغه او بیا جرمني ته راغلې وه، اوس په جرمني کې اوسېدله، نیمچه کابلۍ – مزارۍ وه، بهرامي یې کابل ته د راتګ او ژوند د نورې شجرې پوښتنه هم وکړه، هغې وویل: مور مې وفات شوې وه، نو ځکه کابل ته راغلم، پروسږ کال مې ماشومان هم راسره راغلي وو، خو په تنګ او مریضان شول، نو ځکه ډېر ژر بېرته لاړو.

بهرامي صیب یې د مور پر وفات داسې ژور خفګان ښکاره کړ، لکه د ډېرو نږدې خپلوانو په څېر. دوی پر خبرو مصروف وو، ما پر قدم وهلو پیل وکړ، ښایسته شېبه وخت نور هم تېر شو، چې د الوتنې شېبې راورسېدې. الوتکې ته د ختو پر مهال بهرامي صیب له دې مېرمنې سره د غوټو په انتقال کې مرسته وکړه، تر وروستي چک وروسته الوتکې ته د ختو پرمهال مېرمنې له بهرامي څخه هیله وکړه، چې که څوکۍ نمبر یې له مورږ سره نږدې شي،دې وویل: پنځه شېږ ساعته ډېر مزل دی، زړه مې تنګېږي، بهرامي ورته وویل چې دا اسانه خبره ده، څوکۍ به دې چا سره بدله کړم.

کله چې مورږ پر خپلو څوکیو کېناستو، زه د ښیښې خواته بهرامي صیب مې ترڅنګ د منځ څوکۍ کې کېناست او بیکونه مو پاس په اصطلاح د الوتکې ټول بکس کې کېښودل، پر دې وخت د بهرامي صیب ترڅنګ څوکۍ والاشخص هم راورسېد ، هغه ته یې سم له لاسه وویل: هیله ده څوکۍ دې له هغې مېرمنې سره بدله کړې، هغه لکه همدې خبرې ته چې منتظر وي، بې له کوم سوچ او چورته یې قبوله کړه، بهرامي صیب دا مېرمن راوستله او ترڅنګ یې کېښوله، ښځه ډېره خوشاله شوله، بیا دواړو ته د شجرې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوږدولو او خبرو د تفصیل لپاره ډېر وخت په لاس ورغی، دوی خپل مجلس کاوه، الوتکې خپل مزل، تر یو څه مزله وروسته پر ما خوب راغی، زما یو عادت دادی، چې په موټر او الوتکه کې راباندې ښه خوب راځي، تر سټړیا وروسته لږه شېبه خوب، بیا سټړیا او بیا خوب، دې کار زه ددې جوګه کړی یم، چې له کومې ستونزې پرته اوږده مزلونه وکړم. دوه وخته ډوډۍ او کله کله د الوتکې حرکتونو د خوب څپې راماتې کړې، هڅه مې وکړه چې تر ښیښې لاندې څه وویnم، خو څه نه ښکارېدل، زه کوښښ کوم په سفرونو کې لاندې ځمکې او ساحې وویnم او په دې ډول د هغې طبیعي او مصنوعي ښکلا او د خلکو کار او زیار معلوم کړم. یوې ساحې ته ورسېدم، د الوتکې لاښود ترکیې هېواد ساحه ښودله، لاندې ځمکه لږ لږ ښکارېدله، د جګو غرو لړۍ، ابادۍ، د غرونو ترمنځ د سړکونو او تمدن ننښې په کې ښکارېدلې، تر یو څه مزله وروسته ډېره شنه ساحه را څرګنده شوه، د کوم اروپایي هېواد برخه به وه، لاندې تکه شنه بخملي ځمکه او له پاسه د ورېځو پاغوندې، ځای نیم به د ورېځو له لاسه لاندې ځمکه نه ښکارېده، خو وروسته به بیا شنه ځمکه ښکاره شوه، الوتکې ورو ورو خپله ارتفاع کموله، څومره چې ارتفاع کمېدله د ځمکې د لید ساحه زیاتېدله، دشنو ننښترو ګڼ ځنګلونه، د برېښنا ستنو او سړکونو غاړه غړۍ او ترځنګ یې د اورګاډو غځېدلې لارې راڅرګند شول، له الوتکې څخه اټکل کېدلای شو چې خلکو پر لاندې ځمکې څومره کار کړی دی، الوتکه د فرانکفورت نړیوال هوایي ډګر پورې د ټیټېدو په حال کې شوه، د اماراتو ایرلاین الوتکې مسافرو ته د کمر بند تړلو او د ناستې خبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، لس پنځه دقیقې وروسته الوتکه د ځمکې پر مخ کښناسته، د معمول په شان نوی باران شوی و، ځمکه پاکه او ښویه وه او د ځغاستې لیکه هم پاکه او سوتره وه. الوتکه خپل تاکلي ځای ته ورسېده، مسافر په نوبت له الوتکې کښته شول، له یوه چکه تېر شو، د دخولي وېزې ځای ته ورسېدو، تر هغه دمخه پولیس ولاړ وو، یو یو مسافر یې له نظره تېراوه، غنم رنګو او تور وېښتانو ته یې ډېر کتل، تر ما دمخه خو یو ږیرور، چې غالباً مسلمان به و، سم له واره یې ودراوه او پاسپورټ یې ورته چک کړ، زه چې ورنږدې شوم، نو د نورو مسافرو له منځه یې ماته اشاره وکړه، زه که څه هم په دریشي کې وم، ږیره مې هم نه وه، خو د څېرې او وېښتانو له امله دوی ته پردی ښکارېدم، پاسپورټ یې زما څو ځله واړوه را واړوه، عکس ته یې ځیر ځیر وکتل، خو دا چې زه دوه ځله دمخه هم جرمني ته تللی وم او په پاسپورټ کې مې زړې وېزې هم وې، نو د پولیس چک لږ سست شو، زه خو ځکه په ارام زړه ولاړ وم، چې په رسمي وېزه تللم، نو ځکه مې په اوړو کې شګه نه وه، بهرامي صیب ورته رانږدې شو، پولیس ته یې وویل چې زما مېلمه دی، بهرامي صیب خو هسې هم پاو بالاجرمني ځکه دی، چې خپله هم په ښه پخه جرمني خبرې کوي، د هغه هېواد پاسپورټ هم لري او مېرمن یې هم جرمنۍ ده، پولیس ببرته زما پاسپورټ راکړ او ویې ویل: مهرباني وکړئ! د دخولي وېزې دروازو لیکو ته مو ځانونه برابر کړل، د وېزې دوه غرفې یا لارې وې، یوه د بهرنیانو لپاره، یوه هم د جرمنیانو لپاره، د بهرنۍ دروازې په لیکه کې ودرېدو، بهرامي صیب دې بلې کورنۍ لیکې ته لاړ، د کورنیو هغو کار ژر خلاص شو، مور یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه دقیقې معطل شو، بهرامي صیب دې دروازې ته ځان راورساوه، ما خپل پاسپورټ د وېزې ښځینه مامورې ته تسلیم کړ، ډېر ژر یې ټاپه کړ، بهرامي صیب بیا ورته وویل: زما مېلمه دی، ښځې یوه خوله خندا وکړه او همداسې له دروازې ووتلو. فرانکفورت هوایي ډګر نه یوازې د المان، بلکې د نړۍ له ډېرو لوکسو هوایي ډګرونو څخه دی، چې نږدې په هره دقیقه کې پرې یوه الوتکه کوزېږي، کله چې څوک سهار یا مازیګر د فرانکفورت د هوایي ډګر فضا ته ګوري، نو الوتکې داسې لین راروانې وي، لکه د زانګو کتارونه او یا هم لکه په لوی سړک چې موټر تر یوې ټاکلې فاصلې وروسته په منظم ډول راروان وي، دلته هم په هوا کې تر یوې کمې فاصلې وروسته الوتکې یوه پر بلې پسې راروانې وي. دې هوایي ډګر کې د ترانسپورټ او ژوند نورې ټولې اسانتیاوې په پام کې نیول شوي دي. تر ځمکې لاندې څو پوړیز پارکینګونه او په دویم او دریم پوړ کې د اتومات اورګاډي لیکه، د هوایي ډګر مهم ضرورتونه پوره کوي، دا بربښنایي ګاډی په اتومات ډول له ډېرې پرته چلېږي او د لومړي او دویم ترمینل ترمنځ تګ راتګ کوي. اوس لاهم پرې کار روان دی. هوایي ډګر لکه د المان د نورو ودانیو په شان داسې یو نازک پولادي رنګ او بڼه لري، چې د باران پر وړاندې مقاومت لري او د سړې زړه نه وهي، د ډهلي، اسلام اباد او کراچۍ هوایي ډګرونو غوندې نه دی، چې ببلابېل او تېز رنګونه یې د سړي ذهن ستړی کړي، دا یو ارام رنګ دی. څو شېبې هلته پر یوې څوکۍ کېناستو، هغه افغان مېرمنه چې شېبه دمخه یې له موږه خدای پامانې اخیستې وه، ببرته زموږ څنګ ته راغله او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي صيب ته يې وويل: له ما خو لاړه غلطه شوې ده. بهرامي صيب ورسره مرسته وکړه، ورسره لاړ، ماته موقع په لاس راغله، د بهرامي صيب له لاسي ټلېفون څخه مې غريب صيب (محمد عاشق غريب) ته، چې زمونږ د پر پخوانی ملګری او د سختو ورځو يار دی، ټلېفون وکړ، هغه ته چې انځورصيب لادمخه له کابله زنګ وهلی و، مونږ ته منتظر او تيار پر ماشه سپور و، په ټلېفون کې مې ورسره روغبړ وکړ، هغه وويل: زه همدا څو دقيقې وروسته دررسېږم، يو وړوکی سوزکي ته ورته موټر راسره دی. دا موټر د غريب د لور (مينې) وړوکی موټر و، چې هغه په کې خپل پوهنتون ته تلله، څو شېبې وروسته بهرامي صيب راغی، ما ورسره ټوکه وکړه، چې دې مېرمنې سره خو دې د پرې منډې ووهلې څه (کوچ) دې ترې حاصل کړل که نه؟ هغه په خندا شو او يو د ز يې راته په سينه کې راکړ: ای زهر خوره، د پر وران يې.

بهرامي صيب وويل: اوس به ريل ګاډي کې ځو او له هغه ځايه به موټر کې خپل کور ته ځو، شپه به ما سره کوې، بيا به نور اندې يوالان خبروو. ما وويل: نه شپه تا سره نه کوم، ته هم ښه سترې يې، د د پر ځنډ مسافر يې، ته به نن خپل کور ته لاړ شې، ماشومان به دې درته په طمع وي او «شريعت» به تطبيق کړې، د شريعت پر مانا بهرامي پوهېده، بيا يې په سينه کې يو د ز راکړ، د پر وران يې د پر زهر خور يې. ما ويل غريب صيب ته مې ټلېفون کړی، هغه راځي، زه به هغه سره لاړشم، هغه وويل نه غريب دې پيدا کړ؟ ما ويل هو! ده بيا ويل: د پر وران يې څنګه دې پيدا کړ؟ ما ويل دغه ستا په ټلېفون مې ورته زنګ وواهه، ده بيا وويل ته راکړه نمبر يې، ما ويل ستا ټلېفون کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته، هغه بيا غريب صيب ته زنګ وواهه، تر سترې مشي وروسته هغه ورته وويل: زه در روان يم، بهرامي صيب ورته ځای وښود چې دغه ځای کې به ودرېږي (۱۵مه) دروازه. بيا زه او بهرامي صيب دويم پوړ ته پورته شو، اورګاډی راغی، په کې کښناستو، تر څلور پنځه دقيقو مزله وروسته، همغه تاکلي ځای ته ورسېدو او له ميدانه بهر شو. کوم ځای چې غريب صيب موږ ته ښودلی و، هلته ودرېدو، خو د غريب صيب پته نه وه. غريب صيب نو په فرانکفورت او په تېره بيا هوايي ډګر کې دومره بلد دی، چې د چا خبره د ميدان مامورين به هم دومره نه وي بلد، ده تقريباً ديارلس کاله له داسې يوې کمپنۍ سره، چې مشر يې يو افغان پانګوال و، کار کړی او د هغو کار ګرانو مشري يې کوله يا منيجر و، چې د فرانکفورت د هوايي ډګر او په فرانکفورت کې د ځينو خاصو هوټلونو خدماتي چارې يې پرمخ وړلې، د غريب تخلص غريب دی، خو په مانا کې مقدم دی تر هر چا، نو ډېرو کاريګرو، چې اکثره يې افغانان وو، دده تر لاښوونې لاندې کار کاوه، خو پر دې وروستيو وختونو يې د افغاني غيرت جام ډک شوی و او په نه خبره يې د کمپنۍ مشر سره خبره تاوه کړې وه، مخکې تر دې چې هغه ورته د کار د پرېښودلو ووايي، ده خپله ورته دنده ورپرېښې يې او څادر يې پر اوږه کړی و، نو دې ورځو کې دی ښه د مزې وزګار و او ماغوندې د فکر او اند پښنې مېلمه يې په پيسو رانيوه، څو شېبې هلته ولاړ وو، بيا مو ورسره په ټلېفون خبرې وکړې، د موټر رنګ او نښانې يې چې وويل، نو پيدا مو کړ، يو کوچنی موټر لکه د اورلګېدو د قوطي په شان، يوازې د موټروان ترڅنګ يو تن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

یونیم تن هم شاته ځایبدلای شو، تر اخلاصمند روغبړ وروسته مې غریب صیب ته وویل: دا دې له کومه کړی دا خو دې له موزیم څخه سمپل نه دی راوړی؟ هغه په خندا شو ویې ویل: دا موټر یې د لور (مینې) دی د ا موټر دلته ډېر عام دي، اکثره محصلین همدا موټر کاروي، زه خو اوس وزګار یم، هغه د کمپنۍ موټر مې هم ورتسلیم کړ. تېر کال چې زه جرمني ته د یو سیمینار لپاره تللی وم، نو غریب صیب یو ډېر ګړندی موټر درلود، له (فرانکفورت) څخه تر (ګارمیش) پورې تقریباً اووه-اووه نیم سوه کیلو متره مزل یې ما پسې وکړ، انځور صیب، ډاکټر شېرولي او نجیب احمدزی هم ورسره ملګري وو، هلته راغلل، زه او زما بل د سفر ملګری نجیب طهماس یې، چې په امنیت شورا دفتر کې د بهرنیو چارو رئیس دی، له ځان سره بوتللو، بیا مو نړدې اته سوه کیلو متره مزل په شپه کې وواهه، ډېرپوري خپله غریب صیب کوله، داسې د خوند چکر مو وواهه، چې حال د ویلو لایق نه دی، په لاره کې مو د سیاسي، ټولنیزو او ادبي مسایلو په باب تاوده بحثونه وکړل، په زړه کې مو هېڅ خبرې پرېنښودې. هغه د چکر لپاره ښه مناسب موټر و، شاته ټول بکس کې یې ډېر شیان ځایبدل، ښه نوی او کاري موټر و، د ډېرپور ترځنګ یو او شاته درې کسان ځایبدل، خو زه (یون)، ډاکټر شېرولي، نجیب احمدزی او طهماس د جرمني د قانون خلاف (څلور کسان) شاته کېناستو، ما هغه وخت هم هغوی سره یوه ټوکه وکړه، چې افغانستان کې هسې هم دروند سړی نه چلېږي، زه په نیم حساب یم، که ترافیک راغلل جریمه کولو یې، نو هر سړی دې د خپل وزن مطابق جریمه ورکوي، هغوی ټولو وخندل، خو هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دوه ورځې او دوه شپې په هغه موټر کې وګرځېدلو، ترافیک راباندې برابر نه شول.

دا ځل چې مې د غریب صیب دې موټر ته وکتل، نو د غریبۍ بوی تري راغی، ما غریب صیب ته وویل: څنګه چل دی؟ موټر کې دې د غریبۍ څرک لګېږي! هغه وویل: ما خو درته وویل، چې دا موټر د (مینې) دی. هغه په کې پوهنتون ته ځي او د کور لپاره سودا مودا هم راوړي، بس د کور مشکلات پرې حلوو.

غریب صیب دمګړۍ د کابل انډیوالانو، انځور صیب، باوري صیب، ډاکتر مخان شینواری او نورو پوښتنه وکړه، ما ویل ټول ښه دي، له مېلمستیاوو هېڅ نه وزګارېږي. پر دې وخت بهرامي صیب غریب صیب ته وویل: ما د موټر تمځي ته بوځه، زه درځخه کور ته ځم، غریب صیب ورته ست وکړ، خو ما ورته وویل: دی پرېږده چې ((شریعت تطبیق کړي)) غریب هم د شریعت پر مانا پوهېده، ویل یې ((ځه نو چې دی عمومي حمام ته هور اچوي)) نو بیا یې تر خپل کوره رسوم. عمومي حمام ته اور اچول هم یوه کیسه لري، چې که وخت یې راشي بیا به یې بیان کړم. بهرامي صیب که څه هم ټینګار وکړ، چې زه خپله ځم، خو غریب صیب پر موټر خپله پښه کېکاړله، د بهرامي صیب کور نږدې اتیا کیلو متره لرې و، غریب په یو سلو شلو کې روان و، څه کم ساعت مزل یې وکړ، خو موږ دومره په ګپ شپ کې مصروف وو، چې ګرد سره ببخي پوه نه شو، چې څنګه او چېرته روان یو. دې کې د بهرامي صیب کور ته ورسېدو، د بهرامي صیب او د هغه د خسر کور په یوه کوڅه کې و، لومړی یې د خسر کور ته لاړ، چې د خپلې مېرمنې او زوی پوښتنه وکړي، خسر یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووت، بهرامي صيب مورِ ورته معرفي کړو، سپين ږيری جرمنی د شاتو او ګلانو شوقي سړی و، مورِ سره تر روغبړ وروسته يې ست وکړ، مورِ ويل ځو، ويې ويل خير لږه شېبه صبر وکړئ، کور ته نتووت، دده د خپلو روزل شويو مچيو دوه بوتله شات يې راوړل، غريب صيب ته يې ورکړل، چې دا زما له خوا ستاسو د ماشومانو لپاره دي، د مننې ترڅنګ مو تر خدای پامانې هم واخيسته، د بهرامي صيب کور د کوڅې بل سر کې و، هغه ته لاړو، د بهرامي صيب په ډېر ټينګار د هغه کور ته ورپورته شو، دوه پوړيزه ودانۍ وه، مېرمن يې وظيفه کې وه، خو کوچنی زوی يې، چې (۸-۱۰) کلن به و، په کور کې و، ور يې مورِ ته ببرته کړ، بهرامي صيب خپل زوی په غېږ کې ونيو، ښکل يې کړ، پلرنۍ مينه يې پرې ماته کړه، خو زوی يې هغسې نه و لکه د افغانستان ماشومانو په څېر، چې له مور او پلاره ګرد تاوېږي. زوی يې مورِ ته لومړی خپله پيشو وښودله، چې يوه درې پوړيزه اوسپنيزه زانګو يې ورته جوړه کړې وه او په هر پوړ کې يې ورته نرم ځای جوړ کړی و، په وروستي پوړ کې پيشو لکه د کور د مېرمن په شان ناسته وه، بيا بهرامي صيب مورِ ته دخپل کور ببلابېلې خونې او وړوکی کتابتون را وښود او د تازه مېوې جوس يې راوړ، هوا يخه وه، نو ځکه جوس د چای په شان خوند نه کاوه، څو شېبې بهرامي صيب سره کېناستو زوی يې له پلاره اجازه واخيسته او پورته لاړ، زه او غريب صيب د غريب صيب د کور پر لوري رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غريب صيب د کور پر لوري: تر نړۍ يوه ساعت مزله وروسته هېڅ پوه نه شو، چې د غريب صيب کور ته څنګه ورسېدو، په سفر کې چې د طبعې يارانو وي او د سياسي داستان يوه لړۍ شروع کړې، نو پر مزله نه پوهېږې. غريب صيب لامخکې تر مخکې کور ته خبر ورکړی و، دی د فرانکفورت په مربوطاتو کې و، په يوه دري پوړيز کور کې اوسېده، په دې سيمه کې اکثره کورونه دوه پوړيز وو، داسې ښکاربده، چې نوي نه دي جوړ شوي او کېدی شي پنځوس شپېته کاله پرې تېر شوي وي، خو داسې هم نه لکه د انځور صيب کور، چې په تاريخي ابداتو کې حساب شوی او تر سلو کلونو زيات عمر يې خوړلای دی. په جرمني کې هره ودانۍ چې سل کاله پرې واوړي، په تاريخي اثارو کې شمېرل کېږي، ښاروالي نه يوازې هغه نه ورانوي، بلکې د ساتنې او پالنې لپاره يې لګښت هم ورکوي. غريب صيب هم لکه د نورو ګڼو افغانانو په څېر په کرايي کور کې ژوند تېروي، که څه هم د کور کرايه يې لوړه ده، خو دده د استوګنې اړتياوې يې پوره کړي دي، غريب صيب د مياشتې (دولس سوه) يورو کرايه ورکوي، چې دا د افغانستان په اندول لوړه کرايه ده، جرمني کې ډېر افغانان له لوړې کرايه سر ټکوي، افغانستان کې هم هغه مامورين چې په کرايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورونو کې ناست دي، همدا فریاد کوي، چې د معاش میاشت ژر نه رارسېږي، خو د کرایې هغه ژر ژر راځي. په جرمني کې افغانان چې څه پیسې ګټي، هغه ترې بیا څه په کور کرایه یا هم بربښنا لګښت، څه ترې په بیمه کې او نورې په نورو ډول ټکسونو کې لاړې شي، د میاشتې په پای کې ورته یوه ټنګه هم پاتې نه وي، په افغانستان کې بیا ځینې خلک داسې فکر کوي، چې اروپا کې ځوړندې ډوډۍ دي بس خوره او څښه حساب مه منه، خو په اروپا کې بیا یوه اصطلاح غوندې ده، چې: «دلته پیسه د فیل تر پښې لاندې ده.» یانې یو انسان باید څومره زور ولري، چې د فیل پښه پورته کړي او پیسه ترې راجګه کړي، هلته خو کار هم د افغانستان په شان ازاد نه دی، له دې ځایه چې د متوسط عمر یو افغان هلته لاړ شي، تر څو چې ژبه زده کوي او د قانوني کار لیسانس ترلاسه کوي، په خوله کې به یې یو غاښ پاتې نه وي.

غریب صیب کره ورسېدو، مېلمستون کې کېناستو، ورېندار، «سمین» د غریب صیب زامن او لونې ټول ستړي مشي ته راغلل، د کابل د ټولو دوستانو او زمور د کورنۍ د حال او احوال پوښتنه یې وکړه، په تېره بیا زما د مېرمنې «ارین یون» تپوس یې وکړ، ویل یې مرکې یې په راډیوګانو او ټلویزیونونو کې اورو، ډېر پرې خوشالېږو او وایو دخدای شکر دی داسې څوک شته، چې زمور د پښتنو غم ورسره دی، خو کاشکې هغوی دې هم راوستي وای اوس خو ژمی دی، پارلمان هم رخصت دی، ما ویل مور دواړه یوځای سفر نه شو کولای، یو باید کور کې یو او یو بهر کې، ماشومان مو یوازې دي، هغوی کېدی شي بیا په خپل رسمي سفر راشي، چې دلته راغلل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرور به ستاسې پوښتنې ته راځي. څو شېبې وروسته چای راوړل شو، وطني چارمغز، کشمش او د کابل نوره وچه مېوه ورسره مله وو، چای مو وڅښه دمه مو ډېره راسته شوه، مخامخ د لرګي يوه الماری وه، ډېره ښکلې عيناً لکه له وطني لرګي څخه چې جوړه وي، خو ډېره ډبله هم ښکارېدله، د کور انتيک شيان او نور لوښي په کې له ورايه ښکارېدل، ښي لاس کې ټلويزيون ايښی و، کله چې يې ټلويزيون چالان کړ، نو اريانا ټلويزيون په کې بل شو، غريب صيب وويل: دلته اوس يوازې همدا اريانا نړيوال چينل نيسي، ملي ټلويزيون او نور لاتراوسه نه دي پيل شوي، خو داسې اوازه ده، چې ملي ټلويزيون به هم ژر پيل شي، د اريانا ټلويزيون په ليدو سره طبعاً د وطن يو څه مينه ماتېږي، خو په اريانا نړيوال چينل کې زياتره خبرونه د بيات صيب د مرستو په باب وو، البته نور خبرونه هم په کې وو، خو ددې خبرونو سېپرونی يو څه زيات و. غريب صيب وويل: اريانا ټلويزيون دلته ډېر ليدونکي لري خو زياتره پروګرامونه يې په فارسي ژبه دي، ما ويل هلته خو يې په خپرونو کې د پښتو او دري ژبو که توازن نه وي، نو تناسب خو يې تر يوه حده ساتلی، خو غريب صيب وويل چې مورږ هم همدا هيله لرله، چې دلته به هم همغه شان وکړي، خو دلته داسې نه ده، د دوی نړيوال چينل له داخلي چينل سره توپير لري، نړيوال چينل ته همغه مطالب را اخلي، چې اکثره په دري ژبه وي، بيات دلته په افغانانو کې ښه نوم ګټلی دی، خو که دلته پښتانه دا احساس کړي، چې دی هم لکه د نورو په شان د تعصب پر مرض ککړ دی، نو بيا کېدی شي پښتانه ورته په هغه درنه سترګه ونه ګوري، لکه اوس چې يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درناوی کوي. څو شېبې لاپه دې خبرو کې وو، چې له کولن څخه د غریب صیب ټلېفون ته د حاجي صیب فضل الرحمن ټلېفون راغی، تر روغبړ وروسته یې زما پوښتنه وکړه، غریب صیب ورته وویل: دادی خبرې ورسره وکړه، حاجي صیب سره مې سټرې مشي وکړل او د کور د ټولو غټو وړو پوښتنه مې وکړه او هغه هم زما د کورنۍ او په کابل کې د ټولو دوستانو هر یو پوښتنه وکړه، راته یې وویل: مورِ خو دا دوه ورځې کېږي درته په تمه یو، تشویش مو شو چې ولې رامعلوم نه شوئ، ما وویل: دوه ورځې په دوبۍ کې پاتې شو او دا دی نن ماسپښین قضا راغلو، حاجي صیب وویل: شېرولي دې متواتره پوښتنه کوي، هغه اوس په دنده دی (روغتون) کې نوکري دی، ماته یې وویل چې هر وخت دوی راورسېدل ماته به خبر راکړې، دا دی زه اوس ورته ټلېفون کوم، ما وویل: اوس ورته تکلیف مه ورکوه، سبا ته به سره وګورو، حاجي صیب وویل: سبا ضرور غونډې ته راشئ، ټول تاسو نه خبر شوي، ډېر به درته خوشاله شي، ټول درته منتظر دي، شېرعلي خان، عبدالولي او نور ټول دې پوښتنه کوي. حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ له مطرحو سیاسي، قومي او ټولنیزو شخصیتونو څخه دی، د ځمکې، جایداد، فکر او نظر خاوند دی، نړۍ شل کاله کېږي، چې زه ورسره اندېوالي او ملګرتیا لرم، شېرولي په خوشال خان لېسه کې زما ټولګیوال و، د یوه اتاق او یوه ټولګي ملګري وو، درس یې کم وایه، خو لیاقت یې زیات و، لیک یې ډېر ښایسته و، په خوشال خان لېسه کې یې شعرونه هم لیکل، خو بیا چې کله طب پوهنځي ته لاړ، نو شاعري یې پرېښوده، په خوشال لېسه کې به مو کله کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټولګي کې مشاعره کوله، ده به د مشاعرې د دود پر خلاف، کله چې شعر وایه، نو ددې پرځای چې مورږ ورته ووایو: بیا یې ووایه، ده به په خپله ویل چې بیا یې ووایم؟ مورږ ویلې نه اول ځل دې مزه نه وه ته یې لا بیا وایې او کله چې به مورږ ورته وویل چې یو ځل بیا یې ووایه، نو ده به ویل: ولې مو اول غوږ نه ایښوده، چې اوس یې بیا راباندې وایئ، نو په دې ډول به مشاعرې طنزي بڼه غوره کړه، شپرولي نو زما داسې ملګری و، چې د ملګرتوب ډېر رازونه مو ورسره شریک وو، ښه مې په یاد دي یوولسم ټولګي کې وو، دی هغه مهال پر هغه چا مین و، چې اوس یې د ژوند ملګرې ده او نږدې خپلوانه یې وه او ډېر ارمان به یې ورپسې کاوه، ویل به یې یاره چې دا کار وشي، نو څومره خوند به وکړي، ما ویل کېږي وارخطا کېږه مه، تراوسه لا کوچنی یې ډېر وخت درته پاتې دی، نو کله چې به ښار ته ووتو، چکر به مو واهه نو ده به د مینې ځانګړې ترمینالوژي کاروله، ده به ویل یوه مینه ده، چې هغه ډېره پاکه وي او یوه یارانه ده، په یارانه کې خو هر څه روا دي، خو په مینه کې نه! ولې نه دې دي اوربدلي چې په یارانه کې بنګړې ماتېږي، دا نو د ځوانۍ د وختونو شېبې وې اوس چې یې سړی یادوي ځان ته یې خندا راشي، لکه په یوه خلا او خوب کې چې روان وي. حاجي صیب بیا راته وویل: سباته ګورئ پر خپل وخت راشئ، چې د (کونړ سیند) مشاعره ده. ما وویل: ضرور به درځو، څو شېبې لا وتې نه وې، چې شپرولي هم ټلېفون وکړ، تر روغبړ وروسته یې راته وویل: سره له دې چې ما دنده نوې پیدا کړې، خو بیا هم د دندې دومره کیسه کې نه یم، زه هوایي ډګر ته درتلم، خو چې خبر شوم غریب صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپسې ورځي، نو ما ویل څه هغه هلته هم نږدې دی او هم ښه بلد، نو درنغلم او بل دې نوې دندې والاته به هم ډېر بې مسولیته ښکاره نه شم، نن شپه نوکري یم، سهار وختي کور ته ځم، سبا مورږ ټول درته په طمع یو، چې پر خپل وخت راشې. غریب صیب ته پوره ادرس معلوم دی، ما ویل سمه ده درځو، ټوکه مې ورسره وکړه، چې له کونړ سیند نه مو هلته څه خیر لیدلی، چې اوس یې لادلته هم یادوئ، هغه بیا ویل د لغمان تر سینده خو ښه دی، نور یې څه کوې؟ دا مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوښت جوړه شوې، چې دلته یوه ځانګړې کلتوري ټولنه لري، ما وویل ډېره ښه ده درځو. د خان ولي او عبدالولي پوښتنه مې وکړه، دا دده کشري ورونه دي خو په فرهنګي، اجتماعي او ملي مسایلو کې خورا فعال او د اور بخري دي، ده ویل خان ولي فرانسې ته تللی د ستاژ پرلپاو یې دی او عبدالولي همدلته دی.

کله چې د شېرولي ټلېفون خلاص شو، نو څو شېبې وروسته ډوډۍ هم تیاره شوه، ډوډۍ لپاره دسترخوان وغوړېده، له کوچ څخه پر ځمکه کښاستو، پر دسترخوان د ملایانو خبره: «هر ډول طعامونه وو لذیز لذیز چې پرې هموار وو هرې خواته» زمورږ ورینداړې مورږ ته کټ مټ افغاني غذا (سپینې وریجې، قورمه، غوښه، افغاني ډوله ترکاري) تیاره کړې وه، د تازه مېوې خو هېڅ کمی نه و، سړي ته یې د کابل د معتبرینو مېلمستیا یادوله، خو تر هغې هم صفا او پاکه. په جرمني او نورو هېوادونو کې چې چاته د خپل وطن خوراک برابر شي، نو دا خو بیا بختور سړی دی، ورینداړې او د غریب صیب ټولو اولادونو مورږ سره په ګډه ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوړه، ما داسې احساس ونه کړ، چې زه په بهر کې یم، فکر مې وکړ چې په کابل کې د خپلوانو په کوم کور کې یم. تر ډوډۍ او مېوې خوړلو وروسته یو ځل بیا چای تیار شو، د غریب صیب د ټولو اولادونو پوښتنه مې وکړه چې څوک څه کوي او په کوم ټولګي کې دي. غریب صیب وویل:

ـ مینه د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ اوږی د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ سلګۍ د فرانکفورت پوهنتون په انجنیري پوهنځي کې محصله ده.

ـ سور ګل د ۱۲ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ بابر د ۹ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ حمید جان د ۲ ټولګي زده کوونکی دی.

یوازې زه او مور یې څه نه لولو او د کور کارونه کوو. غریب صیب وویل: مینه او اوږی شعرونه هم لیکي، څومره دمخه یې (ښځې) ته یو شعر لیکلی دی، پر دې وخت یې (مینې) ته غږ کړ، هله بچیه! یون کاکا ته دې خپل شعر راواخله، هغې خپل شعر واوروه، ازاد شعر و، خو ډېره ښکلې او نوې محتوا یې درلودله، شعر یې ماته قرائت کړ، ډېر ښکلی او طبیعي و، ما ویل که چاپ کړی دې نه وي، نو ماته یې راکړه، چې چاپ یې کړم، بیا مې غریب صیب ته وویل: ډېر به ځان غریب غریب نه تراشې، پرېږده چې دوی هم خپل تحصیل وکړي او هم شاعرۍ ته دوام ورکړي، په پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځينه شاعرې کې موږ ډېر کمی احساسوو، نو پرېږده، چې همدا خويندې په خپل استعداد دا کمی پوره کړي، تر دې موږ اوچتې تحصيل کړې پښتنې نه شو پيدا کولای، چې زموږ د ادبياتو نيمګړې خواوې بيا راپوره کړي، هغه وويل: زه تنګنظره نه يم، زه ددوی استعدادونو د غوړېدو لپاره هڅه کوم، زه هغه څوک نه يم، چې د منفي کلتور د اسارت له املې د خپلو اولادونو استعدادونه وژني. موږ بايد دا منفي کلتور مطلق بدل کړو، څو شببې مو ددې شعر په باب بحث وکړ او بيا مو چای وڅښه، د چای تر څښلو وروسته غريب صيب ماته وويل: که ستړی نه يې راځه موټر به واخلو، لاړ به شو د فرانکفورت ښار ځينې برخې به وګورو، سبا هسې هم کولن ته ځو، بيا خدای خبر چې وخت درسره پيدا کېږي او که نه؟ فرانکفورت په شپه کې ډېر خوند کوي، دلته خو هسې هم د شپې او ورځې توپير نه شته او بل تاسو بايد ماته خپل پروګرام هم راکړئ، چې زه د سفر ليکه او وخت وسنجوم، بيا همغسې خپل مهالوېش برابر کړو. ما وويل: وګورو چې په اروپا کې څومره ځايونه يا ملکونه کتلای شو، اصلي هدف مې د اکثرو افغان فرهنګيانو ليدنه کتنه ده او له دې سره د راتلونکو فرهنګي کارونو او ستراتيژۍ په اړه بحث او خبرې اترې دي. فرانسې ته بايد لاړ شو، هلته زما اخښی (فيصل محمدي) په سفارت کې کار کوي، هغه په فرانسه کې د ستميانو له فعاليتونو څخه ډېر تشويش څرګندوي، هغه بايد وګورو او همدارنګه استاد روستار تره کی او که وشول ډاکټر اکبر وردګ او نور افغان ليکوال، ډنمارک ته بايد لاړ شو، بېکسيار صيب، هېواد دوست دوست، ممتاز ارمان او نور ملګري

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید وګورو، مشوره ورسره وکړو او که نورو ځایونو؛ هالنډ، بلجیم او سویډن ته تللای شو، ښه ده که نه ددې ځای د فرهنګیانو احوال به هم په یوه نه یو ډول واخلو، ښه به شي، بیا خدای خبر زموږ او د دوی دیدن کېږي که نه؟ وخت هم ټول څه کم لس ورځې دی.

غریب صیب چې زما نظریات واورېدل، نو ویې ویل: دا اوږد سفر دی او وخت هم کم، خو زه درته یو پلان جوړوم، ته به په کې څه نه وایې، ځکه چې ددې ځای پر کارونو زه ښه پوهېږم، د پروګرام منیجر به زه خپله یم، ته به فقط د یوه مېلمه په شان چلند کوې، اوس نو راځه چې وځو، هم به چکر ووهو، هم به په موټر کې د سبا ورځې پلان جوړ کړو. له کوره یې د کور هغه وړوکی موټر راواخیست، چې د موټروان په شمول ایله درې تنه په کې ځایېږي، د اورلګېدو ډبې غوندې و، خو ښه ښایسته او انټیک، که افغانستان ته راشي، هر سړی به ورته ګوري، اوس خو سړکونه ښه شول که پخواني سړکونه وای نو مجبور دا به دې پر اوږه کاوه او تر جمپونو به دې اړوه، ځکه که شګه یې هم تر ټایر لاندې کېدله، د اوښتو امکان یې و. لکه دمخه مو چې یادونه وکړه دا د غریب صیب د لور موټر و، چې پوهنتون ته د تګ لپاره هم کارېده او د دوی د کور اړتیا یې هم پوره کوله، فکر کوم لګښت یې هم ډېر لږ و، خو تګ کې ښه ګړندی و.

غریب صیب کور کې وویل: چې د کور د لویې دروازې کیلي د دروازې تر مخې فرش لاندې کېږدئ، هر کله چې موږ راغلو، تاسې به ببغمه اوسئ! هلته کورونه داسې نه وي، چې څلور دېوالونه ترې تاو وي، ځینې هېڅ انګړ نه لري او تر ځینو د لرګیو یوه کتاره تاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې هم د انګړ او هم د پارکینګ کار ورکوي، د غریب صیب تر کوره هم د لرګیو یوه نازکه کټاره تاوه وه، چې موټر همدلته ولاړ و، له کوره ووتو، ټوله ځمکه باران وینځلې وه، هوا پاکه سوتره، خو لږ شان یخه وه، چې موټر کې ناست یې پر یخنۍ او ګرمۍ نه پوهېږې، غریب صیب وویل: د فرانکفورت د ببلابېلو ځایونو تر څنګ د فرانکفورت سیند، چې د ښار له منځه تېرېږي او ښار ته یې ډېره ښکلا ورکړې، د هغه پر غاړه به وګرځو، ځینې ودانۍ به وګورو، څه به وخورو او که ډېر یخ دې نه کېده، یو څه به پلي هم وګرځو، هر کله چې سترې شوې بیا به بېرته راځو، ما وویل: د کار منیجر خو ته یې، زه خو اوس مېلمه یم. د ښار په ببلابېلو واټونو کې وګرځېدو، ډېرې لورې پورې ودانۍ مو ولیدې، پاکې سوتره لکه د سګرت قوطۍ چې دې څنګ په څنګ ایښې وي، خو دا لورې پورې ودانۍ په ټاکلي واټن یوه له بلې څخه جوړې شوې وې، د دوبۍ په شان نه دي چې پر یوه لیکه په لسګونو لورې پورې ودانۍ جوړې شوې وي. غریب صیب نه مې وپوښتل، چې دلته لورې پورې ودانۍ شته، خو د دوبۍ په شان زیاتې او یوه له بلې سره نږدې نه دي، علت یې څه دی؟ غریب صیب وویل: د دوی هر کار په پلان دی، فرانکفورت نه یوازې د جرمني، بلکې د دنیا یو لوی تجارتي مرکز دی، د دنیا ډېره غټه پانګه دلته پرته ده او فرانکفورت کې د دنیا لوی هوایي ډګر دی، خو دا سنجش دوی کړی، چې دلته څومره پانګه ده؟ څومره خلک کار و بار لري؟ او د څومره خلکو کار پر څومره وخت خلاصېږي؟ دې خلکو اداري بیروکراسي یا کاغذ پراني ختمه کړې، نو ځکه د چا کار ډېر نه ټالېږي او په ښار کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګڼې ګونې سبب نه ګرځي، مانا دا چې دوی له دغو ودانیو څخه پر ډېر کم وخت څو ځله کار اخلي. د فرانکفورت له منځه تېر شوی سیند مو وکوت، ډېر ارام و، د شپې خو یې د حرکت مسیر هم ښکارېده، چې کومې خواته روان دی، ما غریب صیب ته وویل: چې دلته د دوی سیندونه هم ډېر سړیتوب لري، وګوره هېڅ ورانی نه کوي، ده وویل: دلته سیندونه طبعاً هم یو څه ارام دي، خو دوی خپله هم مهار کړي او ارام کړي دي، نو ځکه یې اوس د خطر احتمال ډېر کم دی، د سیند پر دواړو غاړو وګرځېدو، شپه هم داسې وه لکه ورځ، ان په سیند کې دې خپل تصویر هم کتلای شو، د موټرو رڼاګانې خو په کې داسې تېروبېر کېدلې، تا به ویل چې خپله موټر په کې ځغلي، غریب صیب د فرانکفورت د نورو ځانګړنو ترڅنګ دا هم وویل چې دا د دنیا د هغو ښارونو له جملې څخه دی، چې ډېره ازادي په کې ده، نو ما غریب صیب ته وویل، چې یو افغان پر ډېرو سختو لارو تر ډېرو کړاوونو وروسته جرمني ته راغلی و، هلته هم ډېرې لوړې او فقر ځپلی و، نو کله چې جرمني ته راغلی و، څو ورځې وروسته یې د لوبو پر یوه شنه چمن سترګې لګېدلې وې، چې شنه جلګه په کې توکېدلې او باران هم ښه وینځلې وه، نو دده ورته سخته اشتهاه راغله او په اصطلاح د فقر جذبې پرې غلبه وکړه، نو د څنګ ملګري ته یې وویل: ((یاره دې جلګې ته چې سړی غویی وای...))

نو د فرانکفورت ازادي هم د هغه چا لپاره ده، چې ډېرې پیسې ولري، ځواني یې وي، د شریعت حدود او بندیزونه ونه پېژني، د دوزخ لمبو ته ځان ټینګ کړي او سل و زر خطرونه نور هم پر ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومني، هر څوک داسې کارونه نه شي کولای، هغه مرغه چې ښکار کوي مښوکې يې چنګې وي، غريب صيب وويل: له ازادۍ څخه زما مطلب افراطي ازادي ده، هر څه کې چې افراط تر حده زيات شي، خوند يې له منځه ځي او د هغې موضوع ارزښت کمېږي، ما وويل: نه داسې بې بريده ازادي، چې دلته ده او نه هم هغسې بنديزونه چې هلته د مذهب په نامه د خندا وزرونه هم درباندې تړي. دا افراط او هغه تفريط دواړه د نورمال ژوند پر وړاندې ستونزې راولاړوي. يو بل کار که شوی وای، چې هغه زمور افراطي ملايان يې د دې ځای له دې افراطي بلاوو سره مخامخ کړي وای، معلومه شوې به وه، چې کوم طرف يې ماتوه، فکر کوم کېدی شي ملايانو ته يې زيات زيان اړولای وای، ځکه چې د هر مسلمان پر څټ يو شيطان لاس ايښی وي او ځينې ملايان وايي، چې د ملا شيطان هم ملا وي يانې تر ټولو هوښيار او چالاکه وي، نو که د هغه ځای ملايانو شيطان، له دې انساني شيطانانو سره لاس يو کړي، نو بيا خو هر ملا ته دوه شيطانان رسېدل او د دوو شيطانانو وړاندې پر يوه وخت مقابله اسانه نه برېښي، خو که دا افراط او هغه تفريط سره يوځای شي، ددې ټکر په نتيجه کې کېدی شي يو څه اعتدال رامنځته شي، هغه د يوې کليوالې ښځې خبره چې ژمی او اوړي ډېره په تنګ کړې وه، نو ويل يې: «خدايه له قدرتونو دې ځار‌شم که دې اوړی او ژمی سره يوځای کړي وای، نو څه نرم موسم به تړې لاسته راغلی وای» تر يو څه ګرځېدو وروسته غريب صيب وويل: راځه يوځه وخورو لږ قدم به ووهو، بيا که دې زړه و لږ به نور هم وګرځو، که دې زړه نه و نور به ځو، استراحت به وکړو، سباته بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سفر لرو، په يوه ځای کې مو د موټر پارکينګ پيدا کړ، کښته شو يو سل متره مزل به مو کړی وي، چې يخ راباندې بد ولګېده، غريب صيب ته مې وويل: همدومره چکر مو بس دی، هغه ويل لږ صبر وکړه، چې لږ ګرم چپس پيدا کړم، موټر ته به يې يوسو بېرته به ګرم شو او نور به ځو، هغه همداسې وکړل، چپسو له پيپسي سره په موټر کې ډېر خوند وکړ او همداسې د کور پر لوري رهي شو، تر نيم ساعت ځنډ وروسته به کور ته رسېدلي يو، غريب صيب له ټاکلي ځايه کيلي راواخيسته او د خوب ټاکلې کوټې ته د استراحت لپاره لاړو، سهار تر چای څښلو وروسته مو د سفر ترتيبات ونيول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کولن پر لوري

د مارچ ۱۵مه نېټه وه، په سیمه ییز وخت به یوولس بجې وې، چې زه (یون)، غریب صیب او سیمین ورېندار له کوره ووتو او د بارګین پر لوري رهي شو، غریب صیب له بارګین څخه زمونږ د خلکو په اصطلاح یو غواګۍ (سراچه) ډوله موټر کرایه کړ، خو د کرایې څومره والی یې له ما پټ کړ، زه او غریب صیب په موټر کې کېناستو او ورېنداري (د غریب صیب مېرمن) څخه مې خدای پاماني واخیسته، د موټر د حرکت پر وخت هغې پر غریب صیب غږ وکړ، چې موټر ورو چلوه او په لاره کې ډېر احتیاط وکړئ! ما و غریب صیب حرکت وکړ، باران ټوله ځمکه داسې وینځلې ده، چې د ګرد څرک هم چېرته نه ښکارېده، ډېره صافه او پاکه هوا وه. غریب صیب وویل: راځه داسې د سیند پر غاړه به لاړ شو، که څه هم دا لاره ډېره اوږده ده، نو زما او ستا څه کار دی، هم به چکر ووهو او هم به دا سیمې وګورې، ما ویل ببخي سمه ده. په ژوند کې خوږې او ترخې خاطرې د سړي نه هېرېږي او همدارنګه په ژوند کې خاص پېښوونه او خاص ملګري، د عسکرۍ، سفر، زندان، ښوونځي او پوهنځي انډیوالان د سړي له یاده نه وځي، غریب صیب هم د سفر ښه ملګری، ډېر خدمتګار، غریبیار او غریبنواز دی. د سفر بله ځانګړنه یې داده، چې ډېر ښه موټر چلوي، که څه هم ډېر تېز یې چلوي، خو د قانون مطابق یې ځغلوي او سړی ورسره د وېرې احساس نه کوي، په ادرس پیدا کولو کې هم تر ډېره حده دقیق او پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان باوري دی، که څه هم کله کله تېروتنه کوي، خو بیا هم د چا خبره نه مني او پرځان باور یې نور هم غره کوي. کله چې د ښار له څنډو عمومي اتوبان یا لویې لارې ته ووتو، نو یو ځل مو د سیاست د غیبت باب پرانیست، د سیاست یو پړاو مو لاځپړلی او څنډلی نه و، چې نږدې سل کیلو متره مزل مو وهلای و، د جرمني په اکثرو سړکونو کې اعظمي سرعت قید نه دی، احتیاط کاری ډرېور هم په یوسلو شلو کې روان وي، کله چې مو د سیاست څېړکی تر یوه حده ورسوه، نو هغه باب راڅخه خطا شو، د سیند پرغاړه دواړو خواو ته پر ونو او بوټو چې مو سترګې ولګېدې، نو د سیاست کرغېړن بحث یې له موږ هېر کړ.

د راین پرغاړه: د سیاسي بحث تر شلېدو وروسته مو د راین سیند ته پام شو، داسې چې تا به ویل، هېڅ حرکت نه کوي، لویې او وړې ببړۍ په کې دواړو لوریو ته په حرکت کې وې، غریب صیب ته مې وویل: یو ځای کې یې ودروه، چې دا سیند وګورو، چې کومې خواته روان دی؟. غریب صیب وویل: لږ صبر وکړه چې کوم خوراکه پلورنځی یا هوټل پیدا کړو، چې څه تري را واخلو، ما ویل څه لږ به پلي هم وګرځو، چې پښې مو هم وغوړېږي، یو ځای یې د سیند پرغاړه په یو وړوکي بازار کې موټر پارکینګ پیدا کړ، کله چې کښته شو، نو د هوټل پر دروازه لیکل شوي چې دولس بجې خلاصېږي، څه مو پیدا نه کړل، خپل مزله ته مو دوام ورکړ، غریب صیب وویل: اوس ژمی دی، په اوړي کې ددې سیند پرغاړه پرتو هوټلونو کې د پښې ایښودلو ځای نه وي او د دنیا او جرمني له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوټ ګوټ څخه دلته خلک راځي او د رخصتۍ شپې ورځې تېروي، هغه مهال دا هوټلونه څلېرېشت ساعته خلاص وي، خو اوس ګوره پر تاکلي وخت ببرته کېږي. لږ نور هم وړاندې لاړو، د سیند پر غاړه یوې کاپۍ ته ودرېدو، یو وړوکی خو ښکلی هوټل و، زمونږ د اشتها ګراف هم ښه پورته شوی و. غریب صیب وویل: ته پر څوکۍ کېنه، زه به یو څه راواخلم، چېس او همبرګر یې له پیپسي سره را واخیستل، پر خوراک مو پیل وکړ، خو دې سره سره مو د سیند پر غاړه د سیند نندارې هم کولې، هلته پوه شوم، چې سیند کومې خواته روان دی! په لسګونو کښتۍ په کې کښته او پورته کېدلې، په لویو کښتو کې د ډبرو سکاره او نور درانه مواد بار وو، ځینې کښتۍ له کانټینرونو ډکې وې، د بار وړونکو کښتو ترڅنګ د سورلۍ او سیاحت کښتۍ هم په کې ښکارېدلې، ما چې دا سیندنۍ ټرانسپورټ ولید، نو د جرمنۍ ځمکنۍ او هوایي ټرانسپورټ مې له یاده ووت، دې سره نه هوایي او نه هم ځمکنۍ ټرانسپورټ سیالي کولای شوه.

ما غریب صیب ته وویل ګوره که نه د دوی سیند هم پر سړیتوب پوهېږي، وګوره څومره ارام روان دی، هېڅ ورانی نه کوي، زمونږ کونړي سیند ته خو وګوره، چې څومره په شتاب تېرېږي، تر ګټې یې زیان زیات دی، په همدې خاطر خو ورته کونړي خونړی وایي نه ژوندنی؟ او دا وګوره څومره ارام دی. دومره اوبه چې زمونږ په سیندونو کې وای، وطنونه خو به یې لاندې کړي وو وطنونه! غریب صیب وویل: ددې ځای طبیعت همداسې ارام دی، دلته هر څه ارام دي، خو د طبیعت ترڅنګ ددې ځای خلکو او حکومت هم ډېر کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی او دا سیندونه یې هم رام کړي دي، دلته د هر څه لپاره یو قانون شته، همدې قانون دا ټولنه مهار کړې او لانرمه کړې ده. دوی ددې سیند شاوخواوې داسې جوړ کړي، چې خطر نه پېښوي او د

یون د «راین» پر غاړه

سیند په ځینو برخو کې یې هم داسې کار کړی، چې اوبه شله کېدو ته نه پرېږدي.

په همدې بحث کې مو چپس او برګر ښه په مزه وخوړل او بېرته مو د سفر لمن ونیوه، په لاره کې مو د سیند پرغاړو پر جګو غونډیو ځای ځای د پرې تاریخي ودانۍ ترسترګو کېدلې، چې د یوه پخواني مدنیت او ځایي پاچاهیو اثار یې په ګوته کول. غریب صیب وویل: دا ودانۍ چې ګورې دا اکثره د منځنیو پېړیو ودانۍ دي، پر دوی باندې هم په منځنیو پېړیو کې د جګړو او وحشت یوه څپه تېره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي، خو نه لکه زمونږ په شان چې هر څه يې پوښاه کړل، دا ودانۍ ګوري، اکثره يې اوس هم جوړې دي او بيا بيا ترميم شوي دي. دا نه يوازې همغه وخت د وړو پاچايانو او شهزادګانو مانۍ وې، بلکې داسې جوړې شوي، چې د جنګي او عسکري چوپيو کار هم ترې اخيستل کېږي. نو ځکه يې د ځينو ځينې برخې د همغه وخت د جګړو له امله ويجاړې شوې هم دي.

غريب د «راين» پر غاړه

په همدې بحثونو کې مو خپل منزل هم لنډوه. دا مهال غريب صيب په تېرو پنځو کلونو کې په هېواد کې دفرهنګي بهير په باب پوښتنه وکړه، چې څنګه دي حالات، کارونه څنګه روان دي، څوک کار کوي، څوک خبرې، څوک قرباني ورکوي، څوک غيبتونه او شخصي رقابتونه؟. ما ورته وويل: سره له دې چې په هېواد کې په ځينو برخو کې تيت و پرک پرمختګونه رامنځته شوي، خو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه چې په سیاسي برخه کې عدالت نه شته، دغسې په فرهنګي برخه کې هم د پښتنو برخه خواره ده او نه یوازې دا چې د ودې لاړې چاړې ورته نه برابرېږي، بلکې په ځینو برخو کې یې په قصدي ډول هم مخه نیول کېږي. په مجموع ډول په فرهنګي برخه کې د حکومتي او ځینو بهرنیو ځواکونو نیت پښتنو ته ښه نه دی. پښتانه هم په ټولیز ډول داسې کوم منظم پلان او دقیقه ستراتیژي نه لري، چې د هغو پر بنسټ خپلې فرهنګي غوښتنې او ضرورتونه مطرح کړي او پرمخ لاړ شي، ځینې یې په شخصي غرضونو او مرضونو هم ککړ دي او کوم د کار پښتون چې پیدا شي، د هغه هم پښې وهي. زه خپله خو پر دې تېرو څو کلونو، زیات پر سیاسي چارو مصروف وم او یا پر دې چارو اخته کړای شوم، خو اوس ګورم چې خپلې ژبې ته څه کولای شم، خو هغه شان منظم کار، چې مورږ پخوا په پښنور کې کاوه او په جرمني کې د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې او نورو فرهنګي ټولنو کتابونه مو د یو منظم پلان له مخې چاپول، هغه لړۍ اوس هغه شان نه شته، خو بیا هم ځینې فرهنګي ټولنې او اشخاص لګیا دي، خپلې هلې ځلې کوي، خو څومره ازادي او امکانات چې اوس شته، ددې امکاناتو په اندول فرهنګي کار په ډېر خوند روان نه دی، غریب صیب وویل، د فرهنګیانو د شخصي مشکلاتو او عقدو یادونه دې وکړه، پښتانه خو همدغو بدمرغیو تباه کړل، ددې علت څه دی دا ولې نه اصلاح کېږي، بلاخره دوی څه غواړي او څه کوي؟

ما ورته وویل: علتونه خو به یې ډېر وي خو اساسي علت دادی چې دا ډول خلک کوم اساسي فطري او کسبي استعداد نه لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په روان فرهنګي بهير کې خپل ځان په جوت ډول مطرح کړي، نو ځکه پر دې دعوو دنګلو وخت تېروي، د نورو مخه هم نيسي او خپل وخت هم ضايع کوي. دوی نورو ته د زيان په اندول، ځان ته ډېر زيان پېښوي، د دوی د کينې زهر خپله دوی ته ډېر خطرناک دي. د اروا پوهنې په کتابونو کې راغلي دي: «ماران چې کله له سختۍ او تنګسيا سره مخامخ شي، لوړه او تونده يې ووهي، نو په خپل وجود کې يو ډول غوسه او قهر توليدوي، مار ددې قهر د زېرمې لپاره يو ججوري يا کڅوړه لري، چې هلته يې راټولوي، دا ججوری په خوله کې له غاښونو سره ارتباط لري، د مار په غاښونو کې بيا نري نري سوري دي، کله چې مار انسان وچيچي، نو د غاښونو له همدغو سوريو څخه بيا هغه قهر، چې زهر ګڼل کېږي، د انسان بدن ته انتقالوي او انسان ته سخت زيان رسوي. پوهان وايي چې انسان هم لکه د مار په شان زهر او قهر لري، خو انسان ورته لکه د مار هغه غوندې ججوری يا کڅوړه نه لري، چې زېرمه يې کړي، نو ځکه دا قهر يا زهر د غم، غوسې، خپګان او تنګسيا پر وخت د انسان ټول وجود ته لېږدي او هغه کمزوری کوي».

اروا پوهان د کينه ګرو اشخاصو په باب همدا نظر لري او وايي چې د دوی زيان تر نورو خپل ځان ته زيات دی، نو دا ډول په اصطلاح ځينې ليکوال چې مور لرو، د ليکوالۍ، اثارو او کار يې څرک نه لګي، خو چغو، فريادونو او منفي شهرت يې بيا دنيا نيولې وي. زمور په فرهنګي چاپېريال کې ددې ډول اشخاصو شمېر د ګوتو په شمار دی، خو فرهنګي محيط ته يې څه نا څه زيان اړولی او خلک فکر کوي، چې ټول فرهنګيان پر دې ناروغۍ اخته دي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو حقیقت کې داسې نه ده، که دا ټول راټول کړو، نو یو دوه تنه په ننګرهار کې، یو نیم په خوست او یو نیم په کندهار کې تر سترګو کېږي، نور اکثره پښتانه لیکوال خپل ملي او کلتوري مسولیت ته متوجه دي او خپل کار کوي. زه خپله په دې نظر یم، چې دې ډول خلکو ته هېڅ توجه ونه کړم او خپل وخت پرې ضایع نه کړم، له دې خلکو څخه د خلاصون لاره داده، چې ښه ډېر فرهنګي او علمي کار وکړو، خپل ځانونه ښه ورسوو، چې زمونږ د فرهنګي چاپېریال دوستان ډېر خوشاله او دا ډول کینه ګر نور هم د خپلې کینې په اور کې وسوزي. پر دې وخت غریب صیب وویل: زما هدف همدا و چې دا مرضونه د څو تنو کینه ګرو ترمنځ محدود پاتې شي او نورو پښتنو لیکوالو ته سرایت ونه کړي. غریب صیب زیاته کړه: له دې ډلې څخه یو تن، چې د سواد کچه یې ماته ډېره لوړه نه ښکاري، په پښنور کې زمونږ او ستاسو د ګډ فرهنګي کار په بهیر کې همدا شکایتونه کول، لیکونه به یې رالېږل، ایمیلونه به یې کول چې تاسو اروپا مېشتي فرهنګیان څه کوئ؟ دلته پښنور کې یو تن ته مارکونه او ډالرې ورلېږئ، هغوی پرې عیش او عشرت کوي، دا پیسې باید یوې کمېټې ته لاړې شي، د هغوی تر چانې وروسته په شفاف ډول مصرف شي، داسې خو نه کېږي، چې تاسو دلته پیسې راولېږئ او هلته یې یوازې یو څوک مصرف کړي. دا لیکونه او احوالونه دومره ډېر شول، چې مونږ یې نور تر پوزې راوستلو، اخر مو ورته وویل چې وه سړیه، نه مونږ سره دومره پیسې شته، چې چاته یې ولېږو او نه هلته څوک داسې دي، چې په دې پیسو عیش و عشرت وکړي، دا پنځه پنځه لس لس مارکه چې مونږ ټولوو، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې هم حساب او کتاب معلوم دی او هلته هم ، نو که ددې دومره فرهنګي کار ترڅنګ په دې پیسو عیش او عشرت کېږي، نو خو راشه دا عیش او عشرت ته وکړه، خو همداسې کار به کوې لکه دا اوس چې روان دی، مورږ ته هغه وخت ددې ډول شخص یا اشخاصو پته لاښه ولګېدله، چې ده به په هر لیک او هر احوال کې د پیسو خبره یادوله، نو مورږ پوه شو، چې دی بېچاره اقتصادي فقر ځپلی او غواړي په دې شکل خپله اقتصادي عقده مرفوع کړي، پر پیسو باندې دده ډېر ټینګار، دده د اقتصادي عقدې زېږنده و، خو دی بېچاره پر دې نه پوهېده، بیا مو تر هغه وروسته ټولو جرمني مېشتو افغان لیکوالو ته وویل، چې زمورږ فرهنګي کار باید ددې ډول عقده منو اشخاصو د عقدې ښکار نه شي، مورږ به خپل همدې راپېل کړي فرهنګي کار ته دوام ورکوو او همداسې مو وکړل، نتیجه یې هغه ده تاسو خپله ولیدله چې ډېره مثبته وه او پر دې دومره لنډ و تنګ وخت دومره کتابونه چاپ شول، چې ان په دومره لنډه موده کې حکومتونو هم نه دي چاپ کړي. نو له دې خبرو څخه مې هدف دا دی، چې تاسې هلته خپل فرهنګي کار کوئ، د چا په کیسه کې مه اوسئ! ما ویل نه بابا مورږ ځان ته یو هدف او ستراتیژي ټاکلې، هغه د افغانستان ژغورنه، هر اړخیزه بیا ودانونه او د خلکو سوکالي ده، په دې لاره کې مو د غټو خنډونو پر وړاندې مبارزې ته ملا تړلې ده، یو نیم کس خو به دلته او هلته خامخا پیدا کېږي، په هره ټولنه کې هر ډول مکروبونه وي، زمورږ په فرهنګي چاپېریال کې هم دا یو ډول مکروب دی، خو په زیات فرهنګي کار، زغم او لویو ارمانونو ته په ډېر کار سره وقایه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ یو ځوان لیکوال افضل ټکور چې یو وخت له دې ډول ستونزې سره مخامخ شوی، نو بیا یې نورو لیکوالو ته نصیحت کړی چې: «که غواړئ پښتو ژبې او ادب ته کار وکړئ، نو مخکې به ځئ او مخکې به ګورئ، که دې شاته وکتل نو له څټه دې رانیسي...» نو دا خبره ډېره پخه او د کانې کرښه ده، ددې پرځای چې په دغه او یا هغه ولایت کې له یو نیم نیمچه لیکوال او یا هم شفاهي لیکونکي سره خپله انرژي ولګوو، هغه باید د هېواد د دښمنانو او هغو اشخاصو پر وړاندې وکاروو، چې همدا اوس زمونږ ملت ته خطرونه زېږوي، دسیسې جوړوي او د هېواد د ملي هویت او ځمکنۍ بشپړتیا مخالف دي.

غریب صیب فرهنګي بحث نور هم وغځاوه او ویې ویل: اوس په فرهنګي برخه کې څه کول په کار دي؟ څه باید وشي چې مونږ لویو فرهنګي هدفونو ته ورسېږو؟ ما ورته وویل: دا عامه او لویه پوښتنه ده چې اوږد ځواب غواړي، خو زه دومره وایم که مونږ غواړو زیات فرهنګ کار وکړو او هېواد د پردیو له دې رنځوونکي فرهنګي تاثیر څخه وژغورو، نو اساسي لاره یې خو داده، چې سیاسي برلاسی او یاواک ترلاسه کړو. تر هغه چې مونږ دې مرحلې ته ونه رسېږو، ډېره سخته ده، چې مونږ اساسي کار وکړو. د پښتنو د یو سیاستوال په وینا: «سیاست قومندان دی»، چې امر کوي او امتیاز اخلي او واک ورسره دی، ترڅو چې په یوه ټولنه او هېواد کې سیاسي واک درسره نه وي، لویې ملت جوړونکې او هېواد رغاندې پروژې نه شې عملي کولای. لیکوال به د زړه وینې وخوري، قلمونه به ستړي او فکرونه به ویلي کړي، خو کله چې د سیاست یوه څپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې راغله، ټوله خواري به يې پر سيند لاهو شي او ټول ثمر به يې له لاسه ووځي. استاد قيام الدين خادم وايي: عالم په يوه کرونده کې کښت وکري، شاعر يا ليکوال هغه په خپلو خولو خړوب کړي، ويې پالي خو کله چې يې د ثمر وخت راشي، نو وړی يې سياستمدار يوسي. نو که مور غواړو اصلي ثمر ترلاسه کړو، بايد سياسي واک او د سياسي واک کيلي مو په لاس کې وي. د سياسي کار او ليکوالۍ هڅې د پښو او زړګر مثال لري، پښتو کې متل دی «زر ټک د زړګر يو ټک د اهنګر» خو په پښتنو ليکوالو کې اوس مشکل دادی، دوی ته چې د سياست نوم واخلې، نو ګبډۍ يې ونيسي، ته به وايې چې دا کومه بلا ده که څنګه؟ که څه هم د دوی په خپلو شعرونو او ليکنو کې تر هر چا زيات سياست او سياسي رنګ ځلېږي، خو چې کله د عملي سياست خبره ورته وکړې، نو يوازې دا چې مني يې نه، بلکې مخالفت يې هم کوي. زمور پر ځينو ليکوالو هغه خبره ښه تطبيقېږي، چې: «د جنګ خبرې خوږې دي خو عمل يې ډېر تريخ دی» دوی هم سياسي خبرې او هم سياسي ليکنې کوي، سياسي محتويات او نظريات خپروي، خو کله چې د عملي سياست وخت راشي، نو بيا يې سور کفر ګڼي، د وېرې او وهم دغه شمال له نړۍ د پرشو کلونو راهيسې زمور پر فرهنګيانو خور دی، خو تراوسه لامور په پښتنو کې دا وهم نه دی مات کړی. که څه هم دا اوس بيا هم پښتانه له سياسي ژغورنې پرته بله لاره نه لري، خو اکثره پښتانه په تېره بيا پښتانه ليکوال د سياست د پيل پر پړاوونو سم نه پوهېږي، مرحوم استاد قيام الدين خادم ته يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره منسوب ده، هغه وايي: ((پښتانه سياست په خلکيتوب شروع کوي، ليکوالي په شعر او... په... زده کوي)).

نو تر څو چې پښتانه د ټولنې د کنټرول اساسي کونجي ترلاسه نه کړي، په دا زرګرې جنګونو مورِ خپل هېواد نه ساتلای او نه کنټرولولای شو. که څه هم هر شی پر خپل ځای او پر خپل وخت ضروري او ګټور دی، خو داسې چې د ټولنې عمومي بستر جوړ او مصئون وي، چې بيا دا نور څيزونه په همدې جوړ چاپېريال کې وده او پرمختګ وکړي. که څه هم له بابا ادمه تر دې دمه چې مورِ د پښتنو- افغانانو شاهان او واکمن ګورو، نو اکثره يې د تورې ترڅنګ د قلم څښتنان هم وو، يانې دا چې هم ليکوال وو او هم سياستوال: امير کروړ، سوري، غوري، لودي شاهانو، پير روښان، خوشال خان، ميرويس نيکه، احمدشاه بابا او تر دې دمه نورو اکثرو توره او قلم دواړه چلولي دي، خو په وروستيو څو لسيزو کې ځينو پښتنو ليکوالو سره داسې يو تاثر پيدا شوی، چې ليکوال بايد له سياسته لرې وي، په دې کې د ځينو علت شايد دا وي، چې دوی نه غواړي، خپلې هنري پنځونې (تخليقات) يې د سياست تر سيوري لاندې راشي او مېوه يې پيکه شي، خو که دلته دا کار د هنر د ابتذال دمخنيوي په خاطر وي او يو شاعر نه غواړي ((شعر)) يې د ((شعار)) تر سيوري لاندې راشي، نو دا خو بيا ښه نظر دی، چې شاعر او ليکوال يوازې شاعري او ليکوالي وکړي او په عملي سياست کې ګوتې ونه وهي، د خپل هنر له لارې د خلکو ذوق او شوق خړوب او د خلکو د فکر کچه اوچته کړي، خو که خبره د ټولنې هر اړخيزه وده او ټولنيزه سوکالي وي، نو دا بيا له سياسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته یوازې په څو نورو چارو نه شي ترسره کېدلای. زما په فکر یوه عمومي غمیزه دا ده، چې پښتانه د پخواني شوروي په یرغل سره ډېر وځپل شول، نه یې په سیمه کې دوست پیدا شو او نه په نړۍ کې، د هېواد په داخل کې هم یو شمېر نور مصنوعي سیمه ییز پوځي او سیاسي قوتونه ورته جوړ شول، اقتصاد یې هم کمزوری شو او له تحصیلي پلوه هم په ډېر خراب دریځ کې واقع شول، د مذهب د ناوړه تعبیر پر اساس یو شمېر داسې مذهبي ګوندونو چې په سر کې یې پښتانه وو، هغوی د پښتنو ملي او خپلواکه روحیه له مذهبي افکارو سره د تصادم په پلمه وځپله، نو په نتیجه کې پر ټولنې یو ډېر ناسم حالت حاکم شو. لیکوال چې د خپلې ټولنې او محیط بچی دی، طبعاً په ټولنه کې له دې حاکم بهیر څخه خپل تاثر اخلي، نو ځکه خو په نتیجه کې داسې یو حالت رامنځته شو، چې پښتانه په پیل کې په دفاع او وروسته بیا تر هغې نه هم ټیټې کچې ته راپرېوتل، دې حالت د پښتنو د سیاسي جرئت وزرونه کمزوري کړل، نو که اوس په کې یو نیم هم د سیاست له لارې د ډېرو سترو کارونو د سرته رسونې هیله لري، د نورو له ښکاره او پټو، مستقیمو او نا مستقیمو مخالفتونو سره مخامخېږي...

د سیاست دې بحث موږ څخه د لارې په اوږدو کې ښکلې منظرې پناه کړې وې، موږ فکر نه کاوه، چې د جرمني پر ښکلو سړکونو سفر کوو او یا هم د راین سیند پرغاړه روان یو، جرمني او نوره اروپا داسې نه ده، چې په لاره کې دې کومه یوه ودانې مخې ته راشي او یا هم کوم ښکلی ځای، نو بیا لکه څنګه چې زموږ په هېواد کې دي هغه ځای په همغه نامه یاد ېږي، هلته ټول وطن ودان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، نو ته به یې کوم یو ژر یاد کړې، سړکونه یې داسې جوړ کړي، لکه د لاس ورغوي په شان پاک صفا ښکاري، څرنګه چې هلته وخت پر وخت باران کېږي، نو د اوبو د وتلو لارې یې ټولې په پام کې نیولي، د اور ګاډي پټلۍ، پلې لارې او د بایسکل سورو لارې ټولې په پام کې نیول شوې دي. د اکثرو لویو لارو په دواړو څنډو کې د شل متره په واټن کې داسې اوسپنیزې جالۍ غځول شوي، چې سړک ته د حیوان د راوتلو، ډبرو د لوبدو او نورو احتمالي خطرونو مخنیوی کوي، مانا دا چې په ارام زړه سفر کولای شې، سړکونه یې داسې ښکلي جوړ کړي، چې مزل درته په کې خاص خوند درکوي. لنډه دا چې څه دې په زړه کې ګرځي چې خپل هېواد په ایډیالیز یا تصوري لحاظ هغسې جوړ کړې، هغه ټول کارونه دوی کړي دي، په زړه او ذهن کې دې داسې څه نه پاتې کېږي، چې ته ووایې داشی نیمګړی دی. پر داسې سړکونو نو سفر عجیب خوند کوي، هغه هم چې غریب صیب غوندې د طبعې یو ملګری هم درسره وي. غریب صیب به نو موټر ته پښه ورکړه، خدای خبر، چې په څوو کې به یې ځغلوه، خو موږ دواړو سیاسي بحثونو دومره ګرم کړي وو، چې لارې او موټر ځغاستې ته مو هډو خیال نه و، زموږ خبرې لاخلاصې شوې نه وې، چې غریب صیب وویل، نور نړدې شوي یو، ودرې چې یو ځل ټلېفون وکړم، چې پروګرام چېرته او څو بجې دی؟ غریب صیب پوښتنه وکړه د مشاعرې تنظیمونکو وویل، چې مازیګر د څلور بجو شاوخوا کې مشاعره شروع کېږي، اوس یو څه وخت شته، ما ویل ځه تر هغه به موږ ټک و پک کارونه وکړو، ما پر دې مهال د کونړ ولایت والي ښاغلي سید فضل الله وحیدي ته ټلېفون

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته ومې ویل چې نن د کونړ د ځوانانو په نوښت دلته ((کونړ سیند)) مشاعره جوړېږي، نو که تاسې څه پیغام لرئ، چې هغه ورته ورسوم! وحیدي صیب وویل: پر سلامونو او نېکو هیلو سربېره مې ورته دا پیغام ورسوه، چې المان مېشتي کونړیان باید له کونړ مېشتو کونړیانو سره هر اړخیزه مرسته وکړي، په تېره بیا په فرهنګي ډګر کې، وحیدي صیب زیاته کړه: په کونړ کې یو شمېر مثبت پرمختګونه راروان دي، له هغې جملې څخه، ده وویل: پر راتلونکي ۱۳۸۷ل کال به په کونړ کې تر شلو ښوونځیو د زیاتو هغو ودانۍ جوړې شي، د کونړ پر سیند به څلور لوی پلونه جوړ شي، دغه راز د څو کلنیکونو، روغتیایي مرکزونو او د برېښنا د څو پروژو یادونه یې وکړه، په هر حال د کونړ والي د کونړ پرمختګونو ته هیله من او خوشاله برېښېده. پر دې وخت د کافۍ یو دکان ته ننوتلو، چای مو وغوښته، غریب صیب خپل ټلېفون چارج ته کېښوده، نیم ساعت به دلته ناست وو، چای مو وڅښه، ستړیا مو ښه ووته او د غریب صیب ټلېفون هم چارج شو. پر دې وخت د مشاعرې له تنظیموونکو څخه یو تن مورږ پسې راغی، غریب صیب ورته همدا ځای ادرس ورکړی و او هغه سره یو ځای د مشاعرې هال ته لاړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونړ سیند مشاعره

له معمول سره سم د پښتنو دا ډول ادبي غونډې پر خپل وخت نه پیلېږي، خو مورږ ته دا وخت هم ښه غنیمت په دې و، ډېر دوستان چې کلونه کلونه له ماځخه لادرک وو، هلته مې ولیدل او ډېر زیات پرې خوشاله شوم.

په تېره بیا د خوشال خان لېسې د زده کړو په بهیر کې زما هغه کونړي ملګري، چې مورږ ورسره په خوشال خان لیلیه کې ډېرې خوږې شېپې ورځې تېرې کړې وې. په خوشال خان لېسه کې زما ډېره ناسته پاسته له همدې کونړیو وروڼو سره وه. ان ځینو لادا تـوپیر هم نه شو کولای، چې زه د کوم ولایت یم، د کونړ کـه د لغمـان؟ یـوه ورځ یوه کونړي او یوه لغماني په خوشال خان لېسه کې په دې شرط ټرلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و، لغماني ويلي وو چې زه (اسمعيل) د کونړ يم او کونړي ويلي وو چې اسمعيل د لغمان دی، خو په پای کې لغماني شرط بايلولی و. په خوشال خان لېسه کې به مو د شپې تر کورنۍ دندې وروسته د کونړ د پېچوالو پر ((هوښياری)) او د لغمانيانو په ((سادګۍ)) ډېرې ګپې شپې سره ويشتلې، هغه شپې چې اوس راپه ياد کړم، نو لکه د خوب په شان راته ښکاري. پر دې وخت ماسره ګڼ شمېر هغه دوستان راټول شوي وو، چې زمونږ د تعليمي دورې د ګپ او شپ ملګري وو. د کونړ سيند مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوښت جوړه شوې وه. کونړ ځوانان په ربښتيا هم ډېر بيداره ځوانان دي، ان په فرهنګي او نورو ټولنيزو چارو کې د کونړ مېشتو ځوانانو لاسنيوی هم کوي، په کونړ کې څو چاپ شوي کتابونه او د مجلو څو ګڼې د همدې ځوانانو په مرسته چاپ شوي دي. د (کونړ سيند) مشاعرې جوړېدل هم ددې ځوانانو يو بل نوښت و. په دې مشاعره کې نه يوازې يو زيات شمېر المان مېشتو افغانانو او فرهنګيانو ګډون کړی و، بلکې د جرمني له ګاونډي هېوادونو، ډنمارک، بلجيم، ناروې، هالنډ او سويډن څخه هم يو شمېر افغان ليکوالو برخه اخيستې وه.

مشاعره له معمول سره سم د قرآن کريم دځو مبارکو ايتونو په تلاوت پيل شوه او تر هغه وروسته څو تنو خبرې وکړې او زه يې هم د خبرو لپاره وبللم، ما پر تېرو څو کلونو په افغانستان کې پر ترسره شويو فرهنګي پرمختياوو رڼا واچوله او هم مې په کونړ ولايت کې دتعليمي ډګر غوړېدو ته اشاره وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور صیب، غریب صیب، مجبور صیب، یون او حاجي صیب فضل الرحمن د مشاعرې په لومړۍ لیکه کې.

وروسته مشاعره پیل شوه، چې نږدې شلو کسانو په کې خپل شعرونه ولوستل. په داسې مشاعرو کې شعرونه طبعاً یو څه شعاري رنګ لري، دلته د شعار ډولو نظمونو بېلګې وې، ان ځینې شعرونه چې د کونړ سیند په اړه وو، څه کمزورې هم په کې لیدل کېدلې، یوه نظم کې کونړسیند له ښامار سره تشبه شوی و، سړی نه پوهېده چې په دې نظم کې د کونړ سیند ستاینه کېږي که غندنه؟ خو دې سره سره د مجبور صیب شعر، د غریب صیب شعر او دوه درې نورو شعرونو ماته خوند راکړ. ما فکر نه کاوه، چې مجبور صیب هم شعرونه لیکي، دا اول ځل و، چې ما د هغه شعر واورېد. تر دې دمخه هم ما مجبور صیب پېژنده، خو د یوه سیاسي، پوځي شخص او قومي مخور په توګه. مجبور صیب زما د خسر متقاعد ډګروال

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خان محمدي ډېر نږدې ملګری و، کله چې بندي و نو د زندان د سختو شپو کیسې یې زما خسر ماته ټولې کړې دي.

مجبور صیب زما خسر سره نږدې څلوېښت کلنه انډیوالي لري، د عسکرۍ انډیوالان د سړي هېڅکله نه هېرېږي، نو دا زما درېیم ځل دی، چې جرمني ته راځم، نو هر ځل ما باندې ډګروال عبدالله خان محمدي ډېر ټینګار کوي، چې مجبور به حتماً ګوري او زما سلامونه او احترامونه به ور رسوي. مجبور صیب چې کله خبر شوی و، زه جرمني ته راغلی یم او دې مشاعرې ته راځم، نو له هالنډه یې ځان رارسولای و. د مشاعرې په بهیر کې مجبور صیب ماته وویل: هالنډ ته به ضرور راځې او زه درته سترګې په لاره یم، ما ویل ملګرو سره به مشوره وکړم. دمشاعرې په پای کې څو تمثیلي ټوټې وړاندې شوې، چې خپله کونړ ځوانانو یې په تمثیل کې برخه اخیسته، دې ټوټو اکثره ټولنیز انځورونه کاږل، سیاسي مسایل په کې ډېر مطرح نه وو، د سړي هنري توندە یې ماتوله، په دې تمثیلي ټوټو کې یو لوبغاړی ښاغلی خسرو و، چې د تحصیل پر وخت ما سره په مرکزي لیلیه کې یو ځای اوسېده، خسرو د تحصیل پر وخت هم د درس دومره مېړنی نه و، خو له تمثیل او هنر سره یې هغه وخت هم زیاته علاقه وه، د کونډې زوی سریال په کومه صحنه کې هم لکه د برېښنا په شان ظاهر شوی و، نو په دې خاطر هغه مهال د راډیو ټلویزیون تمثیل څانګې ته معرفي کړی و.

تر تمثیلي ټوټو وروسته، د موسیقۍ وار راورسېد، څو اماتورو سندرغاړو سندرې وویلې، په سندرو کې یې وطني احساسات ډېر زیات وو، نو ځکه یې پر خلکو تاثیر وکړ، که څه هم له هنري پلوه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې طبعاً نیمګړتیاوې ښکاریدلې. د موسیقۍ تر پیل دمخه ښاغلي ډاکټر ملکزي خپل څلور کلن زوی د ستېج مخې ته ودراوه، ډاکټر ملکزی د روښانه ذهن او ضمیر خاوند دی، هغه وویل: پښتانه موسیقي خوښوي، خو خپل اولاد نه پرېږدي، چې موسیقي زده کړي او سندرغاړی شي، خو زه د هغو پښتنو په شان نه یم، چې د خپل اولاد ذوق ومروړم. څه شی چې د دوی زړه غواړي زه ورته د هغو زمینه برابروم، راشئ وګورئ، که مورږ د خپلو اولادونو د استعدادونو مخه ډب نه کړو، نو دوی د دنیا هر لوړ کار ترسره کولای شي، بیا یې د موسیقۍ یوه اله راوړه، چې غالباً (ارګن) یې بولي، پر مېز یې کېښوده، دې ماشوم چې پر هغې ګوتې کېښودې، نو یوه خوږه نغمه یې تري پورته کړه، ټولو حاضرینو ورته چکچک وکړ، لږه شېبه وروسته یې بله سندره هم په کې وغږوله، دا هم ډېره ښکلې وه، که څه هم دوه لنډې سندرې یې په کې وغږولې خو ډېرې خوږې یې وغږولې، هغه وخت زما پر زړه دا خبره وګرځېده چې زمورږ په هېواد کې به د څومره ماشومانو او ځوانانو هنري استعدادونه تر خاورو لاندې شوي وي او څومره نور به ناسپړلي پاتې شوي وي!؟ مشاعره، تمثیلي ټوټې، موسیقي او نور پروګرامونه ټول پای ته ورسېدل، د مشاعرې له حال سره سمه مناسبه ډوډۍ هم ټولو ته ورسېده، تر هغه وروسته نو بیا هغو افغانانو ما سره روغبړ وکړ او ستړي مشي یې راکړل، چې تر دې دمه مې ورسره ستړي مه شي نه وو کړي، ډاکټر صیب شېرولي او حاجي صیب فضل الرحمن، چې د مشاعرې په پیل کې مې لیدلي وو، لاپه پیل کې یې راته ویلي وو، چې د شپې چا سره وعده ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړئ، کور ته ځو، نور پلان به بیا له هغه ځایه جوړوو. له هاله ووتو، قدرمنې خور زرغونې ژواک سره مې وکتل، هغې په مشاعره کې هم شعر ولوست او هم یې په کې خبرې وکړې، زما په ذهن کې یې د مرحوم ژواک صیب یاد تازه کړ، ژواک صیب پښتو ادب ته تر خپلې وروستۍ وسې خدمت کړی، په یوه دودیزپاله ټولنه کې د کلتوري پرمختګ لپاره هر څه چې یې له وسه وو ویې کړل، د هغه ، هغه خبره مې تراوسه په یاد کې ده، چې د کونډې زوی سریال کې یې دمنفي کرکټر د رول اداکولو په برخه کې کړې وه،چا ورته ویلي وو، چې د ډېر منفي کرکټر رول دې اخیستی دا دې ښه کار نه دی کړی. ژواک صیب ورته ویلي وو: «زه یو سنت شکن یم، زه چې دا منفي دود مات نه کړم څوک یې نه شي ماتولای، نو ځکه مې دې رول ته غاړه کېښوده...» ډېر دوستان زما څنګ ته راغلل، ډاکټر صیب ملکزی راغی، ګیله یې وکړه او ماته یې وویل چې کابل ته درغلی وم، په ټلېفون کې مې درسره خبرې وکړې، خو ودې نه پېژندم.

ما ویل ټلېفون کې خو تراوسه لاخبره نه راځي، له غږه د ټولو خلکو پېژندل ګران دي، ځان به دې معرفي کړی و، خو کله چې پوه شو، چې ما رښتیا نه دی پېژندلی بیا یې وویل: «اوس مې نو د زړه غوټه اواره شوه ما ویل هسې نه چې اوس غټ سړی شوی وې او مور نه پېژنې...» ما ورته ویل نه بابا: لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم. تغیر مې نه دی کړی او بل داسې خاص موقف کې هم نه یم یو مامورګی یم، ځم راځم، نور نو کوم واک و ځواک نه شته، دا چې کوچنی ماشوم دې موسیقۍ ته تشویق کړی و او د ژواک صیب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان د حاکم منفي کلتور د تنګ ذهنیت د ټولونه دي نړولي دي، مننه درڅخه کوم، هغه هم ډېر خوشاله شو. دي وخت کې حسن شور صیب، ډاکتر صیب شېراغا حرکت او څو نور دوستان راغلل، راته یې وویل، بیا به دي پیدا کړو که نه، ښه به وي، چې دلته یو څو دقیقې د پښتو پر سر ودرېږو او لږ پر سیاسي مسایلو هم بحث وکړو.

یون او ډاکټر صیب ملګری

ما ویل دا ځای به د بحث لپاره مناسب نه وي، ډاکتر صیب یحی وردګ راته تر مشاعرې دمخه وویل، ښه به وي د سیاسي مسایلو او د افغانستان د کورنیو پرمختګونو په اړه دده په دفتر (افغان معلوماتي مرکز) کې یوه غونډه جوړه کړو، هلته به د دې خبرو ټولو افغان مینوالو ته بلنه ورکړو، نو که د چا خوښه وه، هلته به راشي، ازاد بحث به وکړو، ما ورسره ومنله، خو د وخت په باب مې وویل چې هغه به له نورو ملګرو سره په مشوره ترتیب کړو. نو ځکه مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرکت صیب ته وویل، چې که هلته پر دې مسایلو بحث وکړو، ښه به وي، خو دوی وویل چې دلته به هم څو دقیقې خبرې وکړو. ما ویل سمه ده، څلور پنځه تنه سره ودرېدو.

یوځنګزنی بحث: ډاکتر شېراغا حرکت، حسن شور، ډاکټر صیب صابر او یو دوه تنو نورو دوستان په دې بحث کې راټاله وو. دا ډول بحثونه، لکه څنګه چې د دې شپږو کلونو په بهیر کې د دې حکومت پر کړنو باندې له انتقاده راپیلېږي، بیا هم پر حکومت په تېره بیا پر جمهور رئیس کرزي باندې له انتقاده پیل شو، یو تن وویل: کرزي نو په دې تېره موده کې څه وکړل؟ ټول یې همغه غله او داړه ماران راوستل، چې کابل یې لوټ کړی و ، حرکت صیب هم دې ته ورته نظر درلود خو په لږه نرمه ژبه، خو په دې بحث کې ټول ولاړ کسان په یو نظر نه وو. یوه بل وویل که کرزی صیب غواړي په افغانستان کې رښتیا سوله راشي، نو اوسني امنیتي ارګانونه دې ټول بدل کړي او د پخواني حکومت ټول صاحب منصبان، چې تجربه لري بېرته دې پر کار وګومارې او ټول صلاحیت دې هغوی ته ورکړي، نو هله به له دې غلو څخه خلاص شي. په دې منځ کې نور لوی او واړه انتقادونه هم وشول، خو د انتقادونو غټه برخه همدا وه، چې د دې تېرو څو کلونو په بهیر کې کوم اساسي کار نه دی شوی او ان هېڅ نه دي شوي، امنیتي ارګانونه هم باید ټول د پخواني حکومت (ډاکتر نجیب الله) د حکومت پوځیانو یا صاحب منصبانو ته وسپارل شي او...

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته ما دومره وویل: دا یو اوږد او هر اړخیز بحث دی، زه نه غواړم، ستاسې پوښتنې رد یا تائید کړم، دا سمه ده زه د جمهوري ریاست په یوه دفتر کې کار کوم، خو زه نه غواړم زما دنده د حقایقو د تحریف سبب شي. زه په لنډیز سره دومره وایم، چې د تېرو څو کلونو په ترڅ کې د افغانستان په سیاسي، ټولنیزو، کلتوري او د خلکو د ژوندانه په بېلابېلو ډګرونو کې یو لړ پرمختګونه رامنځته شوي، خو دا پرمختګونه د متوازن پرمختګ پر اصولو ولاړ نه دي، په سیاسي برخه کې هم څه پرمختګونه شوي، خو دلته عدالت تر زیاته حده تر پښو لاندې شوی دی. اوسنی حالت ایډیال حالت نه دی، که له ډېر سیاسي تدبیر څخه کار اخیستل شوی وای، نو د افغانستان حالاتو تر دې ډېره ښه وده کولای شوه، د تدبیر په برخه کې نړیواله ټولنه او د افغان دولت ټول لوړ پوړي چارواکي طبعاً مسولیت لري، خو په اوسني حکومت کې دا پرله پسې نیمګړتیاوې په هېڅ وجه ددې مانا نه لري، چې موږ او یا په مجموع کې د افغانستان خلک، تر دې دمخه بیا تر (۱۳۵۷ل کال) پورې د کوم حکومت ارمان وکړي. دا چې په پوځ کې دې داسې چورلټ بدلون راوستل شي او ټول پخواني صاحب منصبان دې ببرته پر کار وګومارل شي، جهادي او نیمه جهادي ډلو ته دې په کې هېڅ برخه ور نه کړل شي، دا هم همغه شان یو نظر دی، چې افغانستان کې یې جهادي ډلې او ځینې نور اشخاص یې لري، یانې ددې برعکس نظر. که موږ غواړو خپل هېواد اباد کړو اول باید دغه ذهني فاصله ختمه او د انطباق حد ته ورسوو. موږ په تېر د ېرش کلن بهیر کې د رفع کولو او دفع کولو ښې پخې تجربې لرو، موږ باید دا تجربې بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکرار نه کړو. اوس افغانستان د ګرمو ذهنونو او نظرونو د سړښت په مرحله کې دی، دا ببړی باید په ښه ډول خپله لاره ووهي او تر دې وروسته د یو ایډیال نظام د جوړولو په فکر او لټه کې شو. دولت جوړونه او د هغه استحکام یوه اوږده پروسه ده، چې باید په دقت

د مشاعرې د برخواولو یو یادګاري انځور

وارزول شي.

زمونږ ددې بحث په بهیر کې په لسګونو نورې مختلفې، همشکله او هم مانا پوښتنې مطرح شوې، خو ددې بحث سرخې تر ډېره حده همدا وه، چې پورته مو ورته نغوته وکړه. مونږ لاد سیاسي بحث له دې ګرم حالته نه وو راوتلي، چې ډاکتر شپرولي غږ کړ: یون صیب راځئ چې ځو ډېر ناوخته شو. ددې بحث ملګرو برخوالو څخه مو هیله وکړه، ښه به وي دې ډول بحثونو ته په افغان

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلوماتي مرکز کې چې ډاکتر صیب یحیی وردګ یې مشري کوي، دوام ورکړو، ټولو وویل سمه ده.

د حاجي صیب فضل الرحمن کور: لکه څنګه چې دمخه مې یادونه وکړه، حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ یو مخور سیاسي، ټولنیز او قومي شخصیت دی. رسمي دندې یې هم اجرا کړي او ازادې بوختیاوې یې هم لرلي دي. د ډاکتر نجیب الله د واکمنۍ پر وروستیو کلونو یې د کونړ دمرستیال والي په توګه هم دنده اجرا کړې، خو د رسمي کارونو په انډول دی په ولسي او ټولنیزو چارو کې زیات مصروف پاتې شوی دی.

حاجي صیب فضل الرحمن او یون

په کونړ کې د ښې ځمکې، شتمنۍ او نامه څښتن دی، خو جرمني کې هم پر دې بریالی شوی، چې ځان ته د پېښوریانو په اصطلاح یوه ((فقیرخانه یا اشیانه)) جوړه کړي. د حاجي صیب د ژوند د بري راز د هغو په اوږدو تجربو کې نغښتی دی. خو ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترڅنګ يې که د شېرعلي خان، ډاکټر شېرولي، عبدالولي او خان ولي په شان د ځلورو تحصيل کړو زامنو منظم ژوند پلان او اندود نه واى، نو خداى خبر چې حاجي صيب به په يوازې ځان په جرمني کې دومره ستر کارونه کړي واى، خو که د حاجي صيب مدبرانه ژوند، ولسي پوهه او د ټولنيزو چارو سمبالښت نه واى، نو ځلورو غبرګو زامنو يې هم دومره منظم او اوډلى ژوند نه شو جوړولاى. د حاجي صيب په زامنو کې مشر؛ شېرعلي خان تر ۱۳۵۸ل کال وروسته جرمني ته مهاجر شوى و، فکر کوم دى دهغو لومړنيو مهاجرينو له جملې څخه دى، چې دا مهال جرمني ته راغلي وو، شېرعلي خان تر دې دمخه د جمهوري رياست په کومې برخې کې کار کاوه، کله چې جرمني ته راغى، نو ورو ورو يې پر تجارت پيل وکړ، تقريباً پنځه لس کاله وروسته، چې په افغانستان کې حالات نور هم خراب شول، نو حاجي صيب فضل الرحمن له خپلې کورنۍ سره جرمني ته مهاجر شو، تر مهاجرت څو کاله وروسته يې بيا دا کور واخيست، چې همدا اوس په کې اوسېږي. دا کور تقريباً شل کوټې لري او د حاجي صيب ګڼ غړې کورنۍ او د هغه همېشنيو مېلمنو ته ايله که کفايت وکړي. دا کور که څه هم نږدې ځلوېښت کاله دمخه جوړ شوى، خو په دومره عصري ډول جوړ شوى، چې ته فکر کوې کال دوه دمخه جوړ شوى دى. ګڼې کوټې، لمبا حوض، د کور شنه ساحه او ګڼې اسانتياوې لري، ټوله ساحه يې نږدې دوه جريبه ځمکه کېږي. په جرمني کې کورونه او دکانونه ډېر ټکس لري، کله چې څوک په خپل کور کې اوسي، ددې ټکس کم راځي، خو که څوک بيا همدا کور په کرايه ورکوي، ټکس يې طبعاً زياتېږي، دا ټکس بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره زیات وي، چې که کور خاوند یې همداسې حکومت ته پرېږدي، نو هغه د چا خبره ورته په ګټه پرېوزي. ددې کور لومړني خاوند دا کور هغه وخت پر خپله ځمکه د ځان لپاره جوړ کړی و، چې د غړو شمېر یې زیات وو، لونې او زامن یې ورسره اوسېدل، کله چې هغوی لوی شول او پر خپل کور شول، نو دومره لوی کور ساتل او ټکس ورکول، ده ته ګران شول، همغه و، چې د خرڅون په لټه کې شو. حاجي صیب فضل الرحمن بیا دا مهال همداسې یو کور ته اړتیا لرله، چې خونې یې زیاتې وي او دده یوه کورنۍ چې اوس واقعیت کې څو کورنۍ وې، سره یوځای په کې ژوند وکړي، د تقدیر کارونه دي، دا کور دوی واخیست، اوس دوی ټول په کې راټول دي او ښه لوی او پراخ کور دی، نه یوازې د حاجي صیب کورنۍ په کې سوکاله ده، بلکې دیوه فرهنګي مرکز کار هم ورڅخه اخلي، په جرمني کې چې د پښتني فرهنګ د ودې لپاره کوم کارونه شوي او یا کوم پلانونه جوړ شوي، نو نقشې او طرحې یې اکثره له همدې او د انځور صیب له کوره جوړې شوې دي. حاجي صیب فضل الرحمن، چې کله په جرمني کې استوګن شو، نو بیا یې د یوه ځانګړي پلان له مخې د کونړ ځوانانو ته خاصه پاملرنه وکړه، هغو ځوانانو او د هغو کورنیو سره یې مرسته پیل کړه، چې یا جرمني ته د تګ پر لاره وو او یا هم په کونړ کې وو، خو غوښتل یې جرمني ته لاړ شي، د هغو لپاره یې په احسن پور د پیسو پیدا کول، بیا په جرمني کې د هغو کنټرول او له بې لارۍ څخه د هغوی مخنیوی، له خپلو کورنیو سره د هغوی د ارتباط ټینګښت، په کونړ کې د هغو کورنیو ته د پیسو انتقال، دا ټول یې د یوې ستراتیژۍ له مخې پلان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل او ددې ټولو کارونو لازښونه دده پر غاړه وه. په نتیجه کې ګڼ شمېر کونړ ځوانان جرمني ته لاړل، په تېره بیا له (وتې پور) کلي څخه، خبره ان دې حد ته ورسېده، چې د انټرویو پر وخت به جرمنیانو فکر کاوه چې ((وتې پور)) کوم لوی ښار یا ولایت دی او کونړ د هغه کومه وړه برخه، نو بیا به یې چې چانه پوښتنه وکړه، چې د کوم ځای یې؟ هغه به چې له افغانستانه کونړ او بیا له کونړه وتې پور ته رسېده، د مرکه کوونکي به تلوسه وه چې ورته ووایي: په وتې پور کې د کوم ځای یې؟ د کونړ یې که د بل ځای؟ هغوی ملامت نه وو، د وتې پور د لویوالي او ښار ګڼلو لپاره قرینه هم موجوده وه، لکه بهاولپور، هرېپور او داسې نور. اوس چې جرمني کې څوک د افغانستان د ټولو ولایتونو د خلکو ټبر محاسبه کوي، نو د کونړ شمېر په کې زیات ښکاري، په تېره بیا په کولن کې. کولن ته ښځې د کونړو ښار ویل کېږي، په تلفظ کې هم کولن او کونړ سره نږدې دي، تر دې نږدې پنځه کاله دمخه زه جرمني ته تللی وم، همدې کولن ته، د اختر ورځ وه، د اختر لمانځه لپاره د ترکانو یو جومات ته لاړو، تر لمانځه وروسته د خدای په فضل دومره کونړیو ستړي مشي او اختر مبارکي راکړل، چې ما فکر نه کاوه، زه په جرمني کې یم. کله چې له هغه ځایه رخصت شو، نو د حاجي صیب تر کوره پورې تقریباً په نیم ساعت کې ورسېدو، حاجي صیب لاتر موږ دمخه راغلی و. زه (یون)، غریب صیب او شور صیب له شېرولي سره کور ته راغلو، په مېلمستون کې له حاجي صیب سره تر روغبړ وروسته ډوډۍ تیاره شوه، د افغانستان پر وخت به د شپې یوولس بجې وې، حاجي صیب د کور د ټولو لویو وړو، په افغانستان کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو انډيوالانو او نورو حالاتو پوښتنه وکړه، څه کم يو ساعت به ناست وو، حاجي صيب وويل: ځئ تاسې لاړ شئ، استراحت وکړئ، ستړي به يئ، نور مجلس به سباته سره کوو. بيا شېرولي مورې خوبخونو ته بوتلو، خو خوب ته يې پرې نښودو، هلته مو نو هغه ګپ چالان کړ، چې د سپين ږيرو او رسمي خلکو مخکې نه کېده. مورې فکر کاوه، چې بيا يا خوشال خان لېسه ده او يا هم کابل پوهنتون، غريب صيب سره خو پخوا بلد وم، خو ما فکر کاوه چې شور صيب داسې غلی غوندې سړی دی، دی به ډېر ګوز موزی وي، خو چې کله يې مجلس ته کېناستم، داسې سړې او مړې ټوکې به يې کولې، چې سړی يې ورو ورو خندوه، دی شور و خو يو غلی شور. (غلی شانته انقلاب دی بدلوي د زماني رنګ) د ده ګپ به ورو ورو د مجلس رنګ بدلاوه، شورصيب ته مو وويل: انډيواله هر چېرته چې يې زمورږه يار يې، خو تر څو چې زه دلته يم، له مورې جلا کېدلی نه شې، هغه وويل: زه مو کله پرېږدم، ته خو داسې يې لکه د پوډريانو درمل، يو ځل چې څوک درسره کېنې، بيا لکه معتاد درنه خلاصېدی نه شي، مورې دې اوس په خپل مجلس معتاد کړي يو، فقط يوازې سبا راته اجازه راکړئ، چې زه هلته خپل کارونه منظم کړم او رخصت واخلم، بيا نو چې څو دلته يې زه در سره يم. ما ويل سبا خو غريب صيب هم ځي؛ سفارت کې يې د بچو د پاسپورټونو مسله ده، هغه خلاصوي بل سبابېرته راځي، شور صيب وويل، زه خو فکر کوم، چې تاسو هالنډ ته هم حتماً راځئ، ځکه مجبور صيب سره دې هلته وعده وکړه، زه به درسره هلته يوځای شم. مورې وويل بېخي سمه ده. همدې ګپ ګپ کې مو شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب ته جوړه کړه. سهار تر چای مهال وروسته غریب صیب په خپله مخه لاړ، شور صیب په خپله، شپرولي خپلې دندې ته لاړ، خو ماته یې وویل: چې تاپسې لږه شپبه وروسته سیداغا ماما راځي، هغه به دې ښه وګرځوي، مازیګر مانښام به زمور (هالې) ته راشي، هغه ځای به هم وګوري، مور تول بیا هلته یو، تر هغه چې سیداغاماما راځي، حاجي صیب به درسره وي.

د کولن ښار د ځینو برخو کتنه: ما لاحاجي صیب سره خپلو خبرو ته دوام ورکاوه، چې ګلالی خور د (ډاکتر شپرولي مېرمن) مېلمستون کې زماسترې مشي ته راغله او زما د مېرمنې او ماشومانو پوښتنه یې وکړه. ګلالی خور وویل چې ټلېفون کې مې څو میاشتې دمخه ارین (مېرمن یون) سره خبرې کړې وې، هغې ویلي وو، چې ماشومانو سره یوځای درځو، کاشکې تول مو راوستي وای، ما ویل تول په منډو رامنډو کې یو، دواړه همزمان بهر ته سفر نه شو کولای، یو تن باید کور کې وي، ماشومان مو هم یوازې دي، نو ځکه خو مې هغوی رانه شو وستلای. حاجي صیب سره مې مجلس کاوه، هغه وویل، زه هم په نړدې ورځو کې پېښور او بیا کابل ته درځم، بیا به سره وګورو، ما ویل ببخي ښه ده، پر همدې وخت سیداغا ما ما راغی، تر روغبړ وروسته یوه شپبه کېناست، چای یې وڅښه، ما ته یې وویل که تیار یې نو ځه چې ځو! ما ویل زه خو تیار یم، حاجي صیب نه مې رخصت واخیست او له کوره ووتلو!

سیداغا ماما وویل: چېرته دې زړه دی چې لاړ شو؟ وخت لرو، ما ویل هر چېرته چې ستا زړه وي، هغه وویل نه زه ستا لپاره راغلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم، شپرولي خان نوي وظیفه اخیستې، هغه ماته ویلي چې زما تر راتګه پورې یون صیب درنه یوازې پاتې نه شي او نه یې چې چاسره پرېږدي، نو چېرته چې دې زړه غواړي، هملته ځو، ما ویل خیر نو چې داسې ده، که له دې ښاره ووځي د کلیو او اطراف پر لوري لاړ شي، ښه به وي، ځکه د دوی ښارونو کې خو د (خو) خبره نه شته، چې دا کلیوالي ژوند یې هم وګورو، چې دا څنګه دی؟ ده ویل ببخي سمه ده.

نیم ساعت مزل به مو کړی وي، باران خو د معمول په شان پر ټوله ځمکه وربده، ټوله ځمکه یې داسې پاکه او صفا وینځلې وه، لکه ښیښې چې په لاس پاکې کړې، ژوند په ډېر سرعت سره پرمخ روان و، په دقیقه او ان په ثانیه کې دې موټر له څنګه تېرېده، سیداغا ماما وویل: راځه لومړی دغه وړاندې ځای ته لاړ شو، دلته یوه تاریخي ودانۍ ده، لومړی به دا وګورو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودانۍ ته نږدې لاړو، موټر مو د ودانۍ ترمخه پارکنګ کې پارک کړ، کله چې موټر نه کښته شو، نو یخ وششنولم، ما ویل دا خو والله سخت یخ دی، مورې موټر کې وو، نه پوهېدلو، سیداغاماما راته خپل بالاپوښ راکړ، هغه وویل زما یخ نه کېږي، زه ددې ځای له اب و هوا سره اشنا یم، دا مې ستا په خاطر د احتیاط لپاره

سید اغا ماما د تاریخي مانۍ مخې ته

راواخیست. بالاپوښ مې واغوسته، ځان مې په کې ډېر راحت احساس کړ، د ودانۍ مخې ته لاړو عیناً لکه د دارالامان مانۍ، جوړښت یې دا شان و، خو رنګ یې لکه د کابل د شاه دوشمشېره مسجد په شان ژېړ او سپین و. ودانۍ نسبتاً پر لوړ ځای جوړه شوې وه، شاوخوا یې د اوبو لوی نهرونه ایستل شوي وو، کېدی شي د منځنیو پېړیو د تاریخي ودانیو به دا عامه ځانګړتیا وه، چې پر ودانۍ باندې د یرغل د مخنیوي لپاره د دښمن د عسکرو پر وړاندې دا ډول مورچلې جوړې کړي. اوس یې هم شاخوا له اوبو ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، خو اوس هرځوک له کومو وسایلو پرته له دې نهرونو څخه تېرېدلای شي، ودانۍ ته ورځېرمه د نهر پر سر دوه واړه پلونه جوړ شوي وو، غالباً دابه ډېر وروسته جوړ شوي وو.

سیداغا ماما وویل: دا ډول تاریخي ودانۍ په جرمني کې ډېرې زیاتې دي او دوی يې ښه ساتنه او پالنه کوي. د ودانۍ يوې مخې ته، لکه په هند کې د لودیانو، سوریانو، غوریانو او مغلو د وخت لویو ودانیو مخې ته چې د اوبو حوضونه او فوارې وي، دلته هم همدا شان یو حوض و او ګڼې فوارې وې.

څو دقیقې دلته وګرځېدو، شا خوا ځنګل موهم وکوت او بیا رهي شو.

ترهغه وروسته سید اغا ماماوویل: راځه د راین غاړو ته لاړ شو.

یون د «راین» پر غاړه

ما ویل مورِ خو د همدې راین پر غاړو راغلي وو، هغه وویل: راین سیند همداسې دډېرو ښارونو له زړه څخه تېر شوی، هلته به لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځو ما ویل سمه ده. تر لس شل دقیقو مزله وروسته مو موټر د سیند تر څنګ د عمومي سړک تر خوا په یوه فرعي کوڅه کې پارک کړ، همداسې د سیندپر غاړه مخ په بره روان شو، راین تر مورګو ډک و او په لسګونو وړې او لویې بېړۍ په کې په داسې ارامۍ ښکته او پورته روانې وې، چې غږ او غوږ یې د سړک تر غاړې هم نه رسېده.

سل دوه سوه متره به لابر نه وو تللي، هغه هوټل مې تر سترګو شو، چې موږ نړدې پنځه کاله مخکې، د یوه سیمینار لپاره راغلي وو او په همدې هوټل کې دېره وو؛ (میرټن هوټل) همغه وخت ددې هوټل مخې ته د افغان- المان دوستۍ یو وړوکی یادګاري څلی هم جوړ شواو په المانې ژبه یې یوه کوچنۍ لوحه ورته پر ټټر نصب کړه. نړدې پنځه کاله وروسته مې هغه ځای او هغه شېبه کټ مټ په ذهن کې ژوندي شول، سیداغا ماما ته مې وویل: دا هغه هوټل و، چې زه اول ځل جرمني ته د راتګ پر مهال دلته یوه اوونۍ اوسېدم او هغه څلی چې ښکاري، هغه هم همغه مهال جوړ شوی و. د همدې سیند پر غاړه هغه وخت زه او عبدالمالک کاموي صیب، چې دا مهال موږ سره د همدې سفر ملګری و، څو ځله پلي ګرځېدلي یو. یو سل متره زیات و کم نور هم پورته لاړو، خو یخ لږ په تنګ کړو، سیداغا ماما وویل: فکر کوم یخ په تنګ کړې، راځه چې لاړ شو، هغه ځای کې، چې موټر مو ودروه، د هغه دوه کوڅې شاته یو کلیوال بازار دی، هلته به لږ وګرځو، چای به وڅښو، که څه دې خوښ شول وابه یې خلو، تر نړدې لس دقیقې پلي مزله وروسته همغه ځای ته ورسېدو، ښه پاک ستره بازار و، یو دوه د وېښتانو جوړولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالونونه مو مخې ته راغلل، دومره پاک وو، ان داسې چې د سړي ورته اشتیا هم راتله، چې وښتان په کې جوړ کړي، که وښتان یې ډېرکم یا نوي جوړ شوي هم وي، زما یې هم وښتانو جوړولو ته زړه وکړ. لږ نور وړاندې لاړو، سیداغا ماماوویل: راځه دې هوټل کې به لږ چای وڅښو. وړوکی هوټل و، لس پنځه مېزونه په کې ایښي وو، ډېر ارام و، سیداغا ماما وویل: چې دلته په اوړوي کې ډېره ګڼه ګوڼه وي، خو اوس ژمی دی، ځکه ارامي ده، ماویل ما هم همدا فکر وکړ، که په دې شکل یې چلوي فکر نه کوم که کرایه هم پوره کړي، نور څوک په کې نه ښکاربدل، یوه زړه ښځه په کې ګرځېدله، خو ډېر تندرسته او غښتلې شخه پخه معلومېده، سیداغا ماما ورته د شنه چای وویل، لږه شېبه وروسته یې چای راوړ، چای مې وڅښه، فکر کوم ټولې لس پنځه لس ایرو یې واخیستلې، سیداغاماماوویل: داسې به وکړو،چې لاړبه شو، هغه ځای او هغه هوټل ته چې د بن کنفرانس په کې جوړ شوی و،ما وویل، هلته څوک پرېږدي ا وکه نه؟ ده وویل: هر څوک پرېږدي، خو اکثره ورته رسمي او دولتي مېلمانه راځي، دا هوټل زمونږ د وطن په اصطلاح پر یوه جګه غونډۍ او د المان د خلکو په اند پر لوړ غره جوړ شوی و، چې د چا خبره نیم المان ورڅخه نښکاربده، سیداغا ماما وویل: مونږ به د همدې غونډۍ سرته وخېږو، هوټل به له نږدې وګورو او نور به ببرته راځو. ماویل سمه ده، دې غونډۍ ته د ختلو دوه لارې وې، خو هغه لنډه لاره، چې مونږ غوښتل پرې ورشو، ترافیکې اشارې پرې ځړېدلې وې او تګ یې منع کړی و، سیداغا ماماوویل: څنګه په هغه بله لار نه ځو؟ ما وویل راځه تېر به شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تړي، ددې کنفرانس هم ډېره مزه ګڼه وه، داسې خلک ورته راغلي وو، چې دا ځای به يې هم ګنده کړی وي. ځه مخ پر کولن، همداسې مو په خوندحرکت وکړ، موټر په ډېر سرعت کې روان و، د هغه ځای سړکونه دومره خوندور دي، چې د سړي موشم په کې نه خرابېږي،د موشم کیسه رایاده شوه، زمونږ د یوه ولایت د یو مهال د نالوستي چارواکي یاد دې په خیر وي، له عجایبو پور مامور و، ددې ولایت ټول اوسېدونکي يې کسب وکمال سره اشنا دي، هغه له خپل ډرېور سره په موټرکې یوه ورځ له یوه بل ولایت څخه د خپل ولایت پر لاره روان و، هغه وخت سړکونه ټول خراب او کنډ وکپر و،خو کوم ځای کې یو کیلو متر سړک داسې و، چې موټر په کې ښه ځغاسته کولای شوه، موټروان چې پر دې لاره ښه بلد و، نو پر همدې ځای يې پر موټر پښه ښه ټینګه کړې وه، کله چې موټر ښه په سرعت کې راغی، نو پر دې وخت له کوم کورو کلي چرګې سړک ته یو ناڅاپه منډه کړې وه او نږدې وه، چې د موټر تر ټایر لاندې شي، موټروان یو دم ډېر سخت بریک ونیو، دې سره يې له خولې ووتل، کوردې د خاوند رنګ شه ټول موشم يې رابانديې خراب کړ. چارواکي صیب پر دې وخت فکر وکړ (موشم) لکه چې د موټر دکومې پرزې نوم دی، ژر يې موټر وان ته له جېبه پیسې را وکاږلې، ورته يې وویل: واخله خدای دې خوار کړه، ژر يې جوړ کړه، ګوره چې بیا داسې بې احتیاطي ونه کړې!

دا چارواکی نور عجایب او غرایب هم لري، یوه ورځ چا ورته د ختم کارت ورلېږلی و، چې په ختم کې ګډون وکړي. دا کارت يې ساتونکي ده ته ور وړی و، ده فکر کاوه، چې دا د چا کومه عریضه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده، ژر يې امضا کړی و، ساتونکي ته يې ويلي وو: واخله خدای مو خوار کړه ټول غير قانوني شيان راباندې امضا کوئ! يوه بله انتيکه يې داده، چې يوه ورځ په کابل کې خپل يو سيمه وال مېلمه کړی و، دا د استاد رباني د پاچاهۍ شپې ورځې دي. کوربه هم د پخواني حکومت صاحب منصب و، رتبه يې هم جګړن وه، اوس يې هم په حکومت کې کار کاوه، دا مهال استاد رباني په جهاد کې د سربندونو په ويار دې چارواکي صيب ته د تورن جنرالۍ پوړۍ هم ورکړې وه، د ډوډۍ پر مهال ده له کوربه څخه پوښتنه وکړه، چې ستا دا هغه (رتبه) څه شی ده، هغه ورته وويل: زه ((جګړن)) يم. پر دې وخت دی رباني ته سخت په قهر شو. ((د ده داسې داسې وکړم جهاد مورِ وکړ جګړني يې ده ته ورکړې ده...)) ده فکر کاوه، چې جګړن له جګړې څخه اخيستل شوی نو دا پوړۍ به تر تورن جنرالي لوړه وي. همداسې نورې ((نوې او زړې انتيکيې)) چې عقل به ورته ګوته په غاښ شي.

خو د جرمني سړکونه داسې محفوظ دي، چې نه ورته چرګه را الوتی شي نه چرګ، نه حيوان او نه انسان، نو د موټر وان موشم په کې نه خرابېږي، نږدې يوه ګړۍ مزل به مو کړی وي، چې سيداغا ماما وويل: دلته د ترکانو هوټل دی، دلته به لږه ډوډۍ وخورو، بيا به ځو، ماويل که ډوډۍ هملته شېرولي خان دوی سره په هاله کې وخورو، څنګه به وي؟ هلته خو غير له هغې هم ځو، سيد اغا ماما وويل: هلته ايله نهه بجې ډوډۍ تياره شي، اوس خو دلته ځو، ډېره پاکه ډوډۍ ده. د هوټل ترڅنګ يې موټر ودراوه، هوټل ته پورته شو، ډېرو وړوکی يو پوړيز هوټل و، خو ښه د مزې پاک و، ترکان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرمني کې تر بل هر قوم زيات دي، تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته، چې د کارګرانو او نورو مهاجرو په توګه دلته راغلي، همدلته پاتې شوي دي، وايي چې تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته اروپايي هېوادونو له افغانستانه هم د ګڼو کارګرانو د لېږلو هيله کړې وه، خو هغه وخت د افغانستان حکومت دا د ځان لپاره سپکاوی ګڼلی و.

په جرمني کې اوس د ترکانو شمېر نږدې څلور ملیونو ته رسېږي، په هر حال ځانته خپل مسجدونه، هوټلونه او کلتوري مرکزونه لري. په دې ځای کې دې پر ترکانواو ایرانیانو هم د افغانانو مینه ماتېږي،سیداغاماما، چې څه غوښتي وو، هغه يې راوړل، عيناً لکه دافغانانو ډوډۍ، پاکې سوتره وريجې او کباب. ډوډۍ مو په خوند وخوړه او دحاجي صيب فضل الرحمن د هال پر لوري روان شو.

د حاجي صيب فضل الرحمن هال: دوی ورته په رسمي ډول «د خوشالۍ هال» وايي خو زه ورته ځکه د حاجي صيب هال وايم، چې دده په تدبير او هلو ځلو جوړ شوی، که څه هم شېرعلي خان، شېرولي خان،عبدلولي خان، خان ولي او دده د کورنۍ نورو غړو او خپلوانو به په کې ډېرزحمت ګاللی وي،خو چې اوبه له سره پاکه نه وي، تر دې ځايه رنې نه رسي، تر شل دقيقې مزله وروسته به دې هال ته رسيدلي يو، کله چې هال ته ورسيدو، نو ډاکتر شېرولي، شېرعلي خان، عبدلولي، د شېرولي ماماګانو او نورو ګڼو ځوانانو زمونږ هرکلی وکړ،ټولو وويل: ډېر وخت مو تېر کړ. ما ويل مخکې تر دې، چې زه نورې خبرې وکړم، زه هال ګورم شېرعلي خان ته مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل: ماته دا هاله ټوله را وښايه، دوی هال ته ((هاله)) ويله، کېدی شي جرمني تلفظ يې همدا وي. په کابل کې دې ته د واده يا غونډو صالون وايي، شېرعلي خان، شېرولي خان او عبدالولي ته وويل، چې لږ شئ يون صيب پر ټولو ځايونو او کوټو وګرځوئ. عبدالولي خان پر دې وخت غږ کړ، لالاصبر وکړه، چې زه خپله کمره هم راواخلم، عبدالولي خان تر شېرولي خان کشر دی، په خوشال خان لېسه کې و، هغه وخت ډېر کوچنی و، څنګه چې له شېرولي خان سره زما وروري وه، شېرولي ته يې لالا ويل، نو ځکه ما ته هم لالا وايي. هغه خپله کمره را واخيسته، ما وويل: څنګه دلته خو عکاسي نه کوې؟ هغه وويل، ولې نه، دلته د واده،علمي او ادبي غونډو عکاسي زه کوم،ما ويل مفته يې کوې او که په پيسو، هغه ويل نه بابا فيس اخلم، د ودونو پروګرامونه ټول زه خپله عکاسي کوم اوبل چا ته اجازه هم نه شته، چې زمونږ له اجازې پرته عکاسي وکړي، که واده والاڅوک هم راولي، نو هغه فرعي عکاسي کوي، ما وويل: د ودونو په منځ کې هم ته ګرځې؟ هغه وويل هو، د ناوې او شاه ټول عکسونه ويډيويي او چاپي زه اخلم، ما وويل: بياخو نو چې پيسې هم در نه کړي، همدا وړيا سيل دې بس دی، هغه په خندا شو، ويي ويل نه يوازې دا فلمونه ورته بيا ايډيټ او صفا کوم، بلکې عکسونه يې هم چاپوم، له دې لارې هم پيسې راته پاتې کېږي، بيا ما ورته وويل، چې تر شېرعلي خانه خو د تا ګټه ډېره ده.

ګپ ته مو همداسې ادامه ورکړه، هغه لومړی پر لوی هال وګرځولم، رښتيا هم خدای (ج) دې له بدو سترګو ساتي، د جرمنې په کچه هم ډېر ښکلی او لوکس هال و، تقريباً اته نهه سوه کسان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې پر یوه وخت ځایېدل. په ښکلو قندیلونو سینګار شوی و، مېزونه او څوکۍ یې هم ډېر ارامه وو، ځمکنی فرش پرې

د هال یوه برخه

غورځېدلی و، څوکۍ یې داسې وې، چې د کښناستو پر وخت یې کښ پښ نه کاوه، تر هغه وروسته یې پخلنځی راوښود. رښتیا هم ډېر پاک و، بیا یې ستور یا زېرمتون راوښود، چې دوی ورته مواد راوړي او هلته یې زېرمه کوي، تر هغه وروسته یې اداري خونې هم راوښودې، چې څلور پنځه اتاقونه په کې وو او تر څنګ یې یو جومات، چې نږدې دوه سوه لمونځ کوونکي پر یوه وخت په کې ځایېدلی شي. تر هغه وروسته یې په دویم پوړ کې یو بل منځنی هال ته بوتلم، چې لاندې پوړ کې یې څو لوی اتاقونه وو او له دې سره همشکله څو اتاقونه چې دفتري کار تر اخیستل کېدلای شو، په دې منځنی هال کې د اوږده مېز شاوخوا څوکۍ ایښودل شوې وې، پر یوه وخت پنځوس، شپېته کسان په کې ځایېدلای شي. ډاکټر شېرولي وویل: اوس مورږ د کلتوري ټولنې اکثره غونډې همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوو، استاد عبدالله بختانی خدمتګار او استاد حبیب الله رفیع چې راغلي وو، هغوی ته مو همدلته ځای جوړ کړی و، هغوی همدلته ډېر خوشاله ځکه وو، چې دا ځای ډېر ازاد دی، بیا عبدالولي لاندې پوړ ته کښته کړو، چې هلته څو ښکلي اتاقونه وو، د ټلویزیون د ستوډیو لپاره ډېر ښه ځای و. عبدالولي خان وویل: لالا ته چې له خیره ټلویزیون جوړ کړې، نو زه به ورته دلته ستوډیو جوړه کړم، له ټولې اروپا څخه بیا ته ببغمه شه، دومره کار درته وکړم، چې ته هم ورته حیران شې، ما ویل ځه خدای به خیر کړي، انشاالله چې همداسې یوې ورځې ته به ورسېږو، اوس خو یوازې یو هیله ده، تعقیبوو به یې. پر دې وخت ډاکټر شېرولي وویل: راځئ چې لاندې لاړشو، هلته ډوډۍ تیاره ده، ډوډۍ به وخورو بیا به ځو. پر یوه اوږد مېز ډوډۍ تیاره وه، پنځه لس، شل کسان پرې راټول شو، ما ورته وویل چې دا زموږ لپاره ده که نه هره ورځ همدا حال وي؟ هغوی وویل: نه بابا هر وخت دلته همدا حال وي، نن دلته د واده پروګرام و، کله چې د واده یا کومې غونډې پروګرام وي، زموږ ورځنۍ کار کوونکي خو راځي، هغه نور چې موږ سره دلته د محفلونو پروخت کار کوي، هغوی ته هم خبر ورکوو، په دې ډول کارونه ښه پر مخ ځي. پر دې وخت به یو یو ځوان، چې څېری یې راته ډېرې اشنا ښکارېدې، راته او ماته به یې ستړي مه شي راکول، شېرولي ماته وویل: چې دوی نه پېژنې، ما وویل، نه والله، ده وویل پلانکی دی که نه، ښه ما ویل دا خو څلور پنځه کاله مخکې ډېر کوچنی و او اوس دادی ځوان شوی، خپله افغاني ډوډۍ مې وخوړه، شېرعلي خان راته وویل: له خیره چې زموږ او ستاسې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټلویزیون جوړ شي، دلته به ډېر کار وکړو، په دې هاله کې مې مسکینیار صیب ته پروګرام جوړ کړی و، ډېرې پیسې ورته ټولې شوې او ټلویزیون ته یې ډېره ګټه ورسېده، نو یو ځل چې له خیره سره تاسې خپل کار پیل کړئ، بیا انشاالله کار نه معطلېږي، څو شېبې نور هم ناست وو، شېرولي هغوی ته وویل: زه او یون صیب درځخه ځو، تاسو نو بیا راځئ، هغوی وویل: تاسې ځئ موږ هم خپل کارونه دادی راټولوو او درځو.

زه او شېرولي په موټر کې کېناستو، یو ځل بیا یې د کور د ټولو غړو د روغتیا پوښتنه وکړه، د هېواد مېشتو لیکوالو جلا جلا تپوس یې وکړ،د ژوند، اقتصادي حالت او امنیتي ستونزو ټولو پوښتنه یې وکړه. ما دټولو ډاډ ورکړ، ومې ویل: چې ژوند مې ډېر ښه دی، اقتصادي مشکل نه لرو، یو څه سپما هم کولای شو، خو بیا هم ارامه او خوشاله نه یو، علت یې دادی، چې افغانستان کې سیاسي عدالت تامین نه دی، نه یوازې دا چې له خپلو حقوقو برخمن نه یو، ځپل کېږو هم او ملامت هم ګڼل کېږو. ډاکټر شېرولي په زېر وزبر سره د هېواد د ټولو حالاتو پوښتنه وکړه، که څه هم زماتوضیح او تشریح هغه ته څه ډېره نوې ځکه نه وه، چې هلته افغانان د رسنیو له لارې او هم د ټلېفون له لارې په ډېر ښه ډول د هېواد پېښې تعقیبوي،خو بیا هم هغه مسایل، چې لاهم د رسنیو تر خولې نه وررسېږي،ده ته جالب وو، زه او دی دواړه په دې هم نظره وو، چې د دې ډول محرومیتونو انعکاس لپاره تر ټولو مهمه وسیله داده ، چې ټلویزیون فعال کړو، او س خو موږ ځپل کېږو هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ملامتېږو هم ، له دې حالت څخه د راوتو لاره داده، چې رسنۍ مو په لاس کې وي.

همدې خبرو خبرو کې شېرولي دښار پر څو واټونو ورګرځولم، خو په سیاسي خبرو اترو کې دومره ډوب وو، چې دښار ښکلا ته مو هډو پام نه شو، هلته خو د بدرنګۍ هېڅ سوال نه پیدا کېږي، خو بیا هم تر ښکلو ډېرې ښکلې ودانۍ د سړي زړه راکاږي، کله چې له سیاسي خبرو لږ په دمه شو، نو شیرولي ته مې وویل: ته وګوره ودانۍ چې څنګه ښکلې یې جوړه کړې ده، فقط لکه دسګرټو قوطۍ چې یې ودرولې وي، هغه هم داسې پاکه او سوتره چې هېڅ پلاستیک دې ترې هم نه وي لرې کړی، کاشکې چې ټایرونه یې درلودلای او یا انتقالېدلای شوای، چې د ټولې مو افغانستان ته وړې وای،هغه وویل: تعمیرونه خو به یې یوسې، خلک به یې څنګه کړې؟ په څو ورځو کې به یې درته ښېرته د خاورو ایرو څلی کړي، تر څو چې خلک اصلاح نه شي او ټولنه کې ذهني اعمار رامنځته نه شي، دا ډول ودانۍ به جوړې شي، خو بیا به ړنګې شي. ماویل رښتیا هم واقعیت دادی ترڅو چې د خلکو په ذهنیت کې مثبت بدلون را نه شي، ډېره سخته ده، چې واقعي، مستحکم او نا متزلزلې پرمختیا ته ورسېږو، وګوره د افغانستان سړکونه په دې نږدې څو کلونو کې اکثره ښېرته جوړ شول، خو خلک یې جوړ ړنه شول، د کابل – جلال اباد سړک ښه ښکلی جوړ شوی، په منځ کې یې سپینه لیکه په دې خاطر اچول شوې، چې د هرچا خپل برید او خط السیر معلوم وي، خو دا د نه سړي زامن خپل خط پرېږدي، او پر دې بله لیکه به روان وي، ځینې ډرېوران دومره سپین سترګي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې د سړي د اوسپلې پوکانې راتنګه او انفلاق ته نږدې کړي، ماسره خو چې هر ډرېور وي، لکه د دوک غوندې يې په لاړ سمومه، خو کوم يو به ژر سم کړې، يو هم د سړي زوی نه دی، که سړی نه وايي له خواری. هغه د کابل پوهنتون د يوه استاد خبره ډېره سمه ده، چې چا ورځخه پوښتلي وو: «افغانان به څه وخت سړيان شي؟ هغه ورته په ځواب کې ويلي وو، دوی چې ترڅو سړيان کېږي، مور نه به يې خره جوړ کړي وي.» اوس سړک جوړ شو، خو ډرېوران ذهناً جوړ نه شول، نو په دې خاطر ستا خبره مهمه ده، چې ذهني اعمار ډېر مهم دی.

همدې خبرو کې وو، چې شېرولي دوی د کور لاړ ته مستقيم او نږدې شو، پنځه لس، شل دقيقې وروسته کورته ورسېدو. دشپې دولس بجې وې، يوه شېبه حاجي صيب سره کېناستو، هغه د ننورځې ګزارش وغوښت او ما ټوله کيسه ورته وکړه، دهالې مبارکي مې ورته هم ورکړه، هغه وويل: خوښه دې شوه، ما وويل، والله ډېره ښايسته وه، بيا لاړ وخوبخونې ته.

دريشي مې بدله کړه، جامې مې واغوستې، شېرولي راسره څو شېبې نور هم مجلس وکړ، بيا يې راته وويل: سبا مو پروګرام څه دی؟ ما وويل: غريب صيب راځي، هغه سره به پروګرام جوړوو، که ممکنه وه، پاريس ته ځو، هلته زما اخښې فيصل د افغانستان په سفارت کې کار کوي، هغه به هم وګورو او که ممکنه وه، استاد روستار تره کی به وګورو، د درناوي سړی دی.

ډاکټر شېرولي وويل: زما زړه همداسې تخنېږي، زړه مې دی، چې تېر شم دې وظيفې نه او سر له سبا تاسې سره لاړ شم. دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چکرونه خومې یوازې پر تاسې نه لورېږي! ما وویل: ته دې خپل کار کوه، غریب صیب نور وزګار شوی، پرېږده چې هغه راسره وګرځي، هغه په اروپا کې غیر له هغه هم دومره بلد دی، لکه دمعاملاتو لارښود، هر ځای ورمعلوم دی. ته دې سبا وختې خپلې وظیفې ته ځه او موږ به خپل کارونه خلاصوو. ده وویل کله چې غریب صیب راغی، نو بیا دې له هالې هر موټر چې زړه غوښته بودې ځي او یا به عبدالولي در ته ښه نوی موټر ونیسي، سفر مو ډېر اوږد دی، چې په تکلیف نه شئ، ما ورته وویل: ځه ته دې خپل کار کوه، تر تا دلته زما واک زیات دی، عبدالولي ته چې مې وویل په تې ثانیه کې موټر پیدا کوي. پر همدې خبرو مو خوب ته پناه یوړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپاریس پر لوري

د مارچ ۱۸مه نېټه د سه شنبې ورځ وه، غریب صیب له خپلې وعدې سره سم د مارچ پر اتلسمه نېټه سهار نږدې یوولس بجې په کولن کې د حاجي صیب فضل الرحمن کورته ځان راورسوه، مورې چای څښلی و او همده ته منتظر وو، تر څو شېبو دمې وروسته یې راته وویل: څنګه دې پروګرام؟ ما ویل پروګرام خو نو ستا په لاس کې دی، هغه وویل: تصمیم ستا دی، فقط ته یې ووایه، چې بیا پلان ورته جوړ کړو، ما ویل تصمیم هم ستاسو په لاس کې دی، ده وویل که یوازې پاریس ته ځې، خو تلای شو او که ته وایې، چې د استاد روستار تره کې لیدو ته هم لاړ شو او بیا به ببرته سبا ته بلجیم او هالنډ ته ځو، نو دا ناممکنه ده، مورې یوازې کولای شو پاریس ته لاړشواو هلته فیصل سره وګورو او سبا سهار ببرته وخته راشو، نو داممکنه ده، ځکه چې دې ځای نه تر پاریسه پورې نږدې نهه سوه زر کیلو متره لاره ده، همدا سې پر بلجیم به تېرېږو او بیا له پاریسه، (لیون) ته هم ډېره لار ده او ببرته راګرځېدل هم غواړي، دا ټول به ونه کړای شو او بل استاد روستار تره کې سره خو مورې خبره هم فکس کړې نه ده، چې هغه شته او که نه او که وي هم، مصروف دی که وزګار؟ خیر په هرصورت له ډاکټر صیب تر ه کې به تېر شو، یوازې ستا اخښې فیصل جان به وګورو او که وشول ډاکټر اکبر وردک او ځینې نور دوستان ... ما ویل سمه ده، همداسې به وکړو، هغه سم له لاسه فیصل ته ټلېفون وکړ، ورته یې وویل: مورې درځو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خپل ادرس ورکړ او څو ځله يې خپل ادرس ورته دقيق کړ، چې احياناً غلط نه شي. غريب صيب ادرس وليکه او ځان سره يې خوندي کړ، عبدالولي او حاجي صيب سره مو مشوره وکړه، حاجي صيب وويل: دلته خو موټر ډېر دي وګورئ کوم چې تاسو ته په کاربده، همغه واخلئ، عبدالولي وويل: دا موټر ښه دي، خو د دومره لرې سفر لپاره نه دي، چې بلجيم فرانسې، بيا ببرته بلجيم، هالنډ او ډنمارک ته دې تګ راتګ وکړي. چېرته به درته پاتې وي، بيا به څه کوئ؟ ښه به دا وي چې بارګين ته لاړشو، هلته ښه نوي موټر وي، ارزانه يې هم ورکوي، د يوې اوونۍ لپاره به يې کرايه کړو، چېرې چې خراب شو، هملته به يې پرېږدئ، هغوی مجبور دي هملته بل موټر درته درکړي ، حاجي صيب وويل، بس چې څرنګه پوهېږئ! حاجي صيب نه مو اجازه واخيسته، زه (يون) او غريب صيب له خپلو بيکونو سره د عبدالولي په موټر کې کېناستو او دبارګين پر لوري مو حرکت وکړ، نږدې شل دقيقې وروسته بارګين ته ورسېدو، عبدالولي، لکه له پخوا نه چې ورسره ښه بلد و دفتر ته ور دننه شو، په دفتر کې دوه ځوانې ښځې ناستې وې، خو ډېرې مصروفې ښکارېدې، نوره داسې چوپتيا وه، چې تا به ويل دلته هېڅ انسان کار نه کوي، عبدالولي ورته دکرايي موټر وويل، يوې مېرمنې وويل: شته، عبدالولي ته يې وويل چې دده پېژند کارت، کرېډټ کارټ او همدارنګه څوک چې موټر چلوي د هغه ډډرېوری لیسانس په کار دی. موټر خو غريب صيب چلاوه، نو ځکه يې خپل ليسانس ورکړ، د دفتر شاته بارګين و، په منظم ډول په کې موټر ولاړ وو، نږدې شل پنځه ويشت ډول ډول موټر، غريب صيب په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې موټر خوښ کړ ، چې ښه تفريحي موټر و ، نه پوهېږم څه نوم به ورته اخلي، خو دري تنه په وروستي سيټ او يو تن له ډرېور سره په مخکنې سيټ کې قانوناً ځايېدلای شي.

شاته ټولبکس يې هم ښه پراخ و ، غريب صيب هم د همدې ټولبکس له خاطره خوښ کړ، ويل يې چې بيا نور ملګري هم راسره ملګري کېږي، نو همداسې لوی ټولبکس په کار دی، غريب صيب ټول موټر داسې معاينه کړ، لکه دالوتکې ټيکنشن چې الوتکه ګوري، يوازې يوه ځای کې يې په کې لږ نری داغ پيدا کړ، غريب صيب په دې ډول موټر کې ډېره تجربه لرله، ويې ويل چې څه ډول يې موږ ته راکړی وي، په هماغه ډول يې بايد ببرته ورتسليم کړو، موټر ښه نوی و ، تر اوسه يې لاکيلومټر زرو ته نه و رسېدلی. موټر مو خوښ شو ، ببرته دفتر ته راغلو ، غريب صيب ورته د داغ وويل، هغوی وويل: سمه ده ، موږ ته معلوم دی، بيا يې له عبدالولي څخه کريډټ کارټ وغوښت، هغه خپل کريډټ کارټ ورکړ، د هغه کارټ کې پيسې خلاصې شوې وې، بل کريډټ کارټ يې ورکړ، هغه کې هم پيسې نه وې، خپله جيب کڅوړه (بټوه) يې ډېره وکتله، بل کريډټ کارت يې پيدا نه کړ، بيا يې شېرعلي خان ته ټلېفون وکړ، ځکه د هغوی هال نږدې و ، چې د هغه کريډټ کارټ راوړي، هغه تصادفاً د خپل جيب ټول شيان په کور کې له ياد ه ويستي وو ، هغه وويل ان د جيب پيسې هم ورڅخه هېرې شوي دي، که وخت لرئ، خو لاړ شئ له کوره يې ژر راوړئ، تر کوره پورې تګ راتګ نږدې يونيم ساعت وخت نيوه، پر دې وخت مې عبدالولي ته وويل: دغه دي ماسره پيسې شته، نو کريډټ کارټ ته هېڅ اړتيا نه شته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له جیبه پیسې راووبستلې، پیسې، خو دغه دي ماسره هم شته، خو دوی نغدې پیسې نه غواړي، کریډټ کارټ غواړي، چې اتومات پیسې د دوی خپل حساب ته لاړې شي. دوی وایي، دلته بانک نه لري او نه دومره وخت لري، ، چې داپیسې تحویل کړي، کریډټ کارت څخه خو اتومات د دوی خپل حساب کې جمع کېږي، پر دې وخت ده وویل: ما دا کارتونه مصرف کړي وو، خو حساب یې را نه هېر و، ته ودرې چې زه خپل دا جیبونه وګورم، ماسره یو بل کریډټ کارټ هم و، کاغذونه یې چې واړول راواړول که ګوري، چې یو بل کارټ هم پیدا شو، ډېر زیات خوشاله شو، ښځې ته یې دا کارټ ورکړ، ورته یې وویل: چې وګوره ستا حساب پرې پوره کېږي که نه؟ هغې چې کریډټ کارټ له کمپیوټره تېر کړ، نو ویې ویل: هو حساب پوره شو. پر دې وخت یې موږ ته کیلي او د پېښوریانو په اصطلاح د موټر چیټ راکړ، عبدالولي وویل: نېکمرغه یو، چې ډېر مو ارزانه واخیست، هغه وویل: شنبه او یکشنبه په کې رخصتي راغله او تر هغه مخکې هم یوه ورځ رخصتي ده او بل موږ مکمل دیوې اوونۍ لپاره ونیو، یو خو د یوې اوونۍ لپاره یې قیمت راټیټېږي او بل رخصتي، چې په کې راشي قیمت یې نور هم راټیټېږي، وروسته مو، چې چیټ وکوت، نو (۳۹۰) ایرو یې په کې لیکلي وو. چې د ورځې نرخ پنځوس یورو راتلې، د نورو ورځو په اندول موږ ته ډېر ارزانه وربېښېد. موټر مو چې چالان کړ، نو ټانکۍ یې فول (ډکه) وه، قانون دا دی، چې په همدې معیار او مقیاس به ورته بیا د تسلیمې پر وخت ټانکۍ ډکوې. عبدالولي وویل، چې دا موټر جي پي ایس (GPS) (لارښود)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه لري، په لار کې به ډېر په تکليف شئ، شپرولي لالاهم ډېر ټينګار کاوه، چې له (GPS) پرته لاړ نه شئ، ځکه چې څو هېوادونو ته ځئ، نوبايد جي پي ايس حتمي درسره وي، عبدالولي وويل: کور ته ځو هلته په بل موټرکې جي پي ايس نصب دی، هغه به راخلاص کړو او دې موټر کې به يې وتړو، همداسې د کور پر لوري روان شو، نيم ساعت وروسته به رسېدلي يو، عبدالولي له بل موټر څخه جي پي ايس راخلاص او په دې موټر کې يې نصب کړ، غريب صيب جي پي ايس چالان کړ او له همدې ځايه يې په پاريس کې د فيصل ادرس په کې ورکړ، جي پي ايس کار وکړ، له همدې ځايه مو له عبدالولي څخه اجازه واخيسته او حرکت مو وکړ، لارښود خپله لاره ښودله (GPS) يا لارښود داسې يوه اله ده، چې د وړوکي کمپيوټر د وسيلې بڼه لري او پر سکرين باندې درته په غږ او هم په اشاره لاره ښيي، کله چې خپل تاکلی ادرس په کې ثبت کړې، نو ترهماغه ځايه دې لارښوونه کوي. کوم ځای کې چې لار درنه غلطه شي، نو درته وايي، چې لار دې غلطه کړه اوبيا درته دا هم وايي چې پر دې لاره، پر دې څلور لارې او تمځي راګرځېدلای شې او خپلې تاکلي لارې ته سيخېدلای شې. په اروپا کې اکثره موټر جي پي ايس کاروي، دا دستګاه له سپوږمکۍ سره تماس لري او ټوله لارښونه له هماغه ځايه اخلي. په جرمني کې ټول جرمني شموله او اروپا شموله (جي پي ايسونه) کارول کېږي، کوم ځای کې چې په لاره کې ټکر شوی وي، يا ګڼه ګوڼه وي او يا هم لاره بنده وي، جي پي ايس درته خبر درکوي، چې لاره کې دغه مشکل دی او دغه متبادله لاره خلاصه ده، لنډه دا چې په داسې ښارونو او هېوادونوکې جي پي ايس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وي لکه درانده د لاس امسا. څو کیلومتره مزل چې مو وکړ، نو جي پي ایس اعلان وکړ، چې پاریس کې تر غوښتل شوي ځای پورې (نږدې اته سوه) کیلومتره لاړه او په دومره (نږدې اتو ساعتو کې) هلته رسېږئ. البته د وخت او فاصلې دا معیار او برید ټاکنه د موټر په سرعت پورې اړه لري، څومره چې سرعت زیاتېږي د وخت ګراف راټیټېږي. تر نږدې یو نیم ساعت مزل وروسته به مو نږدې دوه سوه کیلومتره لاړه وهلې وي، چې د جرمني له خاورې تېر شو او د بلجیم خاورې ته دا خل شو، کله چې د بلجیم خاورې ته داخلېږې، نو که کوم څوک بلدي درسره نه وي او درته ونه وایي، چې دا بلجیم دی، نو نه پوهېږې چې دا بلجیم دی. البته زه یو ځل دمخه هم بلجیم ته راغلی وم، او ګران نجیب احمدزي سره مو غوړه غرمه کړې او یوه مانبامنۍ تېره کړې وه، هغه وخت هم بلجیم د اروپایي ټولنې غړی و او سرحدونه یې رنګ شوي وو، دا ځل چې بلجیم ته راورسېدو، نو غریب صیب راته هغه پخوانۍ خونې او غرفې وښودې، چې د دواړو هېوادونو په برید کې وې او هغه مهال د بلجیم سرحدي ګرګ ګنډل کېده، د بلجیم سړکونه هم د جرمني په شان ښایسته دي، کوم خاص توپیر په کې نه لیدل کېده، خو ما غوندي سړي ته چې کله هم چېرته ښکلی سړک او ودانۍ وګورم، نو زړه مې غواړي، چې خپل هېوادته یې یوسم او یا هم هیله لرم ،چې زما هېواد هم په همدې ډول لویې لارې ولري. دپخو سړکونو خو زه ځکه شوقي یم، چې ما د خامه سړکونو کړاو لیدلی، د طالبانو او تر هغه دمخه نظامونو کې چې د افغانستان اکثره سړکونه کنډوکپر وو او اوږدو سفرونو د سړي لړمون خوړلی وه، زه به چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت ډېر زيات کابل او پېښور ته تلم، نو د لين ډډرېور په شان راته د سړک کړلېچ او جمپونه معلوم وو، د دوړو پر ضد خو مې څه له لاسه نه کېدل، د کابل له تنګي به مې چې پټو پر سر راکاږه، نو تر تورخمه به مې نه لرې کاوه او تر همدې پټو لاندې به مې دا هيله، خوب او خيال په ذهن کې ګرځېدل، داسې وخت به هم راشي، چې زمونږ په هېواد کې سړکونه پاخه شي، او يا خو لږ ترلږه له کابله تر جلال اباده په پاخه سړک او پاک موټر کې لاړ شم، ماته د ډډرېورانو په څېر د پنچرې ځايونه هم معلوم وو، ان تر پټو لاندې مې هم پيدا کولای شول، هغه وخت د کابل- جلال اباد سړک او د هېواد نور سړکونه دومره خراب وو، چې عادي موټر په کې پر ساعت لس کيلو متره مزل کولای شو، ځای پرځای به پنچري وه او د لارې د هوټلونو تمځايونه. وايي چې له استاد محمد اصف صميم څخه، چې ډېر سفرونه کوي، چا پوښتنه کړې وه، چې له کابله- جلال اباد ته څومره لار ده؟ هغه ورته ويلي وو: درې په کې پنچرې محاسبه کړه، دوه وخته په کې ډوډۍ، څلور په کې لمونځونه او نوره پاتې لار، چې دا نږدې لس دولس ساعته وخت نيسي. زما دا يو ارمان خو پوره شو، هم دکابل او تورخم لويه لاره پخه شوه، او هم د هېواد نور سړکونه پاخه شول ، اوس زه خپل شخصي موټر هم لرم او دولت هم ښه ګاډی راکړی، نو کله چې د هېواد پر پخو سړکونو سفر کوم، فکر کوم چې اروپا کې ګرځم.

غريب صيب ته مې وويل: ځينې خلک تر انصاف لرې انتقادونه کوي، خو زه که يوازې دا سړکونه هم له تېر وختونو سره پرتله کوم نو زړه مې پرې باغ باغ شي. غريب صيب وويل: ددې سوکالۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرمختګ په خوند هغه سړی پوهېږي، چې پخوا يې سختی ليدلې وي، زه د جهاد يانو په پړاو کې پر دې لاره تللی يم، داسې يې ځپلی يم، چې تر اوسه مې له هغه سفره بدې راځي، نو کله چې ځينې خلک انتقاد کوي، دوی د افغانستان پخوانی حالت نه دی ليدلی. غريب صيب ته مې وويل: د طالبانو پر وخت زه (يون) انځور صيب او غضنفر صيب له کابله کندهار ته لاړو. څلور سوه کيلو متره لار مو په (۲۲) ساعتونو کې ووهله. هغه وخت زمونږ په خيال کې هم نه ګرځېدله، چې دا سړک به پوخ شي، خو يو وخت بيا داسې هم راغی چې سړک پوخ شو او زه له همدې لارې په پنځو ساعتونو کې کندهار ته ورسېدم. نو زه چې کله د بلجيم سړکونوته ځير شوم، د جرمني هغه پرې ښکلي ښکارېدل، نو ځکه خو مې د خپل هېواد لپاره په تخيل کې د جرمني په شان سړکونه غوره وبلل، مزله ته مو دوام ورکاوه، اروپا خو ټوله خدايي شنه ده، خو دوی هم په کې ډېر زحمت ايستلی دی، د زحمت او طبعيت د ګډ امتزاج له برکته اروپا نن دې ښکلي حالت ته رسېدلې ده. که څه هم زما دهېواد طبيعت هم تر چا کم نه دی، خو څه مورږه خپله ځان خراب کړ او څه هم ګاونډيانو خراب کړو، هغه د ملوک رغون ماما خبره چې ويل يې: ((زمونږ په کلي کې يو سړی و، ډېره ښه او ښايسته ښځه يې لرله، ګوزاره يې هم ډېره ښه وه، مينه او محبت يې زيات و، خو کله چې د ګاونډيو له ښځو سره ددې ښځې ناسته پاسته زياته شوه نو د هغوی پسپسکو پرې تاثير وکړ، د وخت په تېرېدو سره د ښځې او مېړه ترمنځ خوابدي زياتېده، بله ورځ چا تري پوښتنه وکړه، چې څنګه ده ښځه دې، هغه ورته وويل، ښه ښځه مې لرله، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاونډیومېرمنو را نه خرابه کړه...)) ملوک رغون ماما به ویل: افغانستان ښه ښکلی وطن دی، خو ګاونډیانو خراب کړ. د بلجیم پر شنو جلګو مې ځای ځای اسونه، غویي او نور څاروي لیدل، چې ښه تر وتازه وو او ښه په مینه څرېدل، ډېر خوشاله برېښېدل، ماویل چې حیوانات یې دومره خوشاله دي، نو دانسانانو به یې څه حال وي؟

په همدې بحث کې روان وو، چې د مابنام تیارې نورې دومره راخورې شوې، چې شاخواو ځمکې یې مو نه شوې لیدلای، دسړک په دواړو غاړو کې د ستنو رڼاګانو سړک روښانه کړی و، تر دې وروسته نو زه د رڼاګانو د شمېر په لټه کې شوم او ځای ځای مې د موټر جي پي ایس ته کتل، مقصد مې دا و حساب وکړم، چې دوی په یو کیلو متر کې دواړو خواوو ته څومره برېښنا ستنې ودرولي دي. خو داحساب به رانه ګډ وډ شو، اخر په دې لټه کې شوم، چې په رڼا ستنو کې کومه یوه داسې پیدا کړم، چې ګروپ یې جوړ نه وي او یا نه وي لګېدلی، خو پر داسې ګروپ یا ستنې مې سترګې ونه لګېدې، غریب صیب وویل: څه ته متوجه یې؟ ماویل هسې ناجوړه ګروپ پیدا کوم، هغه وویل: لکه چې پیدا دې نه کړ، پر دې وخت ما ورته وویل: څنګه کوو، باوري صیب ته زنګ نه وهې؟ هغه وویل: که زنګ دې وواهه، نو ځان دې په غضب ککړ کړ، هغه خو لکه زړی غوندې درپورې ننبلي، غیر له هغه مو ورسره سبا ته وعده ده له اخوا پرې راګرځو، او ځان سره یې بیایو، اوس یې لاره هم بچ ده، جي پي ایس چې ماته کوم وخت راکوي، نو ایله یوولس بجې د فیصل جان ځای ته ورسېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحاج محمد امين باوري زمور ډ ير تکړه فرهنګي ملګرى دى، په بلجيم کې اوسېږي، د ارزښتانو د دهراوت ولسوالۍ دى، په اصطلاح د مشر ملا صيب کليوال دى او د مشر باوري صيب؛ عبدالرسول باوري ورور دى، يا په بله وينا هغه دده ورور دى، ښه پوخ حج يې هم کړى، خودګپ شپ له تخت وتاجه لانه دى غورځېدلى، زه اوس هم پوره باوري نه يم ، چې خپله به حج ته تللى وي او يا که چا به بيولى وي، لکه ډاکټر صيب مخان شينوارى، چې په وچ زور ښاپېرۍ خور حج ته بيولى و او اوس چې څوک ورته حاجي ووايي نو ځان ورته بل قسم ښکاره شي، ډاکټر صيب ماخان ته چا هسې په ګپ کې حاجي صيب ووايه. نو ده ورته په ځواب کې وويل: چې حج يو فرض دى ادا مې کړ، لکه لمونځ چې کوم، زه دا فرض د خداى لپاره کوم، زه لمونځ هم کوم، نو ته به ماته لمونځ غاړى صيب وايې؟ هغه بيا ورته له قصده وويل: حاجي صيب دلته راشه کېنه ده هم ورته وويل ببلمائه صيب دلته راشه کېنه، هغه سړى ورته ډ ير په غوسه شو چې ته ولې ماته ببلمائه وايې؟ ما حج کړى ته ماته حاجي وايې. ته لمونځ نه کړې نو ځکه زه درته ببلمائه وايم. هغه تردې وروسته ډاکټر صيب مخان ته حاجي صيب ونه ويل، نو د الحاج باوري صيب ازاد نظر، ګپ شپ ته چې ګورې، دده او حج تر منځ لاډ ېره فاصله پاتې ده. په همدې خاطر مور ورته وويل چې په شعرونو او ليکنو کې دې له ځان سره حاجي مه ليکه، په (امين باوري) کې دې هم ډ ير اسلامي قوت پروت دى، همدا چې عملي کړې هم بس دى، باوري صيب ډ ير ښه هرمونيه هم غږوي او ډ ير خور اواز هم لري، ماويل چې په دې دربانديې مشر ملا صيب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبر شي، چې هم حاجي يې هم امين يې او هم ارمونيه غږوي، بيا به نو د ژوند څخه هم تري ونه کړي،! لنډه داچې امين باوري صيب ډېر خوږ اود مجلس سړی دی، مېلمه خو په بيه اخلي، نو په دې خاطر ما اوغريب صيب پاريس ته د تګ پر وخت تر ځان غلنی تېر کړ. سفر ته مو دوام ورکاوه، يو خت مې کتل چې د رېنا ګانو څرکونه کمېدل، غريب صيب ته مې وويل، ولې د سړک د غاړې رېنا ګانې کمې شوې؟ هغه وويل: د فرانسې خاورې ته داخلېږو. ما ويل فرانسه کې څه برق نه شته که څنګه؟ دلته خو به ستر جنرال تورن اسمعيل خان دبرق وزير نه وي، هغه وويل نه خبره داسې ده، چې فرانسويان پر جرمنيانو باندې خاندي او هغوی ساده ګان ګڼي،وايي د سړک د غاړې برېښنا ستنو ته ځکه ضرورت نه شته، چې موټر خپله رېنا ګانې لري، نو بله رېنا هسې يو زياتي لګښت دی، کله چې فرانسې ته داخل شو، نو پرته له دې چې د سړک پر غاړه رېنا ګانې کمې شي نور، نو په سړک کې څه بدلون رانغی، خو موټر په بلجيم کې نرم حرکت کاوه، جې پې ايس وښودله، چې تر نږدې دوو ساعتونو وروسته به هدف ته ورسېږو، غريب صيب ته مې وويل: دلته خو هېڅ شی نه ښکاري، سبا به ښېرته ځو، موږ باندې هم د هغه کانه وشوه، کوم سړی په فلم کې د مړي رول کې کار کړی و او په تابوت کې يې تېر کړی و، نو موږ هم په شپه کې په فرانسه تېر شو، اول ځل چې جرمني ته راغلی وم، همداسې په شپه کې هالنډ ته لاړم، او ټکور چې سره مو ټوله شپه په ګپ او شپ کې تېره کړه او سهار ته ښېرته جرمني ته لاړو. دا و زما د هالنډ ليدل، فرانسه به هم فکر کوم همداسې شي. غريب صيب وويل: احتياط کوه، جې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پي ايس ته ګوره چې لاړه بيا غلطه نه کړو، کله چې له جرمني راوتلو نو دجي پي ايس له لارښوونې سره سره موټر پر بل عمومي سړک سم شو، د جي پي ايس په مرسته تر نږدې د ږرش کيلومتره واټن وروسته بېرته اصلي مسير ته ولوېده، ماويل د خوب څپه هم راباندې راځي، هغه ويل خوب راځخه نه شې کولای، پر تا چې خوب راغی پر ما هم راځي، بيا به نو هغې دنيا کې ګورو، پر دې وخت به يې په زوره غاړه صافه کړه او زما د خوب مرغۍ به يې ټولې والوزولې، څومره چې د پاريس ښار ته نږدې کېدو، نو رڼاګانې زياتېدلې، د پاريس ښار له زړه نه يو سيند تېر شوی او تر مورګو ډک دی. د ښار ښکلا يې څو ځله زياته کړې، پاريس رښتيا هم ډېر ښکلی دی او د نړۍ (د ښارونو ناوې) نوم يې هسې نه دی ورکړی، کله چې د پاريس ښار او د هغه په منځ کې ډک سيند له کابل ښار او کابل سيند سره پرتله کړو، نو د ځمکې او اسمان توپير په کې ليدل کېږي، هلته سړی پوهېږي، چې دنيا څو پتيرې ده. هدف ته ډېر نږدې شو، لس کيلومتره واټن پاتې دی، وخت څه کم يوولس بجې دي، پر دې وخت ما چې جي پي ايس ته په ځير کتل اشاره راکوي، چې په چپ لاس وګرځئ، خو غريب صيب بيا د جي پي ايس په کيسه کې نه شو او همداسې مستقيم لاړ، بيا پرموږ غږ وشو ، چې لار مو غلطه کړه، ببرته يې راته لارښوونه وکړه، چې دغسې وګرځو، دويم ځل غريب صيب جي پي ايس ته ښه ځير شو، نو ځکه يې لاړه هم غلطه نه کړه، خو تېرې تېروتنې زموږ لس دقيقې وخت تر ستونې تېر کړ. په پای کې همغه تعمير ته ورسېدو، چې فيصل په کې اوسېده، جي پي ايس همدلته صفر شو، مانا دا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ادرس همدا دی. موټر مو دګڼې ګونې له املې په ډېر تکلیف یو ځای کې پارک کړ. د عمومي دروازې کینې لاس ته نومونه لیکل شوي، خو هلته مود فیصل نوم پیدا نه کړ. د دوانۍ داخل ته لاړو، یو اوږدو تعمیر و، مخې ته یې دوه ښځې ولاړې وې، غریب صیب ورځخه پوښتنه وکړه، هغوی وویل: د دهلیز دروازه کې نومونه لیکل شوي، ماغریب صیب ته وویل، ټلیفون وکړه، هغه ټلیفون وکړ، خو ټلیفون هم کار ورنه کړ، د دهلیز دروازه کې یې نومونه چک کړل، د فیصل نوم نه و، د محمدي و. ما ویل همدا دی، کله چې مو زنګ وواهه، نو څو شیبې وروسته فیصل راغی، د دهلیز دروازه یې ښرته کړه، تر سترې مه شي او روغبړ وروسته یې وویل: ډېر ځنډ مو وکړ، زه خو تقریباً دوه ساعته د مخه درته منتظر وم، مورې وویل: ځای مو غلط کړی و، په کوچني او تنګ لفټ کې دري واړه پورته شو، داسې تنګ لفټ و که مورې دواړه غټ وای، نو بیا به ځانته ځانته پورته کېدلای، خو د وجود ډنګروالي دغسې ځایونو کې په درد خوري.

درېیم پوړ ته پورته شو، فیصل ټول ټال دوه اتاقه او یو پخلنځی درلودل. یوه کې یې د خوب چپرکټ و او بل کې څوکۍ مېزونه ایښي وو، خو ډېر ښایسته او پاک تشنابونه یې درلودل، فیصل ته مو وویل چې څومره کرایه ورکوې، کرایه ته ورکوې او که دولت؟ هغه وویل: سفارت یې ورکوي، د بربښنا، ګاز او اوبو ټول لګښتونه یو زر یورو کېږي، فیصل وویل: ما غوښتل بازار نه درته ډوډۍ راوړم، خو تاسو فکس ټایم معلوم نه کړ، نو که اوس سترې نه یئ نو ځئ چې خو هوټل ته لاړ شو. مورې وویل: دلته څه تیار لرې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده وویل دلته هم هرڅه شته، خپله یې ژر ژر تیار کړل، لږ څه قورمه، هګۍ او رومیان چې زما زیات خوښ ښدل او همدارنګه بولاني یې تیار کړل، څرنګه چې ډېر وږي شوي وو، نو ډېر خوند یې وکړ، سم له لاسه مو ورپسې چای وڅښه، بیا مو د سیاسي او یو لړ نورو مسایلو په اړه ورسره خبرې وکړې، د افغانستان په اړه سیاسي وضعه دلته ډېره مثبته نه ده، د فرانسې حکومت اوس زیاتره په هماغه پخواني حساب د نظار شورا ملاتړ کوي، او دا

غریب صیب او فیصل محمدي

تاثیرات یې لاتر اوسه هم شته، دلته هېڅ داسې مثبت تغیر نه دی راغلی، چې هغه د افغانستان د ملي منافعو خیال وساتي، نږدې پنځه لس کاله کېږي، چې دا سفارت د جمعیتیاتو په لاس کې دې، د سفارت ټول عایدات دوی لوټول، له هغې ورځې چې زه راغلی یم، د سکرتر په توګه، نو پر یوه کال مې د افغانستان حکومت ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپېته زره يورو بانک کې تحويل کړي دي، مخکې مونږ حتی بانکي حساب نه درلود ، د حکومت مال دوی خپل مال ګڼه، نوځکه خو دلته ټول ماسره داسې مخالفت کوي، چې حد نه لري.

غريب صيب وويل: څنګه غونډو او ميټينګونو ته هم ورځې! فيصل وويل: هو ځينو غونډو کې ګډون کوم، خو هرکله چې خارجيانو سره کښنم، نو د افغانستان واقعي تصوير ورته وړاندې کوم، د

يون او فيصل محمدي

هغوی ځينې يې د افغانستان له حالاتو خبر دي او ځينې يې سم خبر نه دي.

ما وويل: دلته څومره افغانان اوسېږي او له فکري پلوه څنګه دي؟ فيصل وويل: فرانسه کې د افغانانو شمېر د نورو اروپايي هېوادونو په تناسب کم دی، او بيا د پښتنو خو بيخي کم دی، په مجموعي ډول د (۵۰۰۰) شاوخواکې افغانان دلته اوسېږي، چې اکثره يې همدې ستمي- جمعيتي ډلو او نظار شورا پورې تړلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کسان دي. دلته پښتنوته ډېره کمه سياسي پناه ورکړل شوې او هغه پښتانه هم داسې پښتانه نه دي، چې پښتنو کې حساب شي، هغوی هم د پښتنو پر ضد دي.

ما وويل تبليغات يې څنګه دي؟ فيصل وويل: يوشمېرسايټونه يې فعال دي، چې نه يوازې پښتنو، بلکې ټولو افغانانو ته کنځلې کوي، هغوی هېڅ شی نه مني، اسلام مني، نه افغانستان مني، نه هويت مني، څه يې چې په خوله راځي هغه چټيات وايي، خو اوس دلته يو نيم سايټونه فعال شوي، چې هغوی ورته ځواب وايي.

څو شېبې نور هم فيصل سره ناست وو، کله چې مو ستړيا رفع شوه، نو فيصل ته مو وويل: مورږ خو ترهمدې ځايه راغلي يو او سبا بېرته ځو بلجيم ته، هغه وويل نه نو تر دومره لرې ځايه راغلي ياست، بيا خو يو څو شپې ضرور وکړئ، دلته به مو ښه وګرځوم، زه فقط سبا سهار يو ځل وظيفې ته ځم، چې د خلکو د وېزې کارونه دي، هغه ژر ژر خلاصوم او بېرته درپسې راځم، بيا به ووځو، ښه به مو وګرځوم، مورږ ويل نه ځو دښار څو مهم ځايونه همدا اوس ګورو، سبا تر چای وروسته مورږ درځخه ځو. پر همدې مو اتفاق وکړ.

د پاريس د ښار څو ښکلي ځايونه: کله چې له اتاقه راوتلو، نو غريب صيب ته مې وويل: ته راځه وګورو، چې دين محمد غمخوار سندره ربنتيا هم صدق کوي که نه د پېښوريانو په خبره هسې بکواس يې ويلي دي. غمخور صيب يوه سندره جوړه کړې، چې ربنتا هم ډېره مشهوره ده او پر ډېرو خلکو ښه لګي، دا چې له واقعيت سره سمون خوري او که نه، هغه بېله خبره ده، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه له کومې يې ويلې ده او ننګرهار والي ګل اغا شېرزي لاچاته ويلي وو، چې ددې شعر کمپوز هم ده تيار کړی دی، لکه څنګه چې دی وايي دوه ګاڼې يې د ديوداس فلم ته هم تيارې کړي دي.

کابل پــه دې دنـيا جنت يـاد ېږي
لکه د سرو ګلونو هــار ښــکلی دی
لــندنــه تـا بــاندې يـې نـه ورکوم
ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی.

پنځـه دقيقـې مـزل بـه مـو کـړی و، چـې د ښـار مـنځ واټ تـه ورسېدو، دا د پـاريس ښـارمنځ دی، چې لـه دې ځايـه دښـار اکثـره ودانۍ ښکاري اوښـه دسيل ځای دی. فيصل وويـل: د دوی لـويې

غريب صيب او يون

رسمي غونډې لکه جشنونه او نور هم په همدې ځای کې کېږي. دلته ودانۍ پر داسې لوړ ځای جوړې شوي،چې نور اکثره ښار ترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه ښکارېده، ودانۍ يې لکه په هند کې د لودیانو او مغولو د دورې په شان پر لوړو ځایونو جوړې وې، خو په دې توپیر، چې دا د هغو په شان تاریخي نه ښکارېدې او عصري بڼه يې لرله، یو څو دقیقې دلته پلي وګرځېدو، نیمه شپه وه، خال خال باران وربېده، زما ډېر یخ وشو، غریب صیب ته مې وویل: پاریس پر ما ښه ونه لګېد، راځئ چې ځو، هغه وویل: اوس خو راغلي یو، لږ به وګرځو، ماویل زما همدومره عیاشي بس ده، نور نه غواړم د عیاشۍ کیسه راباندې وشي. د عیاشۍ کیسه د یوه نر پشي د مینې داستان دی، چې دلته نه غواړم کیسه يې بیان کړم، نو ځکه غریب صیب ډېر وخندل، یو څو قطعې عکسونه مو واخیستل، له همدې ځایه د (ایفل برج) چې د نړۍ په سترو عجایبو کې شمېرل کېږي، هم ښکارېده، غریب صیب وویل: راځه چې دا برج وګورو، بیا که بېرته تلو نو هم پروا نه کوي، ما ویل سمه ده.

تر څلورپینځه دقیقې مزله وروسته هلته ورسېدو، ربښتیا هم د عجایبو خبره ده، ډېر لوړ او په ډېر تکلیف يې جوړ کړی دی. دا برج (۳۰۰) متره لوړوالی لري. فرانسوي نوم يې La Tour Eiffel دی، دا دینجرې یو لوړ شهکار او د فرانسې د عظمت سمبول ګڼل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایفل برج

دا برج د هغه جوړونکي ګوستا ایفل په نامه نومول شوی او تراوسه پورې په سوونو ملیونه خلک یې لیدو ته راغلي دي. ددې برج اساس پر ۱۸۸۹م کال ایښودل شوی دی. څه باندې دوه کاله پرې (۳۰۰) تنو کارګرانو کار کړی. د پولادو (۱۸۰۰۰) فلزي ټوټې د دوه نیم (۲,۵) ملیونو ټنو په واسطه وترل شوي. د فلزي کارول شویو برخو وزن یې (۷۳۰۰) ټنه دی. د ټول برج وزن (۱۰۱۰۰) ټنه دی، په دې ترڅ کې د لفټ سیستم، هوټلونه څېړنیز مرکزونه او نورې اسانتیاوې شته.

کله چې سړی له لاندې پورته برج ته ګوري، نو هغه د چا خبره خولۍ یې له سره لوړې، یو څو شېبې یې څنګ ته ودرېدو عکسونه مو واخیستل، فیصل وویل: اوس دا ترلی دی، د ورځې خلک ټکټ اخلي او هلته پورته کېږي او ټول پاریس تر ګوري، نوکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسې پاتې شوئ، د لته به بيا راشو، غريب صيب ته مې وويل: دين محمد غمخوار رښتيا ويلي چې: ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی، هغه وويل بښکه، ماوويل ته يې مني؟ هغه وويل خلک يې وايي نو... ته يې مني هم يوه کيسه ده، چې دلته لي ليکل ضرور نه دي، خو دغينو خلکو لپاره ښه مصداق ګرځېدلی شي. غريب صيب ته مې وويل، زه خو ډېر سړيچن يم، بس نو دا مزه خو هم وڅکله، نور به ځو نو، هغه وويل: ځئ چې ځو. فيصل مور خپل ځای ته تر تګ دمخه په نورو لارو هم چې ښکلي ځايونه يې لرل هم وګرځولو، خو لنډه داچې د شپې يوه نيمه بجه ببرته اتاق ته ورسېدو.

د سړک غاړې پارکينګ هم ډک و، يوازې يو ځای مو پيدا کړ، چې که سهار پر وخت تري موټر ونه باسو نو جريمه به زغمو. بيکونه

يون او فيصل محمدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مو له موټره واخیستل، اتاق ته چې لاړو، نو ښه د مزې ستړي شوي وو، غریب صیب ته مې وویل: په هغه بله خونه کې ویده شه، موږ څو دقیقې نور هم کښنو، هغه لاړ ویده شو، موږ تر ډېره ناست وو، فیصل بیا د کور د ټولو لویو وړو پوښتنه وکړه، هغه دا درېیم کال دی، چې له کوره لرې دی، هیله او سوله (زما لونې) سمسور او ودان (زما زامن) د ټولو پوښتنه یې وکړه: ودانی (ودان) څنګه دی، ماویل ښه دی، ده ویل اوس غټ شوی که نه؟ ماویل هغه اوس ښه دی غټ شوی. فیصل چې کله فرانسې ته، ته ، نو ودان ډېر کوچنی و، دوه کلن به و، بیا مې ورته هغه البوم ورکړ، چې زما د لور او دده خورزې (هیلې) د کلیزې له عکسونو ډک و. هیله دا وخت یوولس کلنه او شپږم ټولګي کې وه. په دې کلیزه کې د فیصل مور او پلار، ورور (مروان) او خویندې او زموږ د کور ټول غړي شامل وو. د ټولو عکسونه په کې و، هغه ته مې دا البوم ورکړ، هغه ډېر زیات پرې خوشاله شو او هر عکس یې څو ځله وکوت، مسافري ډېره سخته ده، لږ لږ یې په رنګ کې تغیر راغی، سترګو کې یې د اوښکو رنګ ښکاره شو، خو لکه له ماځخه چې وشرمېده، ځان یې ټینګ کړ. ما ورته وویل: ځه دا البوم ستا شو، په قراره یې بیا وګوره، نور مې په افغانستان کې د حکومت ټول جوړښت او حالات ورته تشریح کړل او ده په فرانسه کې دافغانستان د سفارت حالات راته ښه واضح کړل او هم یې د هغو افغانانو او د هغوی داندود په هکله بشپړ معلومات راکړل، چې په فرانسه کې اوسېږي، په تېره بیا د هغو افغانانو په هکله چې له فرانسې څخه افغانستان ته راغلي او په حکومت کې دندې لري، یانې دوه کوره دي، فیصل راته د څو تنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نومونه واخیستل، چې د افغانستان تر ملي ګټو د فرانسې ګټو ته زیات وفادار دي، نوباید ډېر احتیاط ورسره وشي، د دوی فکرونه یې دلته داسې وینځلي، چې افغانیت یې ورځخه بېخي لرې کړی دی، زه حیران یم، چې د افغانستان حکومت څنګه پر دوی باندې باور کوي، ماوویل: اوس افغانستان د بحران په حالت کې دی، دې حالاتو کې شفافیت او دا ډول حساب و کتاب ممکن نه دی، هغه هم په داسې حکومت کې چې بهرنیان پرې خپل تاثیر لري. ساعت دوه به نور هم ناست وو، یو وخت و، چې ساعت ته مو وکتل، نو پر محلي وخت (۴) بجې وې، فیصل ته مو وویل: ځه نو یوه سترګه خوب؛ وکړو، سبا بیا مورِ سفر لرو، څه خبرې به بیا سبا سهار وکړو، فیصل هم الته پر ځمکه غوړېدلي فرش او ما په کوچ کې خوب ته ځان تیار کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بلجیم پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، پر سیمه ییز وخت سهار اته بجې مو د حرکت ترتیبات ونیول، فیصل وویل: چای به تیار کړم، مورِ وویل: چای نه څښنو، هغه وویل: که زما منئ همدلته ارام او استراحت وکړئ، زه یو څل وظیفې ته ځم، چې د ډېرو خلکو د وېزې کار راته بند دی، هغه خلاصوم، لس یوولس بجې بېرته راځم، بیا به ووځو، ښه چکر به ووهو، مورِ وویل: تا ترسفارته رسوو، تابه هلته کښته کړو، سفارت به هم وګورو، بس پر همدې مو توافق وشو، لس پنځه

فیصل محمدي او یون په پاریس کې د افغانستان سفارت مخې ته

لس دقیقې وروسته به سفارت ته رسېدلي یو، په لاره کې فیصل مورِ ته وویل: د افغانستان سفارت په ډېر ښه ځای کی موقعیت لري، دا سیمه د پاریس ښار ډېره قیمتې سیمه ده او دا تعمیر ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاريخي دی، دا سيمه د ناپېليون د وخت دښار زړه دی او اوس هم تر دې قيمتي ځای نه شته، څو ځله دلته د فرانسې حکومت او ځينو اشخاصو يادونه کړې، چې که افغانستان دا تعمير خرڅوي، نو مونږ يې تر دوه سوو مليونو ډالرو پورې اخلو، ماوويل: رباني له دې خبرې خبر نه و که څنګه؟ فيصل وويل: هغوی دې کار ته وخت پيدا نه کړ او بل دا د هغوی سياسي مرکز و، له دې ځايه هغوی ځانته ډېرې مرستې راجلبولې اودايې د مشروعيت يو ځای هم و، نو که دايې خرڅ کړی وای، ببخي به شرمېدلي وای. د سفارت مخې ته کښته شو، يوه زړه تاريخي څلور پوړيزه ودانۍ، چې دواړو خواو ته يې تر دې نورې دنګې ودانۍ جوړې شوې وې، خو دا په کې په خړ رنګ او قد له ورايه برېښېدله، د ډېرې پخوانۍ زمانې ودانۍ وه، د سفارت مخې ته مو يادګاري عکسونه واخيستل، فيصل وويل: ځئ چې څو سفارت هم وګورئ او چای به هم وڅښو، ما اوغريب صيب وويل: نه مونږ به درنه لاړ شو، ته ورځه يو خو مونږ له باوري صيب سره د غرمې وعده کړې، بل سفارت ته ورتګ هم چندان خوند نه کوي، اوس به هم دستميانو بوی تړې راځي، همدا يو ته ښه يې چې دلته کار کوې، ته خو مو دادی وليدې، همدې کې مو له فيصل نه خدای په اماني واخيسته، (جي پي ايس) ته مو په بلجيم کې د باوري صيب د کور ادرس ورکړ او حرکت مو وکړ، دښار هوا ډېره صافه او پاکه وه، باران تعميرونه او ښار داسې وينځلی وو، چې هېڅ ډول ګرد او خيری يې پرې نه ووپړې ايښې، لکه غواګانو چې خپل بچي څټلي وي، پر څو داسې کوڅو تېر شو، چې لاهم تيږې په کې غورېدلې وې، غريب صيب وويل: دا ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاريخي سړکونه دي، ان د ناپليون له وخته همداسې پاتي دي، ما ويل د دوی هر څه نرم دي، وګوره دا موټر هم پر دې کاواکه تيږو ګرځي، خو خرابيږي نه، نور مو نو چې ښار ته کتل يوه ودانۍ تر بلې ښکلې وه، د ښار په دې مرکزي برخه کې اکثره ودانۍ هماغه تاريخي ودانۍ وې، نوې ودانۍ په کې ډيرې کمې وې او بله خبره دا وه، چې د يوه ځانګړي کلتور ښکارندويي يې کوله، يو ځانساتې کلتور يې تمثيلوه. غريب صيب وويل: فرانسويان دژبې او کلتور د ساتنې په برخه کې د دنيا تر ټولو قومونو افراطي دي. له دې ودانيو داسې ښکاري، چې له فرانسه يې انجنيرانو پرته بل چاته جواز نه شته، چې د نورو ملکونو په شان ودانيزې نقشې جوړې کړي، خو د دوی تاريخي ودانۍ هم داسې پاکې او سوتره وې ، چې تا فکر کاوه، همدا يو څو کاله مخکې يې جوړې کړي، د ښار هره کوڅه او هره څنډه په ليدلو ارزېدله، خو بيا هم زما تر پاريس په مجموع کې تر فرانسې جرمني زيات خوښيږي، دې کې کېدی شي په ناشعوري ډول په تېرو څو لسيزو کې له پښتنو ضدډلو ټپلو سره د فرانسې د حکومت همکاري زما پر احساس د ناخوښۍ دا ډول اغېز کړی وي، خو دا چې پاريس زما خوښ شو که خوښ نه شو، دا بېله مسله ده، خو پاريس په واقعيت کې ښکلی دی، غريب صيب ته مې وويل: پاريس ربښتيا هم ښکلی دی ته يې منې؟ هغه وويل خلک يې وايي... دې کې مو وخندل، دې کې مو بيا د غمخور صيب سندره رايادە شوه، : ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی... غريب صيب ته مې وويل: غمخور صيب دلته پاريس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راغلی که نه؟ هغه وویل ګومان مې نه شي چې راغلی به وي، خو سندره یې راغلې ده.

همدې خبرو کې وو، چې د پاریس تر څنډو تېر شو، کله چې تر ښاره ووتو، نو د لارې په اوږدو کې مو نوي نوي تعمیرونه تر سترګو شول، چې تاریخي لرغونتیا یې نه لرله، خو نور ډېر ښایسته وو، تر شل د برشو کیلومترو واټن وروسته غریب صیب وویل: دلته د دوی هوایي ډګر دی، دا سړک هم ددوی د هوایي ډګر تر سینې لاندې تېرېږي، لږ چې نور ورنږدې شو، نو پر سر یې څو الوتکې د الوتنې په حال کې وې. په لنډو د اوږده او سورور پله تر سینې ووتو، غریب صیب وویل: دا پل چې دې وکوت پر دې هم د الوتنې لیکه تېره شوې ده. د سړک دواړو غاړو ته د سترګو په لید سره چې کومې ځمکې ښکاربدلې، دومره اباده او ښېرازه وې، چې داغ په کې نه معلومېده، ځای ځای یې چې د کښت لپاره کولبه کړی و، همغه سوربخن ښکاربده، خاوره یې داسې سره بخنه وه، لکه د ننګرهار د سره دېوال (سرخ دېوال) خاوره او یا هم د سره رود خاوره، چې د پخو خښتو لپاره ډېره مساعده ده او لسګونو بټۍ په کې همدا اوس فعالې دي. غریب صیب ته مې وویل، وګوره عجیبه خاوره ده، هېڅ شګه نه لري، دې که به څومره ښه زراعت کېږي، کاشکې دې ته سړی دهقان وای، څه خوند به یې کړی و، وګوره عجیبه خاوره ده، د کلالۍ ښه منګي ترې جوړېږي، رنګ هم تک سور دی، رنګ ته هم اړتیا نه لري او بله دا چې د تناره لپاره ډېره ښه برابره خاوره ده، غریب صیب ته مې وویل: تا به کلالي نه وي لیدلې، زه چې کوچنی وم، نو له نورو انډیوالانو سره به د کلالانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګ ته ورتلم، عجیب رقم رقم لوښي به یې جوړول، بیا به یې لمر

ته اینبودل چې وچ شي، تر هغه وروسته به یې په داشونو کې پخول او بیا به یې ډ پر مقاومت کاوه، د لغمان په مرکز کې خو یو مکمل کلی پر همدې کار اخته و، (چل متې) به یې ورته ویل، نو هغه خلک چې دلته وای، والله چې ټولې دنیا ته خو به یې منګي ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای. همدې خبرو کې وو، چې موټر کې د ټېلو کمی احساس شو. غریب صیب وویل: موټر کې جي پي ایس چې کله ټانک راپه ګوته کړي، ټېل به هم واچوو او چای به هم وڅښو، ما ویل ببخي سمه ده، لس کیلومتره وروسته یو ټېلو ټانک ته ودرېدو، یو ښه هوټل یې هم ترڅنګ و، هلته د لویو لارو پر سر د ټېلو ټانکونه داسې جوړ شوي وي، چې ورسره یو سوپر مارکیټ ته ورته مارکیټ هم ودان وي او ټول مهم ضرورتونه په کې پوره کېدلای شي. د لویو لارو پر سر جوړشوي ټانکونه دا ټول معیارونه لري، خو ځینو کې بیا ځانګړي هوټلونه هم وي، موږ لومړی هوټل ته پورته شو، وړوکی، خو ښایسته هوټل و، کارکوونکي یې اکثره ښځې وې، ښه خوندوره ناشتا مو وخوړه، د بوفې په شان سیستم یې و، څه شی چې دې خوړل همغه دې راخیستل، یوازې هګۍ یې غوړو کې تازه پخولې نور هر څه تیار وو. نیم ساعت به ناست وو، دمه مو ښه جوړه شوه، بیا مو د موټر ټانکۍ ډکه کړه، غریب صیب ژر جیب ته لاس کړ، ما وویل یو شرط دی، ویل څه؟ یا به تخلص بدلوې یا به پیسې ورکوې، تا چېرې کوم غریب سړی لیدلی، چې د موټر د ټېلو پیسې ورکړي، هغه وویل ته مېلمه سړی یې، مېلمه دې کله لیدلی چې د موټر د ټېلو پیسې ورکړي! ما ویل دا خو فرانسه ده، جرمني خو نه دی، دلته خو ته هم مېلمه یې او زه هم ، مېلمه دې په مېلمه مساوي وي او غریبي دې پر خپل ځای پاتې، نو ځکه ته حق نه لرې، چې پیسې ورکړې، زما زیات ټینګار هغه مجبور کړ، چې ماته اجازه راکړي، اتیا یورو مې ټانک والاته ورکړې او حرکت مو وکړ، څو دقیقې وروسته مې غریب صیب ته وویل: خپلو مجاهدینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(انډيوالاتو) ته ټلېفون وکړه، چې مورږ در روان يو، هغه وويل باوري ته خو مو سهار هم ويلي وو، خو اوس به بياهم زنګ ووهم، د باوري صيب ټلېفون رخ شو، هغه په زوره چغې وهلې، اوهو چېرته دي مجاهدين! مورږ ويل در روان يو، غريب وويل: يو ساعت وروسته انشاالله در رسېږو، هغه وويل: هغه بل مجاهد (نجيب احمدزی) مې هم راغوښتی، را روان دی. مورږ وويل بېخي سمه ده، نجيب احمدزی زمورږ بل تکړه فرهنګي ملګری دی، چې مخکې په بلجيم کې اوسېده او اوس له کورنۍ سره يو ځای لندن کې اوسي. زمورږ د ګډ شپ او فرهنګي مبارزې ښه ملګری دی. يو ساعت مزل به مو کړی و، چې جي پي ايس د باوري صيب د کور مخې ته پر صفر(۰) ټکي ودرولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه غرمه له باوري صيب سره:

د مارچ يوويشتمه نېټه د غرمې دولس بجې وې، چې د باوري صيب دکور مخې ته، تېلو ټانک سره مو موټر پارک کړ، دا د تېلو ټانک هم د باوري صيب و، متصل يې ورسره کور هم و، دغه دی، چې باوري صيب له کوره راووت، په ډکه خوله خندا، ((مجاهدين)) دې په خير راشي، مولامو راوله، زه خو مو له انتظاره سترې کړم، لومړی يې ماته غېږ راکړه، بيا يې غريب صيب ته او راساً يې ښېتک ته، چې يوه دروازه يې همدغه تېلو ټانک ته وه، دننه کړو، په يوه خونه کې، چې څو اوړدې څوکۍ او کوچونه ايښې وو او په دېوال کې يې يوه اوړده الماری نصب وه، کېناستو، دړې تنه نور مېلمانه هم ناست وو، له مېلمنو سره مو روغبړ وکړ، ژر مې په الماری کې پر ګڼو کتابونو سترګې ولګېدې، باوري صيب وويل: ته راځه کېنه چې اوس خپل ګپ ولګوو، کتابونه ميتابونه اوس پرېږده، بيا به يې وروسته وګورې، زه او غريب يوې خواته، باوري صيب او دړې تنه مېلمانه بلې خواته کېناستو. باوري صيب وويل: تاسې خو به دوی ته نه معرفي کوم، ځکه چې له ټولو تکبيرونو سره دې پيژنې، خو دوی به درته معرفي کړم، دا يو ډاکټر تاج محمدوزېري نومېږي،دلته په بلجيم کې اوسي د طب ډاکټر دی او ښه لايقه سړی دی. زمونږ د ډېر قدرمن جنرال صيب دولت محمد وزيري زوی دی. ماويل ډېره ښه ده، د وزيري صيب مرکې مې له بي بي سي څخه ډېرې اورېدلې، ښه ملي او دکار سړی دی. ښه نو ډاکټر صيب ته او ستاسو کورنۍ ټول ښه دي؟ هغه وويل: ټول ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، پلار مې اوس په کابل کې دی دفاع وزارت کې مقرر شوی او هلته دنده اجرا کوي ، ما ویل ډېره ښه ده، زه لاتراوسه خبر نه وم، ماویل چې هغه به په ټندن کې وي.

پر دې وخت باوري صیب دویم مېلمه رامعرفي کړ، باوري

صیب وویل: انجنیر صیب حضرت په بلجیم کې زمونږ فعال فرهنګي ملګری دی، چې له خپلې کورنۍ سره په بروکسل کې اوسېږي، ښه د کار سړی دی، انجنیر صیب حضرت راته په بلجیم کې د افغانانو د ژوند او فرهنګي کار په باب لنډه رڼا واچوله.تر دې وروسته باوري صیب درېیم مېلمه معرفي کړ، دا استاد (بازمحمد) نومېږي، دکونړ دی، ډېر وخت یې په مسکو کې تېر کړی، اوس هم کله کله ورځي، دی دلته په بلجیم کې اوسېږي، دوی درېواړه زمونږ د فرهنګي بنډار غړي دي، دلته زمونږ فرهنګي ټولنه ډېر غړي لري، که خبر شوي وای، چې ته راځې، نوټول درته راتلل، خو ما له هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه خبره پټه کړه او دا درېواړه داسې دي، چې خلاصی مې تړې نه شته او بل ستاسې پروګرام هم داسې ذیق دی، چې سړی چا سره وعده پرې نه شي کولای. ترتعارف او ستړي مه شي وروسته د افغانانو له دود سره سم سیاسي بحث پیل شو. ډاکټر صیب تاج محمد راته وویل: یون صیب مرکې دې اورم او لیکنې دې ګورم، هغه څه چې زما په زړه کې ګرځي هغه ستا په خبرو او لیکنو کې وي، پر همدې خاطر نه یوازې پر ما، بلکې زمونږ د کور پر ټولو غړو او مجموع کې پر هغو افغانانو، چې دو طن درد او احساس لري، پر ټولو ګران یې، ژوند ته دې خیال کوه، مونږ پښتنو کې ډېر کم خلک لرو، چې پر حساسو ملي مسایلو پوه دي. که زمونږ د ملت د شعور سطحه اوچته وای، نو زمونږ هر مشکل به ډېر په اسانۍ سره حلېده، وګوره همدا بلجیم به مثال ورکړو، دلته هم دا مشکل شته، خو دوی ورته قانون جوړ کړی او په قانوني شکل یې تر ډېره حده دا لانجه حل کړې ده، بلجیم کې هالنډي ژبې، المانې ژبې او فرانسه یې ژبې درې واړه اوسېږي ۶۰٪ هالنډي ژبې دي، ۳۳٪ فرانسه یې ژبې او ۴٪ المانې ژبې. خو هر څوک چې د صدراعظم په توګه ټاکل کېږي، باید پر دې درې واړو ژبو پوه وي، یو وخت دلته فرانسه یې ډېره حاکمه وه، خو پاچا ورته قانون بدل کړ، دلته ژبه په اقتصاد، سیاست او کلتور درې واړو مسایلو کې مهم رول لري. پر دې وخت بازمحمد استاد وویل: دوی خود منطق او قانون له مخې مشکل حل کړ، خو مونږ درې سوه کاله وډزوله، دې مشکل ته مو د حل لاره را ونه کښله، هلته اوس هم د یوه اقلیت ژبه پر یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثریت حاکمه ده، علت یې دا دی، چې مورږ قانون نه تطبیقوو او نه هم د خپل ملت د رایې پرورځاندې مسولیت احساسو.

ما له دوی څخه پوښتنه وکړه، چې د بلجیم ټول نفوس څومره دی؟ ډاکټر تاج محمد وویل: بلجیم ټول (۱۲) ملیونه نفوس لري، چې له دې جملې څخه دوه(۲) ملیونه بهرنیان دي، په دې کې (۷) زره تنه افغانان دي. مورږ لاد سیاسي او کلتوري خبرو په همدې بهیر کې وو، چې د باوري صیب له زامنو(باوري ګروپ) څخه یو تن ښکلی ځوان راغی، او ویې ویل پلاره! ډوډۍ تیاره ده. دې سره سم له لاسه دسترخوان وغورځول شو او دملایانو خبره لذیذ لذیذ طعامونه پرې هموار شول... د ملایانو طعام او کلام سره ډېره جوړه وي، ((یو ملا لایوه ورځ دا هم وویل، په جنت کې چې د جنتیانو لپاره دسترخوان اوار شي، نو یوازې بر یې ۷۰زره متره دی.)) باوري صیب ته مو وویل: مورږ درته څه ښکاره شو، نهالګر اوکه ختګر څنګه؟ هغه وویل نه بابا خورو به یې که نه! ما ویل: وزیر صیب محمدګل خان مومند کندهار د خلکو جامې او ننګرهار کې دخلکو ډوډۍ ځکه کنټرول کړې، چې د خلکو په اقتصاد کې سپما راشي. یو وخت ځینو خلکو په کندهار کې له شپږسو مترو ټوکر څخه یوازې پرتوګ جوړاوه او په ننګرهار کې د کامې خانانو چې به یو تن مېلمه کړ، نو د شلو تنو ډوډۍ به یې ورته تیارولې، وزیر صیب هلته کندهار کې خلکو ته وویل، چې په جامو کې به دومره ټوکر نه لګوئ او دکامې خلکو ته یې وویل، چې مېلمه ته به دومره، اصراف نه کوئ! په همدې خاطر پښتانه نه په تن پټېږي او نه په نس مړېږي، مولانا صیب سیفي نه چا پوښتنه کړې وه، چې پښتانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاموته ولې (کالي) وايي، هغه ورته ويلي وو، چې په کال کې يې يو ځل کوي، نوځکه ورته کالي وايي. پښتنو ته په مړه خبټه ډوډۍ نه رسېږي، ځکه هرڅه يې مېلمه ته ساتلي وي او په هغه يې خوري، پروفيسور رسول امين وايي: د پښتنو کور مېلمه خراب کړی دی. پر ډوډۍ خوراک سربېره د وخت خيال هم نه ساتي او کورېه مجبور دی، خپل کارونه پرېږدي هغه سره کښي. يونيم پښتون، خو چې لږ څه په ګډه مور شوی، نو هغه بيا راساً پارسي ته اړم شوی ځکه خو «د مړې خبټې پارسي» اصطلاح پيدا شوې ده، سرمحقق عبدالله بختانی خدمتګار صيب همدې نزاکت او زمور د ټولنې واقعيت ته متوجه شوی، نو ځکه خو وايي:

لــه اسمــانــه سهــار داسې اواز راغی
چې دا ځمکه په همت باندې خواړه شي
پــه پــيسو پــسې پــښتو پــښتو خبرې
پښتانــه هم پارسي وايي چې مارې شي.

نو زه خو دغو ټولو دلايلو ته په پام سره، ددې ډېر مخالف يم، چې مېلمه ته زيات لګښت وشي، البته د مېلمه پالنې مخالف نه يم، خو دکوربه د زيات لګښت مخالف يم. له مېلمه څخه هيله لرم، چې له کلتوري نزاکت څخه ناوړه ګټه پورته نه کړي او د کوربه د رسمي او نارسمي وخت د زياتې ضايع کېدنې سبب نه شي. مور او تاسې اوس د کمپيوټر په زمانه کې ژوند کوو، اوس که مور غواړو، چې د زمانې له دې ګړندي بهير سره سم حرکت وکړو، نو بايد د وخت پر ارزښت پوه شو او لکه څنګه چې وايي: وخت لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره زر دی، باید د زرو په سترګو ورته وګورو. ډوډۍ مو ښه په خوند وخوړه، په اروپا کې چې چاته خپله افغانۍ ډوډۍ پیدا شي، خولۍ دې اسمان ته وارتوي.

د ډوډۍ پر وخت مې باوري صیب ته وویل: چېرته دی ټول باوري ګروپ؟ هغه وویل: تر ډوډۍ وروسته ټول راځي، ټولو ویل یون کاکا ګورو او عکسونه ورسره اخلو. تر ډوډۍ وورسته بېرته پر خپلو ځایونو کښناستو، باز محمد استاد ته مې وویل: ښه نو اوس د مسکو کیسه کوه، هغه لږ موسکی غوندی شو، که ژوند و نو د مسکو و، دا د بلجیم ژوند ورته هسې نقل ښکاري. غریب صیب او باوري صیب چې له باز محمد استاد سره یې ښه پېژندل، وویل: دده هلته ځانته پاچاهي وه، نوځکه یې داسې ارمان کوي، ما ویل اوس هم کله کله ځې که څنګه؟ هغه وویل: خود ځم، کله مې طاقت کېږي، ماوویل: ښه د دوستۍ تار دې شته، ده وویل: ښه محکم، ما وویل: بیا خو تر ببرک کارمله ته دې دوستۍ ته ډېر وفادار یې، هغه وویل: کارمل څه دی بابا! خو زه د کارمل په لین کې نه یم، زما او د هغه لین فرق کوي، ماوویل: ښه تر هغه هم ستا لین مستحکم دی. د هغه یوازې دوستي وه، ستا لکه چې خپښې هم وه، که څنګه؟، دې کې ټولو وخندل. بازمحمد هم وخندل ویې ویل: همداسې یې درواخله! ما وویل، د دوستۍ او خپښۍ به درته کیسه وکړم: «زمونږ له لغمان څخه یو څوک د روسانو د حاکمیت پر وخت، د کابل په یوه دولتي فابریکه کې کارګر و، خو زوی یې شوروي اتحاد ته د تحصیل لپاره تللی و او هلته یې له یوې شوروۍ سره واده کړی و، که څه هم دی یې له زوی سره په پیل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دې کار موافق نه و، خو دا يې د زوی کار و،د کار په بهير کې به هره ورځ د اوليه سازمان منشي ورپسې راته، چې حزب ته لاړ شه، او غړيتوب واخله، خو ده به ځان په يوه او بله پلمه تېراوه او نه يې غوښتل، چې حزب ته لاړ شي. بله ورځ د اوليه سازمان منشي ورته يوه توطيه جوړه کړه او داسې رپوټونه يې برابر کړل، چې دی، د شوروي اتحاد مخالف دی او دهغوی دوستي نه مني،انقلاب سره يې جوړه نه ده، نوځکه بايد له کار يا دندې وا يستل شي. د اوليه سازمان منشي دی دسازمان دفتر ته وروغوښت، هلته يې ورته وويل: ګوره پر تا داسې راپورونه دي، چې ته د شوروي اتحاد ضد يې او دهغوی دوستي نه مني، که دا راپورونه زه د فابريکې رئيس ته ولېږم او بيا مشاور هم خبر شي، نو تا همدا نن له کاره باسي، خو زه بيا هم تاته يو چانس درکوم، راځه حزب ته راشه، له دې تورونو به هم خلاص شې او موږ به يوه درجه هم درلوړه کړو. هغه بيا ورته وويل: د څه شي تورونه؟ د شوروي د دوستې ضد تورونه! کارګر ورته وويل: عجيبه ده منشي صيب: ((تا ورسره دوستي کړې او ما ورسره خېښې کړې، نو ته د شوروي دوست شوې او که زه يې دوست شوم)) همدې خبرې سره هغه سړی له جنجاله خلاص شو. نو کله چې ما کيسه تر دې ځايه راورسوله، نو دوی ټولو ښه په خرپ وخندل، خو باز محمد ته يې ډېر خوند ورکړ، د بازمحمد له خبرو داسې ښکارېدله چې ښه ساعتيری سړی و، زړه کې کوم ارمان او خيری نه پرېږدي. دوی سره موږ خپل ګپ ته دوام ورکاوه، چې باوري ګروپ يو درجن (دشيطان غوږونه دې کانه وي) رانتووت، ټولو ما او غريب سره ستړي مه شي وکړل، باوري صيب راته ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

معرفي کړل،هغوی لاوخته خپله کمره راوړې وه، تر چای څښلو وروسته يې له ما څخه هيله وکړه، چې يادګاري عکسونه ورسره واخلم، ټولو سره مې عکسونه واخيستل، ماهم په خپلې کمرې عکسونه واخيستل، دخدای په فضل ښه بشاش او ځيرکه هلکان

يون د باوري صيب له زامنو (باوري ګروپ) سره

معلومېدل. باوري صيب ته مې وويل: ته خو ډېر ديموکرات يې، دوی څنګه دي؟ انډر کنټرول دي که نه؟ هغه وويل: ببخي انډر کنټرول دي. ما ويل نه ټول باوريان دي که نه؟ ده وويل بې له شکه. څو شېبې نور هم ناست وو، د بل سفرترتيبات مو نيول، پر دې وخت ډاکټر وزيري راته په کاغذ کې تاو کړي يو څه راکړل، ويې ويل: زماله خوا تاسو ته يوه کوچنۍ ډالۍ، ما ويل حاجت يې نه شته، هغه ډېر ټينګار وکړ، په لاره کې مې چې ببرته کړه، نو يو قلم په کې و،يوه داسې بوڅکۍ(بټوه) چې پيسې او نور ويزيټ کارتونه په کې اينبودل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هالنډ پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، د مازیګر څلور بجې وې، چې د باوري صیب له کوره ووتلو، باوري صیب ډ پر ټینګار وکړ، چې د هغه لوی موټر ځان سره یوسو، خو مورږ وویل: بل موټر نه پکار ږي، همدا سم دی. هغه وویل: نور مجاهدین هم راسره ملګري کېږي، مورږ وویل: هر چېرته چې تعداد زیات شو، بیا به هلته ګورو، غریب صیب ورته وویل: ستا هغه خو موټر نه دی، هغه خو ژرنده ده، هغه خو، لکه د ژرندې ناوې په شان تېل خوري، باوري صیب وویل: په همدې خاطر خو مې دادی د تېلو ټانک جوړ کړی، غریب صیب وویل: ته خو به نو ښه ګټه وکړې!؟ باوري صیب ته مو وویل: بالانور ټینګار مه کوه، رابالاکېږه چې ځو، باوري صیب هم راپورته شو، مورږ وویل: ځه یو ځل له کوره اجازه راواخله،! هغه وویل: زه درته څه دومره بې جرئته ښکاره شوم، زه خو څه غریب نه یم، زه باوري یم، غریب صیب وویل: ببشکه باوري صیب، باوري صیب وویل: ډ پره بخشه غواړم، مقصد مې ته نه وې هغه بل غریب و، پر دې وخت ټولو وخندل او غریب صیب موټر ته پښه ورکړه. ترڅو کیلومټرو مزله وروسته باوري صیب وویل: صبر چې زه احمدزي صیب ته ټلېفون وکړم، چې چېرته دی، ټلېفون رخ شو، هغه وویل: زه په اورګاډي کې یم، یوه ساعت کې به در ورسېږم، باوري صیب لاوار دمخه ورسره په بروکسل کې داورګاډي عمومي سټیشن ادرس ټاکلی و، نجیب احمدزی او باوري صیب خو په بلجیم کې دومره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلد دی، چې په کابل کې هم نه دي بلد ،نو موږ ترهمغه ځایه همدومره وخت درلود ، چې پر خپل وخت وروسېږو. غریب صیب ښه د مزې مزل کاوه، د معمول په شان باران ورېده، خو هلته بارانونه دموټر سفر ته مزاحمت نه پېښوي، ځکه هلته هر وخت باران وري او سړکونه یې داسې جوړ کړي، چې څاڅکی اوبه په کې نه ایسارېږي، شاخوا ټولې سیمې یې داسې پاکې وینځلې وې، چې د سړي مینه پرې راتله،باوري صیب ته مې وویل: دا ځای به ښکلی وي که دهراود ، هغه وویل: ددی ځای خلک چې هلته لاړ شي او دهغه ځای دلته، نو بیا دهراود ښکلی کېږي او دا ځای بیا همغه شان کېږي. د باوري صیب مقصد دا و، چې وطن زموږ ښکلی دی، خو دخلکو مو مزه نه شته، خپل وطن خپله ورانوي او خپل ځان خپله خرابوي، ما باوري صیب ته وویل: زموږ په کلي کې یو سړی و، چا ورځخه پوښتنه وکړه، چې څنګه ده ګوزاره مو؟ هغه ورته په ځواب کې وویل: چې پلار مو ژوندی و ((ګورزان)) (ګوزاره) مو ښه نه و، خو چې پلار مو مړ شو، نو ((ګورزان)) مو ښه شو، یانې داچې فساد یې ټول په پلار کې و، زموږ وطن هم همداسې دی. که اولادونه یې د سړي زامن شي، نو رښتیا چې جنت نشان به وي. باوري صیب ته مې وویل چې که مشر ملا صیب ((امیرالمومنین)) دې دلته راوستی وای، چې هم یې داخلک سم کړي وای او هم دا باران ودرولی وای او یا دې خلکو هغه سم کړی وای نو څنګه به و؟ هغه ټوکو کې وویل: د ملا صیب د اصلاح نور ځایونه هم شته، خو... دې کې ټولو وخندل. غریب صیب لاړه لنډوله، پاو باندې یو ساعت مزل به موکړی وي، چې مقصود منزل ته ورسېدو، د ریل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاډي دا عمومي تمځای د بروکسل ښار په منځ کې دی، کله چې غریب صیب موټر ودروه، نو پر احمدزي صیب د باوري صیب سترګې ولګېدې، ویې ویل هغه دی مجاهد ولاړ دی. د مجاهد

باوري صیب، یون او نجیب احمدزی صیب په بروکسل کې

اصطلاح کله کله زمونږ ملګري یو بل ته کاروي، کله کله په اصلي مانا، خو اکثره وخت په مجازي مانا، د مجاهدینو په اول پړاو کې یو قومندان د ننګرهار پوهنتون د ریاست پر څوکۍ ناست و، هغه وخت د جهاد کیسه ډېره ګرمه وه، ده سره یو زیات شمېر نور مجاهدین هم، دده په خپل امر پرته له دې، چې د پوهنتون قانوني مراحل تېر کړي، مقرر شوي وو، په پوهنتون کې له پوهیالي نه نیولې تر تر پوهاند پورې، دېپلابېلو رشتو پخواني استادان پر تدریس بوخت وو، که څه هم دا استادان اکثره بې طرفه وو، خو دوی ټولو ته د کمونیستانو په سترګه کتل، نوي مقرر شوي مجاهدین په تقرر کې له دوی سره مساوي شول، خو په اول کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنتون ددې نوي ریئس علمي رتبو ته پام نه و، نو کله چې یې د بته پام شو، خپل مجاهدین یې ټول راوغوښتل او ورته یې وویل: کله چې په پوهنتون کې یو بل سره مخامخ شئ، نو په لوړ غږ به پر یو بل غږ کوئ او وایئ به چې: ((پوهانډ صیب په خیر)) چې کمونیستان یې واووري او دا فکر ونه کړي، چې په مجاهدینو کې ((پوهاند)) نه شته، نو زموږ یو شمېر فرهنګي جهادي او ناجهادي اندیوالان هم دا اصطلاح کله کله په همدې مانا کاروي. زموږ یو اندیوال وویل: موږ ځکه ټول مجاهدین یو، چې مجاهد په لغت کې هغه چاته وایي، چې زیات زیار و زحمت کاږي، هڅه او هاند کوي او موږ ټول دا کارونه کوو. بل حقیقي مجاهدین غلا نه کوي او نه بد فعلونه او دا ټول خصوصیات موږ کې شته، د تنظیمونو د پاڼکیانو تر جهاده خو زموږ جهاد زرچنده ښه دی.

د احمدزي صیب هم پر موږ ستر ګې ولګېدې، دوه پلاستیکي کڅوړې یې په لاس کې وې، یوه کې یې خپلې جامې وې او یوه کې څه د خوراک شیان. کڅوړې یې د موټر ترڅنګ کېښودې او موږ هر یوه ته یې غږ راکړه، ټولو وخندل، ومو ویل چې اوس نو څلور یاران (چار یار) پوره شول، کله چې موټر کې کېناستو، نو د څلورو یارانو کیسه مې نورو درې یارانو ته وکړه: په ننګرهار کې یو سپین ږیری دی، ښه چالاکه، خو ډېر غوړه مال دی، هغه چې د هر زورور غوړه مالي کوي، نو د هغه لپاره یو وجه شبه پیدا کوي، یوه ورځ یې د قومندان حاجي حضرت علي په ستاینه کې وویل: ((دا چې د حاجي نوم حضرت علي دی، دا څه تصادفي خبره نه ده، حضرت علي د رسول د خدای څلورم یار دی او دا چې څلورم یار دی دا هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه تصادف نه ده، وګورئ اسماني کتابونه څلور دي، د پيغمبر صيب ياران څلور دي، دنيا څلور کونجه ده، د کټ بازوګان څلور دي، په اسلام کې د ښځو وروستی حد څلور دی او داسې نور...)) دی دومره ماهر و، چې د خپلې هر ستاينې تر شا يې څلور پنځه داسې پاخه عددي دلايل ايښودل، چې نه يوازې خپل موصوف يې تېر ايسته، بلکې نور خلک يې هم تر تاثير لاندې راوستلای شول.

نو مورِ څلور ياران هم پر همدې ځای پوره شو، باوري صيب وويل: راځئ لومړی بروکسل کې لړ وګرځو، بيا به ځو. د بروکسل د ليدلو څو لارې کوڅې يې راباندې وکتلې، څو يادګاري عکسونه مو واخيستل، بروکسل د ناټو سياسي مرکز دی، له اقتصادي او سياسي پلوه ډېر اهميت لري، د ښار په منځ کې دنګې ودانۍ د بلجيم د پرمختګ، قوت او عظمت ښکارندويي کوي. احمدزي صيب لاپه کڅوړه کې بسکټ، چپس او جوس راوړي وو، هغه مو هم په موټر کې په ارامه وخوړل او غريب صيب ته مو وويل: نور نو کش ورکړه، ساعت ته چې مو وکتل، نو پنځه بجې وې. باوري صيب وويل: ايله يوولس دولس بجې ورسېږو. ټولو کمربندونه، چې غريب صيب ورته ملاتړ وايي، وتړل او مخ پر هالنډ مو حرکت وکړ. دا مزل نو ټول په شپه کې و او له باران سره ملګری، که څه هم هلته د شپې او ورځې توپير نه کېږي، خو بيا هم شپه داسې وي، چې تر سړک لرې ودانيو او طبيعي منظرو ليدنه ممکنه نه وي، يوازې کوم ځای کې، چې رڼا څراغونه لګېدلي وي، هغه کتلای شې، نور نو څه نه ښکاري، په تېره بيا، چې شپه هم باراني وي او شېبه په شېبه باران د موټر ښيښې لمدوي او د باندې ځای د ليدو مانع ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته نو د بهرني سيل پر ځای موږ د بته ښه وزګار شو، چې خپل ګپ ته دوام ورکړو، کله خو به مو دومره وخندل، چې غريب صيب ته به مو وويل: ته احتياط کوه، چې نن سخته دنده درپه غاړه ده، د مرګ او ژوند پر پوله ولاړ يې، موټر نو همداسې په ۱۳۰ او ۱۴۰ کې روان و، باران هم زور لګولی و، شپه توپاني غوندې وه، احمدزي صيب هغه د وکيل شينواري مثال را په ياد کړ، چې په يوه باراني او توپاني شپه له چک جمهوريت څخه جرمني ته په ګړندي ګاډي کې يوازې راروان شوی و، ډرېوري يې خپله کوله، څرنګه چې هغه په تن چاغ نه دی او همېشه په کې جامې ازادې وي، نو څه د موټر قوت او څه هم د باد قوت، موټر يې په دومره سرعت روان کړی و، چې ترافيکو ته دی هم نه ښکارېده، نو ځکه په جي پي ايس کې اعلان راغی، چې له چک څخه يو موټر له ډرېور پرته را اوښتی او ډرېور هم په کې نه شته، نو ډېر احتياط ورڅخه کوئ او له ټکره يې ځان ژغورئ. غريب صيب ته مو وويل: ته هم ګوره احتياط کوه، چې تاپسې هم داسې اعلان رانه شي، چې څلور غريبان راوتي او توپان پسې اخيستي. غريب صيب احمدزي ته وويل: ته خو غږېږه مه چې «راچخه خرابېږې»، «ماچخه خرابېږې» يوه کيسه لري، تېر کال ما (يون) غريب صيب، انځور صيب، احمدزي صيب او ډاکټر شېرولي ته يو ځای دا کيسه هغه وخت کړې وه، چې زه د جرمني ګارمېش ته راغلی وم او دوی ټول ما پسې هلته راغلي وو او زه يې ځان سره فرانکفورت ته بوتلم، پر لاره مو ډېر ګپ ولګاوه او دا کيسه مې هم ورته وکړه، د لغمان په محلي لهجه کې د «راڅخه» پر ځای «راچخه» کارول کېږي. کيسه داسې وه، چې: «يو وخت يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغماني ملا د يوې لرې سيمې په يوه مدرسه کې مدرس يا د مدرسې منتظم شو، مدرسه له طالبانو ډکه وه، کله چې دا ملا دلته د ډېره شو، نو پر همغه شپه د طالبانو تېښته شروع شوه، دوه میاشتې لاوتې نه وې، چې مدرسه له طالبانو تشه شوه، د کلي خلکو چې دا حالت له نږدې څاره، سره جرګه شول او ملا پسې لاړل، ملا ته يې وويل: ملا صيب دا څه خبره ده، دلته چې موږ هر ملا د ډېره کړی، نو مدرسه له طالبانو ډکه شوې. ملا صيب يو دوره طالبان فارغ کړي، د فضيلت پګړۍ يې ورته په سر کړي، بيا نو که په خپله خوښه تللی، تللی دی که نه موږ څوک نه دي رخصت کړي؟ خو ته چې راغلې مدرسه په تشېدو ده، پنځه طالبان هم په کې پاتې نه دي. علت يې څه دی؟ ملا ته چې خپل عيب او کمزوري معلوم وو او د مدرسې د تشېدو مسوليت يې هم نه شو منلای، نو خلکو ته يې ورو وويل: «ما چخه خرابېږي»، نو هغه وخت مو هم د لغماني ملا د مسوليت نه منلو دې مهارت ته ډېر وخندل او غريب صيب چې يو ځل بيا رايادە کړه، نو بيا مو وخندل، په هغه ځل خو موږ دوه شپې يوځای پاتې شو، خو احمدزي صيب تر اخره د غريب صيب له لاسه خبره ونه کړه، نه يې سياسي خبرو ته پرېښوده او نه هم ادبي خبرو ته، غريب صيب دا هم وويل، چې دا ټوکه زما ملکيت دی او زه يې چاته د استعمال حق هم نه ورکوم، ځکه چې لومړی ځل ما خبره کړې، ان لندن کې يې ډاکتر طارق رشاد ته ټلېفون وکړ، چې خبردار دا ټوکه زما ملکيت دی، نو دا ځل يې بيا ماته وويل چې کومه نوې ټوکه نه شته، ما ويل يوه ګريس بند شته، هغه د «وهلو» او «نه وهلو» فعل د استعمال په باب ده، چې کله د قهر او کله د خندا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت د سړي فکر نه وي او يوه د بلې پر ځای کاروي، دلته د ((وهلو)) کلمه ((دنه وهلو)) او ((نه وهلو)) کلمه د ((وهلو)) مانا ورکوي، مانا يې سرچپه کېږي، د استعمال پر وخت ورته د چا فکر نه کېږي، خو لږ وروسته ورته سړی متوجه کېږي، په دې برخه کې مې ورته د ((ګل اغا شېرزي))، د کامې ((د مولوي صيب عبدالشکور))، د کونړ ((د وکيل هاشم مشوانې)) د يوه شينواري او دره نوري دري څلور نوري بېلابېلې بېلګې راوړې، دوی تر دې حده وخندل، چې له سترګو يې اوښکې راغلې، هغه ټوکې د کاغذ پر مخ د ليکلو نه دي، که نه نو ستاسې تشي به هم ورته له خندا نه شنه شي، باوري صيب، غريب صيب ته وويل، چې موټر ودروه چې نور طاقت نه شم کولای، غريب صيب چې خندا شين کړی و او ټوخی هم ورغلی و، يو دم وويل: صبر صبر غوږ شئ يون صيب چې هغه تېر کال راغلی و، هغه ټوکه ما ونيوله او احمدزي صيب افسوس وکړ، کاشکې ما نيولی وای چې غريب ته مې هر وخت يادولای، دا دی زه له دې نوې ټوکې تېر، دا ټوکه دې د احمدزي صيب وي، دې سره موږ ټولو بيا دومره وخندل، چې پخوانۍ خندا مو له يااده ووته. ځکه دا ټوکه بيا د احمدزي صيب پر ضد تمامېدله، نه يوازې د احمدزي پرضد وه، بلکې پر پورته يادشوو کسانو باندې، چې دا ټوکه عملاً تېره شوې، ټولو ته په زيان تمامه شوې ده.

د خندا څپه چې لږ شان غلې شوه، نو احمدزي صيب وويل: زمانه سرچپه شوه، ((ملګری)) لاګوره او دومره چالاکه، دومره چې چالاکه وئ، پاچاهي به درنه تله نه. ((ملګري)) اصطلاح څخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدزي صيب هدف د غريب صيب پخوانی سياسي بګراونډ و، پر دې وخت باوري صيب وويل: ملګری نه دی، ميدانی دی ميدانی، نه دې دي اوربدلي صد لغمانی يک پغمانی، صد پغمانی يک ميدانی! دا همغه ميدانی دی، اوس ميدان وردګ والاډ پر چالاکه شوي دي. دې کې بيا ټولو وخندل. ما ويل دا اوس هسې مشهوره شوې خبره ده، چا په واقعيت کې ازمويلي نه ده، چې رښتيا هم داسې ده که نه؟

دوی وويل څنګه؟ ماويل زه چې لغمان ته ګورم او بيا دې نورو سيمو ته «ډ پر تفاوت شته په انسان کې د مانا په لحاظ» دا سمه ده چې اوس د لغمان په انډول د نورو سيمو خلک په کمپيوټر او تخنيکپوهنه کې ډ پر رسېدلي او ډ پر هوښيار شوي هم دي، خو بيا هم «نقل هېڅکله د اصل مطابق نه وي.» سره له دې چې په ځينو مکتوبونو کې کله کله ليکي: «نقل مطابق اصل است» پروفيسور امين صيب ګپ لګوي وايي: «لغمانيان هغه وخت هوښيار وو، چې کونړي سادګان وو، اوس چې کونړي بيدار شوي لغماني يې ګرد ته هم نه رسي.» د امين صيب دې خبرې هغه وخت مصداق پيدا کړ، چې زمونږ له لغمان څخه يو سرتمبه سړی چې په هر څه کې به يې جنجال کاوه، يو څو کاله دمخه په کونړ کې واکمن شو. په کونړ کې له ماشومه نيولې تر قومي مخوره ټولو سره يې د لاس او خولې جنګ وکړ، په هر څه کې به يې جنجال کاوه، کونړيانو به ويل: «لغمان او داسې سرتمبه سړی، دا خو والله که جوړېږي، عقل يې نه مني» خو د خدای کارونه دي، هغه سړی له دندې ګوښه شو او کونړيانو ايله دمه ووهله، کال لاوتی نه و، چې له کونړه يو سړی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغمان چارواکي شو، دده د سرتمبګۍ درجه، په کونړ کې تر هغه لغماني واکمنه څو درجې اوچته وه، ده د جنګ او سرتمبګۍ تر څنګ ستغې سپورې هم کولې، خو لنډه دا چې خلک يې په ډېره کمه موده کې تر پوزې راوستل، د دواړو واکمنو په سرتمبګۍ کې هېڅ شک نه و، خو يو مثبت او ګډ خصوصيت يې دا و، چې دواړو هېڅ لمونځ نه قضا کاوه. يوه ورځ په ننګرهار پوهنتون کې د يوه کونړي او يوه لغماني محصل ترمنځ د شعور پر مسايلو همداسې بحث وشو، لغماني کونړي ته وويل: کونړو! ډېر هوښيار شوي ياستئ، يو کال مو هم مورې ته صبر ونه کړ؛ يو سرتمبه واکمن مو درلېږلی و کال لانه و پوره شوی، چې يو بل سرتمبه مو راولېږه او له موږه مو په يوه کال کې خپل غچ واخيست. دوی چې دا دواړه واکمن صاحبان پېژندل، نو سخت يې ورته وخندل، پر دې وخت باوري صيب وويل: د کونړو کيسه خو دې وکړه، د ميدانو هغه دې ونه کړه. ما وويل: يوه ورځ ډاکتر صيب فاروق وردګ راته په ټوکو ټوکو کې وويل: اوس هغه پخواني لغمانيان پاتې نه دي، چې په هر څه کې به يې پر موږه چل کاوه او مورې يې هوښياری ته تسليم وو، اوس ډېرو خلکو ځانونه ورسول، اوس زمورې وردګو ستاسې ځای نيولی دی، دا وردګ چې ګوري پوهنځي يې لوستي، کمپيوټر باندې پوهېږي، ژبې يې زده کړي، هر ځای ته چې لاړ شې دوی په کې ناست وي، دا ټول د وردګو د پوهې او زيارکښۍ نښه ده. ما وويل: ډاکتر صيب دا ټولې خبرې درسره منم، وردګ پر ما تر لغمانيو هم ډېرګران ځکه دي، چې په پښتونولۍ کې ډېر ټينګ دي، زه چې کله دپوهنځي په ټولګي کې پوښتنه وکړم، چې څوک دکوم ولايت دي، نونيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولګی لاسونه پورته کړي، چې موږ د میدان وردګو یو، نو دې کې زما زړه باغ باغ شي او دا هیله مې هم په زړه کې وګرځي، چې کاشکې ټول افغانان د وردګو په شان تعلیم ته مخه کړي، خو تر کومه ځایه چې خبره د چل، هنر، مهارت او محیطي پوهې ده، دې کې د انځور صیب په اصطلاح لږ تامل په کار دی. وردګ صیب ته مې وویل: داسې نه کېږي، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر راولې او د لغمان له یوه نالوستي بزګر سره یې پرتله کړې، داسې به وکړو، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر او یو بزګر او زه به له لغمان څخه یو ډاکتر او یو بزګر راولم دواړه به سره کېنوو ګپ و شپ به سره ولګوي، دې کې ډاکتر صیب وردګ په خندا شو ویې ویل: ((نه نو دې کې خو یې تاسې ګټئ، تاسې چالاکه یاستئ چل کوئ!)) ما ویل چل به څنګه نه کوو، لغمان کې هره خبره په چل شروع کېږي، ان که سړی هم مړ شوی وي، دوی داسې نه وایي چې څه خبره یا څه پېښه ده؟ دوی وایي: ((څنګه چل دی)) تر سلام دمخه هم وایي څنګه چل دی تر سلام وروسته هم. په لغمان کې سهار نه تر غرمې پورې خلک وایي: ((څنګه چل دی)) او تر غرمې وروسته بیا وایي: ((نور څنګه چل دی)) ډاکتر صیب وردګ راته وویل: بس منو دې، دې چلونو ته تسلیم یو. باوري صیب چې وایي، صد لغماني یک پغماني او صد پغماني یک میداني، ددې لپاره کوم مستند دلیل نه شته، هر کله که غریب صیب او یا نورو میدانیو ((لغمان چل)) پر ((میدان چل)) بدل کړ، بیا یې نو منو.دې کې بیا ټولو وخندل، باوري صیب وویل: باور مې نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور په ټوله لاره همدا ټوکې وکړې، یوازې یو ځای کې یې په جرمني کې موټر د څو دقیقو لپاره ودروه، چې خپلې پښې وغوړو، دا د جرمني هغه سیمه ده، چې ډېر زیات انګور په کې کېږي او دوی ورځخه ډول ډول مشروبات جوړوي، خو د شپې دا باغونه نه ښکاربدل. د سړک پر غاړو اوږدې توږل شوې یا صیقل شوې تېږې لګېدلې وې، غریب صیب وویل: دا یوه تیږه تر دې ځایه دوی ته نږدې لس یورو تمامېږي، ما ویل کاشکې مور سره یې سرحد لرلای، څومره تیږې، چې یې په کار وې ورکړې به مو وې، زمور ځمکه د غرونو له وزن څخه نوره ستړې شوې ده.

زمور مجلس لاګرم روان و، چې باوري صیب وویل: مور نور نږدې شوي یو، خو اول باید شور صیب، چې مخکې مو وعده ورسره کړې وه راواخلو او بیا د مجبور صیب کور ته ورشو، د مجبور صیب کور شور صیب ته معلوم دی. د شور صیب کور ته ورسېدو، مخې ته یې یو لوی پارک دی، چې ونو پوښلی، د ده کور په دویم پوړ کې دی، مخې ته یې سړک دی، ده لکه چې تیار سړک څاره، مور یې چې ولیدو، نو راکښته شو، ډېر ټینګ ست یې وکړ، خو مور وویل، لکه څنګه چې خبر یې مجبور صیب سره مو وعده ده، نو هلته ځو، دی مو هم ځان سره راپورته کړ، نور نو په موټر کې ټول سیټونه پوره شول، شور صیب ته مې په موټر کې وویل: ست خو دې ټینګ وکړ، خو ماته هغه د یوه لغماني ست راپه یاد شو، ده وویل: څنګه دې ست کې به هم څه چل و؟ ما وویل خود یو چل خو په کې دی، چل یې دا و: زمور په کلي کې یو سړی دی، ډېر هوښیار دی. غریب صیب وویل: دا خو نو د تعجب خبره نه ده، که دې ویلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای چې کم عقل دی نو بیا د تعجب خبره وه، شور صیب وویل: کیسه کوه! ما وویل: دا سړی سره له دې چې ډېر هوښیار دی، خو ډېر شوم هم دی. دی وایي که غواړې چې مېلمه له سره تېره کړې یانې تېر یې باسي، نو داسې یو چل وکړه، چې ست د (نه) او (هو) پر جملې پایته ورسوه، دا ست ظاهراً ډېر ټینګ دی، خو په حقیقت کې ډېر سست، ټینګ په دې دی، چې که ته مېلمه ته ووایې: (که هر څومره درته ټینګ شم نه پاتې کېږې؟) نو دلته د (ټینګ) په کلمه مېلمه خوشالېږي، چې والله دومره ټینګ ست راته کوي، خو مېلمه هېڅکله دا اخلاقي او کلتوري جرئت نه لري، چې ووایي: ((هو))، د کلتوري دود دستور او فشار له مخې مېلمه مجبور دی په ((نه)) ځواب درکړي، نو په دې ډول به دې هم ټینګ ست کړی وي او هم په واقعیت کې سست، مېلمه دې هم رخصت کړ او نتیجه هم. ستا په ګټه تمامه شوه ، دې کې یو ځل بیا ټولو وخندل، شور صیب وویل، د بته لازمونږ هېڅ پام نه وو، زمونږ کونړي چې دې حد ته رسېږي، نو لغماني به چېرته رسېدلي وي. دا دې والله عجب چل راوښوده، مونږ خو چې مېلمه راشي وار له واره ورته تسلیم یو. همدې ګپ و شپ کې د مجبور صیب کور ته ورنږدې شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شپه د مجبور صیب په کور کې: د مارچ ۱۹مه پر ۲۰مه شپه وه، د شپې یوولس بجې وې، چې په هالنډ کې د علي محمد مجبور صیب کور ته ورسېدو. مجبور صیب د کونړ یو قومي مخور او د افغانستان د پولیسو یو ښه کدر دی. شور صیب ته د مجبور صیب کور ځکه معلوم و، چې هم یې سیمه وال دی او هم یې د طبعي ملګری دی. مجبور صیب په هالنډ کې دوه کوره لري، خو موږ یې چې کوم کور ته ورتلو، هغه هم شور صیب ته معلوم و، مجبور صیب نن دا کور ټول موږ ته وزګار کړی و، یو اوږد څلور منزله تعمیر و، چې کېدی شي په سوونو کورونه په کې وو، دویم پوړ ته یې ورپورته شو، زموږ له راتګ څخه په هالنډ کې یو شمېر نور افغانان هم خبر شوي وو او ځینو ته مجبور صیب بلنه ورکړې وه. ډاکتر عبدالصبور، ډاکتر نصیراحمد ودرګ، عبدالله احسان او ځینو نورو لیکوالو ملګرو هم تشریف راوړی و، تر سترې مشي وروسته، چې څنګه کېناستو او ټول یو بل ته معرفي شو، نو له معمول سره سم له لاسه یو چاشنۍ ګرم سیاسي بحث شروع شو، خو دا بحث داسې په ټوکو کې و، چې چندان جدي نه بربښېده، پر «جهادي» او «الحادي» لیکو ووېشل شو او هر چا خپله پله درنه ښودله، لږه شېبه وروسته ډوډۍ تیاره شوه او دا سیاسي لړۍ یې له زیاتې ګرمېدا څخه وژغورلـــــه. مجبور صیب هم داسې ډوډۍ کـــړې وه، لکـــه مـــوږ ســـره چې کـــوم لښکر راغلی وي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاريخي وړې يو. د تاريخي وړو په اړه له صالح محمد زيري څخه يو روايت دی، کله چې خلکيان کامياب شول، نو په کرغې کې د اوومې فرقې قومندانې د ګوند مشرتابه او نورو مهمو غړو ته ډوډۍ کړې وه، دا مېلمستيا دومره لوکسه وه، چې ډېرو رابلل شويو اول ځل ليدله، پر مېزونو ډول ډول مېوې او طعامونه خواره وو، زېري چې د مېز له بر سر نه تر کوز سر پورې له ډول ډول خوراکونو ډک مېز تر سترګو تېر کړ، نو پر څوکيو ناستو او ډوډۍ ته منتظرو ملګرو يې غږ کړ: «د تاريخ وړو خورئ همدا مو وخت دی...» نو مجبور صيب هم مورِ ته همداسې يو اوږدو دسترخوان غوړولی و، له ډول ډول طعامونو پور او مامور و. زه چې هر چېرته پښتنو کره لاړ شم او هغوی په ډوډۍ کې ډېر لګښت کړی وي، نو زه وايم په دې لګښت خو يو دوه کتابونه چاپېدلای شول. زه او لعل پاچا ازمون يو ځل په پېښور کې د ډاکتر کريم باز دوی په کور کې مېلمانه وو، ډاکتر صيب کريم باز د خپلې موسسې ملګرو ته ډوډۍ کړې وه، زه او ازمون يې هم بللي وو، هغه ډوډۍ هم ډېره لوکسه وه او ډېر لګښت پرې شوې و، ما اوسپله وکړه، خو ازمون ورو ډاکتر صيب کريم باز ته وويل: په دې خو يو دوه کتابونه هم چاپېدلای شول...! سره له دې چې مجبور صيب اوس اقتصادي مشکل نه لري، خدای(ج) ښه نېک صالح زامن او لمسيان ورکړي دي، ټول کار کوي او خپل ژوند يې ښه منظم جوړ کړی، خو بيا هم زه د زيات اصراف مخالف يم. کله چې مو ډوډۍ وخوړه، نو بيا څو دقيقې وروسته چای راغی، د چای پر وخت مجبور صيب ټولو راغلو دوستانو ته وويل: اوس به يون څخه هيله وکړو، چې مورِ ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد د حالاتو په باب معلومات راکړي، ځکه دی هلته د حوادثو په منځ کې دی، هر څه ويني او ښه يې تحليلوي، نو ښه به وي، چې دی مونږ ته معلومات راکړي، ټولو له ما څخه هيله وکړه، ما په پيل کې له کوربه مجبور صيب او نورو ټولو اندېوالانو څخه مننه وکړه، چې په دې مصروفه ټولنه کې يې بيا هم دومره وخت پيدا کړ، چې دلته راشي او يو بل سره خپل نظريات شريک کړو. د هېواد د حالاتو په اړه تاسو ټول ښه پوهېږئ، هر څه درمعلوم دي، رسنيو ته تر مونږ ډېر لاسرسی لرئ، زه به داسې څه ونه لرم، چې تاسو پرې خبر نه ياست، يوازې ځينې هغه مسايل دي، چې لاهم رسنيو ته نه رسېږي، کېدی شي پر هغو لنډ بحث وکړو، په دې مسايلو کې هم ډېرې خبرې د تشويش وړ دي، د هيلې مندۍ ځينې خبرې هم شته، چې که هغه هم تعقيب نه شي، نو کېدی شي پر نهيلۍ بدلې شي. د هيلې مندۍ خبرې خو دادي، چې افغانستان ته د نړۍ پام را اوښتی او د افغانانو لپاره يو طلايي چانس دی، د همدې نړيوالو د پاملرنې له کبله هلته د حکومت اساسات کېښودل شول، په زرګونو ښوونځي جوړ شول، په سلګونو روغتونونه او کلنيکونه ودان شول، سړکونه پاخه شول، د هېواد ولايتونه له مرکز او يو بل سره وصل شول، د ټولنيزوسازمانو،سياسي ګوندونو او ډله ييزو رسنيو قانون جوړ شو، د بيان ازادي تر يوه حده رامنځته شوه، خو لنډه دا چې يو زيات شمېر مثبت کارونه ترسره شول، خو اساسي مشکل دا دی، چې په افغانستان کې سياسي عدالت تامين نه شو. هلته عدالت د مصلحت قرباني شو او سوله هم د سازش پر ستنو ولاړه ده. هر کله چې ځينو ډلو ته د امتياز کچه ټيټه شي، په همغه اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کاواکې سولې ته زیان رسي، تر څو چې سوله په طبیعي ډول د عدالت پر بنسټ رامنځته نه شي، دا ډول سولې دایمي اساس نه لري. ما په دې بحث کې په افغانستان کې شوي پرمختګونه او راتلونکي احتمالي ګواښونه څومره، چې زما ذهن کار کاوه تشریح کړل، دا بحث ډېر اوږد شو او د شپې تر ناوخته روان و. لږ چې فرصت برابر شو، نو ګران ورور عبدالله احسان راغی او ویې ویل استاده! اوس نو زه غواړم تاسو سره یوه ځانګړې مرکه وکړم، زما هیله ده ځینې معلومات ځان سره خوندي کړم، ازاد بحث خو هسې هم د هوا څپو ته ځي او څه ترې نه پاتې کېږي.

شور صیب، مجبور صیب، یون، غریب صیب او یار صیب

عبدالله احسان زموږ یو ډېر ځوان تکړه ژورنالیست، لیکوال، پر هېواد او خلکو، ملي کلتور او ژبې داسې یو اورنی مین دی که موږ دده په شان نور ډېر ځوانان لرلای، نو بیا خو د پښتنو او پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅ غم نه و. په هالنډ کې هم زده کړې کوي، هم کار کوي او هم فرهنګي مبارزه، مخکې يې د ببنوا وبسايټ په چلولو کې کارنده ونډه درلوده، خو اوس د لرو بر افغانستان وبپاڼه په ډېر ښکلي ډول چلوي. سره له دې چې ما ورسره له نږدې نه ډېر نه دي ليدلي، خو زړه کې راباندې ډېر ګران دی، ګران خو راباندې ځکه دی، چې پښتني فرهنګ ته کار کول او پښتنو ته خدمت کول د زړه وينې خوراک دی. زه چې په خپل وطن کې په ډېره مينه د دې د خدمت په لټه کې يم او تراوسه مې ډېر ناڅيز فرهنګي کار ترسره کړی، نو ماته ددې فرهنګي کار ستونزې او کړلېچونه معلوم دي، نو عبدالله احسان چې په پردي وطن کې دی، د مهاجرت، مسافرۍ او تنګلاسۍ په سختو حالاتو کې دومره ستر ستر فرهنګي کارونه ترسره کوي، نو پرده به څومره تکليفونه راغلي وي، څومره به يې ځان سره ژړلي وي، څومره به يې خپلې اوښکې له غيرته ځان سره ټينګې کړې وي او څومره به د خپل ولس پر مظلوميت درد بدلی وي، د داسې کارونو پر قدر هغه څوک پوهېږي، چې خپله د همدې بهير يو لاروی وي.

عبدالله احسان خپل ټيپ او کمره عيار کړل، ويل يې استاده! ډېرې پوښتنې کوم، خو کومې پوښتنې چې ستا دولتي موقف ته زيان رسوي، هغه پوښتنې نه کوم. ما ويل څه چې دې زړه غواړي هغه پوښتنې وکړه، زړه کې دې ارمان مه پرېږده، زه داسې دولتي سړی نه يم، چې دولتي مقام پورې تړلی يم، مقام ما پورې تړلی دی. که دولت کې يم که نه يم، لکه ونه مستقيم په خپل مکان يم. احسان صيب وويل: چې داسې ده، نو خير زه به ټولې پوښتنې وکړم، تاسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ځوابونه راکړل، بیا زه ګورم که ځینې داسې مسایل په کې راغلل، چې ستا دولتي موقف ته زیان رسوي، هغه به تري حذف کړم، ما ویل زه به ټول شیان درته ووایم، که د ځینو واقعیاتو بیان ګټور او ضرور و، نو خپاره یې کړه، زما د دولتي موقف کیسه کې مه اوسه، د واقعیتونو بیان مهم دی، نه د موقفونو ساتنه. احسان صیب ډېرې زیاتې پوښتنې وکړې، چې د ټولو راوړل یې دلته ضرور نه ګڼم، ځکه یو اوږد بحث تري جوړېږي. خو یوه پوښتنه په کې دا وه: اوسني حکومت کې د لیاقت اصل په پام کې نیول شوی که نه؟ زما ځواب دا و: که مطلق ووایم چې هو!، نو هم سمه نه ده ځکه تر لیاقته د مصلحت اصل ته ډېره توجه شوې، زوروا کي اوس هم په دولتي چارو کې د ویتو حق لري، خو له دې مضر مصلحت سره سره بیا هم پر یو زیات شمېر دولتي ځوکیو د لیاقت پر اساس کادرونه ګورمال شوي او لاګومارل کېږي، که چېرې په افغانستان کې سیاسي عدالت تامین شوی وای، نړیوالې ټولنې د خپلو ګټو په خاطر د یو شمېر کورنیو جګړه مارو زیات ملاتړ نه وای کړی، هغوی یې خلاص لاس نه وای پریښې او همدارنګه یو شمېر لوړ پوړو دولتي چارواکو د مضر مصلحت او مضر احتیاط څخه کار نه وای اخیستی، نو کېدی شول د لیاقت اصل زیات قوت موندلای وای.

د عبدالله احسان په پوښتنو کې یوه پوښتنه دا وه: په اوسني حکومت کې د قومي او سیمه ییز ترکیب توازن او تناسب څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وویل: په دې برخه کې نو عدالت ببخي تر پښو لاندې شوی دی. نه یوازې د افغانستان په تاریخ، بلکې د نړۍ د هېڅ هېواد په تاریخ کې داسې یو بد حالت نه دی راغلی، چې (۲۵) فیصده خلک په حکومت کې (۲۵) او (۱۲-۱۵) فیصده خلک دې (۲۲) فیصده وندې ولري او هغه هم په داسې حالت کې چې هم یې د حکومت اساسي رګونه او مقامونه نیولي وي، هم نا راضه وي او هم د خپل «مظلومیت» چغې وهي. ما ورته وویل: د جمهوري ریاست د چارو اداري لوی ریاست یوه سروې کړې او د دولتي پوستونو پر بنسټ یې قومي او سیمه ییزې وندې په حکومت کې څرګنده کړې ده. ددې شمېرنې او ارزونې له مخې اوس (۲،۲۲٪) تاجکان، (۳،۲۵٪) پښتانه، (۳،۴٪) هزاره ګان او پاتې نور قومونه په حکومت کې وندې لري. له سیمه ییز پلوه د ننګرهار او هرات دوو لویو ولایتونو مجموعي وندې د حکومت په مهمو پوستونو کې د پنجشېر سیمې له وندې سره معادل ده.

که ددې شمېرنې متن ته متوجه شو، نو واقعیت تر دې هم تریخ دی، په دې (۳،۲۵) فیصده پښتنو کې بیا ځینې پښتانه داسې دي نه یوازې دا چې پښتون احساس نه لري، بلکې پښتو یې هم زده نه ده. ددې ترځنګ یو شمېر داسې پښتانه هم په دې سلنه کې شامل دي، چې د جمعیت تنظیم غړي دي او یا د هغو له خوا معرفي شوي. نو په دې وجه په واقعیت کې د پښتنو وندې په حکومت کې د اغېز له پلوه په نشت حساب ده. دا چې څو تنه د وزارتونو په راس کې پښتانه ښکاري، دا ددې قوم استازي نه شي کولای. زما او د احسان مرکه ډېره اوږده شوه، نورو ټولو دوستانو ورته غوږ نیولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و. په پای کې د احسان یوه پوښتنه دا وه، چې خیر نو حل لاره څه ده؟
ما وویل: حل لارې خو شته، یوه حل لاره خو دا ده، چې پښتانه باید یو قوي مستحکم سیاسي تشکل جوړ کړي. تر هغه وروسته له دنیا سره د تفاهم ژبه پیدا کړي، کله چې یې د دنیا له خطره ځان وژغوره، نو بیا دې په هېواد کې اقتصادي پرمختګ ته زیات پام وکړي، څومره چې د پښتنو اقتصادي حالت ښه شي، په همغه اندازه د دوی د ټولنیز شعور کچه اوچتېږي او بله اساسي خبره داده، چې پښتنو کې یو کلتوري انقلاب وشي، څو چې پښتون لوستی نه شي او تحصیل ونه کړي، له دې تربورولې، ګوندې او قبیلویت څخه نه شي راوتلی. البته کلتوري انقلاب یو اوږد مزل دی، خو اوس چې کوم شی عاجل او ژر تاثیر ښندي، هغه میډیا یا رسنۍ دي، په رسنیو کې بیا هم راډیو او ټلویزیون، ځکه چې دا داسې وسیلې دي، چې لوستي او نالوستي ټول تري ګټه اخیستلای شي. مورږ څو فرهنګیانو خو په کابل کې د «ژوندون» په نوم د یوه ټلویزیون د جوړولو تکل کړی دی، خدای(ج) دې وکړي، چې نتیجه ورکړي. زمورږ دا مشکل اوس یوازې یوه هیله ده، کېدی شي په جوړولو کې یې ډېرې ستونزې وي او ډېر وخت پرې ولګي. عبدالله احسان سره مو مرکه پای ته ورسوله، خو پر نورو دوستانو د «ژوندون راډیو ټلویزیون» نوم ډېر ښه ولګېد، ټول په دې نظر وو، تر هغه چې مورږ د فریاد اوچتولو وسیله پیدا نه کړو او خپل مظلومیت چاته څرګند نه کړای شو، نومورږ له دې غضبه نه خلاصېږو، مجلس مو یو څه نور هم اوږد کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره د شپې څلورو بجو ته نږدې کېدله، مجبور صیب وویل: شپه به جوړه کړو، خو زه مې دې وراره ګل یون صیب، سره یو څو دقیقې ځانته کښنم، مجبور صیب سره یو څو دقیقې نور هم کښناستو، د کور د ټولو غټو او وړو پوښته یې وکړه، په تېره بیا د

مجبور صیب او یون

خپل ملګري (زما خسر) ډګروال عبدالله خان محمدي. بیا یې راته وویل: که کور کې څه اقتصادي مشکلات وي راته یې ووایه، موږ شکر دی، د خدای فضل دی، هلکان کار کوي، ژوند مو ډېر ښه دی. ما ویل ډېره مننه، هر څه پرېمان دي، د کور خرچه مو کمه ده او عایدات مو زیات دي، دې ته ټشویش مه کوه، خدای دې افغانستان جوړ کړي، چې موږ په کې روحاً ارام شو، څو دقیقې وروسته مجبور صیب ټولو ملګرو ته وویل: شپه به جوړه کړو، سبا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر چای به بیا خپل مجلس کوو. مجبور صیب ته مو وویل: سبا چای مونږ بل چا سره وعده اینبي، نو ځکه چای درسره نه څښنو، که هغه هر څومره ټینګار کاوه، خو مونږ وویل: نه حتمي ځو.

له ولسوال صیب سره یو سبا ناری: له مجبور صیب څخه مو خدای پاماني واخیسته، ځینې ملګري شپې تر شپې تللي وو، شور صیب هم مونږ سره پاتې خو دایې ویل چې مونږ ته، چې کله ډنمارک ته تللئ، نو یوځل به دوی کره ځو، بیا به له هغه ځایه ځو. نو مونږ پنځه یاران (غریب صیب، باوري صیب، احمدزی صیب، شور صیب او زه یون) پاتې وو. په موټر کې کښاستو او د ولسوال صیب د کور پر لوري مو حرکت وکړ، پنځه لس شل دقیقې وروسته هلته ورسېدو، د ولسوال صیب کور د اوږده څلور پوړیز تعمیر په دویم پوړ کې واقع دی. یوې خوا ته یې سړک او بلې خواته یې د اوبو یو نهر ښکاریده، چې غالباً طبیعي به و. ولسوال صیب مونږ ته تود هرکلی ووایه، څو تنه نور دوستان هم راغلي وو، عبدالرشید جلیلي صیب یې هم راباللی و، کله چې کوټې ته ننوتو، نو پر غوړېدلي دسترخوان مو سترګې ولګېدلې چې هماغه د ملایانو په اصطلاح «طعامونه وو لذیز چې پرې هموار وو هرې خواته!» ولسوال صیب ته مو وویل: مونږ څه خټګر او یا نهالګر درته ښکارېږو که څنګه، دا دومره شیان چاته زور ښیې که څنګه؟ ولسوال صیب هم لکه د مجبور صیب په شان لاس کې ازاد دی، د خلکیانو پر وخت د خوست د لویې ولسوالۍ ولسوال و، له کورنۍ پلوه هم ښه اباد دی، د له چلنده یې د مرېښت ښه اندازه لګي، یو ځل بل هم چې زه هالنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راغلی وم، نو زمونږ یې ډېر عزت کړی و، دا ځل یې نو خبره بېخي تر هغې هم اړولې وه، دی ځکه په ولسوال مشهور دی، چې ده یو وخت په خوست کې ولسوالي کړې وه، د ولسوال صیب نوم سیداحمد همدرد دی، خو دوستان او انډیوالان یې ورته د ولسوال خطاب کوي. زمونږ ټولنه همداسې ده، چې یو وخت هر چا کوم کار کړی وي، هغه د وظیفې نوم ورپورې پاتې کېږي. تورن اسمعیل خان ځانته د (امیر) لقب ورکړ او ستر جنرالي رتبه هم ورته استاد رباني ورکړه، خو بیا هم خلک ورته تورن اسمعیل وایي، یو وخت به په خبرونو کې دا هم راتلل: ستر جنرال تورن اسمعیل. همداسې د کندهار سرکاتب عطامحمد هم درواخله، چې حکمتیار ورته ستر جنرالي ورکړه، خو په خبرونو کې به راتلل ستر جنرال سرکاتب عطامحمد. د طالبانو د امارت یو مولوي و، نوم یې صدراعظم و، بیا د ننګرهار ولایت کفالت ور پر غاړه شو، نو په خبرونو کې به راتلل: «د ننګرهار ولایت کفیل مولوي صداعظم» د دې ډول ترکیب درې واړه برخې (کفیل، مولوي، صدراعظم) ټول رتبه یي نومونه دي، د سړي نوم په کې نه شته او همداسې نور ډېر مثالونه. خو ولسوال صیب چې پر کوم وخت په کوم شکل ولسوالي کړې، نو ښه په نره یې کړې او ښه په خرپ یې کړې ده. اوس چې ولسوال هم نه دی، واک و ځواک یې تر ولسوال لوړ دی.

ولسوال صیب مونږ ته یوازې د سباناري ویلي وو، چې لغمانیان ورته (سمناری) وایي خو ترتیبات یې د غرمې ډوډۍ په شان وو. کله چې مو پر خوراک او څښاک پیل وکړ، نو طبعاً سیاسي خبرې ورسره شروع شوې، لومړۍ خبرې جلیلي صیب پیل کړې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرشيدجليلي د خلکيانو د واکمنۍ پر وخت د کرنې او ځمکو اصلاحاتو، بيا د پوهنې وزير او همدارنګه د کابل پوهنتون د رئيس په توګه دندې ترسره کړې. پر افغانستان باندې له شوروي يرغل سره سم يانې ۱۳۵۸ل کال د جدي تر (۲)مې نېټې وروسته سم لاسي زنداني شو او د ډاکتر نجيب الله د واکمنۍ پر وروستيو وختونو له بنده خوشې شو، نږدې لس کاله زندان يې وګاله، اوس ((د افغانستان د ملي يووالي ګوند)) په نامه د يوه ګوند مشري پرغاړه، شاعري هم کوي او د شعرونو يوه ټولګه يې هم چاپ شوې ده. جليلي صيب په خپلو خبرو کې لومړۍ همدا پوښتنه مطرح کړه او ويې ويل: څه به کېږي اينده کې؟ زه ورته والله ډېر په تشويش کې

احمدزی صيب، غريب صيب، جليلي صيب، يون، شور صيب، ولسوال صيب، يار صيب

يم! دا کرزی څه کوي؟ دا حالات خو والله ډېر خراب دي؟ يون صيب ته په کې څه وايې؟ ما ويل ربنتيا هم حالات د تشويش وړ دي، که چېرې کوم تدبير ورته ونه نيول شي، نو تر دې هم خرابېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه اشتباهات چې په پيل کې وشول، اوس هم دوام لري. پر دې وخت جليلي صيب وويل: زه انتخاباتو ته ډېر په تشويش کې يم پښتانه به دوه درې کاندیدان ولري، جلالي، خليل زاد او کرزی صيب او د هغوی به يو وي، پښتانه به ټوټه ټوټه شي. ما ويل همدا تشويش ټولو سره دی، خو که تر انتخاباتو دمخه له پوهو پښتنو څخه يوه ثالثه جرګه جوړه شي او دا جرګه له بېلابېلو کاندیدانو سره خبرې وکړي او د کاندیدانو شمېر راکم کړي، نو دا خطر به يو څه رفع شي، جليلي صيب او نورو ناستو دوستانو زما دا نظر تائيد کړ، ولسوال صيب وويل: خو شروع يې کړئ که نه همدا يې وخت دی، زه خو په ځاني لحاظ هرې قربانۍ ته تيار يم، له ما څخه چې په هر ځای کې کار اخيستل کېږي، ماته امر وکړئ د يوه افغان په توګه هرې منډې ته حاضر يم. مجلس همداسې روان و، چا د تېرو نظامونو پر نيمګړتياو نيوکه وکړه، ولسوال صيب ډېر احساساتي شو، سره له دې چې هغه هم د خلک ګوند غړی و، نورمحمد تره کي او حفيظ الله امين ته ډېر وفادار و، خو يوازې يې په تره کي نيوکه وکړه، چې که ده دا اشتباهات نه وای کړي، نو ولې به حالت دې حد ته رسېده، غريب صيب باندې د هغه دا انتقاد، چې د امين ننګه په کې وه او د تره کي غندنه، چندان ښه ونه لګېده، عکس العمل يې وښود، خو ولسوال صيب ژر بېرته ښېنه وغوښته او فضا بېرته سړه شوه، ماخبره تاوه کړه، ما وويل: اوس بايد پر داسې مسايلو فکر وکړو، چې اوسني مشکلات رفع او دفع کړي، پر ماضي به وخت نه ضايع کوو، مجلس پر همدې خوراک او سياسي بحثونو وغځېده. خو دې کې احمدزي صيب وويل: د ولسوال صيب دې کور ودان وي ډېر زحمت يې ګاللی و، اوس نو که اجازه وي، مونږ ځو د ډنمارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر لوري، ډېر مزل دی، اجازه به واخلو! ولسوال صیب ډېر ټینګ شو، چې غرمې ته حتماً پاتې شئ، دلته نور ډېر دوستان دي، هغوی ټول به دعوت کړو، یون صیب چې وګوري ډېر زیات خوشالېږي، ښه بندوبست به وکړو، خو د ټولو ملګرو ټینګار و، چې ځو. ولسوال صیب، جلیلي صیب او نور دوستان موږ سره د موټر تر پارکینګه راغلل، خدای پامانې مو ورځخه واخیسته او د شور صیب د کور پر لوري رهي شو، شل پنځه ویشت دقیقې مزل به مو کړی وي، چې د شور صیب کور ته ورسېدو، هغه ته مو وویل: کالي مالي دې راواخله ژر راځه چې ځو، هغه وویل: مجاهد ینو! چې یوه پیاله چای ونه څښئ نه شئ تللای، ما ویل ځه همغه د لغمانې ست وکړه، چې هم ټینګ وي، هم سست، موږ ته قبول دی، موږ به د (نه) ځواب درکړو او ستا غاړه به هم خلاصه شي، که کونړي ځان له لغمانو سره برابروي، نو همدا یې وخت دی. شور صیب وویل: موږ چې دې حالت ته رسېږو، نو لغماني به کوم حالت ته رسېدلي وي؟ ډېر ټینګ شو، والله که رانه لاړ شئ، په زوره یې کور ته پورته کړو، یو څو شېبې ورسره کېناستو، د کور ټول غړي یې کومې مېلمستیا ته تللي وو، احمدزي صیب ورته وویل: ځکه دې داسې ټینګ ست وکړ، وریندار نه شته که نه نو ته خو موږ ته معلوم یې، شور صیب وویل: خورئ څه شی چې خورئ نن زما پاچاهي ده، یوه شېبه مو ښه ګپ ولګاوه، شور صیب نو یو سور کړی چرګ هم په کڅوړه کې ځای پر ځای کړ، خپل سفري بکس یې راواخیست او په موټر کې سره منظم شو. شور صیب ته مو وویل: ته مخکې کېنه چې په لاره کې د جي پي ایس کار هم ورکړې. په موټر کې منظم شو او د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډنمارک پر لوري

کله چې موږ ټول یاران په موټر کې ځای پر ځای شو، نو د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ، یوه د خیر دعا مو وکړه، ساعت ته مو وکتلې، پر سیمه ییز وخت یوولس بجې وې، غریب صیب وویل: که لاره کې څه خاص مشکل پیدا نه شي، نو نږدې لسو ساعتونو کې رسېږو، یانې د شپې یوولس دولس بجې، موږ ویل جې پې ایس دې فعال کړه، هغه وویل: دا دی فعال دی بالا، موږ ویل څه بل جې پې ایس هم درسره مخکې ناست دی (شور صیب). دې کې بیا ټولو وخندل، هوا هم سړه وه، باران هم وریده، تر مابنامه خو مو په اسانۍ سره مزل وکړ، ځکه څو کیلو متره لانه وو تللي، چې جې پې ایس هم لاړه او هم وخت راته په ګوته کړل. نږدې یوولس سوه کیلو متره واټن و او د اوسني سرعت په پام کې نیولو سره لس ساعته وخت لګېده. دا مهال غریب صیب بیا د سیاست په ګېر کې خبره ورواچوله، ده وویل: دا غریب هېوادونه بېچاره ګان هسې د قربانۍ ګډوري دي، د دنیا ټول ځواک اصلاً د نړۍ څو سوه کسانو سره دی چې اسرایل په کې اساسي نقش لري، خو په راس کې یې د انګلستان ملکه ده. دا چې امریکایان اوس په افغانستان کې ولې جنګېږي؟ ولې خپل عسکر وژني او ولې موږ افغانان وژني، دا د دوی یو ضرورت دی او دوی د خپلو ستراتیژیکو ګټو لپاره په خپلو عسکرو هم بندو واز نه دي، پاتې خو لازموږ په خلکو. دا مهال باوري صیب ورته وویل: ښه نو ته د هغو درې سوه کسانو خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوې، چې دا ټول فساد د هغو په زړه کې دی، ښه کیسه کوه، غریب صیب وویل: یو کتاب چاپ شوی، نوم یې دی: «درې سوه کسیزه کمېټه» دا کتاب په انګلیسي ژبه دی، ممکن په نورو ژبو هم چاپ شوی وي، خو ما یې فارسي متن لوستی، دا کتاب چې ته ولولې، نو عجیب و غریب منطق سره به مخامخ شې، په دې کتاب کې د نړۍ د اوسنیو اصلي واکمنو یانې د پردې تر شا واکمنو له څېرو څخه پرده پورته شوې، په دې درې سوه کسیزه کمېټه کې، د نړۍ لوی پانګه وال، د استخباراتي سازمانونو غړي او ډېر ځیرک سیاستوال شامل دي. دوی کولای شي د امریکا د مشرتابه په شمول د نړۍ په هر ګوټ کې حکومتونه راوپرځوي، واکمن یې بدل کړي او د نړۍ په نقشه کې تغیر راولي. ددې کمېټې چې خوښه نه وي د امریکا جمهور رئیس هم نه شي ټاکل کېدی. دا کمېټه خپله یوه ستراتیژي لري، خو هر کال یو ځل خاصه عمومي غونډه لري، چې په هغې کې د کمېټې مهم غړي ګډون لري، ددې ټولې کمېټې په راس کې چې وروستی واک ورسره دی، هغه د انګلستان ملکه یا شاهي کورنۍ ده، چې د نړۍ د سیاست اصلي واک ورسره دی. دا کمېټه داسې پلان او فکر لري، چې نړۍ باید همېشه کنټرول شي. دوی وایي که بشر خپل سر ته پرېښودل شي، نو ډېر ورانی به رامنځته کړي، د نړۍ بقا به له خطره سره مخ کړي او هر څه به تباه کړي، دوی وایي د نړۍ منابع په خلاصېدو دي، نو ځکه خو په ځینو ځایونو کې جنګونه او په ځینو کې مرضونه په کار دي، چې په دې ډول د نړۍ د نفوسو د کنټرول مخه ونیول شي. دا کمېټه چې د نړۍ له معتبرینو څخه جوړه ده، وایي د نړۍ ټول خلک باید یو شان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند ونه کړي، په همدې خاطر د ځينو خلکو د سواد کچه بايد ټيټه وساتل شي او تقاضا يې راکښته شي، که ټول خلک د پوهې او سواد لوړه کچه ولري، نو هغه څوک، چې اوس لوړ ژوند لري، له هغو سره د تساوي غوښتنه کوي او د نړۍ فعلي منابع ددې جوګه نه دي، چې دا تساوي رامنځته شي. نو په همدې خاطر دا کميټه په دې کار کوي، چې د تساوي مخه ونيسي. دا دنيا کې، چې ځينې واړه حکومتونه او اشخاص ځي راځي، دا دوی ته دومره ارزښت نه لري، خو هغه ځايونه چې د نړۍ په سياست او د بشر په ژوندانه کې مهم رول لري، هلته دوی خپل اغېز شيندي.» دې کې نو باوري صيب غريب صيب ته وويل: ښه شوه نو بالاچې زمونږ سر دې پر خلاص کړ.

احمدزي صيب وويل چې ته يې منې؟ مونږ وويل: والله خلک يې وايي نو. پر همدې ته يې منې؟ باندې مو، چې بګراونه يې ټولو ته معلوم دی، ټولو وخندل. باوري صيب وويل چې اوس به نو درې سوه کسيزه کميټه پرېږدو، خپلې پنځه کسيزې کميټې ته به راشو او هغه دا چې غريب دې لاړ ته هم ګوري، شور صيب وويل: زه ورسره ناست يم رايه مه وهه. همدې بحثونو کې روان وو، چې د مابنام خړې راخورې شوې. مونږ چې پر عمومي سړک د ډنمارک پر خوا روان وو، ځان مو بايد هغه ځای يا بندرځي ته وررسولای وای، چې له هغه ځايه ډنمارک ته کښتۍ ځي راځي، کښتۍ فکس ټايم لري، فکر کوم په ساعت کې يوه کښتۍ تېر و بېر کېږي. دا کښتۍ د لسګونو موټرو د لېږد رالېږد ظرفيت لري. ان ځينې داسې کښتۍ هم شته چې ريل ګاډي هم انتقالولای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر مانښام وروسته نو هوا نوره هم ترخه شوه، سخته واوره وري، هغوی سړکونه داسې جوړ کړي، چې واوره پر سړک ځای نه شي نیولای، د موټرو ګنډه ګونډه هم داسې وه، چې واوره پر سړک راټولېدو ته نه پرېږدي او بل هغوی په متواتر ډول د واورې پر وخت پر سړک باندې مالګه پاشي ، د هوا حالت خو هسې هم هغوی ته معلوم وي، نو کله چې واوره کېږي د مالګې موټر لکه د نورو موټرو په شان پر سړک ګرځي او مالګه پاشي، نو په دې ډول خطر تر ډېره حده کمېږي، خو بیا هم واوره واوره وي او یخ یخ، په دې حالت کې کله کله موټر ټکرېږي، ښوېږي او په لاره کې ګډه ګونډه زیاتېږي، ډېر مزل مو وکړ یوځای ته چې ورسېدو، نو په زرګونو موټر روان دي، مانا دا چې یا چېرته ټکر شوی او یا هم لاره کې څه مشکل دی. د غریب صیب زړه تنګ شو او ویل یې په دې تګ، چې وي، خو دري ورځو کې هم نه شو رسېدلای، جي پي ایس متبادله لاره هم نه ښودله، باوري صیب او شور صیب، چې پر دې لاره ښه بلد وو، غریب صیب ته وویل: همدا لاره سمه ده، اوس به لاره صافه شي، لږه اوسېله وکړه، غریب صیب وویل: ستاسو سر پرې نه خلاصېږي، زه پر یوه بله لاره وځم، شور صیب ورته وویل: بیا چې ببرته همدې لارې ته راوځې، نو پنځوس کیلو متره زیان به دې زغملی وي، خو هغه د هېچا هم ونه منله، یوې بلې لارې ته یې موټر سیده کړ، تر لسو کیلو مترو مزله وروسته له دې عمومي لارې ووتو. پر یوه کلي برابر شو، د موټر ټیل هم په خلاصېدو وو، دا چې بیا مو ټانک پیدا کولای شو که نه؟ نو ټولو وویل راځئ چې ټانکی ډکه کړو، بیا به ګورو، دا نو د غریب صیب کارونه دي، چې څه راباندې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږه نظر، چې څو ځله پر دې لاره تللي يو ورته وايو، چې لاره دا ده، دی يې نه مني، مونږ به نور څه نه وايو، هر څه چې دی کوي مسوليت يې دده پر غاړه. کلي کې مو له تبلو ټانک څخه ټانکی ډکه کړه. له دې ځايه مو حرکت وکړ، شل کيلو متره مزل به مو وهلای وي، چې يوې بلې لارې ته سم شو، که څه هم جي پي ايس لارښودنه کوله، چې بندر ته تلونکی لويې لارې ته په دې ډول وګرځو، خو غريب صيب د جي پي ايس کيسه کې هم نه و، يو ځل دوه يې چې پام شو، هغه ځای ورځخه تېر شو. هلته چې يو ځل اصلي لاره درځخه خطا شوه بيا چې بېرته هغې لارې ته سمېږې، نو مجبور يې لس پنځه لس کيلو متره فاصله به زغمې، نو دا ځل چې غريب صيب بيا هم غلط شو، نو ټول پرې ډېر په قهر شول، دی هم پوه شو، چې نور نو خلک اوسپله نه لري، موټر يې بېرته راوګرځوه، يو تبلو ټانک، چې سوپر مارکيټ هر څه ورسره مله وو، هغه ته ودرېدو، له دکانه يې يوه نقشه راوکښله، نقشې ته يې کتل، يو لس دقيقې وخت خو همدلته ضايع شو، نو ټولو ورته وويل چې ژر راځه وخت مه ضايع کوه، هغه هټيوال، چې زمونږ لاس خورولو ته متوجه شو، هغه هم پوه شو، چې ټول مشکل په همدې يوه سړي کې دی، غريب صيب مو په زوره موټر کې کښاوه، ټولو ويل، چې جي پي ايس شته او مونږ ټول درسره ناست يو، نو بيا نقشې ته څه ضرورت دی؟ پر دې لاره خو مونږ لس شل ځله تللي يو، غريب صيب وويل: تاسې ناحقه ما وارخطا کوئ، تاسې ما خپل فکر ته پرېږدئ او که تاسې فکر کوئ، چې موټر به تاسو ته پرېږدم، خو والله که يې رانه وچلوئ. د موټر چلولو خبره هلته قانوني هم ده، هغه څوک به

(c) ketabton.com: The Digital Library

موټر چلوي، چې بارګين کې يې خپل نوم ليکلی دی او ده ورځخه په خپل تضمين موټر اخيستی دی. که په دې ترڅ کې بل چا موټر وچلوه او څه حادثه پېښه شوه، نو مسوليت يې د موټر اخيستونکي، لومړي چلونکي پر غاړه دی، لايسنس ورځخه اخلي. همدارنګه که د ډرېوری پر مهال چا الکولي څښاک کړی وي اويا يې نشه کوونکي مواد کارولي وي نو د لايسنس تر قيده پورې سخته سزا ورکوي. غريب صيب وويل: دا ځل ماته وخت راکړئ، بېرته وګرځېد، شل پنځه ويشت کيلو متره مزل به يې کړی وي، زړه يې هم ښه درزېده، ډېر غلی و، هېڅا هم خبرې نه کولې، ټول خفه غوندې وو، چې دې کې د غريب له خولې خبره ووته، دا دی انشاء الله چې بېرته خپلې لارې ته سيده شو، له همغې ځايه چې جلا شوي وو، لږ څه کښته بېرته له دې لويې لارې سره وصل شو. ټولو کې بېرته وينه وغوړېده او بېرته په ړېز راغلل، پر دې وخت احمدزي صيب يوه سياسي خبره وکړه: دا سرتمبګي د غريب صيب عادت ده، نه يوازې ددې غريب، بلکې د ټولو «ملګرو» که دوی دا سرتمبګي نه وای کړې، نو ولې به دا ملک دې حالت ته رسېده؟ دا مهال غريب صيب بيا وويل: «دا ته خو خبرې مه کوه ګوره چې راچخه خرابېرې...» د «راچخه خرابېرې» دا کيسه ټولو ته معلومه وه، نو ځکه ټولو وخندل. سره له دې، چې سخته واوره ورېدله خو غريب صيب د موټر سرعت تر (۱۲۰) هېڅ کښته نه کړ.

غريب صيب وويل: کښتی ته بايد ضرور ځان ورسوو، که نه نو بيا يو ساعت، ان دوه ساعته به هلته همداسې په موټر کې غلي ناست يو، بېرون هم د نانستې ځای نه شته؛ اوس به ماسره خبرې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوئ پربږدئ چې لار ووهم، تر دې وروسته بیا په لاره کې کومه خاصه موانع پیدا نه شوه، یو وخت مو کتل، چې غریب صیب وویل: دغه دی په خیر رانږدې شو، موټر د ښې ږ تر سینې پورې غځېدلی سړک ته برابر شو. څو متره وړاندې د ګمرک غرفې ولاړې وې، د موټر ټکس یې تحویل کړ او موټر د کښتې سینې ته ورننوت.

پاوکم یوساعت په یوه ښې ږ کې: کله چې ښې ږ ته پورته شو، نو لومړني پوړ کې یې په لسګونو موټر ولاړ وو، په درې څلور لیکو کې موټر په منظم ډول ولاړ وو. دا کښتې ږ که څه هم ماته

نوې نه وه، ځکه تېر ځل چې زه (یون)، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او نور انډیوالان ډنمارک ته راغلي وو، نو د همدې کښتیو له لارې تللي او راغلي وو، خو دا ننې ږ کښتې ږ تر هغو هم یو څه لوکسه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

لویه وه. یوه زینه دویم، درښیم پوړ ته پورته شوې وه، دوی وویل: راځئ چې پورته شو، ما ویل لږ صبر وکړئ چې لفت پیدا کړو، په هغه کې به پورته شو. لفت مو پیدا کړ، دوی وویل: بښک چې لغمانی یې، دومره ژر هر چېرته بلد شوې، ما ویل دا عقل خدای ج د څه لپاره درکړی دی؟.

دویم پوړ ته پورته شو، خورا لوکسه کښتی وه، هوټل، د انتیکو او نورو شیانو خرڅلاو پلورنځی و، د ناستې ځای یې درلودل، د

باورې صیب، یون او شور صیب

موسیقۍ نری نری اواز هم اورېدل کېده، ما ویل راځئ درښیم منزل ته هم پورته شو. هلته د مسافرو د ناستې ځای و، د ښېرۍ دواړو غاړو ته منظمې څوکۍ ایښې وې، چې که رښا وای، نو ټول بحر دې تړې لیدلای شو. پر دې وخت شور صیب وویل: راځئ وروستې چت یا تخت بام ته پورته شو. هلته هم وختلو، خو خورا یخنې وه څاڅکی څاڅکی باران هم وریده، یوازې یو څو شېبې په کې وګرځېدو، توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیاره وه، نور څه نه ښکارېدل، یوازې د هغو ببرېو رڼاوې ښکارېدې، چې یوه له بلې سره تېروببر کېدلې. ببرته دویم پوړ ته کښته شو، یخ وهلي وو، احمدزي صیب وویل: کافي به وڅښو، چې لږ ارام شو. کافي مو وڅښله د یو مېز پر شاوخوا څوکۍ راټولې وې، ټول پر څوکیو کښناستو، پر دې وخت باوري صیب وویل: هلته مو چا سره خبره کړې ده که نه؟ غریب صیب وویل: وخت ډېر کم و، ټولو ته مو ونه ویل، یوازې هېواد دوست ته مې وویل چې موږ درځو، خو د شپې ډېر ناوخته درسېږو، نو که تا څوک مناسب ګڼل او نږدې و، دعوت یې کړئ، که نه نو ضرور نه ده، هېواد دوست ماته وویل چې موږ د غونډو لپاره معمولاً یو هال نیسو او هلته ټول فرهنګیان دعوتوو، موږ ورته وویل چې دا رسمي او تشریفاتي غونډه نه ده، موږ درځو، تاسو او ځینو نورو ملګرو سره ګورو، د ځینو مسایلو په باب سلا مشوره کوو او بیا ببرته ژر ځو، هېواد دوست صیب ډېر ټینګار وکړ، خو ما ورته وویل چې وخت کم دی له دې نورو ټولو کارونو څخه تېرېږو او پرته له هغه هم د ببکسیار صیب د شعرونو په باب سبا شپه غونډه جوړېږي، هلته ټول لیکوال ګورو، نو بلې غونډې ته حاجت څه دی؟ نورو اندیوالانو ته مو ځکه ونه ویل چې د چا ځای لرې و، څوک په وظیفه کې مصروف و او څوک هم د ډېرو مېلمنو لپاره شپې ځای نه لري. اوس به یو ځل بیا هېواد دوست صیب ته ټلېفون وکړم، چې د خپل راتګ احوال ورته ورکړم. غریب صیب ټلېفون وکړ. هېواد دوست صیب ویل موږ درته منتظر یو. په کښتۍ کې زموږ وخت ضایع نه شو، کله چې موږه ببرۍ ته داخل شو، نو یو دوه دقیقې وروسته ببرۍ حرکت وکړ، که

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر همدغه وخته وروسته راغلي واى، نو بيا به مو تر يوه ساعت زيات انتظار وښته، غريب صيب وويل: تاسې زما كرامت نه منئ! هسې مو پر ما هغومره غالمغال وكړ، گوره څنگه په فكس ټايم مو راورسولئ. پر دې وخت احمدزي صيب ورته وويل: ((غريب سړى يې ته لاد كرامت خبرې كوې، همدا غريبي دې بس ده، د اولياوو په كارو كې گوتې مه وهه.)) خبره بيا ټوكو ته واوښته، غريب صيب وويل: هغه د لغماني د فابريكې كيسه به درته نه وي ياده؟ ټول غوږ غوږ شول، د لغماني فابريكه يانې څه؟ دټولو زړه و چې غريب دا كيسه ژر ژر شروع كړي، هغه هم خپله غاړه تازه كړه. ويې ويل: ((يو لغمانى و، يوه يې شادي وه، دا يې راوستې وه كابل ته! هلته به يې پرې خپل كمالات ښكاره كول او خلكو به ورته د هر كمال په سر پيسې وركولې، نو ښه كار يې جوړ و، دې وخت كې يو كابلي ورته وويل: ماما دا شادي دې د برق پايې ته پورته كړه او هلته يې گډه كړه، زه پنځوس افغانى دركوم. لغماني شادي ته امر وكړ، چې ور پورته شه او خپل كمال څرگند كړه، هغه چې كله ستنې ته پورته شوه، د بربښنا له مزي سره يې لاس ولگېد، برق ونيوله، لاندې راگوزاره شوه او مړه شوه، نو لغماني په چيغو چيغو شروع وكړه او از براى خدا، خداى در بدر شدم، خاک به سر شدم، درغم او اندو ډوب شدم، بيړى ما غرق شد، فابريكه ما در گرفت، ما چه كنيم...)) نو دوى ټولو ډېر زيات وخندل، غريب صيب ته يې وويل: والله بېشكه چې كاغذ پېچ وه. ما ويل ښه نو زه به هم د غريب صيب د يو سيمه وال يا كليوال كيسه درته وكړم، تاسو يې خپله پېژنئ نور تفصيل ته ضرورت نه لري، پر دې وخت نو باورې صيب غريب

(c) ketabton.com: The Digital Library

صیب ته وویل: چې بالانو ټینګ شه ورته! غریب صیب ته مې وویل اجازه ده، هغه وویل: ورځه پرې توکل په خدای. ما وویل: ((د غریب صیب یو کلیوال د جهاد پر وخت هېڅ جهاد ته نه ته، ډېر غریب و، یو دی یو یې خر و، خو بله ورځ د مجاهدینو یو قومندان دی مجبور کړ، چې جهاد ته لاړ شي، خر یې هم پر ده ډېر ګران و، ځکه یې خر هم ځان سره بوته، جهاد دوام درلود، نو له ورځو یوه ورځ د روسانو الوتکې پورته شوې، د مجاهدینو پر همدې مرکز یې بمبارد وکړ، ضایعات او تلفات زیات وو، کورونه وران شول، انسانان او څاروي ووژل شول، د ده خر هم په کې ووژل شو. خو د ده سرته په کې زیان ونه رسېده. سړي جهاد پرېښود او ببرته خپل کلي ته راغی، څو موده وروسته هغه قومندان بیا ځواب ورولېږه او سړی یې مرکز ته حاضر کړ، ورته یې وویل: وه وروره ولې تښتېدلی یې، ولې جهاد ته نه راځې؟ هغه ورته وویل: قومندان صیب دا جهاد جهاد نه دی دا ټولـه بـرادر کـشي ده)) دې ((بـرادر کـشي)) سـره نـو بـاوري صـیب، احمدزي صیب، شور صیب او خپله غریب صیب دومره وخندل، چې له سترګو یې اوښکې راغلې، ان په کښتې کې ناست خلک هم مورِ ته متوجه شول، ما وویل دا بله کیسه خو به یې لادرته نه کوم، چې د غریب صیب یو کلیوال و، معشوقه یې په لنډن کې اوسېدله او دی په کلي کې اوسېده، ده هم یو خر درلود، یوه ورځ په داسې حال کې، چې پر خره سور و یادګاري عکس یې اخیستی و، دا عکس یې بیا خپلې معشوقې ته لېږلی و. تر سلامونو وروسته یې ورته تر عکس لاندې یو ویکټور کښلی و؛ مخ پر بره یې اشاره کړې وه او لیکلي یې وو: ((ای! دا پورته زه یم.)) دې سره نو ټولو یو ځل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا په کړس وخندل او نور نو ټولو غریب صیب ته وویل: غلی کښه شل فساده در کې دي او خبرې لاهم ته کوې.باوري صیب وویل: ډېرې خوندورې وې، یوه بله ګریسبند که وکړې، نو د زړه غوټې به مو اوارې شي: ما ویل یو څوک و د پېغمبرۍ دعوه کړې وه، احمدزي صیب وویل: څوک و د کوم ځای و؟ ما ویل طبعاً د غریب صیب کلیوال و، شور صیب وویل: د څه شي دعوه یې کړې وه؟ ما وویل: د پیغمبرۍ، دوی وویل: ژر ژر کیسه کوه چې تلوسه مو زیاته شوه، ما ویل دې سړي چې د پیغمبرۍ دعوه کړې وه، نو طبعاً کلي پر کلي ګرځېده او خلکو ته یې دعوت ورکاوه، یوه ورځ یوه سړي ورځخه پوښتنه وکړه، چې ته د پیغمبرۍ دعوه کوې، نو کوم دی ستا کتاب چې موږ پرې ایمان راوړو؟ هغه ورته وویل: کتاب نه لرم نوټ ورکوم.» دې کې نو بیا ټولو دومره وخندل، چې تشي یې ونیول، احمدزي صیب وویل والله چې دا هم ګریسبند وه. د ټوکو ټکالو په همدې څېړو کې وو، چې کښتۍ د ډنمارک ګمرک ته برابره شوه، موټر مو عمومي سړک ته برابر کړ، څه کم یو ساعت مزل به مو کړی وي، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو، په لاره کې یوازې یو ځای غلط شو او یو ځای کې لږ ترافیکي ښوېدنه وشوه، نور پر دې لاره ډېر په تکلیف نه شو. څه کم دولس بجې به وې، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې:

د مارچ د ۲۰مې پر ۲۱مې شپې، پر سیمه ییز وخت د شپې دولس بجې وې، د هېواد دوست صیب د کور څنګ ته چې مو کله موټر ودراوه، نو هېواد دوست صیب خپله راووت، تر روغبړ وروسته یې کور ته دعوت کړو، د کور صالون ته چې لاړو، نو ښه متوسط صالون و، شل پنځه ویشت کسان په کې ځایېدل، دوه برخې یې درلودلې چې پارټیشن هم په کې جوړېدلی شو، خو اوس ټول یو صالون و. عبدالمالک ببکسیار، عرب شاه چمتو او څو تنه نور ملګري هم راغلي وو، چې ما تر دې وخته نه پېژندل، خو وروسته بیا هېواد دوست صیب رامعرفي کړل. هېواد دوست صیب نو په تشریفاتو کې ډېر مخکې دی. مخکې تر مخکې یې پر یوه کاغذ لیکلي وو: «د هېواد د تکړه لیکوال پوهنمل محمد اسمعیل یون د هر کلي په ویاړ غونډه» هېواد دوست صیب نو کوټه ښه ګرمه کړې وه، په دېوال کې تیاره نصبه بخاری یې، چې لرګي په کې سوزېدل، لادمخه ښه ګرمه کړې وه، کله چې پر خپلو ځایونو کېناستو، نو هېواد دوست صیب پورته شو، ماته او زما ټولو ملګرو ته یې په داسې لوړو الفاظو هر کلی ووایه، چې زه نه غواړم د ځان په هکله د هېواد دوست صیب هغه مینه، محبت، لورېنه او لوړه ستاینه دلته بیا تکرار کړم. تر هرکلي او ډېر توصیف وروسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې د غونډې يو يو برخوال راوپېژانده، ببکسیار صیب، چمتو صیب، عزیز جان خو ټول ما تر هر چا ښه پېژندل، خو ددې ترڅنګ يې يار ګل خان، انجنیر جنت ګل، د هېواد دوست زوم (رحمان ګل توتاخېل) هم او یو څو نور مېلمانه هم راوپېژندل، تر هغه وروسته يې هېواد دوست ګروپ ته بلنه ورکړه چې راشي. زه، هېواد دوست ګروپ، د هېواد دوست صیب د کورنۍ لپاره استعمالوم، د خدای په فضل ټول داسې رسېدلي او په ټول پوره دي، چې حساب او کتاب دواړه پرې کېږي، محترمه خور (فیضه هوسا) خو تر هېواد دوست صیب ځکه د کور په چارو کې راته تکړه ښکاري، چې خپل اولادونه يې په ښه ډول روزلي او که یوازې هېواد دوست صیب ته يې پرې ایښي وای، فکر نه کوم چې خبره د بریالیتوب دې حد ته رسېدلې وای.

ښاغلی هېواد دوست، محترمه خور هېواد دوست مېرمن او یون

په پښتنو لیکوالو کې او په عام ډول همغه کسان ډېر کامیاب دي او ژوند يې ډېر ښه دی، چې مېرمنې يې تکړه دي، د هر بریالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړي تر شا د يوې کاميابې مېرمنې لاس وي، هېواد دوست صېب يوه مېرمن، يوه لور او پنځه زامن لري. د خداى فضل دى د دويمې مېرمنې جرئت، لکه د نورو په شان له ده څخه هم سلب شوى دى. نېکمرغه پښتانه همغه دي، چې مېرمنې يې باسواده دي. زمونږ په کلي کې يو سړى و، د باسواده مېرمنې ډېر شوقي و، خو تر اخره پورې چا ور نه کړه او پر بېسواده واوښت، کله چې په مجلس کې کېنې همدا وايي: «قربان تر باسواده ښځې چې په خپله ښار کې ځانته لاره باسي، زمونږ خو نه دي، د ملي بس پر څوکې سرچپه کېنې، ته به يې يوې خواته بيايې، دا به بلې خوا ته زور کوي، لکه نا بلده غوا...» هغه اوس هم د لوستې ښځې ارمانجن دى او وايي: «چې په خوله کې مې يو غابنې هم پاتې نه وي، قسم مې ورته کړى، چې يوه باسواده ښځه کوم...» نو هېواد دوست صېب نېکمرغه دى، چې مېرمن يې د لوړو زده کړو خاونده ده او ده سره ان په فرهنګي چارو کې هم مرسته کوي، د خپلواکۍ جريده هم د وريندارې (فيضه هوسا) په مديريت چاپېرې، هېواد دوست ګروپ:

رحمان ګل توتاخېل، ورېمه هېواددوست، يون او سباوون هېواد دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

((سباوون، اجمل (زرغون) شپون، سمون او پيوستون)) ټول ښه د کار هلکان دي، پر خپل درسونو سربيره د موسيقۍ پر هنر هم پوهيږي، د يوه ډول، د يوه هرمونيه او د نورو نور هنرونه زده دي. لور يې (وږمه) خو همدا اوس پر څلورو لويو ژبو، انګليسي، المانې، اردو او روسي پوهيږي، پښتو او دري يې هسې هم زده دي. (هېواد دوست ګروپ) په اتن کې هم ډېر شهرت لري، کله چې په ډنمارک کې د مهاجرو د ټولنې او يا نورې ملي ورځې وي، نو هېواد دوست ګروپ د افغانستان ورځ په کې په ډېره ښه توګه تمثيلوي، په همدې خاطر يې يو ځل د ګوټنهاګن له ښارواليۍ څخه جايزه هم ترلاسه کړې وه. په کور کې د ناستو ټولو کسانو تر معرفۍ وروسته، هېواد دوست صيب ټول ډوډۍ ته راوبلل، د مېلمستون په بل سر کې يې د مېز پر سر د بوفې سيستم برابر کړی و، خورا لوکسه او زياته ډوډۍ يې تياره کړې وه، خوندوره خو په دې وه، چې ډوډۍ يې وطني وه، ورينداري (فيضه هوسا) ته مو وويل، چې ډېر تکليف دې ګاللی دی، هغې وويل: نه دا څه خبره ده، ماته يې ډېر ناوخته وويل چې يون صيب دوی راځي، زه له څو وظيفې څخه راتللم، ناوخته شو، بيا مې څو سودا کوله، مورې وويل: دا لاښه دی، چې ناوخته يې درته ويلي دي که نه نور به دې څه پخول؟ ډوډۍ هر چا ځانته را اخيستله او ببرته خپلو ځايونو ته تلل، د ډوډۍ پر سر ببکسيار مانه د کور د ټولو احوال واخيست، ما وويل: ټول ښه دي، ژوند مو ډېر ښه دی، خو ډېر سرګردانه يو، د هغه ټينګار د همېش په شان دا و، چې ژوند ته ډېره توجه کوه، ژوند داسې نعمت دی، چې بيا نه تکرارېږي، نور هر څه بيا ترلاسه کولای شو، خو ژوند نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو ترلاسه کولای، دغه راز یې پر صحت هم ډېر ټینګار کاوه، ویل یې: د ډېر کار لپاره ښه صحت ته اړتیا ده، ببکسیار همېشه زما د ژوند او شخصي امنیت په اړه په تشویش کې وي. زما یو بل ملګری انجنیر محمد سالم وایي: کله چې بي بي سي او نورې راډیوګانې نیسم او کله چې په کې دا خبر راشي: «په خواشینۍ سره مې خبر ترلاسه کړی...» نو تر څو چې د وژل شوي یا د وفات شوي کس نوم اخلي نو زما زړه ډب ډب کوي، چې خدای مه کړه یون صیب ته څه نه وي پېښ شوي، ځکه یون که ډېر دوستان لري، نو مخالفین یې هم ډېر دي، دوستان خو چاته د ژوند خطر نه پېښوي، خو مخالفین هر څه چې له لاسه یې کېږي، هغه کوي.» نو زما د ژوند په اړه ډېرو ملګرو له هغې جملې نه ببکسیار صیب سره همېشه تشویش وي. تر ډوډۍ وروسته چای راوړل شو، پر دې وخت هېواد دوست صیب وویل: ورونو لیکوالو او فرهنګیانو یون صیب له ډېر لرې ځایه او خپل وطنه تشریف راوړی، زه له ده څخه هیله کوم، چې د افغانستان د حالاتو په اړه مورږ ته خپل نظر، تحلیل او ارزونه وړاندې کړي. وروسته به طبعاً مورږ ورځخه ډېرې پوښتنې لرو او هغه تشویشونه چې مورږ یې د هېواد د حالاتو په اړه لرو، دی به مورږ ته د هغوی په باب ځوابونه راکړي. هېواد دوست صیب یو ځل بیا ماته بلنه راکړه، خو مخکې تر دې چې خبرې پیل کړم، چمتو صیب وویل: اول خو زه یون صیب ته ښه راغلاست وایم او بیا زه څو پوښتنې لرم او یوه څه تبصره، هغه به د امریکا غږ، ازادۍ راډیو او نورو راډیوګانو ته د ټلېفونو پر مهال له معمول سره سم یوه لنډه تبصره کوله او بیا به یې خپله پوښتنه طرح کوله. چمتو صیب د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راډيوګانو له لارې خپل ملي مسئوليت او رسالت په ښه ډول ترسره کړی دی. چمتو صيب په حقيقت کې د امير کرور په شان و، چې په يو تن به له سلو جنګ اورانو سره جنګېده، دی هم په يوازې ځان په راډيوګانو لـه سـلو سـتميانو سـره جنګېـدلی دی. د چمتـو صـيب نظرياتو سره د ناست خلکو چندان جوړه نه وه، نو غريب صيب ورته وويل: چمتو صيب ته لږ صبر وکړه، چې يون صيب خبرې وکړي، کېدی شي ستاسو سوالونه په کې حل شي او تبصرې ته هم ضرورت پيـدا نـه شـي، خـو چمتـو صـيب وويـل: صـبر کـوه زه خپلـې خبـرې تکميلـوم، چمتـو صـيب بيـا دوام ورکړ، خـو بيـا هـم د نـورو ملګـرو اوسـپله ورتـه تنګـه شـوه، غريـب صـيب، احمـدزي صـيب تـه اشـاره وکړه، هغه يې پوه کړ، چې ستا غټ کـار بـه نـن دا وي، چې د چمتـو صيب تر حده زياتو تبصرو نه مو خلاص کړې، احمدزي صيب لږ په تونده لهجه ورته وويل: چمتـو صـيب زه هـم پوښـتنې لـرم، خـو تـه لږ صبر کوه، چې يو ځل يـون صـيب خبـرې وکـړي، کېـدی شـي د ځينـو مسـايلو پـه بـاب هـېڅ خبـرو او پوښـتنو تـه اړتيـا پيـدا نـه شـي. پـردې وخت چمتـو صـيب بيـا غلـی شـو، ويـل يـې سـمه ده. مـا چې خبـرې شروع کړې، چمتو صيب بيا وويل: يوه پوښتنه لرم، پر دې وخت بيا ټول هک پک شول، احمدزي صيب ورته وويل: چمتو صيب تـه بيـا ګـوره خبـرې اوږدوې کـه څنګـه؟ بـس خبـره داده چې د يـون صـيب د خبرو تر پايه زه او ته حق نه لرو، چې خبرې وکړو، کله چې دده خبـرې خلاصې شوې اول نوبت ستا دی، چمتو صيب دا ځل هو وکړه، خـو بيا به هم زما د خبرو پر مهال يو ځل کوچ کې نېغ شو، طاقت بـه يـې نه راته، چمتو خپله پر سياسي مسايلو ښه پوهېږي، د خبرو ګـوډی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، پر هر څه يې سر خلاص دی، نو ځکه يې طاقت نه کېده، خو چې احمدزي صيب ته به يې پام شو، نو ځان به يې غلی کړ. خو ما ژر ژر د افغانستان حالات ورته تشريح کړل، پرمختګونه، نيمګړتياوې، پرشاتګونه، سياسي ناعدالتي او نور څه، چې زما ذهن کار کاوه دا مې ټول ورته تشريح کړل. بيا مې دوی ته موقع ورکړه، چې سوالونه وکړي، غريب صيب چمتو صيب ته وويل: اوس نو اول ستا نوبت دی هر څه چې وايې ووايه! چمتو صيب وويل: زما اکثره پوښتنې ځواب شوې، څه شی چې يون صيب وويل، همدا خبرې زما په زړه کې هم ګرځېدې، خو دې سره سره يې ځينې پوښتنې او لنډې تبصرې بيا هم وکړې، مخامخ ورته يا رګل صيب ناست و، هغه چې خپل ځان معرفي کاوه، نو اول يې پر خپل خلکيتوب ټينګار وکړ، بيا يې ځان معرفي کړ او بيا يې نورې پوښتنې طرحه کړې، ورپسې په متواتر ډول هر يو خپلې پوښتنې طرح کړې، خو د ټولو پوښتنو د اند ښښنې مرکزي ټکی دا و، چې افغانستان پر کومه خوا روان دی؟ مثبت لوري ته که منفي خواته! مقصد دا چې ټولو د خپل هېواد په باب اند ښښنې او تشويشونه درلودل. خو يوه خبره، چې ټولو ته د خوښۍ وړ وه، هغه دا وه، چې مورږ ورسره د يوه نوي پښتو ټلويزيوني چينل د جوړېدو خبره وکړه. ټولو وويل: مورږ همکاري کوو او هېواد دوست صيب خو ښېخي وويل: زه هملته درځم او شپږ مياشتې درسره وړيا کار کوم. د دوی دې تشويشونو او پوښتنو په ځواب کې ما وويل: افغانستان کې پرمختګونه شته خو ددې ترڅنګ تشويشونه هم شته. مثبت پرمختګونه هم ډېر دي؟ د بيا رغونې، نوې جوړونې، ولسواکۍ، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصاد د غورېدو، د خلکو د ژوند د ښه والي، ښوونې او روزنې، پوځ او نورو برخو کې لازم او مثبت پرمختګونه رامنځته شوي، چې ان په دې دومره لنډه موده کې د افغانستان په ټول تېر تاریخ کې یې ساری نه دی لیدل شوی، خو ډېر تشویشونه او نهیلۍ دادي، چې په سیاسي برخه کې عدالت تر پښو لاندې شوی دی. کومه نسبي سوله، چې اوس ټینګه ده، دا طبیعي نه ده، دا پر یوه لوري د زیات نظامي فشار او بل لوري ته د زیات مادي امتیاز او دولتي ځوکیو د ورکړې له امله ټینګه شوې ده، ډېره کاواکه او موقتي بڼه لري، هر کله چې پر یوې خوا نظامي فشار کم شي او پر بله خوا امتیاز بند شي، نو دا سوله همغه وخت له ګوابښ او خطر سره مخامخېږي او بېرته له منځه ځي، سوله باید له خپل طبیعي مسیره تېره شي، نو هله کېدی شي دایمي سوله ټینګه شي، افغانستان کې د ګاونډیو هېوادونو د ګټو بېلانس هم برابر نه دی، دوی هم کولای شي، سوله تهدید کړي، او کله چې سوله له منځه لاړه شي، په دې نورو ډګرونو کې، چې کوم پرمختګونه رامنځته شوي دا هم ورځخه متاثره کېږي او حتی له منځه ځي.

دایمي سوله همغه ده، چې پر خپلو طبیعي اساساتو ولاړه وي. د نړیوالو ځواکونو لویه اشتباه په پیل کې همدا وه، چې تصنعي سولې ته یې تر عدالته زیاته ترجیح ورکړه. یو زیات شمېر جنګسالارانو ته یې په دې خاطر په حکومت کې مهمې څوکۍ ورکړې، چې سولې ته ګوابښ متوجه نه کړي، که څه هم دلته په ډاګه عدالت تر پښو لاندې شو، خو دوی عدالت داسې یو ضرورت ګڼه، چې ټول خلک یې پر بالفعل ضرورت نه پوهېدل او سوله هغه ارتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، چې هر چا همدا اوس احساسوله، خو حقیقت داسې نه و، خلک حاضر وو، چې د هر چا تېر جنایتونه وبښي، خو دا په دې کچه نه، چې د دوی پر سر د جنایتکارانو د حاکمیت په قیمت تمام شي، بل خپله پخواني جګړه مار د خپل فطرت له مخې، له عادلانه سولې سره مخالف وو، کومې سولې ته یې چې د زیات امتیاز په مقابل کې غاړه ایښې وه، هغه هم له دې امله وه، چې دوی خپله یو تنفس ته ضرورت درلود او د هغه امتیاز په مقابل کې چې دوی ته ورکړل شوی و، دوی موقتي سولې ته ترجیح ورکوله، هر څوک چې د سولې په بیه په قدرت، واک او امتیاز کې ساتل کېږي، هغوی دې ډول ګټورې سولې ته ترجیح ورکوي، همغه وو، چې د افغانستان امنیتي ارګانونه ورو ورو ددې خلکو لاس ته ورغلل، نه یوازې دا چې د امنیت په ټینګښت کې یې وندې وانخیسته، بلکې په یو زیات شمېر سیمو کې د نا امنۍ سبب شول او همدا راز په دولت کې د غټې درغلۍ لامل وګرځېدل. په دغسې یو ناعادلانه حالت کې نه د دایمي سولې هیله کېدی شي او نه هم د یو پاک او شفاف حکومت د استحکام هیله. دوی ټولو زما خبرې تر ډېره حده تائید کړې، خو چمتو صیب د یارګل صیب پر تېر سیاسي بهیر، چې یارګل صیب ته ډېر مقدس ښکارېده او هغه پرې ډېر ټینګار کاوه، سخته نیوکه وکړه او هغه هم چمتو صیب ته خپل انقلابي رنګه ځواب ورکړ، خبره ډېره ګرمه شوه، خو مورږ یې سوله وکړه او خبره مو پر بله واړوله، زمورږ مجلس په داسې حال کې دوام درلود، چې هېواد دوست صیب وویل: که زړه مو وي، چې یو پنجه موسیقي وغږوو څنګه به وي؟ ستړیا به مو لږه کمه شي، باوري صیب یې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو زیات هر کلی وکړ، زه که څه هم د باوري صیب د موسیقۍ پر کمال خبر وم، خو دومره لانه وم خبر چې د ګل اغا شېرزي په شان په کې لوی لاس لري. شېبې وروسته هېواد دوست ګروپ تیار شو. اجمل (زرغون) خپل ډول راواخیست، هرمونیه هم تیاره شوه، اجمل جان ډول او باوري صیب هرمونیې ته کېناستل، داسې په خوند یې څو نغمې وغږولې، لکه سم چې فني هنرمندان وي، باوري ته مې وویل: پر دینداري او شاعرۍ دې خبر وو، پر موسیقۍ هم خو دا دی اوس لاښه خبر شو، دې کې نو غریب صیب، شور صیب او احمدزي صیب له باوري څخه هیله وکړه، چې خپل کمال نور هم څرګند کړي (سندرې ووایي)، باوري صیب غاړه صافه کړه او لکه د هندي هنرمندانو په ادا یې اجازه وغوښته او بیا یې دوه کلاسیک شعرونه چې خورا ښه کمپوز شوي وو، په ترنم کې وویل: څوک چې د موسیقۍ پر هنر پوهېږي، نو ښه خوند یې ورځخه اخیستلای شو، البته دا ډول سندرې د خواصو او فرهنګیانو لپاره وي، نه د عوامو لپاره، مور ډېر خوند ورځخه واخیست، اجمل جان په خپلو وروڼو کې کشر دی، خو ډېر ښه ډول یې وواهه، د هېواد دوست ګروپ نور غړي هم د موسیقۍ پر نورو الاتو پوهېږي، مانا دا چې له خپل کوره پوره او کره دي.

څو شېبې مو نوره هم موسیقي واوریدله، کله چې ساعت ته متوجه شو، نو د سهار شپږ بجې وې، ټولو وویل: دا خو سهار شو. هېواد دوست صیب وویل: ټولو ته مې د خوب ځایونه جوړ کړي، یوه ستر ګه خوب وکړئ، چې سباته بیا مزلونه دي، بیا به داسې ګنګس شئ، چې نه به د خبرو یاست، نه د مزله. د خوب تر بستره له

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسېدو سره سم خوب لاندې کړو، لس لس نیمې بجې به وې، چې هر یو په خپل نوبت سره له تشنابونو راووت، ځانونه مو تیار کړل،

هېواد دوست او یون

چای مو وڅښه، د هېواد دوست صیب د کور مخې ته مو یادګاري عکسونه واخیستل، دا کور هېواد دوست صیب خپل شخصي کور دی، چې په قرضه یې رانیولی، تراوسه یې د قرض زیاته برخه پرې کړې، ماته چې څوک ووایي: کور یې خپل دی، نو سخت پرې خوشاله شم، زه وایم څه روحاً خو به په کې ارام وي، پر نن او سبا د ایستلو وېره او رواني ډار خو به ورسره نه وي، په تېره بیا دا چې لیکوال د خپل کور خاوند وي، نو ډېر زیات ورته خوشالېږم، مورږ اوس په یوویشتمه پېړۍ او کمپیوټري زمانه کې ژوند کوو، که مورږ غواړو له دنیا سره ځان سیال کړو، نو د ژوند ټول ضرورتونه مو باید پوره وي، چې د شننې او څېړنې، تفکر او تجسس قابلیت مو لوړ شي. زه له هغه کلاسیک او دودیز میتود سره سخت مخالف یم، چې هر پښتون لیکوال به د شخصي ژوند له پلوه د بدمرغۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سمبول و، ګرېوان څيرې او څپلې شلېدلې، دا يې د ځان لپاره ويار ګانې، مور اوس له لويو چېلنجونو سره مخامخ يو، پخوانيو ارزښتونو خپل ځای نويو معيارونو او ظرفيتونو ته پرې ايښی، اوس زما هغه ليکوال، چې د ژوند چارو د سمبالښت پوره وس نه لري، د معاصرو علومو د زده کړې امکان نه پيداکوي او نن چې مور ځان د نويو، معاصرو او تجربه يي علومو په ګانه ځان سمبال نه کړو، د منځنيو پېړيو په افتخاراتو او امکاناتو ځان له نورو سره د سيالۍ جوګه کولای نه شو، د ارستو دا خبره کېدی شي پر ځينو خلکو ښه ونه لګي، خو د انديالو او مفکرو اشخاصو لپاره بې ګټې نه ده، هغه به ويل: «مور بايد غلامان ولرو، چې زمور د ژوند چارې سمبال کړي او مور تفکر ته وخت پيدا کړو.» د ارستو په پورته وينا کې د «غلامانو» لفظ ستوغ دی، خو زه يې د خپل پښتون افغان ليکوالو لپاره په دې ښه را اوړم: «مور بايد ښه اقتصاد ولرو، چې زمور فکر او تخيل د ژوند په وړو ستونزو کې مصروف او مبتلا نه شي او مور د لويو کارونو د سرته رسونې لپاره فکر وکړو» ما څو ځله پښتنو ليکوالو ته د ژوند د سمبالښت او د اقتصاد د ښه والي يادونه او سپارښتنه کړې، خو ځينو «بې ليکه ليکوالو» او بې نوښته دوديزپالو په خپل ناوړه تبسم سره هغه ته بل رنګ ورکړی او د پېړيو بدمرغۍ او نتلی حالت يې د پښتنو ليکوالو له شان او شخصيت سره مناسب بللی دی. ددې علت دادی، چې دا ډول اشخاص هسې په څو سندرو خپل وخت تېروي او د لويو کارونو مفکوره يې په ذهن کې نه شته، ځکه خو د لويو ليکوالو لپاره ډېرو امکاناتو ته اړتيا ده، د امريکا يو لوی ليکوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، هغه چې کله یو ناول یا داستان لیکي، نو په یو بل هېواد کې ځان ته کور رانیسي، ځان ته ارامه فضا جوړوي او په ارام فکر خپل اثر لیکي. ددې لیکوال یو اثر تر (۵۰) ملیونو ټوکو هم چاپ شوی دی. دا سمه ده، چې یو شمېر تخلیقي ادبیات ډېر زیات په اقتصاد پورې اړه نه لري، پنځونه یې د لیکوال د خپل فکر زېږنده ده، خو تکثیر او نشر یې هېڅکله هم له اقتصاد پرته ممکن نه دي. نو هغه دودیزوال چې د هر لیکوال د ژوند پر خړوب یې رخه راځي، په حقیقت کې د ټولې اجتماع د پرمختګ ذهني مخالفین دي، چې پر خپل همسلکي لیکوال یې ښه ژوند نه صلېږي، نو پر نور ولس به یې څنګه ولوړېږي.

نو ځکه خو چې زه د کوم لیکوال ژوند سوکال ووینم، ډېر زیات پرې خوشالېږم. نو هېواد دوست صیب مې څنګه خوښ شو، چې د ژوندانه دې برخې ته هم توجه کړې ده. د هېواد دوست صیب له کوره د ببکسیار د کور پر لوري رهي شو، چې هغه نو بیا د شاعرۍ او فرهنګي قربانۍ ښه مېړنۍ، خو د کورنۍ ژوند د سوکالۍ او اقتصادي ښېرازۍ پروړاندې ډېر بې تفاوته دی. څو کاله مخکې چې زه ډنمارک ته ورغلی وم، انځور صیب،ډاکتر شېرولي او ځینې نور انډیوالان ټول سره یوځای وو، نو چې د ببکسیار صیب دوه اتاقیز کور مو وکوت، نو په افغانستان کې مې د ډېرو لیکوالو په ژوند شکر ووېست، همغه وخت مې ورته وویل: دا کور به ژر خوشې کوې که پیسې درسره نه وي، مور به یې وطن کې درپور کړو، خو دا کور بدل کړه، هغه غیر له دې چې وخاندي نور یې د رد لپاره څه ځواب نه درلود. دا ځل چې زه راغلم، نو ببکسیار سهار وختي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد دوست صيب له کوره تللی و، هغه ته يې ويلي وو، چې يون صيب حتماً زمونږ کور ته راوله چې ضرور کار مې ورسره دی.

زه(يون) او نجيب احمدزی صيب له هېواد دوست صيب سره موټر کې کېناستو، باوري صيب او شور صيب له غريب صيب سره کېناستل. پر لاره هېواد دوست صيب په ډنمارک کې د افغانانو د ژوند په باب معلومات راکړل، په تېره بيا د کورنۍ ژوند په باب، هېواد دوست صيب وويل: که دلته مور او پلار تکړه نه وي، نو اولادونه يې ډېر ژر پردي کېږي دا ډېره بل رقم ټولنه ده. نيم ساعت يا پنځه دېرشو دقيقو کې به د بېکسيار کور ته رسېدلي يو، موټر يې د کور مخې ته ودروه، خال خال باران هم و، ما هېواد دوست صيب ته وويل چې کور يې ما ليدلی ورپورته کېږم نه، دی هم ځان سره راکښته کړه ورته وايه راځه چې ځو! دا وخت مو کتلې چې خپله بېکسيار راکښته شو، ماته يې وويل: ځه چې ځو پاس، ما ويل نه ځو دا کور خو ماته معلوم دی، په يوه کوټه هغه هم په واقعيت کې نيمه کې مورږ نه ځايېږو، تر هغې نه خو دا موټر هم لوی دی، هغه په خندا شو ولې ته خبر نه يې چې بل کور مې اخيستی؟ ما ويل نه بابا ته او کور، هډه او ګڼي، هغه وويل: والله چې اخيستی مې دی، همدا ستا له ډاره مې اخيستی دی، ما وويل: چېرته دی؟ ده وويل: د همدې کور ترڅنګ، ټولو انډيوالانو ته مو وويل: ځئ چې ځو، دويم پورې ته پورته شو، مخکې تر دې چې دده پخواني کور ته لاړ شو، اول دې کور ته دننه شو، دوه اتاقيز، عيناً لکه هغه بل کور نوی رنګ شوی، رنګ يې لاتراوسه وچ شوی هم نه دی د رنګ بوی يې هم همغسې خېږي، ما ويل ډېر نوی رنګ شوی، بېکسيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

صیب وویل: همدا پرون خلاص شو، همدا ستا په خاطر مې خلاص کړ، ما ویل چې دی راځي، دا ځل نو بیا سخت انتقاد کوي، دا دی کور نور څه وایې؟

ما ویل هغه بل خو دې نه دی خوشی کړی؟ ده ویل: نه بابا، ما ویل بس اوس سمه شوه، څلور کوتې شوې ښه ګوزاره په کې کېږي، دواړه لکه د مکروریانو دوه خونیز کورونه مخامخ وو. بیا دده کور

بېکسیار صیب،ارمان صیب، یون او چمتو صیب د بېکسیار په کور کې

ته وردننه شو، نور اندیوالان هم راغلي وو، ارمان صیب، چمتو صیب، عزیر، زمور خپل ګروپ ټول سره کښناستو، چای مو وڅښه، ګپ شپ مو ولګاوه، بېکسیار ته مو د کور مبارکي ورکړه، ساعت زیات وکم به سره ناست وو. بیا مو د بل پروګرام په باب خبرې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډاکټر شېرشاه مېلمستیا: راتلونکی پروګرام دا و،

ډاکټر شېرشاه او ملګري

چې ډاکټر شېرشاه هادي مور ته نن مازیګر مېلمستیا تیاره کړې وه. دا مېلمستیا د کوپنهاګن په یوه هندي رستورانت کې وه. ډاکټر شېرشاه د عبدالمالک ببکسیار ورور دی، په پېښور کې یې زما او د نورو لیکوالو ډېر خدمتونه کړي دي. هغه سره له دې چې د طب یو ډاکټر دی، خو ډېر ښه ادبي ذوق او مینه هم لري. په پېښور کې یې لاد طب پوهنځی خلاص کړی نه و، چې ډنمارک ته کډه شو، پر انګلیسي ژبه ښه پوهېده، پر اردو هم پوهېده، پښتو او دري خو یې د لیک او لوست ژبې وې، نو د خپل لیاقت له مخې په ډنمارک کې ډېر ژر ببرته طب پوهنځي کې شامل شو او په ښه ډول یې دا پوهنځی ولوست. په پېښور کې به زه ډېر وخت د شېرشاه څنګ ته ورتلم او ده زما د ژوند او فرهنګي کار لپاره ډېرې اسانتیاوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

برابرې کړې وې، ببکسیار په ډنمارک کې اوسېده، خو دلته پېښور کې يې شېرشاه استازي کوله، کله چې دی ډنمارک ته مهاجر شو، نو ما هلته د خپل فرهنګي کار په چارو کې يوه ښکاره ستونزه حس

ممتاز ارمان او يون يو بل ته مخامخ

کړه. اوس چې دی زمونږ له راتګ څخه خبر شوی و، نو د پېښوريانو په اصطلاح مونږ ته يې يوه سپېشل مېلمستيا کړې وه. له نورو انډيوالانو سره هندي رستورانت ته لاړو، ټول به لس دولس تنه کېدلو، څو مېزونه يې مونږ ته مخکې تر مخکې ريزرف کړي وو. ډېره ښه هندي غذا، کباب، چکن کړايي او نور شيان يې راوړل، شېرشاه ډېر زيات خوشاله و او نور انډيوالان هم ټول، د ډوډۍ پر وخت مو دومره ټوکې وکړې، يو وخت خندا دومره زور واخيست، شاوخوا ټولو خلکو مونږ ته وکتل، چې دا لاڅه مخلوق دی، زه چې په هوټل کې د ناستو خلکو پر دې نزاکت پوه شوم، نو ټولو ته مو ورو وويل: زمونږ په کړس خندا نورو ته مزاحمت پېښوي، بايد لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

احتیاط وکړو، چمتو او نورو ملګرو، خو وویل: په کیسه کې یې!؟ هر څوک به خپل کار کوي، ما ویل نه د هوټل اخلاق دا نه ایجابوي، د کونړ څو ملګري هم راسره وو، هغوی چې به د کونړیانو په رابطه ګریس بند ټوکې واورېدې نو له سترګو به یې اوښکې لاړې، یو یو نیم ساعت دلته ناست وو، چای مو هم دلته وڅښه، بیا نو ټولو وویل چې د ببکسیار د غونډې وخت رانږدې دی، هلته به لاړ شو.

د ببکسیار د شاعرۍ په باب یو ادبي مانبامی: له

دې هندي هوټل څخه به مو شل دقیقې مزل کړی وي، چې همدې مطلوب ځای ته ورسېدو، دا داسې یو عادي هوټل و، چې په لومړي پوړ کې به یې خلکو چای څښه او په لاندې ځمکتلي یا تکاوۍ کې به یې د ډنمارک د شاعرانو ټولنې له خوا کله کله د یو شاعر په یاد غونډه جوړېدله، کله چې تکاوۍ ته کښته شو، یو خو ډېره وړه وه، د ډېرو کسانو د ځایونې امکان په کې نه و، بل ډېره ټیټه وه، څو زاړه کوچونه په کې ایښي وو، ټولو راغلو کسانو ته څوکۍ هم ونه رسېدې، د تکاوۍ چت هم ډېر ټیټ او بدرنګ و، ان تر دې حده چې، لکه کوم سپورت مین له لاندې د پښو ګوزار پرې کړی و، پر چت یې د دواړو بوټانو خاپونه ښکارېدل، غریب صیب ته مې وویل: د شاعرانو برخه، لکه چې هر چېرته همداسې خواره وي، تر دې خو مور په افغانستان کې ښه یو، چې ځای یې داسې دی نو شاعران به یې څنګه وي؟ هغه ځان سره خندل، دا وخت یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بېکسیارصیب په ویاړ د ادبي غونډې د مشاعرې انانسر

خوک راغی، انانس یې ورکړ، ویل یې دا ځای تنګ دی، پاس پورته ځو، ټول هلته لاړو، هغه ځای نسبتاً مناسب او د ناستې ځای و، څو شېبو کې شاعران راټول شول، ډنمارکي شاعران هم په کې وو، له اروپایي هېوادونو څخه ځینې نور راغلي افغانان هم په کې وو، د ټولو شمېر به د (۳۵- ۴۰) کسانو په شاوخوا کې وو. څو شېبو کې محفل شروع شو. څو ډنمارکي، غالباً چې شاعراني به هم وې، هلته په ډېرې بې تفاوتۍ پر ځمکه کېناستې، سګرټ یې هم څکول او کومه خاصه سلیقه یې هم نه لرله، ډېرې ساده پر ځمکه کېناستې. انانسر یې یو ډېر خریلی، د سرو اوږدو ویښتانو څښتن و. ډېره ساده او بسیط معلومېده، نه یې نکټایي لرله او نه هم لوکسه دریشي، بس نو لکه چې د شاعرانو عامه خاصه ده، د بد سلیقۍ پرې تمامه وه. هغه راغی په ډنمارکي ژبه یې ښه راغلاست ووایه او د نن ورځې د غونډې موخه یې تشریح کړه. هېواد دوست صیب هم پر دې وخت د غونډې پر جوړښت رڼا واچوله. ډنمارکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: دا غونډه زموږ د ټولنې له خوا د عبدالمالک بېکسیار د شاعرۍ په ویاړ جوړه شوې، دی به تاسو ته خپل څو شعرونه د

د بېکسیار صیب د شعر ویلو پر مهال

بېلګې په ډول لولي او زه به یې تاسو ته ډنمارکي ترجمه وړاندې کوم. بیا یې له بېکسیار څخه هیله وکړه، چې هغه خپل یو یو شعر ولولي. هغه به خپل یو شعر ولوست، همدې ډنمارکي به یې ډنمارکي ژباړه لوستله، هم ډنمارکیانو او هم به موږ ور ته چکچکې کولې. بېکسیار اکثره خپل ازاد شعرونه په کې ولوستل، خو یوه نیمه غزله هم په کې وه، دغه څو عنوانه شعرونه یې هلته ولوستل:((ژړا- خندا، فصلونه، کډه، خوب، تصویر، برمته او مخه ښه.)) که څه هم ښکارېده، چې ددې شعرونو ژباړه خپله بېکسیار کړې، نو ځکه یې ډنمارکیان هم د مانا تل ته پرېوتل، خو بیا هم د بېلابېلو کلتورونو توپیر کېدی شي، دوی ته د شعر پوره پوهېدل مشکل کړی وي. له بېکسیار پرته ددې شعرونو ژباړه بل چاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسانه نه وه، یو دا چې دی له ډېرو کلونو راهیسې په ډنمارک کې اوسي او پر ډنمارکي ژبه ډېر ښه پوهېږي، بله دا چې دا دده خپل شعرونه وو، د ژباړې پر وخت یې کېدی شي ښه انډولونه ورته پیدا

د مشاعرې یوه څنډه

کړي وي او بل بېکسیار یو مسلکي شاعر او لیکوال دی، د ژباړې پر نزاکتونو هم پوهېږي. خو ماته په کې د ځینو مفهومونو انتقال ځکه سخت ښکاربده، چې دا یوازې زموږ په ټولنې پورې منحصر دي او نورو ټولنو کې یې بېلګې یا هېڅ شته او یا هم کمې دي، لکه، «په تناره کې دم کړې وریجې» په ډنمارکي هېڅ نه شته. د کلي خپل افغاني تصویرونه، د سنځل ګل شېبې، سنځلې ډېرې شوې یا کمې، شینشوبي او ځینې نور ګڼ مسایل چې ان د افغانستان په ډېرو سیمو کې هم نه شته او د بېکسیار د کوچنیوالي دوران یو کلیوالي تصویر وړاندې کوي. خو بیا هم له دې شعرونو څخه دواړو خواوو خوند واخیست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکې تر دې چې ببکسیار صیب خپل شعرونه ولولي، نو ماته هم بلنه راکړل شوه چې د یوه مېلمه په توګه خبرې وکړم. البته زه د وخت پر نزاکت پوهېدم، نو ځکه مې ډېرې خبرې ونه کړې، یوازې دومره مې وویل: شاعري، سیاسي، مذهبي، جغرافیایي، قومي او نور بریدونه او سرحدونه نه منې، د مینې د پیغام لېږدونکي او د

انجنیر صیب بهرام د سندرو ویلو پر مهال

بشر د پیوستون وسیله ده او د نړۍ د انسانانو ګډه فکري او هنري شتمني ګڼل کېږي. ببکسیار زما خبرې ژبارلې. تر هغه وروسته ببکسیار صیب خپل شعرونه ولوستل، کله چې شعرونه پای ته ورسېدل، نو انجنیر بهرام ته بلنه ورکړل شوه، چې موسیقي وغږوي.

انجنیر صیب بهرام یو اماتور هنرمند دی، په ډنمارک کې اوسي، خو اصلاً د ننګرهار ولایت دی. هغه خپله ډله منظمه کړه او په خپله هرمونیې ته کښناست، خورا په زړه پورې څېره لري او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاک ښه اواز ورکړی دی، هغه یو ذوقي هنرمند دی، د پیسو لپاره سندرې نه وایي، نو ځکه یې په هنر کې ابتذال نه ښکاربده، خو دې محفل کې یې اکثره د بېکسیار شعرونه وویل. پر ډنمارکیانو او افغانانو خورا ښه ولګېدل. ټول ورته غوږ وو، یو شعر په کې داسې و:

بې غیرلـه تـا زنـدګي څـه زنـدګي
ژونـدون بـې ساه زنـدګي څـه زنـدګي
هـسې یـو څـو ګامـه ژونـدون لټـوم
د اروپـا زنـدګي څـه زنـدګي

د بېکسیار د شعرونو ترڅنګ یې سیمه ییز سروکي او د ننګرهار په باب څو شعرونه هم سندره کړي وو، په ډېره مسته موسیقۍ یې وویل، یو نیم چې په مجلس کې د ګډا په هنر سمبال و، ځان یې ورته ټینګ نه کړای شو؛ مجلس ته پورته شول، داسې یې ونځل چې د ځمکې له متن څخه یې ګرد پورته کړ. لنډه دا چې د موسیقۍ پروګرام هم خورا خوندور و. کله چې د موسیقۍ پروګرام پای ته ورسېد، نو موږ له بېکسیارصیب، بهرام صیب، هېواد دوست صیب، چمتو صیب، ډاکتر شېرشاه او نورو انډیوالانو څخه خدای پامانې واخیسته، خو بېکسیار راته وویل چې سبا شپه ستاسو لپاره د موسیقۍ یو سوچه پروګرام جوړو، ضرور به ورته راځئ، موږ وویل: خپل کوښښ به وکړو. دې کې مو له ده څخه خدای پامانې واخیسته او د سویډن پر لوري روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سویډن پر لوري

د مارچ د ۲۱مې پر ۲۲مه شپې څه کم لس بجې به وې، چې په خپل موټر کې سره منظم شو، د سویډن د مالمو ښار پر لوري مو حرکت وکړ. مالمو ښار د ډنمارک کوپنهاګن ته ډېر نږدې دی، یو ساعت زیات کم واټن ورځخه لري. کله چې موټر کې کښناستو نو یو بل ته مو وویل: هلته مو چاسره تماس نیولی او که نه؟ غریب صیب وویل: تماس مو نیولای خو لږ ناوخته، هغوی راته وویل: کاشکې لږ مخکې مو موږ ته خبر راکړی و، موږ به ډېر افغانان دلته خبر کړي وو، چې اکثره راغلي وای، دلته په مالمو ښار کې د افغانانو واده و، چې هلته ټول افغانان راټول وو، نو ټول مو لیدلای شول. غریب صیب وویل: ډاکتر صیب کلام مومند ته مو خبر ورکړی، د هغه ځای تر ټولو مناسب دی، هلته لنډ کې نور افغانان وي، نو دی هغوی هم خبروي او کېدی شي اوس یې خبر کړي هم وي، خو بیا هم اوس ډېر ناوخته دی، خیر په هر ترتیب موږ چې یو څو تنه افغانان هم ووینو بس دي، زموږ پیغام نورو ته انتقالولای شي. له کوپنهاګن نه مو د سویډن د مالمو ښار پر لوري حرکت وکړ. د مالمو ښار ډنمارک ته ډېر نږدې دی. ډنمارک له سویډن سره د یوه اوږده پله په واسطه وصل شوی دی. دا پل څو کیلو متره اوږدوالی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یون دډنمارک او سویډن تر منځ پر غځېدلي اوږده پله

که څه هم د نړۍ په عجایبو کې نه راځي، خو تر عجیبې هم کم نه دی. دوه ملکونه د همدې پله په وسیله وصل شوي، تر نیم ساعت زیات مزل به مو کړی وي، چې پر پله ورواوښتو، سخته واوره هم وربده، د سویډن په خاوره کې تر حق العبوره تېر شو، جي پي ایس د کلام صیب کور ته لارښوونه کوله، تر یو شلو دقیقو مزله وروسته هلته ورسېدو، جي پي ایس پر صفر نقطه ودرولو، خو د کوڅې په کینې او ښي لاس کې د کور پر موقعیت پوه نه شو. مجبور شو، ټول له موټره کښته شو، کله چې پلي شو، نو کور مو پیدا کړ، ډاکترصیب کلام مومند مورې ته منتظر و، هغه مورې سره روغبړ وکړ او د کور لاندینې پورې یا ځمکنۍ ته یې ځان سره بوتلو.

د سویډن له افغانانو سره یوه ناسته: ډاکتر صیب کلام مومند چې مورې د کور مېلمستون ته بوتلو، نو لس تنه نور مخور سویډن مېشتي افغانان هم هلته راغلي وو او زمورې انتظار یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښت، تر روغبړ وروسته کلام صیب مورې ته راوپېژندل، البته په غیاب کې مو ټول پېژندل، خو ځینو سره مو دا لومړی ځل و، چې مخامخ ګورو. حبیب الله غمخور، صدیق ننګ، منشي صیب، ډاکترصیب حکمت او نور دوستان په کې شامل وو، زمورې ګروپ هم په ترتیب سره ځانونه ورته وروپېژندل. تر لږې دمې وروسته ډاکترصیب کلام د افغانانو د عادت له مخې وویل: ډوډۍ هم تیاره ده، خو مخکې تر ډوډۍ په دې بله خونه کې جامې هم تیارې دي، نو که دریشۍ په کالیو بدلې کړئ، لږ به راحت کښئ. مورې ټولو وویل والله ښه وایي، په یوه بله خونه کې تیارې جامې ځړندې وې، ما خو چې یوه جوړه په کې خوښه کړه، داسې راکې جوړې وې، لکه خیاط چې خپله ماته ګڼدلې وي، اکثرو انډیوالانو جامې بدلې کړې، نور نو ډوډۍ ته ښه ارام کښناستو، ډوډۍ یې دومره زیاته وه، چې د ناستو خلکو اشتهاه دې څو واره زیاته کړې وای، بیا یې هم نه شوه خلاصولای، ډېره پاکه با صلیقه ډوډۍ وه، ډېر زیات لګښت یې کړی و، داسې افغاني ډوډۍ یې تیاره کړې ده، چې تا فکر نه کاوه، بهر کې یې، پاکي او صفایي ډېره زیاته وه، خو رنګ، خوند او کیفیت یې زمورې د خپل وطن غوندې خوندور و. مورې چې ښه اوږده مزله ځپلي او یخ هم ځورولي وو، نو ښه په خوند مو ډوډۍ وخوړه او ښه زیاته مو وخوړه.

تر ډوډۍ وروسته بیا له معمول سره سم چای او سیاسي بحث دواړه پر یوه وخت شروع شول، د سویډن افغانان ډېر ارام او دقیق وو، ماته داسې ښکاري؛ سویډن ته چې کوم افغانان ورغلي، ډېر یې د لوړې طبقې او تحصیل کړي افغانان دي، ځکه نو یې د زغم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خبرو کلتور ماته ډېر اوچت ښکاره شو، لومړی یې ماته بلنه راکړه چې د افغانستان حالات ورته تشریح کړم او د خپل سفر هدفونه، نو بیا به دوی خپل نظرونه، وړاندیزونه او پوښتنې څرګندې کړي.

ما ورته د خپل سفر دوه هدفونه وویل: یو دا چې غواړم دلته له یو شمېر افغانانو سره وګورم، د خپل وطن حالاتو حقیقي تصویر ورته تشریح کړم، ځکه ماته داسې ښکاري، چې زمونږ د هغه روښنفکره قشر پر ذهن، چې تر هېواده بهر اوسېږي، د خپل هېواد د حالاتو په باب د نهیلۍ یو سیوری د خورېدو په حالت کې دی، نهیلۍ زیاتېږي او پر راتلونکي، باورونه کمزوري کېږي، که څه هم د دوی تشویش هم پرځای دی، خو تشویش د خلاصون اساسي لاره نه ده، نو زه غواړم دوی ته هغه واقعیتونه هم څرګند کړم، چې تر هېواده بهر یې تعبیر او تحلیل یو څه مشکل دی او یا هم کمرنګ او بل غواړم ددې مشکلاتو د حل په باب د دوی نظرونه او وړاندیزونه هم راټول کړم. ددې ترڅنګ د یوه فرهنګي بهیر د پرمختګ لپاره د یوه نوي ټلویزیوني او راډیویي چینل چې د ټولو هیلې، غوښتنې او اندونه منعکس کړي د جوړولو په باب هم د بهرمېشتو افغانانو نظرونه ډېر مهم دي. ما په ترتیب سره په هېواد کې مثبت پرمختګونه، نیمګړتیاوې، منفي خواوې، سیاسي بې عدالتي، د ځینو دولتي چارواکو کمزورۍ، د ځینو سیاسي څېرو خیانتونه، د ټولنې، دولت او ځینو چارواکو ظرفیتونه، ټول یو په بل پسې تشریح کړل. زما خبرې چې خلاصې شوې، نو بیا دوی هر یو په ترتیب سره خپل نظرونه څرګند کړل، یو زیات شمېر نظرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وو، چې د کرزي صیب د مصلحتي چلند پر نیمګړتیاوو متمرکز وو او اکثره په دې نظر وو، چې که ده له ځینو مصلحتونو څخه کار نه وای اخیستی، نو دا اداره دومره نه کمزورې کېدله، د ځینو نورو اشخاصو پر منفي چلند هم نیوکې وشوې، خو ټول پر دې خبره متفق وو، چې پښتانه په دې حکومت کې محروم او محکوم دي، باید کار ورته وشي او دا کار باید پر فرهنګي ډګر زیات متمرکز وي، د فرهنګي کار لپاره ښه لاره همدا ده، چې له ټلویزیون څخه کار پیل شي، دوی ټولو وویل چې موږ د راډیو ټلویزیون لپاره د هر ډول علمي موادو تیارولو لپاره تیار یو او په دې برخه کې دلته داسې منابع شته، چې ډېرې موثرې دي او موږ له هغو څخه ګټه اخیستلای شو. زموږ د سیاسي بحثونو لړۍ ډېره اوږده شوه، خبره نږدې څلور بجو ته ورسېده، پر دې وخت زموږ ځینو ملګرو وویل: ښه به دا وي، د سویډن دوستان چې له ببلابېلو سیمو راغلي رخصت کړو، موږ او تاسې خو دلته یو، که د چا خوب راته ویده دې شي او که نه راته، نو خپل ګپ به لګوو، د سویډن دوستانو سره مو خدای پامانې وکړه، خو صدیق ننګ چې له ډنمارکه راغلی و هم زموږ له ډلې سره یوځای شو.

کله چې مشران دوستان لاړل، نو ننګ صیب او غریب صیب خپل ګپ شروع کړ، غریب صیب پر ننګ صیب داسې ټوکې وکړې، چې هره خبره یې کوله د ننګ صیب په تاوان به تمامېدله، دومره مو خندلي چې ان بډوډي مو له خندا شنه شول، ننګ صیب ته احمدزي صیب وویل: ولې څه چل دربانديې شوی؟ هغه وویل یون صیب راغلی، زه ډېر خوشاله یم، پر ځان نه پوهېږم، چې څه وایم او که نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ((غريبان)) خو ما څو ځله له ((ميدانه)) ځغلولي، غريب صيب بيا وويل: ته يې منې؟ دې کې بيا ټولو وخندل، ننګ صيب بيا يوه

باوري صيب، ډاکټر صيب حکمت يون، ډاکټر صيب کلام، شور صيب او احمدزی صيب

ضربه وخوړه، خو په پای کې ننګ صيب وويل: دا زه نه منم، زه نن تر (پرې) لاندې راغلی يم، بله ورځ دې دا غريب او نور غريبان ما سره بحث وکړي. همدې ګپ و شپ کې سهار رانږدې شو. پريکړه مو وکړه، چې يوه سترګه خوب به وکړو، چې د سبا لپاره لږ شيمه پيدا شي.

يوه سترګه خوب به مو کړی وي، چې ببرته بيدار شو، اوبه مو پر ځان تبرې کړې، ټولو دريشی واغوستې، لږه شېبه وروسته چای تيار شو، خو په چای کې د بېګاه په شان د دوستانو شمېر زيات نه و، لږه شېبه وروسته غمخور صيب هم راغی، د ((نوې هيلې)) جريدې څو ګڼې کلکسيون هم ورسره و، هغه يې ماته راکړ، دا هغه جريده ده، چې غمخور صيب يې په سويډن کې چاپوي، په يوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان د يوې جريدې چاپول، هغه هم په بهرني هېواد او مهاجرت کې اسانه کار نه دی، خو غمخور صيب نه يوازې دا جريده چاپوي، بلکې د پښتو ژبې د تدريس چارې هم پرمخ وړي او د ببلابېلو سياسي موضوعاتو په اړه وخت پر وخت سايټونو ته په زړه پورې ليکنې هم کوي. چای مو لاخلاص کړی نه و، چې حکمت صيب هم راغی، حکمت صيب خورا نامي او اجتماعي سړی دی، اصلاً د ارزګان ولايت دی، خو اوس يې د دوی ولسوالۍ په وچ زور دايکندي پورې ترلې ده، حکمت صيب پر پښتو او پښتونولۍ ډېر مين دی، هغه وويل: کرزي صيب پر موږ داسې کانه وکړه، چې اوس چېرته ځان هم نه شم معرفي کولای، چې زه د دايکندي يم، ځکه دا ولايت د قومي تعصب پر بنسټ جوړ شوی، د پښتنو دوه ولسوالۍ يې په وچ زور په دايکندي پورې ټېلولې، خو په سياسي مفهوم ورځخه د هزاره ګانو د يو ولايت مانا اخيستل کېږي، نو که زه ووايم، چې زه د دايکندي يم، نو خلک به وايي چې دا هم عجيب هزاره دی، پر پښتو ځنګه مين دی او څومره ښه پښتو يې زده ده، خو تر څو چې زه په اصطلاح دا ولايت (دايکندي) ورته تشريح کوم ډېر وخت به وغواړي. تر چای وروسته مو له ډاکتر صيب کلام او غمخور صيب څخه اجازه واخيسته، هغوی که څه هم ډېر ټينګ شول، چې غرمې ته پاتې شو، موږ ورته وويل: موږ يو ځل بيا ډنمارک ته ځو هلته مو وعده ده. حکمت صيب موږ سره راغی، هوا ډېره سړه وه، يو دوه ځايه لاړه کې تم شو، چې دلته د ځينو مېشتو افغانانو حال احوال افغانستان ته ورسوو. له هغه ځايه چې را وزګار شو، نو حکمت صيب وويل: زه چې کوم ځای کې کار کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته ځو، زه یون صیب ته یو بالاپوښ اخلم، چې یخ ډېر په عذاب کړی دی، ما ورته وویل: تا سره مور لږ پلي وګرځېدو، موټر او کورو کې هوا ښه ده، بېرون ته خو مور نه ګرځو نو بالاپوښ ته هېڅ اړتیا نه شته، خو هغه ډېر ټینګ شو، همغه پلورنځي ته ورغلو، چې دده د کار له دفتر سره وصل دی. ما ته یې یو بالاپوښ راونیوه او هملته یې راباندې واغوسته، وجود مې ګرم شو، څو شېبې نور هم هملته وو، له حکمت صیب څخه مو خدای پامانې واخیسته، ډېر مینه ګرکی او اجتماعي شخصیت و، همداسې د ډنمارک پر لوري رهي شو.

په ډنمارک کې د موسیقۍ یوه شپه: د مارچ ۲۲مه نېټه وه، کله چې مو له حکمت څخه رخصت واخیست، نو بیا د سویډن – ډنمارک ترمنځ د سمندر له پاسه پر غځېدلي پله تېر شو. غریب صیب موټر د پله په وسطي برخه کې ودروه، ماته یې وویل، دلته دې یو قطعه عکس اخلم، زما دوه قطعې عکسونه یې واخیستل، سخت یخ و او تېز باد لګېده، ما ورته وویل: هغه د چا خبره د درونتیې تر باده هم تېز دی، دوی وویل: دې باد نه هم دوی ګټه پورته کوي، هغه د سمندر منځ کې ولاړې سپینې ستنې ګورې، چې تعداد یې سوونو ته رسېږي، د ټولو پر سر سرخونه تاوېږي، دا ټولې د بادي بربښنا ستنې دي، له دې ستنو دوی ډېر زیات برق ترلاسه کوي. ما ویل زر کاله دمخه د افغانستان په هرات او نیمروز کې بادي ژرندې وې، چې غنم به یې پرې اوړه کول، خو څومره چې زمانه تېرېږي مور شاته پاتې کېږو. دا خو چې د لغمان په سرخکانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د درونتيې له پاسه جوړې شي، ټول افغانستان ته يې برېښنا بس ده، همدې بحث کې وو، چې له پلـه تېر شـو. د کوپنهـاګن د ښـار

همايون د سندرو ويلو پر مهال

ځينې برخې مـو وکتلې او هغـه ځـای تـه ورغلـو، چې بېکسيار او ملګرو يې د ټنګ ټکور پروګرام جـوړ کـړی و. مـوږ چې ورسېدو هر څه تيار وو، کبابونه، سره کړې چرګان، تازه مېوې، ترکاري، ټول پر مېزونو ايښي وو، يو څو تنـه موظف وو، چې خلکـو تـه تـازه او ګـرم کباب ورسوي. موږ هم پر خپلو ځايونو کېناستو. له نورو ځايونو هـم مېلمانه راغلي وو. له ناروې سويډن او خپله د ډنمـارک لـه ببلابېلـو برخو څخه، په پيل کې ارمان صيب مـوږ او نـورو مېلمنـو تـه هرکلی ووايه او بيا يې موږ څخه هيله وکړه، چې که څه وينا لرم، مـا ووېـل: د موسيقۍ په پروګرامونو کې ويناوې خوند نه کـوي، مـوږ غيـر لـه هغه هم ببلابېلو بندیزونو د موسيقۍ له نعمتـه بې برخې کړي يـو، نو څومره چې ژر موسيقي پيل شي، زمـوږ تنده به پرې ماته شي. ښـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـه وي چـې تاسـې پروګـرام پـرمخ بـوځئ، همـايون يـو تکړه ځـوان سندرغاړی له سويډن څخه رابلل شوی و.

البرز صيب، همايون، يون، بهرام صيب، تنګ صيب او بېکسيار صيب

انجنيـر بهـرام خـو د دوی خپـل کوربـه سـندرغاړی و، خـوراک او څښـاک هم چالان و او موسيقي هم، همايون که څه هم د موسيقۍ پـه برخه کې ډېر ځوان دی، خو ډېرې پخې سندرې يې وويلې، نه يې پـه تلفظ، نه په موسيقۍ کې ما څه نيمګړتيا حس کړه، خو کوم څه چې ماته يې ډېر خوند راکړ، هغه دا و، چې همايون داسې پاخـه شـعرونه انتخاب کړي وو، چې ټولو ترې خوند اخيستلای شو، لـه تـرنم څخـه يـې عوامـو او لـه محتـوا څخـه يـې خواصـو. همـايون څـو پرلـه پسې سندرې وويلې، محفل يې ښه ګرم کړ، د کـوم چـا چـې ګډا زده وه طاقت يې رانغی، ورپورته شول او د ځمکې له مـتن څخـه يـې دوړې پورته کړې، مور چې څو کلنو پرله پسې جګړو او تنګنظرو نظامونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت ځپلي یو، دا ډول پروګرامونه مو ډېر کم لیدلي، نو تر نورو مو ډېر خوند ور څخه واخیسته، موسیقۍ کې لږ وقفه راغله.

پر دې وخت یو چا وړاندیز وکړ، چې دلته اکثره شاعران دي، یو یو شعر به ووایي او تر هغه وروسته به بهرام صیب سندرې ووایي، نو ټولو پر خپلو کتابچو ګوتې ووهلې، ما سره خو د شعرونو کتابچه نه وه، نو پر خپلې حافظې مې فشار راوړ، چې یو څو بیته پخواني رایاد کړم. غریب صیب خپل شعر ولوست (پا سپورټ) چې ډېر خلک ورسره اشنا دي او په بهر کې د یوه مهاجر افغان هیله او ژوند انځوروي.

ورپسې باوري صیب خپل دغه لاندې دوه ټوټې شعرونه ولوستل:

نوې نړۍ

رنګ مې ورکړ
خوند مې ورکړ
حس مې ورکړ
خو بې رنګه
بې له خونده
بې احساسه نړۍ
داسې پردۍ
لکه د زهرو مړۍ
لاد انصاف څټک کې
په بې انصافه وخت کې
زما پر تقدیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما پر تدبیر
باندې مېخونه مېخ کړل.

ایمان

هـــم مـــې ځـــان دی هـــم ایمـــان
هـــم جانـــان دی هـــم ارمـــان
چـــې یـــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

❋❋❋

زمـــا تقـــدیر یـــې اړولـــی
زمـــا قـــسمت یـــې دی رټلـــی
چـــې د یـــار نـــوم پـــر خولـــه راشـــي
پاتـــه مـــا کـــې نـــه شـــي ځـــان
چـــې یـــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

❋❋❋

یـــا منـــصور وای یـــا فرهـــاد وای
یـــا زبـــون او یـــا بنـــه بنـــاد وای
نـــه مـــې چیغـــه ان الحـــق ســـوه
نـــه بنـــادي او نـــه خفګـــان
چـــې یـــې نـــه ســـم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ماریون:

د زړونو زور مو دلبرانو لوټ که
لکه وطن چې رهبرانو لـوټ کـه

غزل ولوست. همدارنګه بېکسیار صیب خپل یو شعر ولوست، خو ننګ صیب خپل څو ټوټې شعرونه ټول لـه یـاده ولوسـتل، په داسې حال کې چې ډېر خوشاله وو او همدا یې ویل چې زه نن ډېر خوشاله یم یون صیب راغلی دی، زه په ځان نه پوهېږم، تر دې دمه ما فکر نه کاوه، چې ننګ صیب دې په شعر کې د محتـوا ترڅنګ ښـکلا تـه هـم زیاتـه پاملرنـه کـړې وي، خـو چـې کـوم شـعرونه یـې ولوستل رښتیا هم دا دواړه عناصر په کې خوندي وو.

ارمان صیب که څه هم شعر ونه لوست، خو په لنډو ټکو کې یې د ډنمـارک مېـشتو پـښتنو لیکوالـو پـه اسـتازی یـو ځـل بیـا مـوږ تـه هرکلـی ووایـه او مننـه یـې وکـړه، چـې ډنمـارک تـه راغلـو او پـه دې محفل کې مو ګډون وکړ.

وروسته بیا بهرام صیب سندرې پیل کړې، هغـه داسې وطنـي او کلیوالي سندرې وویلې، چې زمـوږ د زړه زنګ یـې لـرې کـړ، بهـرام صیب داسې مسته کلیوالي موسیقي غږوي، چې که د چا یو فیصد ګډا هـم زده وي، نـو وجـود یـې خارښـت کـوي او میـدان تـه پورتـه کېږي، دلته هم ځوانـان ور پورتـه شـول او لـه ځمکې یـې یـو ځـل بیـا ګردونـه پورتـه کـړل، موسـیقی تـر ډېـرې دوام وکـړ، موسـیقوال پـه سندرو، د نڅا شوقیان پـه نڅـاوو او نـور حاضـرین پـه چکچکـو ټول خولې خولې شول، شپه نوره نیمایي ته نږدې شـوه، مـوږ پسې لا(۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته مزل تر شا پاتې دی، په همدې خاطر ټولو وویل چې نور ځو، ځکه چې ډېر اوږد مزل لرو، غریب صیب چې موټر یې چلاوه، هغه ته نو تر ټولو سخته وه، چې نور هم پاتې شي، خو جرمني کې یو ښه قانون دادی، چې څوک ډریوري کوي، الکولي څښاک نه شي کولای او که یې وکړ، لیسانس ورڅخه اخیستل کېږي، نو ځکه خو سړی پر ډرېور ډاډه کېدلای شي. د شپې دولس بجې وې، چې په ډېرې سختۍ مو له انډیوالانو اجازه واخیسته، د موټر تر پارکینګه راسره اکثره دوستان راغلل، کله چې زمونږ موټر حرکت وکړ، نو دوی هم راڅخه جلا شول. د خدای پامانۍ په وروستیو شېبو کې یو ځل بیا ببکسیار او ارمان صیب راته خصوصي وویل: ژوند ته به دې ډېر فکر کوې، ژوند ډېر مهم دی، نور ټول شیان بیا لاسته راځي، خو ژوند بیا نه تکراریږي. همدې خبرو کې مو له ټولو رخصت واخیست او خدای پامانې مو وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ډنمارکه د جرمني پر لوري

د مارچ ۲۲مه پر ۲۳مه شپه وه، د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، کله مو چې له بېکسیار او نورو ملګرو څخه خدای پامانې واخیسته، عمومي لارې ته برابر شو، تر لږ مزله وروسته مو د موټر ټانکی ته پام شو، تېل نور په خلاصېدو وو. دا هغه مهال و، چې پر عمومي واټ له یوه ټانک څخه تېر شوي یو او بل ته لاړه فاصله پاتې ده، موټر ورته ور رسېدی نه شو. جې پې ایس ته یې د تېلو ټانک ورکړ، هغه د ښار په منځ کې د تېلو ټانک را په ګوته کړ، غریب صیب په ډېر احتیاط تر هغه ځایه ورساوه، باران هم ورېدلی و، هوا هم خورا سړه وه، کله چې مو پر تېلو ټانک سترګې ولګېدې، نو ټول خوشاله شول، ویې ویل که ټانک نه وای پیدا شوی، نو په اصطلاح په ډاګ به پاتې وو، دلته خو داسې هم نه ده، چې په ګیلنه کې ورپسې تېل راوړې، کله چې مو موټر د تېلو ټانک ته ودرواوه، ګورو چې په ټانک کې هېڅوک نه شته، ټول ببرته خواشیني او حیران شول، چې اوس څه به کړو؟. په دې ټانک کې یو خصوصیت داسې و، چې کمپیوټرایز و او په کریډټ کارت یې کار کاوه، هغه ته مو پام شو. غریب صیب وویل: دغه دی خپله کار کوي، هغه ته چې یې ګوتې وروړې، هغه لارښوونه وکړه، چې کریډټ کارت راکړئ، ببرته ټول غلي شول، چې اوس نو کریډټ کارت له کومه کړو، پر دې وخت شور صیب وویل: تاسې صبر وکړئ چې زه په دې خپله بخخکی (بټوه) کې وګورم، ما پرون یو دوه کریډټ کارته اخیستي وو، ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل نه چې داسې سختې ورځې ته په کار شي، کله چې یې خپله بټوه وکتله، یو کریډټ کارت پیدا شو، ټول ببرته خوشاله شو، کریډټ کارت چې مو ور واچوه، ټانک چالان شو، د ټانک ژبه ډنمارکي وه، بیا پرې څوک پوه نه شول، کارت یې ببرته راګوزار کړ، بیا ټول چوپ شول، شور صیب وویل: یو ځل یې بیا ور واچوه، دا ځل یې چې استعمال کړ، کار یې ورکړ، ټانک چالان شو، ټانکې مو تر مورګو ډکه کړه، ټول داسې خوشاله شو، چې تا به ویل یوه لویه دنیا چا راکړې، پر دې وخت نو شور صیب وویل چې اوس مو منئ! ټولو وویل چې ببشکه منو دې لالا. ((بې شکه منم دې لالا)) هم یوه کیسه ده، چې د عصمت قانع له خولې ما اوربدلې او دوی ته مې کړې وه، خو هغه هم د کاغذ پر مخ د لیکلو وړ نه ده، کېدی شي په ګړنې ډول چاته وویل شي.

له تېلو ټانک نه ښه په ډېرې خوشالۍ راووتو، د شپې یوه بجه به وه، چې د جرمني لویه لاره مو ونیوه، کله چې لویې لارې ته سیخ شو، نو غریب صیب خبره بیا د سیاست ګېر کې واچوله، سیاسي بحث دومره ګرم شو، چې کله کله د خفګان برید ته هم رسېده، له کښتۍ راپورې وتو، خو د سیاست د بحث لومړی پړاو یانې د خلکیتوب د واکمنۍ بهیر لانه و خلاص شوی. باوري صیب، نجیب احمدزی صیب، شور صیب او زه (یون)، ټول په دې نظر وو، چې په دې پړاو کې سیاسي تېروتنې وشوې که نه وای شوې نو حالات تر دې کچې نه خرابېدل، خو غریب صیب نه منله او دایې ټول خارجي عوامل بلل او بیا یې د درې سوه کسیزه کمېټې یادونه وکړه، چې د نړۍ د سیاسي حالاتو برخلیک ټاکي، احمدزی صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

غریب سره نور هم ګرم شو: همدغسې کارونه مو کول، چې خبره دې حد ته ورسېده، مورږ ټول درته لګیا یو او ته یې نه منې، خو خیر بحث ډېر اوږد شو، لاره کې څپه څپه واوره هم ورېدله، غریب صیب ته مو وویل: لاړې ته ګوره په ټبرو شلو کلونو کې له دې څو حیواني انقلابونو بچ پاتې شوي یو، چې اوس په دې بحث کې قرباني نه شو، په پای کې مو فیصله وکړه، چې نن شپه سیاسي بحث نه کوو، ازاد ګپ لګوو ددې بحثونو مزه لاړه، نو ببرته مو خپل ګپ او شپ شروع کړ، نهه نهه نیم ساعته مزل مو وکړ، چې سهار څه کم نهه بجې د شېرولي دوی کور ته ورسېدو، ټول داسې وو، چې له حده باده وتي وو، ټولو ویل: یوه سترګه خوب کوو او بیا به ماسپښین د ډاکټر یحیی وردګ صیب په نوښت جوړې شوې غونډې ته ورځو.

د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه علمي ناسته: د مارچ ۲۳مه نېټه وه، د ډاکټر شېرولي دوی په کور کې تر استراحت وروسته مو د غرمې ډوډۍ همدلته وخوړه، ځانونه مو د ځینو ښاریانو په اصطلاح ښه فرېش کړل او بیا مو علمي غونډې ته د تللو تکل وکړ. د خبرو اترو دا علمي غونډه د افغانستان معلوماتي مرکز له خوا جوړه شوې وه، دا مرکز په المان کې جوړ شوی او له څو کلونو راهیسې فعالیت کوي، ددې مرکز بنسټګر او مشر د هېواد یو ډېر دردمن خواخوږی، تکړه لیکوال ښاغلی ډاکټر یحیی وردګ دی، چې له څو کلونو راهیسې یې دا مرکز فعال ساتلی او د افغانستان د خلکو د ژوندانه د ښېلابېلو ډګرونو په باب یې د معلوماتو لوی زېرمتون جوړ کړی دی. د افغانستان په اړه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرنیانو په تبره بیا د جرمنیانو ذهنیت، چې څومره دې مرکز روښانه کړی، ډېرو کمو علمي مرکزونو به تراوسه په دومره رښاوي او سپیناوي داسې کار کړی وي، ډاکتر صیب یحیی وردګ وار له مخه ځینو افغانانو ته ددې غونډې په باب اطلاع ورکړې وه، خو پر لومړی ورځ پرې زما تینګار همدا و، چې ډېر خلک که خبر نه شي، نو ښه به وي، ځکه ټولو ته د خبرو نوبت نه ور رسېږي او د خلکو په زړونو کې هسې غوټه پاتې کېږي، څومره چې خلک کم وي، خو چې د نظر او فکر خلک وي، ښه به شي.

دا غونډه د بن ښار په هغې ودانۍ کې جوړه شوې وه، چې ددې معلوماتي مرکز دفتر هم په کې واقع دی. یو هال و، چې د ډېرش څلوېښت تنه په کې ځایېدل. د یوه علمي سیمینار په شان مېزونه ایښودل شوي وو او خوکۍ یې تر شا وې، خو شاته یې د خوکیو یو بل کتار هم و، په دې ډول، نو تر څلوېښتو زیات کسان هم په کې ځایېدلای شول.

د غونډې پیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ چې کله ورسېدو، نو دوی ټول په همدې هال کې راټول شوي وو، ټولو سره مو روغبړ وکړ، غونډه د مازیګر پر څلور بجو د قران عظیم الشان په تلاوت پیل شوه، د غونډې اجنډا مخکې تر مخکې د ډاکتر صیب یحیی وردګ له خوا پر تخته لیکل شوې وه او ددې ترڅنګ یې د غونډې برخوالو ته هم یوه یوه کاپي ورکړې وه. د غونډې اجنډا دا وه:

د افغانستان اوسنۍ پرمختیاوې، ستونزې او احتمالي حل لارې.

پروګرام:

بیا غلی یون به په وروستیو اوو کلونو کې زمونږ د هېواد پر لاندې ټکو خبرې وکړې:

د غونډې یوه بله برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- سیاسي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۲- اقتصادي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۳- فرهنګي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۴- نظامي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۵- د بهرنیو قوتونو هماهنګي
۶- وړاندیزونه
۷- پوښتنې او ځوابونه.

ددې ترڅنګ یې زما دنده او ټایټل هم لیکلي وو.

په غونډه کې دغو ښاغلو مخورو برخه اخیستې وه:

ډاکټر یحیی وردګ،احمدشاه باوري صیب، حرکت صیب، بنګښ صیب، ډاکټر صیب صابر، فیض محمد، پیښوري صیب، مندوزی صیب، امین باوري صیب، شور صیب، مطیع الله خان، اجمل روهي، احمدشاه امین صیب، غریب صیب، عبدالله مومند، ډګروال صیب حضرت رسول، سید امین اشنا، حکیمي صیب، زیارمل صیب، خوشال انځور او ځینو نورو دوستانو.

په پیل کې ما له ټولو نه په ښښنې خپلې خبرې پیل کړې، ومو ویل: زه چې کوم نظر دلته څرګندوم، دا په هېڅ ډول د دولت د نظر ښکارندویي نه کوي او نه زه غواړم، چې د دولت د نظر څرګندونه وکړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې یوه برخه

غواړم تاسو ته ناپېيلي معلومات ورانديې کړم، هغه هم هغه معلومات چې ما سره شته، کېدی شي تر زياته بريده دقيق وي، خو بيا هم سل په سلو کې يې د دقت ادعا نه کوم، له دې خبرو څخه مې هدف دادی، چې کله کله قضاوتونه د پېښو پر واقعيت ولاړ نه وي، نو په همدې وجه واقعيت ته صدمه رسي او عدالت تر پښو لاندې کېږي.

زه غواړم دلته په لنډيز سره د تېرو کلونو پرمختياوو او نيمګړتياوو ته اشاره وکړم، خو له دې ټولو څرګندونو څخه زما هدف دادی، چې دغو پوښتنو ته ځوابونه پيدا کړم:

الف- په افغانستان کې څه شوي دي؟

ب- په افغانستان کې څه بايد شوي واى، چې نه دي شوي؟

ج- په افغانستان کې څه بايد وشي او له بحرانه د وتلو لارې کومې دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغسې احتمالي او يا عملي پوښتنو د ځوابونې لپاره مجبور يو پر پرمختياوو او ارقامو وغږېږو، په دې سره کېدی شي زمونږ د بحث ډيتا يو څه بډايه شي.

۱- په سياسي ډګر کې څه شوي او څه بايد نه واى شوي؟

- د بن توافقات ترسره شول، د يوه حکومت د جوړېدو اساسات يې کېښودل، يوه ديموکراتيکه پروسه پيل شوه، خو نيمګړتيا يې دا وه، چې د جګړې يو او ان څو اصلي لوري له نظره وغورځول شول او مقابل لوري ته چې تر هغه بل لوري يا لوريو هم بدتر و، تر حده زيات امتيازات ورکړل شول او دې بيا په خپل وار نور مرضونه راوزېږول.
- ببړنۍ لويه جرګه جوړه شوه او په ډيموکراتيکه توګه يې زعامت وټاکه، خو ددې جرګې ستونزه دا وه، چې زيات شمېر جنګسالارانو ورته لاره پيدا کړې وه او جرګه پر دې بريالۍ نه شوه، چې د جنګسالارانو واک ختم کړي.
- د اساسي قانون لويه جرګه جوړه شوه، دې جرګې د افغانستان اساسي قانون تصويب کړ او ددې ترڅنګ نور په لسګونو قوانين جوړ شول، د سياسي ګوندونو، ټولنيزو سازمانونو او رسنيو قوانين يې بېلګې دي، خو په ټولنه کې د زورواکانو شتوالى او حاکميت لاهم د قانون پر وړاندې ستر چيلنج دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې یوه بله برخه

❖ د جمهوري رياست او ملي شورا ټاکنې تر سره شوې، دا ټاکنې هم د ولسواکۍ د تمثيل يوه ښه بېلګه وه، چې خلک دې په خپله خوښه خپل استازي وټاکي، خو دې سره سره په دواړو ټاکنو کې يو لړ نيمګړتياوې وې. په تېره بيا په پارلماني ټاکنو کې، پر درغلۍ سربېره (۳۱۵) هغو جنګسالارانو او جنايتکارانو ته په ټاکنو کې د کانديدۍ حق ورکړ شو، چې تر دې دمخه په تور لست کې شامل وو. تر انتخاباتو وروسته د دوی يو زيات شمېر د ((مشروعيت)) تر پردې تېر شول او اوس ان په ملي شورا کې د خلکو پر برخليک لوبې کوي.

❖ په نړيوال سياسي ډګر کې د افغانستان حضور زيات څرګند شو، افغانستان دا مهال له سياسي انزوا څخه راوکښل شو، اوس افغانستان د نړۍ په بېلابېلو هېوادونو کې (۵۳) سياسي استازۍ لري. (۴۵) بېلابېل هېوادونه او (۱۳۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نړيوال سازمانونه په افغانستان کې خپل دفترونه او نمايندګۍ لري، خو په دې برخه کې هم نيمګړتيا داده، چې د افغانستان سياسي نمايندګۍ لاهم د يوه تنظيم په لاس کې دي او د افغانستان د ملي ګټو ښکارندويي نه شي کولای. سربېره پر دې يو شمېر نړيوال سازمانونه د افغانستان د ملي ګټو ډېر خيال نه ساتي او همدا راز د ګاونډيو هېوادونو پر وړاندې د افغانستان بهرنی سياست غښتلی نه دی.

غريب صيب د يادښت پر مهال

۲- بيا رغونې ته به لنډه اشاره وکړو:

❖ د کليو پراختيا وزارت د ملي پيوستون د پروګرام له لارې د پنځو کلونو په بهير کې (۲۴۲۵۴) کلي تر پوښښ لاندې نيول شوي، چې له هغې جملې څخه (۱۰۲۰۷) پروژې بشپړې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ د مخابراتو په برخه کې تراوسه پورې (۷۰۰) مليونه ډالره پانګه اچول شوې، پرکال (۷۰) مليونه ډالره حکومت ته ګټه رسي، د افغانستان (۷۰) سلنه خاوره تر مخابراتي پوښښ لاندې راغلې او (۴۰۰۰۰) کارګرانو ته کار پيدا شوی دی.

د کرنې په برخه کې هم پرمختګ شوی، په کرنيز ډګر کې (۲۱۲۸) لويې او وړې پروژې تکميل شوي او نور کار هم روان دی.

❖ د سړکونو په جوړونه او رغونه کې هم محسوس پرمختګ شوی، د لويو او عمومي لارو له جملې څخه تراوسه پورې (۲۵۰۰) کيلو متره سړک په اساسي ډول پوخ شوی، د ولايتونو او د هغوی د اړوندو ولسوالیو د سړکونو د پخولو کار هم پيل شوی دی.

❖ بانکونو هم انکشاف کړی، پر دولتي بانکونو سربېره (۱۵) خصوصي بانکونه فعال شوي، چې دا د افغانستان په تاريخ کې لومړی ځل دی، پر دې بانکونو سربېره درې خصوصي هوايي شرکتونه هم فعال شوي دي.

❖ د مهاجرو د راتګ بهير هم د پاملرنې وړ دی، (۳،۲) مليونه مهاجر بېرته خپل هېواد ته راستانه شوي، د داخلي مهاجرو يوه برخه هم بېرته خپلو سيمو ته ستانه شوي، خو په دې برخه کې لاهم مشکلات شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یون، اجمل روهي، احمدشاه امین او ډاکټر شبرولي

- د سوداګرۍ او پانګه اچونې په برخه کې هم په زړه پورې پرمختګ شوی، په زرګونو خصوصي او نړیوالو شرکتونو په افغانستان کې پانګه اچولې، یوازې د خصوصي سکتورونو پانګونه تر (۵) ملیاردو ډالرو پورته کېږي، له پاکستان سره تجارت په کال کې له پنځوس ملیونو ډالرو څخه (۱،۲) بلیونو ډالرو ته پورته شوی، امریکا سره له نشت څخه (۳۲۰) ملیونو ډالرو ته لوړ شوی دی. همدارنګه نورو هېوادونو سره د افغانستان صادراتي او وارداتي روابط زیات شوي دي.
- د صحت برخې ته هم پاملرنه شوې، لږ تر لږه په هره ولسوالۍ کې یو کلنیک جوړ شوی، (۲۲) لوی روغتونونه جوړ شوي، (۱۲۰) شخصي کلنیکونه او (۱۴) سیار کلنیکونه جوړ شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ د پوځ فزيکي جوړښت کې پرمختګونه شوي، د ملي اردو شمېر (۲۰) زرو کسانو ته رسېدلی، پوليس (۵۰) زرو ته پورته شوي، (۲۲) زره نا مسئول کسان بې وسلې شوي، خو لاهم (۱۹) ولايتونه داسې دي، چې د نا امنۍ په اور کې سوزي او نورو پاتې ولايتونو کې هم کله کله د نا امنۍ پېښې پېښېږي، د پوليسو او ملي اردو قومي او سياسي ترکيب پر عدالت ولاړ نه دی او هم د لياقت اصل په ځينو برخو کې په پام کې نه نيول کېږي.

❖ د پوهنې په برخه کې پرمختګونه زيات محسوس دي. تراوسه پورې (۳۵۰۰) ښوونځي رغول شوي، تر دې وروسته به هر کال (۱۵۰۰) نوي ښوونځي جوړېږي، (۲) مليونه ماشومان ښوونځي ته ځي، په يو شمېر پښتون مېشتو سيمو کې د ښوونځيو سوځونه او د زده کوونکو د ليک لوست مخنيوی، د زياتې اندېښنې وړ دی. پر ښوونځيو سربېره په هر ولايت کې يوه يوه ديني مدرسه او يو يو دارالمعلمين هم جوړېږي.

❖ په کلتوري برخه کې هم رامنځته شوي پرمختګونه زيات څرګند دي، موزيم بيا رغولی شوی، ځينې غلا شوي اثار يې بېرته ترلاسه شوي، ارشيف رغول شوی، د اطلاعاتو او کلتور د رياستونو ودانۍ جوړې شوي، (۲۵) تلويزيوني چينلونو جواز اخيستي او لږ تر لږه تر پنځه سوو پورې چاپي خپرونې خپرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په کلتوري برخه کې د بهرنيو په تېره بيا د ګاونډيو هېوادونو او هغو کې هم د ايران کلتوري يرغل زيات محسوس دی. په دې برخه کې د تشويش وړ خبره داده، چې ددې ډول يرغلونو پر وړاندې کومه دولتي ستراتيژي او پلان نه شته.

همدارنګه په ځينو برخو کې هم يو لړ پرمختګونه شوي، چې نه غواړم دلته يې تفصيل ورکړم. بيا ما د غونډې برخوالو څخه هيله وکړه، چې اوس ماته خپل نظرونه، وړانديزونه او انتقادونه وړاندې کړي، زه به يې نچوړ په افغانستان کې ببلابېلو مقامونو سره مطرح کړم، نو که يوه کمه برخه يې هم عملي شي، هېواد ته به يې طبعاً ګټه زياته وي. زما تر خبرو وروسته د غونډې اکثرو برخوالو خپل نظرونه او وړانديزونه څرګند کړل، چې زه يې دلته لنډيز راوړم:

عبدالله مومند صيب وويل: د کرزي صيب مشاورينو کې مشکل دی، دوی دې سړي ته سمه مشوره ور نه کړه، اکثره يې د کار خلک نه دي.

اجمل روهي وويل: امريکايان نه غواړي په افغانستان کې سوله راولي، د افغانستان جګړه بهرني او کورني عوامل لري، خو دوی نه غواړي، د جګړې بهرني عوامل کنټرول کړي، ځکه نو جنګ دوام پيدا کوي.

ډګروال صيب حضرت رسول وويل: غربيان او امريکايان په خپلو ګټو پسې ګرځي، زمونږ ملي ګټې په پام کې نه نيسي، بل دوی په خپل منځ کې هم هماهنګي نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې یوه څنډه

ډاکټر صیب حرکت وویل: دا سمه ده، چې افغانستان کې یو شمېر مثبت کارونه ترسره شوي، خو دا کارونه د هغو په تناسب ډېر کم دي، چې باید شوي وای. د حرکت صیب په نظر حکومت په دې کې پاتې راغلی، چې له دې طلایي چانس څخه ګټه پورته کړي. حرکت صیب زیاته کړه زمونږ ملي ارزښتونه د بهرنیو قوتونو له ګټو سره سر نه خوري.

ډاکټر صیب یحیی وردګ وویل: سوله او عدالت دواړه باید تامین شي، له دې پرته د افغانستان ثبات ممکن نه برېښي.

پېښوري شینواري صیب وویل: طالبانو او اسلامي حزب سره باید خبرې اترې وشي، د جګړې یو لوری هم هغوی دي، دده په نظر خبرې اترې تر جګړې ډېرې ښې دي.

سید امین اشنا صیب وویل: خلک د قدرت منبع دي، ډېرو مهمو مسایلو کې باید خلکو ته مراجعه وشي، حکومت ځینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو ته داسې القاب ورکوي، چې خلک يې هېڅکله ورسره نه مني.

حکيمي صيب وويل: يوه باکفايته شخص کولای شي، ناکامه حکومت د کامیابۍ لوري ته بوځي، خو بې کفايته شخص کامياب حکومت هم له ناکامۍ سره مخامخولای شي.

احمدشاه امين صيب وويل: يو ملي سياسي قوت ته اړتيا ده، چې حالاتو ته بدلون ورکړي، ده د حکومت له خوا پر راتلونکي کال د سر شمېرنې پر چارو هم اند ېښنه وښوده.

باوري صيب وويل: افغانستان يو نيول شوی يا اشغال مملکت دی، دلته خلک ځان ازاد نه ګڼي، دده په نظر طالبان د خپلې ازادۍ لپاره جنګېږي.

زيارمل صيب وويل: په هلمند کې د طالبانو قوت له کومه پيدا شو، ولې دومره قوتونه ورسره سمه جګړه نه کوي، ماته خو دې کې هم څه شک ښکاري.

مموزي صيب وويل: زه تېرې خبرې تائيدوم، هسې خو له ما سره ډېرې خبرې شته، که زه شروع وکړم، نو دا وخت ورته کفايت نه کوي، نو ځکه زه نه غواړم، زياتې خبرې وکړم.

بنګښ صيب وويل: تر ټولو شيانو امن ډېر ضروري دی، کله چې مملکت کې امن ټينګ شي بيا نو پر دې نورو ټولو مسايلو خبرې کېدی شي، نو ځکه بايد امن ته تر ټولو زياته توجه وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې وروستۍ برخه

ډاکټر صیب صابر د جمهوري ریاست پر راتلونکو انتخاباتو اند ښبنه ښکاره کړه، ویې ویل چې له یوې خوا به د جلالي صیب، خلیزاد، احدي صیب او کرزي غوندې څو کاندیدان وي او بله خوا به شمالتلواله یو کاندید ودروي، هغوی که انتخابات وګټل، افغانستان ته به زیات مشکلات پیدا کړي، نو داسې لاړې چارې باید ولټول شي، چې دومره ګڼ کسان ځانونه کاندید نه کړي.

کله چې هر برخوال خپل نظر څرګنداوه او یا یې پوښتنه کوله، نو ما څخه یې هیله کوله، چې زه هم خپل نظر پرې څرګند کړم. څرنګه چې دا ټول داسې کسان وو، چې د افغانستان پر ټولو حالاتو ښه خبر وو، خپله ټول د نظر او فکر خاوندان وو، اکثره یې په تېرو سیاسي بهیرونو کې رالوی شوي او لوبېدلي وو، نو ځکه زیاتې خبرو او تشریحاتو ته اړتیا نه وه، پر ځینو نظرونو مې خپله لنډه تبصره کوله او همدارنګه ځینې هغه پوښتنې مې ځوابولې، چې ځواب یې یو څه ضروري برېښېده، په ټولنیز ډول زمونږ بحث نړۍ دوه نیم دري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته دوام وکړ، خو بحث دومره ګرم و، چې هېڅا د ستړیا احساس ونه کړ، د نظرونو د تبادلې په نتیجه کې د ټولو قناعت حاصل شو او تر ډېره یې خوښي څرګنده کړه. په پای کې ډاکتر صیب یحیی وردګ د افغانیک د دفتر په استازی له ما او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې دده بلنه مو ومنله، بیا یې ماته د ماشومانو په باب یو کتاب، چې نوی چاپ شوی و، ډالۍ کړ او ویې ویل چې دا به زما له خوا هیلې (زما لور) ته ډالۍ کوې. یحیی وردګ وویل: ما په هیله کې د یون صیب یو شعر (له هیلې نه هیلې ته لیک) لوستی و، د یوې پلرنۍ مینې عاطفي تصویر او د خپلې کوچنۍ لور معصومیت په کې انځور شوی و، پر ما یې ډېر تاثیر کړی و، ما خپل تصویر هم په دې شعر کې کاته، ځکه یې ډېر متاثر کړی وم، نو ځکه دا کتاب یون صیب ته ډالۍ کوم چې (هیلې) ته یې یوسي، مور باید د خپلو ماشومانو ډېر خیال وساتو، دوی ډېر معصوم دي، دوی زمور د راتلونکي جوړوونکي دي. ما په خپل نوبت له ډاکتر صیب یحیی وردګ او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې ټول په ګډه ددې غونډې جوګه شول، بیا مو په ډېرې سختۍ یو بل څخه رخصت واخیست. د مازیګر او مابنام ترمنځ وخت و، ښاغلي احمدشاه امین ماته وویل، چې ما سره لاړ نه شې، هېڅ امکان نه لري، اجمل روهي بیا تر هغه هم زیات ټینګار کاوه، ما وویل: ما ډاکتر صیب همایون همت سره وعده کړې، هغه باید ننن شپه ضرور وګورم، دوی وویل: هغه ته به ټلېفون وکړو، معذرت به ورڅخه وغواړو، ما وویل نه، له هغه سره مې ضروري کار دی، د هغه نظر ماته ډېر مهم دی باید ورسره وګورم، خو دوی دواړه هېڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه قانع کېدل. ما ویل خیر زه یو وړاندیز لرم، زه او ته (احمدشاه امین) او اجمل روهي به ستا په موټر کې لاړ شو، ستاسو کور به له لرې وګورو، اجمل جان به هم هلته کښته کړو، پر لارې به خبرې هم وکړو، هلته به سره ګورو، درېواړه په موټر کې سواره شو، اجمل روهي نو بیا دومره ستیال دي، چې لکه زړی درپورې نښلي او څو چې ډوډۍ درباندې ونه خوري، پرېږدي دې نه، عیناً لکه خوشال روهي، خو ده بیا په ست کې تر هغه هم دوه څپکه اړولې، زړه کې مو وویل چې اوس به نو ځان له دې دوو زورورو څنګه خلاص کړې، خو په لاره کې مې د سیاسي خبرو په بهیر کې خبره نوره هم پخه کړه، چې د ماسخوتن ډوډۍ به ضرور له ډاکتر صیب همت سره خورو، نو ځکه مې په احمدشاه امین، همت صیب ته ټلیفون وکړ، چې خبره ببخي پخه شي. د احمد شاه امین صیب کور ته چې ورسېدو، نو ده غوښتل، چې موږ کور ته ننباسي، موږ وویل: نه د مخکنۍ پرېکړې مطابق به اوس اجمل روهي کور ته رسوې، نور به زه او ته ببرته ځو. تر لږ مزله وروسته مو اجمل روهي هم خپل ځای ته ورسوه، خو په ډېرې سختۍ مو ځان تري راخلاص کړ، تقریباً یو نیم ساعت مزل به مو کړی وي، چې ببرته د ډاکتر صیب همایون کور ته ورسېدو.

له ډاکترصیب همایون همت سره خبرې اترې: کله چې د شپې یوولس بجې د ډاکتر صیب همت کور ته ورسېدو، نو د هغه یوه خپلوان موږ ته هر کلی ووایه او مېلمستون ته یې بوتلو، شېبه وروسته ډاکترصیب همت راغی، تر سترې مشي وروسته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماته وویل: زه نن ستا په خاطر تر یوولسو بجو ناست یم، زه خو فکس پر نهو بجو ویده کېږم او بیا سهار وختي خپلې دندې ته ځم داسې چې زه هره شپه تر یوولسو بجو ویښ پاتې شم، نو د ورځې به کار څنګه کوم. ډاکتر صیب همایون همت اصلاً د کونړ ولایت اوسېدونکی دی، ډېر لایق او ځیرک شخص دی، د خبرو هنر یې ډېر ښه زده دی، په طبابت کې خو ښېخي نامي ځکه دی، چې په جرمني کې خپل یو شخصي کلنیک لري، دی په سیاست او ځینو نورو طبي برخو کې تخصص لري، په جرمني کې یې کاروبار ډېر ښه دی، خپل لوکس شخصي کور لري او د جرمني بهرنیو چارو وزارت ته هم د نظر خاوند په توګه مطرح دی، لوړې زده کړې یې هم په جرمني کې کړې دي، پر جرمني هم لکه د پښتو په شان روان پوهېږي، خبرو کې یې یو عجیب منطق پروت دی، عیناً لکه د ریاضي د معادلو په شان یو، دوه، درې تسلسل لري او په یو کې الف، ب، ج، جزئیات لري او همداسې ادامه پیدا کوي، دده د خبرو تسلسل او د منطق ښه والی دادی، چې زیاتې جملې، کلمې او ترکیبونه په کې نه شته او که څوک یې غواړي، بلې ژبې ته یې ترجمه کړي، نو ژبارن ته کار ډېر اسانوي، هغه بل ځل چې هم زه جرمني ته راغلی وم، زه یې مبلمه کړی وم، دی پر مبلمستیاوو ډېر وخت نه مصرفوي، هغه د عبدالرسول امین صیب خبره، چې د پښتنو کور مبلمه وران کړی دی، دی د وخت پر قیمت او اهمیت ډېر زیات پوهېږي، ما چې کله لومړی ډاکتر صیب همایون وکوت، د خدای په فضل دومره چالاکه او هوښیار دی، چې ان ډېر لوبېدلی سیاستوال هم سیند ته تېرې بیایي او بېرته یې تېرې راولي، نو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهن کې مې ډېرې خبرې وګرځېدې، ډاکټر صیب شېرولي ته مې هغه وخت وویل چې ډاکټر صیب همت د کوم ځای دی؟ هغه راته وویل: د کونړ دی، ما ویل فکر نه کوم په ټول کونړ کې دومره هوښیار، ځیرک او ماهر سړی پیدا شي، ځکه د کونړ اکثره خلک چې زه پېژنم، ډېر ځیرې پښتانه دي، په اسانۍ له ښاري کلتور سره نه غاړې وځي، خو دا همت صیب چې زه ګورم، ګومان نه کوم، چې د کونړ به وي، ډاکټر شېرولي راته وویل چې مېرمن یې د لغمان ده! ما ویل بس اصلي علت مې پیدا کړ. د ډاکټر صیب همت مېرمن هم ډاکټره ده او ده سره یوځای په کلنیک کې کار کوي.

ډاکټر صیب همت سره ډوډۍ ته کېناستو، خورا لوکسه ډوډۍ یې تیاره کړې وه، د خپلې خسرګنۍ له کورنۍ څخه یې هم دوه تنه هلته حاضر وو، نو زما یې ډېر عزت وکړ. تر ډوډۍ وروسته مې ډاکټر صیب همت ته وویل چې لږ لنډې خبرې به وکړو، بیا به مورږ درځخه رخصت واخلو، پر دې وخت چای هم تیار شو. ډاکټر صیب همت ته مې وویل چې د پښتنو ډېره غټه بدمرغي د دوی اقتصادي کمزورې ده، که د دوی اقتصاد ښه شي، نو دوی به خپله انرژي په خپلو کې نه مصرفوي، نورو لورړو مسایلو ته به یې پام شي، نو داسې لارې چارې باید ولټوو، چې د دوی د ژوند اقتصادي کچه پورته شي، که هغه د تعلیم له لارې وي که د تجارت، تخنیک او یا طبابت له لارې او دویم دا چې په پښتنو کې باید یو کلتوري انقلاب ترسره شي، چې د دوی ذهن بدلون وکړي او دا کار زما په نظر د رسنیو له لارې په ټېره بیا د راډیو ټلویزیون له لارې ډېر ژر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممکنېدی شي. ډاکتر صیب همت لکه زما خبرو ته یې چې مخکې تر مخکې تیاری نیولای وي، وویل:

اول اقتصاد ته راځم:

یو- که چېرې د پښتنو اقتصاد ښه شي ګټې یې دادي:

الف- د دوی خپله ژوند ښه کېږي

ب- تا نه پیسې په پور نه اخلي.

ج- که پیسې درنه په پور واخلي، درنه خوري یې نه، ښېرته یې درکوي.

دویم: راډیو او ټلویزیون؛

که پښتو راډیو تلویزیون جوړ شي ګټې یې دادي:

الف- د پښتنو ذهني کچه اوچتوي.

ب- د مخالفینو تبلیغات خنثی کوي

ج- د فرهنګ د غورځونې ښه وسیله ده

د- شخصیتونه په کې مطرح کېږي.

ده په پای کې ژمنه وکړه، چې هر ډول همکاری ته تیار دی او د مرستو د جلبولو په برخه کې به خپلې ټولې هلې ځلې وکړي. د شپې دولس بجې به وې چې له ډاکتر صیب همت نه مو رخصت واخیست او د حاجي صیب فضل الرحمن د هال پر لوري مو حرکت وکړ، نیم ساعت وروسته هلته ورسېدو، ټول انډیوالان هلته راته منتظر وو، له هغه ځایه مو له احمد شاه امین سره مخه ښه وکړه او موږ له خپلو انډیوالانو سره د حاجي صیب فضل الرحمن د کور پر لوري رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه غرمه له ډګروال صیب حضرت رسول سره: سهار چای مو حاجي صیب فضل الرحمن سره وخښه، هغه هم د پېښور پرلوري د سفر نیت درلود، له هغه څخه مو خدای پاماني واخیسته، ورته ومو ویل چې بیا به په کابل کې ګورو.دا وخت نو د شور صېب مورِ سره وروستۍ ورځ ده، د هغه رخصتي نو نوره خلاصه شوه، پلان مو داسې جوړ کړ، چې لومړی به شور صېب د اورګاډي تر تمځي پورې ورسوو او مورِ به بیا خپلې مېلمستیا ته راشو، شور صېب مو تر تمځي پورې ورساوه، یو ساعت زیات وکم ورسره وو، کله چې مو اورګاډي کې کېناوه، نور ترې راغلو. د اورګاډي دا ستېشن تر دویمې نړیوالې جګړې دمخه جوړ شوی و، دوی په کې څه تغیرات راوستي وو، خو اساسات یې همغه وو.

ډاکټر شېرولي، یون او شور صیب

زه (یون) شېرولي، غریب صیب، باوري صیب او نجیب الله احمدزی د ډګروال صیب حضرت رسول دوی د کور پر لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوځېدو، ډګروال صیب حضرت رسول د ډاکتر شېرولي مامـا او د لوړ فکر خاوند دی، دا څو ورځې مفصل یې مورږ تـه د مېلمستیا بلنه راکوله، خو وخت ډېر تنګ و، دادی نـن غرمـه د مـارچ (۲۴)مـه ایله ددې جوګه شو، چې د هغه کـور تـه لاړ شـو. خـو تـر هغـه دمخـه د هېـواد د پیـاوړي لیکـوال زریـن انځـور فرهنګیـالي زوی خوشـال انځور هم څو ځله بلنه راکړې وه، خو مورږ ته ددې مجال پیدا نه شـو، چې هلته لاړ شو. انځور صیب دا مهال په کابل کې و، نـو ځکـه ټولـو اندیوالانو پرېکړه وکړه، چې د انځور کـور تـه ځـو، د کـور احـوال یـې اخلـو، ورینداره ګـورو، خوشـال سره چـای څښـو، خـو غرمـې ډوډۍ ورسره نه خورو. نو د ډګروال صیب حضرت رسول کـور تـه د تـګ پـر مهال، غریب صیب خوشال انځـور تـه ټلېفـون وکـړ، چې ماسپښـین درځو، چای درسره څښو او بیا ځو فرانکفورت ته، ځکه سبا د یـون صیب پرواز دی. غرمه مو له ډګروال صیب حضرت رسـول سره تېـره کـړه، سـخته واوره ورېدلـه، هغـه هـم دومـره لوکسـه ډوډۍ کـړې وه، چې د چا خبره د پیسو یې په کې ختمې خبرولای و، د ډوډۍ پر سر طبعاً له معمول سره سم سیاسي بحثونه وشول، خو دومره جدي هم نه وو لکه په نورو غونډو کې چې وو او یـا هـم کلـه کلـه پـه مـوټر کـې واقع کېدل. تر غرمې ډوډۍ وروسـته مـو لـه ډګروال صـیب حضرت رسـول څخـه خـدای پامـاني واخیسـته او د انځـور صـیب د کـور پـر لوري رهي شو.

دوه ساعتـه د انځـور صـیب پـه کـور کـې: د مـارچ ۲۴مـه نېټـه وه، ماسپښین مهال و، تر نیم ساعت مزلـه وروسـته د انځـور صـیب کور تـه ورسېدو، خوشـال مـورږ تـه د کـور پـه وره کـې منتظـر و، هغـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره کور ته لاړو، په مېلمستون کې کښناستو، ورېندار (د انځور صیب مېرمن) راغله، مور ته یې ستړي مشي راکړل، ورپسې حمزه (د انځور صیب دویم زوی) هم راغی مور سره یې روغبړ وکړ، ډاکتر صیب رمضان هم تشریف راوړی و، ټولو ورېنداري څخه د کور د حال احوال پوښتنه وکړه، هغې د کور د روغ و جوړ ډاډ څرګند کړ. انځور صیب دا مهال کابل کې و، کله چې انځور هلته وي، نو د ده کور لکه د شاعرانو د ېره اوهوجره هسې وي، ټول پرې راټول وي. غریب صیب، باوري صیب او احمدزي صیب ورته وویل: د کور مشري ستا ده مور ګوره د انځور صیب پر ځای ستا ډېر مننه وی یو، هغې بیا ټولو نه مننه وکړه، چې دلته راغلو، د دوی احوال مو واخیسته، خو ویې ویل ډېره بـه هلـه خوشـاله وم، چې ډوډۍ ته راغلي وئ، یـون صیب لـرې ځـای نـه راغلـی دی، مـا ویـل مننـه وریندارې، وخت ډېر تنګ و، ټول مو په منډو تېر کړ، که نه خو اول مو باید ستاسو احوال اخیستی وای، اوس نو سبا زه کابل ته ځم، که انځور صیب ته څه احوال لېږې او یا څه سوال، ماته یې ووایه، هغې ویل مننه، انځور صیب وخت پر وخت ټلېفون کوي، مور هم خپله په خیر د خوشال د واده لپاره په فرصت کې درځو. اوس نو که خوشال څه لري، نه پوهېږم، خوشال وویل: هو زما یو څه کار دی یو پاکټ کې یو څه پیسې وې، ماته یې وویل چې دا ایمل دانځور صیب ورور ته هلته ورکړم،پاکټ مې له هغه څخه واخیستې. د چای پر مهال مې له ډاکتر صیب رمضان سره د فرهنګي کارونو په اړه د زړه خواله وکړل، هغه وویل: انځور چې دلته و، فرهنګي کارونه ښه ګرم وو، اوس هم ښه دي، خو ډېر ګرم نه دي، دغـه بروشـور چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوري دا مو د کلتوري ټولنې د سلمې کلیزې په مناسبت چاپ کړی، دې کې ټول هغه کتابونه معرفي شوي، چې تر دې دمه د کلتوري ودې ټولنې له خوا چاپ شوي دي، په بروشور کې لیکل شوي:

د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې د خپلو هلو ځلو په لنډ بهیر کې د خپلو غړیو، مینه والو او دوستانو په ملاتړ یو لړ مهم کارونه ترسره کړي دي. ټولنې تراوسه پورې یو شمېر غونډې، مشاعرې، سیمینارونه او کنفرانسونه جوړ کړي دي، لکه:

ـ د هېواد د نومیالي شاعر اسحق ننګیال یاد غونډه، مې، ۱۹۹۸م کال

ـ د ملي یووالي پر بنسټ د افغانستان د کړکېچ د حل لارې، لویه غونډه، اګست، ۱۹۹۸.

ـ د افغانستان د خپلواکۍ د ښېرته ګټلو د اتیایمې کالیزې په ویاړ علمي سیمینار «افغانستان په شلمه پېړۍ کې»، اګست، ۱۹۹۹م

ـ د ټولنې ښلابېلې کالیزې او پسرلنۍ مشاعرې

ـ له نومیالي شاعر جهاني سره یو مانښام

ـ له پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ سره یو مانښام

ـ د میوند د تاریخي بري د یو سلو شلمې کالیزې په ویاړ علمي سیمینار: «میوند - د افغانستان د تاریخ څلی»، نومبر، ۲۰۰۰م

ـ د افغانستان د ملي شاعر خوشال بابا د څلور سومې کالیزې په جشن او نړیوال سیمینار کې له یو شمېر نورو افغاني ټولنو سره فعال ګډون، جون، ۲۰۰۱م

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ ((د افغانستان راتلونکې او د فرهنګپالو دریځ)) په نوم علمي سیمینار، می، ۲۰۰۲م

ـ ((اساسي قانون او د مدني ټولنې جوړښت)) په نوم سیمینار، اپریل، ۲۰۰۳م.

ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری (علمي سیمینار)، اګست، ۲۰۰۴

ـ د اروابناد میرزاعلم حمیدي یاد غونډه، جولای، ۲۰۰۵

ـ د افغان هوتکي پاڅون د درې سومې کلیزې جشن، سپټمبر، ۲۰۰۵م

ـ د اروابناد استاد روهي د لسم تلین په مناسبت علمي غونډه، (په مونشن ګلادباخ کې له افغاني کلتوري ټولنې سره په ګډه)، می ۲۰۰۶م

ـ په خیبر کې د افغانانو د تاریخي بري د ۳۳۵ کالیزې جشن او د ایمل خان کارنامو یاد، سپټمبر، ۲۰۰۶

ـ د اروابناد سیداګل غریبیار یاد غونډه، جولای ۲۰۰۷

او دغه راز یو شمېر نورې غونډې.

ټولنې تراوسه پورې دغه ارزښتناک اثار چاپ او خپاره کړي دي:

ـ سیندونه هم مري، اسحق ننګیال

ـ څیرې ګرېوان، عبدالوهاب سرتېر

ـ پښتانه (پټانز)، سراولاف کارو، د جنرال شېرمحمد کریمي ژباړه

ـ په افغانستان کې توپان، غوث خیبری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د شلمې پېړۍ تر نیمایي د افغانستان د بهرنیو اړیکو تاریخ، لوړویک اډامیک، د ډاکتر نثار احمد صمد ژباړه.
ـ په افغانستان کې رښتیا څه تېرېدل؟، جنرال الکساندر مایوروف، د ډاکتر داود جنبش ژباړه.
ـ د سین پر غاړه، حبیب الله زړه سواند
ـ ګام پر ګام له خوشال سره، محمد آصف صمیم
ـ مات ستوري، نصرالله حافظ
ـ افغانستان په شلمه پېړۍ کې، د ګڼو لیکوالو د مقالو ټولګه
ـ د افغان مېړانه او غمیزه، جنرال الکساندر لیاخوفسکي، د محب الرحمن ژباړه.
ـ د پوهاند رښتین ژوند هېنداره، لال پاچا ازمون
ـ افغانستان د هند ستره دروازه، اوسکار فون نیدرمایر، د خوشال انځور ژباړه.
ـ پښتني قبیلې او روایتي شجرې، محمد معصوم هوتک
ـ شمېر پوهنه، ډاکتر ماخان شینواری
ـ د افغانستان د طبیعي سرچینو پېژندنه، پوهنوال محمد بشیر دودیال
ـ طبي میکروبیولوژي، پوهنوال ډاکتر دوست محمد دوست
ـ راز، عبدالله پیکار
ـ انتاني ناروغۍ، پوهنوال ډاکتر عبدالناصر جبارخېل
ـ ستومانه تېښته، عارفه عمر لور
ـ دلته غرونه نه دي هسک، محمد زرین انځور
ـ د هضمي جهاز اندوسکوپي، ډاکتر محمد شریف ظریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د هضمي سيستم د محلقاتو د جراحي ناروغيو اساسات، پوهاند ډاکتر شېرزاد يعقوبي
ـ په شلمه پېړۍ کې د هېواد نفوس، محمد حسن سهاک
ـ د حقوقو بنسټونه، نصرالله ستانکزی
ـ ناروغ او فزيوتراپي، ډاکتر نور اسلم وزير
ـ ميوند ، د افغانستان د تاريخ ځلی، د سيمينار د مقالو ټولگه
ـ کوروش خون اشام، پوهاند عبدالشکور رشاد
ـ اسلام او بنځه، مولوي حنيفي
ـ په اسلام کې کورنی ژوند ، قاضي حقيار
ـ افغانستان زمـا وروسـتۍ جگړه، جنرال م، گـارييف، د محمد طاهر کانې ژباړه.
ـ ننگيالی د زمانې، سرمحقق زلمی هېوادمل
ـ لرغونپوهنه (د سپړنو او څېړنو چارې) پوهنوال محمد رسول باوري.
ـ پښتو غږ پوهنه، پوهنوال محمد صابر خويشکی
ـ زړه کلا، عبدالوکيل شينواری
ـ پښتو لوست (د افغان ماشومانو لپاره) ع. آماج
ـ افغـاني سـرداران او مغـول، ډاکتـر ريتـا جوشـي، د جنـرال شېرمحمد کريمي ژباړه.
ـ تراوماتيکه اورتوپيدي، د ډاکتر عبدالبصير منگل ژباړه.
ـ د پوسـتکي نـاروغۍ، ډاکتـر خـادم الله کاکاخېـل، د ډاکتـر سيدانور اکبري ژباړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پوهنې فلسفې بنسټونه، جارج نېلر، د پوهاند ډاکټر محمدحسن کاکړ ژباړه.
ـ روغمن ارمانونه، غلام حضرت روغمن.
ـ افغانستان- سیاست او سیاستوال، ویکتور کورګون، د محب الرحمن ژباړه.
ـ عمومي کیمیا، پوهاند ډاکټر خیرمحمد مامومند.
ـ د حضور احکام (د افغانستان د ولیعهد عنایت الله خان ارشیف)، ډاکټر شاه اموروف، د ډاکټر غلام مصطفی رسولي ژباړه.
ـ د کوچنیانو ناروغۍ، ډاکټر توریالی نورزی
ـ د نباغلي ډاکټر ماخان شینواري په قلم لیکل شوي یا ژباړل شوي دغه اثار:
ـ د شمېر پوهنې د پښتو المانې او المانې پښتو کوچنۍ ډکشنري
ـ د شمېر پوهنې فرمولونو ټولګه
ـ الجبرونه
ـ دیفرینشیال برابرون یا مساوات
ـ د ځمککچ، د هندسي وکتور- تجارتي او احتمالي شمېرنې
ـ د مسکو لاس، جنرال شیبارشین، د محمد طاهر کانې ژباړه
ـ افغانستان له شخصي دوسیې څخه، و.ا. کریوچکوف، د محمد طاهر کانې ژباړه
ـ طالبان او اسلامي بنسټ پالنه، پوهاند ډاکټر محمد حسن کاکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پولادي امير تر سيوري لاندې، فرانک مارتين، د محمد معصوم هوتک ژباړه.
ـ محمود طرزي، شاه امان لله و روحانيت متنفذ ، کانديد اکاډميسين سيستاني.
ـ تروريزم او جګړه، هوارد زين، د محمد اکبر کرګر ژباړه.
ـ د افغانستان جګړه او ګورکي ته زما تبعيد ، د اندري ساخاروف خاطرات، د محمد زرين انځور ژباړه.
ـ د جرمني امپراتورۍ افغاني جګړه، ي. تيخونوف، د محمد طاهر کانې ژباړه.
ـد شکرې ناروغتيا ، پوهندوی ډاکټر امان الله حميدزی
ـ د کوچنيانو جراحي، ډاکټر شګيوال
ـ د افغانستان د مشروطيت غورځنګ، پوهاند عبدالحی حبيبي، ژباړن: حکيمزی
ـ پنځوس مليونه، عبدالوکيل سوله مل شينواری
ـ ميرويس نيکه، استاد بېنوا
ـ په افغانستان کې د منرالي اوبو چينې، ستانه مير زهير او شېرشاه رشاد
ـ رستا خبز قندهار، کانديد اکاډميسين محمد اعظم سيستانی
ـ سل پګړۍ يو پوړونی (د هوتکو نومیالی)، محمد معصوم هوتک
ـ د پاچا امان الله واکمنۍ ته نوې کتنه، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د کندهار پاڅون، محمد اعظم سیستانی، د صالح محمد صالح ژباړه.
ـ د کوچنیانو د نس ناستي ناروغي، پوهنیار ډاکتر همایون چاردیوال
ـ د مسیحي سیاح تاریخ، کروسنسکي، د عبدالقیوم مشواني ژباړه
ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری، د سیمینار مقالې.
ـ شهزاده او هیلۍ، پوشکین، د محمد یوسف صابر ساپي ژباړه او د محمد نادر ساپي نظم
ـ د مخ پر ودې هېوادونو اقتصادي ستونزې، پوهاند ډاکټر نذیر شهیدي
ـ افغان هوتکي پاڅون (د سیمینار د مقالو ټولګه)
ـ په حالنامه کې د بایزید روښان عرفاني او فلسفي څېره، اکبر کرګر
ـ ایمل خان، میراجان سیال مومند
ـ په مشرق کې د مغرب ګلونه، پوهاند ډاکتر حبیب الله تږی
ـ فزیکي کیمیا، پوهاند ډاکتر خیرمحمد ماموند
ـ د حمیدي یاد (د مقالو ټولګه)
ـ په منځنۍ اسیا کې لویه لوبه، تاتیانانیکووایونا، د طاهر کانې ژباړه.
ـ د هډې اخوندزاده- ملانجم الدین(رح)، سرمحقق عبدالله بختانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ تتمة البيان فی تاریخ الافغان، سید جمال الدین افغان، ژباړن: محمد رفیق حبیبي

ـ موزیم پوهنه او په افغانستان کې د موزیمونو د بهیر لوړې ژورې، پوهنوال رسول باوري.

ـ د پرازیتولوژۍ اساسات، ډاکتر محمد صابر

ـ ایمل خان مومند - د خیبر اتل، د مقالو ټولګه

ـ بابر او پښتانه، عبدالرحیم بختانی

ـ د کندهار یادښتونه (په دوو ټوکو کې)، علامه استاد رشاد

ـ په لویدیز کې سیاسي چارې، پیټرجویس، ژباړن: احمدزبیر ژمن

ـ د طبیعي علومو د وروستیو څېړنو په رڼا کې د ژوندۍ نړۍ تکامل، پوهندوی نسیم ګل توتاخېل

ـ ان لاین ژورنالیزم، ایمل پسرلی

ـ خاطرې او د یوې لنډې مودې تاریخ، محمود طرزي، ژباړن: پوهاند محمد حسن کاکړ.

ـ ډیورنډ - د واحد ملت د بېلتون کرښه، د مقالو ټولګه

او یو شمېر نور اثار او رسالې.

د پورتني لست تر مطالعې وروسته مې له ډاکټر رمضان څخه وپوښتل چې څنګه دي نور کارونه، هغه وویل: نور کارونه روان دي، د خدای فضل دی.

څو شېبې وروسته مو له وریندارې څخه خدای پامانې واخیسته او د فرانکفورت پر لوري روان شو.

د فرانکفورت پر لوري: د مارچ ۲۴مه نېټه مازیګر نږدې و، چې د انځور صیب له کوره رابهر شو، خوشال انځور وویل: زه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانکفورت ته ځم، له ډاکټر صیب رمضان څخه مو همدلته، خدای پامانې واخیسته، خوشال سره یو ډېر لوکس ګاډی و، غریب صیب ورته وویل چې دا خو دې له بارګین څخه نه دی راوړی؟ هغه وویل: نه د همغې کمپنۍ دی، چې زه ورسره کار کوم، بیا نو غریب صیب ارام شو، چې ځه بد مصرفي یې نه ده کړې. خوشال وویل: یون صیب به ماسره کښي، ځکه تاسې سره خو یې ډېر وخت تېر کړی دی. غریب صیب، باوري صیب او احمدزی صیب په خپل موټر کې کښاستل، د فرانکفورت پر لوري رهي شو، خوشال موټر په (۱۸۰) کې چلاوه، سړکونه دومره پاک وو، چې تا ویل تازه یې وینځلي وي، خوشال په موټر کې جي پي ایس فعال کړی و، ویې ویل چې اوس داسې جي پي ایسونه راوتي چې په پښتو هم درته لارښوونې کوي ټول مشکل یې حل کړی دی. خوشال د لارې په اوږدو کې د دویم نړیوال جنګ د پیلېدو عوامل، د جرمني پرمختګ، د دوی د ماتې عوامل او په اوسني حالت کې د جرمني د ژوندانه په اړه په زړه پورې معلومات راکړل، د جنګ د پیلېدو په اړه یې وویل چې هیټلر هسې پولینډ ته پلمه غوښته، د پولنډ له خاورې یې پر خپله خاوره څو توغوندي وتوغول او همدا یې پولنډ ته پلمه کړه، نور بیا جنګ پیل شو، خوشال وویل: جرمنیانو د اټومي انرژۍ د تولید ټولې دستګاوې د ګاونډیو هېوادونو سرحداتو ته نږدې جوړې کړي دي، چې که احتمالي خطرونه ورته پېښ شي، نو چې راډیواکتیف مواد یې د دوی خپله خاوره ډېره متضرره نه کړي.

خوشال وویل جرمني اوس هم د داسې درنو او عصري وسلو د جوړولو ظرفیت لري، چې ان امریکا ته به هم چیلنج وي، خو دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته د دا ډول وسلې د جوړونې اجازه نه شته، دوی هم پرې ډېر سر نه خوږوي، خپل اقتصاد ته يې کش ورکړی دی، دا خلک په مرګ کار کوي، له کار او قانون سره بې حده مينه لري. خوشال په همدې خبرو اترو کې نږدې څلور سوه کيلو متره لاړ په څه کم درې ساعتونو کې ووهله. خوشال وويل: حبيب ګرد ديوال سره مو وعده ده، هغه تاسو ته منتظر دی، هغه وويل: يون صيب به ډوډۍ ماسره خوري، بيا چې هر چېرته ځي، ما ويل سمه ده، خو يو ځل غريب صيب ته ټلېفون وکړه، چې هغوی د ډوډۍ لپاره مورږ ته په تمه نه شي.

خوشال، غريب سره اړيکي ټينګ کړل، هغوی وويل: سمه ده، يو ادرس يې ورته ورکړ، چې د ښار په دې سيمه کې به مورږ درته تر ډوډۍ وروسته منتظر يو. حبيب ګرد ديوال صيب د يو تعمير په درېيم پورې کې اپارتمان نيولی و، چې همېشه د دوی يو څوک په کې اوسېږي، خورا لوکس ځای و، ډوډۍ يې هملته تيار کړې وه، ډوډۍ مو وخوړه، حبيب وويل: زما له ډېرې پخوا زړه وو، چې يو ټلويزيون جوړ کړم. په دې برخه کې مې له حاجي صيب (خپل پلار) سره هم مشوره کړې وه، خو لاتراوسه يې راته نهايي مشوره نه ده راکړې، اوس خبر شوم چې تاسو هم د ټلويزيون د جوړولو نيت کړی دی، ما ورته وويل چې مورږ يوازې يو نيت کړی، نور عملي امکانات تراوسه هېڅ نه شته، که پښتانه پانګوال زړه ښه کړي او په دې برخه کې پانګه ولګوي، نو هم دوی ته په ګټه ده او هم ټول ملت ته! نو ما ډېرو خلکو سره سلا مشوره پيل کړې وګورو، چې وروستۍ عملي نتيجه يې څه ده، حبيب وويل زه هم تر خپلې وسې پورې همکارۍ ته تيار يم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو شېبې نور هم حبیب ګردیوال سره ناست وو، بیا مو له هغه څخه اجازه واخیسته، خوشال زه ټینک هغه ځای ته ورسولم، چې غریب صیب لا پخوا په ټلېفون کې ورته ویلای و، هغوی تیار هلته ولاړ وو، زه او خوشال له موټره کښته شو، هغوی سره مو روغبړ وکړ، خوشال له ټولو خدای پامانې واخیسته لاړ او موږ څو دقیقې پلې په ښار کې وګرځېدو، تر دې حده چې ستړي شو، باوري صیب په دې ترڅ کې په خپل ویزه کارت باندې له بانکه یو څه پیسې هم راوویستې، یو څه جوس مو وڅښل او نور په موټر کې د غریب صیب د کور پر لوري رهي شو.

له دوو جرمني پروفیسورانو سره کتنه:

د مارچ ۲۵مه نېټه وه، د سهار لس وې، چې د غریب صیب په کور کې تر چای څښلو وروسته وزګار شو، د بهرامي صیب زنګ راغی، غریب صیب ټلېفون ماته راکړ، تر روغبړ وروسته بهرامي صیب وویل: هغه دوه پروفیسوران چې ما یې مخکې درته یادونه کړې وه، نن یو له برلین څخه پرواز لري او بل له بل ښار نه راځي او تا سره ملاقات کوي، هیله ده دا ملاقات ترسره کړې، دا ډېر مهم خلک دي او ما ستا په باب ډېر معلومات ورکړي دي، ورته ویلې مې دي که غواړئ د افغانستان د حالاتو پر دقیق تصویر پوه شئ، نو ددې سړي نظرونه واورئ، بهرامي صیب ډېر ټینګار وکړ. غریب صیب او نورو اندیوالانو سره مې مشوره وکړه، هغو ټولو وویل: دا موثر ملاقات دی، ورته لاړ شه، څو شېبې وروسته بهرامي صیب راورسېد، له هغه سره په موټر کې کښناستم او د ملاقات د ځای پر لوري رهي شو. بهرامي صیب راته د ملاقات پاڼه راکړه، چې زما او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ددې پروفیسرانو ټایټلونه په کې لیکل شوي وو، زه یې ډېر غټ سړی معرفي کړی وم، ما بهرامي صیب ته وویل: دا دې ښه کار نه دی کړی، زه غواړم څومره چې یم تر هغه ځان لوړ ونښیم، عادت مې دی، چې څومره یم تر هغه هم ځان کم وښیم او بل کوم کار چې مې کړی او بشپړ کړی نه وي د هغه وعده هم چاته نه ورکوم، بهرامي صیب ماته وویل: ګله ته خو عادي سړی نه یې، ته په خپل قدر نه پوهېږې، دا اوس چې د دوی کمپیوټرونو ته لاړ شې، د تا په اړه په کې ټول معلومات شته، دا چې دوی ته ساده سړی ښکارېدې دا یو له برلینه او بل له هغه بل ښاره دومره د الوتکې او موټرو مزل نه کاوه، چې ستا لیدو ته راشي، دوی ستا په باب ټول معلومات لري، نو ځکه کله چې ما ورته ستا یادونه وکړه، چې دی په سیاحت راغلی، دوی د ملاقات غوښتنه وکړه، هغه یو له برلین دوه ساعته الوتکه کې مزل کوي، اوس به ژر لاړ شو، چې دا خلک پر وعده ډېر ټینګ دي، تر یو ساعت زیات مزل به مو کړی وي، چې بهرامي موټر په ځمکتلي پارکینګ کې پارک کړ، دواړه راووتو، راته یې وویل: دغه مخامخ هوټل دی، پر ښه وخت راورسېدو، د هوټل ریسپشن ته چې ورسېدو، دواړه پروفیسوران زموږ هرکلي ته ولاړ و، ستړي مشي مو وکړل، دواړه ځوانان وو، خو ډېر هوښیار معلومېدل، دننه هوټل ته یې بوتلو، دا په فرانکفورت کې هغه تشریفاتي او لوکس هوټل دی، چې د نړۍ اکثره مهم شخصیتونه، شهزادګان او رسمي خلک دلته راځي او یو بل سره ملاقاتونه کوي.

د ډوډۍ پر مېز کېناستو، دوی په پیل کې ما څخه وپوښتل چې د سفر شېبې دې دلته ښې تېرې شوې؟ ما ویل هو ډېرې ښې، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې مصروفې وې، بیا یې وویل خدای دې وکړي جرمني څخه ښه خاطره ولري چې هر کله راشې! ما ویل ډېر مې خوښ دی، مخکې هم دوه ځلي راغلی یم دا مې درېیم ځل دی. بیا مې دوی ته وویل: ښه به وي چې له وخته ګټه پورته کړو، خبرې وکړو، دوی وویل: لومړی ډوډۍ خورو، ما ویل ډوډۍ هر چېرته او هر وخت خوړل کېږي، خو خبرې هر ځای او هر وخت نه کېږي. دوی ډېر خوشاله شول، خو ویې ویل خیر مینو کې څه خوښ کړه، ډوډۍ به هم خورو او خبرې به هم کوو، ما چې مینو وکتله طبعاً د هغه ځای پر غذایي څرنګوالي نه پوهېدلم، بهرامي ته مې وویل: چې زما له شان سره یو څه راوغواړه خو چې ډېر نه وي. ټولو یوه سپکه غذا فرمایش ورکړ، چې ډېره قیمتي وه خو ماته یې خوند رانه کړ، هسې مې په کې کاچوغه وهله چې دوی څه بل فکر ونه کړي، خو دوی پوه شول، راته یې وویل: غذا دې لکه چې په طبعه نه وه، ما ویل نه ډېره خوندوره وه، ما ویل ښه به وي چې خبرې پیل کړو، دوی ویل څنګه چې ستا خوښه وي، ماویل زه دلته په رسمي سفر نه یم راغلی، نه غواړم رسمي خبرې وکړم، نو ځکه غواړم ازاد بحث وکړم، واقعیتونه څرګند کړم، نو کوم چې ستاسو په نظر سم راتلل هغه یادښت کړئ، دوی ویل هر ډول چې ته ځان راحت احساسوې همغه شان وکړه، مونږ هغه واقعیتونه غواړو چې لاهم تر خاورو لاندې دي، بیا دوی ماته وویل چې مونږ تاته دا وعده نه درکوو، چې دلته ویل شوې خبرې به مونږ سل په سلو کې عملي کړو، خو دومره درته ویلی شو، چې زمونږ دواړو نظرونه، د افغانستان په باره کې د المان د حکومت د نظر په ادلون بدلون کې مهم رول لرلای شي. دوی دواړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې کتابچې پر مېز کېښودې، قلمونه يې راوکښل، بهرامي صيب ژباړه کوله، بهرامي صيب تر پښتو په المانې کې ډېر روان دی، نو ځکه يې ډېره ښه ژباړه کوله. ما ورته د افغانستان حکومت له قومي، سياسي، سيمه ييز، مذهبي او اقتصادي پلوه له ارقامو سره سم تشريح کړ. په سياسي لحاظ مې دا هم ورته واضح کړه، چې څوک تر محکوميت لاندې دي او څوک په تصنعي ډول د مظلوميت چيغې وهي. د افغانستان د اکثريت پر وړاندې مې د غربي هېوادونو تبعيضي چلند هم ورته ښه تشريح کړ او د ګاونډيو هېوادونو، پاکستان او ايران پخوانۍ او اوسنۍ ستراتيژۍ او فعلي نفوذ دا ټول مې ورته لاښه واضح کړل. د افغانستان قومي او مذهبي جوړښت مې له ارقامو سره سم توضيح کړ، د جنګ ساحې، مالي درغلۍ، اداري فساد، جنګسالاران، له بهرنيو هېوادونو سره د جنګسالارانو اقتصادي تړاوونه، ټول مې يو په بل پسې تشريح کړل، دوی ټولو منظم يادښتونه اخيستل او په منځ کې يې پوښتنې هم کولې، بحث ډېر اوږد او خوږ شو، زه پوه شم چې دوی ورته څومره په دقت متوجه دي، هر يوه د خپلې کتابچې ډېرې پانې ډکې کړې او داسې ژر ژر يې يادښتونه اخيستل او په منځ کې يې پوښتنې هم کولې، چې حد نه لري، د اکثرو خو يې مخففات ليکل ځکه چې د ټولو خبرو ليکل ورته اسانه نه وو، يو دوه ځله يې ماته وويل: موږ ستا د وخت تابع يو، څومره چې ستا وخت ايجاب کوي موږ درسره يو، ما وويل: نهايي تر دوو بجو درسره يم، بيا زه د خپلې الوتنې ترتيبات نيسم. دلته به تر يوې بجې پورې ناست وو، ښه ډېر يادښتونه يې واخيستل، دوی ته زما خبرو ځکه خوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، چې ځینې یې ددوی له معلوماتو سره هم سر خوړ او ځینې معلومات دوی ته نوي وو، د دوی دځینو معلومات هم زما له معلوماتو سره سر خوړ، د دوی دقت هغه وخت ماته لاډاګیز شو، چې زموږ د دفتر د څو لویانو د کاري ظرفیت او صلاحیت کچه یې راته څرګنده کړه او همدارنګه د څو نورو دولتي اشخاصو مالي درغلي او داسې نور مسایل یې راته په ګوته کړل. تر یوې بجې وروسته یې راته وویل: راځه یو څو شیبې پلي وګرځو لږ به تازه شې، بیا به بل هوټل ته لاړ شو، هلته به هم چای وڅښو او هم به نورې خبرې وکړو.

یو لس دولس دقیقې پلي وګرځېدو، د ښار ځینې واټونه یې راته معرفي کړل، بیا یو هوټل ته لاړو، چای یې راوړ، بیا مو خبرو ته دوام ورکړ، نږدې یو ساعت یې دوام وکړ، پر اکثرو موضوعګانو مو بحث وکړ، په پای کې دوی خپل نوټونه سره وارزول، ویې ویل نتیجه داده چې د افغانستان په باب د جرمني په اوسني سیاست او همدارنګه د غرب په ټول سیاست کې باید بدلون راشي، ما ویل دا بدلون باید مثبت او موثر وي، د یو محدود اقلیت، څو جنګسالارانو او څو سیاستوالو له انحصاره باید دا روابط ووځي او تاسو د افغان ولس عمومي ګټې په پام کې ونیسئ،په پای کې د ټولو د نظر یووالی رامنځته شو، ساعت ته یې چې وکتل زما وخت پوره وو، ویې ویل نور دې نه ستړی کوو، که چېرې موږ بلنه درکړو، په ځینو علمي غونډو او سیمینارونو کې دا ځینې مهمې موضوعګانې څېړلای شې؟ ما ویل که بلنه مو رسمي وي، بیا خو باید نو زموږ له دفتر سره اړیکي ونیول شي او که همداسې د یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکوال په توګه راڅخه غواړئ هم ډېره مشکله خبره نه ده، له هوټله راووتو ټول خوشاله وو، ماته یې وویل په دې خاطر چې د افغانستان واقعي تصویر دې مورې ته څرګند کړ، ډېره مننه، دبیا لیدو په هیله، ښه سفر. له دوی څخه مو خدای پامانې واخیسته، ببرته د غریب صیب د کور پر لوري رهي شو. لاره کې بهرامي صیب راته وویل: وه ګله و ګله داسې سر دې ورخلاص کړ چې څو ورځې به دوی دا مسایل اوس څېړي، دومره کار په دې شلو کلونو کې چا نه و کړی، دا داسې عادي خلک نه دي، د دوی په هره کلمه دلته حکومت حساب کوي، ما وویل: د دوی معلومات هم زیات وو، خو مورې نور هم ورته زیات کړل، بهرامي ډېر زیات خوشاله شو، تر یو ساعت زیات و کم مزله وروسته د غریب صیب کور ته ورسېدو، هغوی ویل څنګه و ملاقات مو، سر مو ورخلاص کړ، ملایان مو کړل؟ مورې وویل: سر مو هم ښه ورخلاص کړ، ملایان خو وو، خو مورې تري ببخي مولویان جوړ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له فرانکفورت څخه دوبی ته

د مارچ ۲۵مه نېټه وه، د غریب صیب په کور کې مو ډوډۍ وخوړه، بهرامي صیب، باوري صیب او احمدزی صیب سره ملګري وو د غریب صیب له کوره د راوتو پرمهال مو له بهرامي صیب سره خدای پامانې وکړه، که څه هم هغه ډېر ټینګار وکړ، چې تر هوایي ډګره درسره ځم، خو ما وویل چې دا نور دري یاران راسره دي، ډېر ضرورت نه شته، ځان مه په تکلیفوه، غریب صیب، احمدزی صیب او باوري صیب او زه (یون) پر شپږو بجو له کوره راووتو، پنځه ویشت کم اوه بجې هوایي ډګر ته ورسېدو او د فرانکفورت د هوایي ډګر په دویم نمبر ترمینل کې مو د ټکټ کار

احمدزی صیب، یون، غریب صیب او باوري صیب په فرانکفورت هوایي ډګر کې.

خلاص کړ، همالته نږدې نیم ساعت په چایخونه کې کښاستو، چای مو وڅښه، غریب صیب د چای د پیسو له ورکړې سره سم وویل: نور به ځو چې وخت پوره دی، پاس منزل ته وختو، هلته څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه ولاړ وو، يوه پښتنه چې له کراچۍ څخه راغلې وه، خپلوانو مېرمنو څخه يوې يې غريب صيب پېژنده، له سترې مشي سره سم يې له غريب صيب څخه هيله وکړه:که ستاسې مېلمه بکس نه لري، نو زما له خور سره دوه بکسونه دي د هغه په انتقال کې دې ورسره مرسته وکړي، ما ويل ښځې ښه ده، مرسته به ورسره وکړم، ما خپل دوه واړه بکسونه لادمخه د اماراتو د ټکټ ثبتولو په غرفه کې ورکړي وو، که څه هم ما ډېر ټينګار وکړ چې خپل بکسونه په خپل لاس کې ورېرم، خو د ټکټ ورکولو مسولينو وويل چې تاسو به دا بکسونه په دوبۍ کې له موږ څخه اخلئ!

کله چې له دې پښتنې مېرمنې څخه مې بکس واخيست، د چك له ماشين څخه د تېرېدو پر مهال يې ددې بکسونه سخت ولټول، بيا يوې ښځې په لاس ښه تلاشي کړل، يوه سپری يې ورڅخه وکښله او ويې ويل چې اجازه نه شته، که دې پښتنې مېرمنې هر څومره وويل چې دا زما شخصي ده خو هغې ونه منله او په باطله داني کې يې ورګوزاره کړه، د هغې دروند بيك ما راواخيست او ټاير لرونکی بيك يې خپله ځان پسې راکښوه، وروستي چك ته چې يو ځل بيا په کې بکسونه تلل کېږي، ورسېدو، يوه ښځه ولاړه وه، دواړه بکسونه يې وتلل، (۲۳)کيلو شول، ويې ويل ددې اجازه نه شته، ما ويل دا يو زما دی او دا بل ددې، ما ته رابرګه شوه، نه ربنتيا ووايه او په احتياط يې ووايه چې دا ستا دی؟ ما ويل هو، دري ځله يې تکرار کړه، ما وويل چې زه دې مېرمنې سره مرسته کوم، پر دې وخت دې پښتنې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: بکسونه زما دي، خو دی راسره مرسته کوي. هغې وویل: ده ته اجازه نه شته، دی دې لاړ شي، پر دې وخت یو تن مسئول راغی او زه یې د الوتکې لارې ته بوتلم او راته یې وویل چې ته خپله ځه. پر سیمه ییز وخت ۸،۱۵ دقیقې وې چې الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، نږدې شل کم نهه بجې یې الوتنه وکړه، شپه وه، ځای نیم له الوتکې څخه د مجللو ښارونو رڼاګانې ښکاریدې، یو ساعت مې د یونلیك پر لیکلو تېر کړ، بیا یې ډوډۍ راوړه، تر ډوډۍ وروسته رابانـدې خـوب راغـی، د څـو پرلـه پـسې ورځـو ببخوبي مې په الوتکه کې پوره کړه، د جرمني پر وخت د شپې (۲) او د دوبۍ پر وخت د سهار (۷) بجې به وې چې د دوبۍ نړیوال هوایي ډګر لومړی نمبر ترمینل کې کوز شو.

له دوبي څخه د کابل پر لوري: تر یو څو دقیقو وقفې وروسته چې دکـام ایر هـوایي شرکت استازی تـه راغلـم، هغـوی وویـل: سـتا بکـسونه امـاراتو (مرحبـا) سـره دي، بایـد هغـه یـې راوړي، پنځوس شپېته ډالره ټکس درباندې راځي، ما ویل ټکس درکوم خو تاسې یې راوړئ، هغه افغان نه ښکاربده، خـو دري یـې زده وه ویې ویل چې تاسو خپله لاړ شئ، خو فکر نه کوم چې تاسو تـه اوس دا بکسونه درکړي، ځکـه تاسې نـیم سـاعت وخت لـرئ، مرحبا ته ورشئ، د مرحبا لویې غرفې ته لاړم، هغې بلې تـه او بلې بلې تـه ولېږلم، نږدې دوه درې سوه متـره لـرې یـوه بـل ترمینـل تـه لاړم، مسئوله ماموره مې پیداکړه، هغې سره مې ډېر جنجال وکړ، هغـې وویـل: تاسـو کـم وخـت لـرئ، پـر دې وخـت دا مـوږ نـه شـو انتقالولای، ما ویل: زه نو څه وکړم؟ بیا ما ورته وویـل حـل لاره څـه ده؟ هغې وویل: لاړ شه د خپل ټکټ دې بدل کړه، بېرتـه پـه ډېر پ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختی د (۱۴) نمبر ګټې د پیداکولو او تعقیب له لارې همغې غرفې ته لاړم، چې مخکې په کې د کام ایر استازی ناست و. د ببرته راتګ په لاره کې مې هغه پښتنه مبرمن هم ولیدله، چې له فرانکفورت نه د الوتو پرمهال راڅخه لادرکه شوې وه، هغې سره یو بکس و، ما وویل: بل بکس دې څه کړ، هغې وویل: هغه یې رانه ستون کړ او ما مې خپلو خپلوانو ته تلېفون وکړ، چې بیک واخلي، ما وویل: زما بکسونه هم له دې جنجال سره مخ دي. د کام ایر غرفه کې دا ځل هغه پخوانی مامور هم نه و، هندیان پکې ناست وو او د خلکو ګڼه ګوڼه په کې دومره زیاته وه، چې څو لینه خلك ورته ولاړ وو. په بې نوبتی مې یو ځل ځان تر غرفې ځان ورسوه، چې پوښتنه وکړم، هلته یو سړي راته پر اوږو لاس کېښود اشاره یې وکړه، چې دومره خلك پر لیکه ولاړ دي، ما ویل زه فقط یوه پوښتنه کوم، هغه مامور راته وویل: چې ټکټ نه شم چنجولای، ببرته راغلم، څو دقیقې وروسته بل مامور ته ورغلم، هغه هم هندو و، هغه ته مې وویل غواړم پلایټ چینج کړم، ځکه بکسونه مې پاتې دي، هغه وویل څو دقیقې صبر وکړه، یو شل دقیقې انتظار مې وویست هغه بیا هغه بل مامور ته وویل، هغه بیا سر منفي وخوځوه، په دې موده کې نږدې دوه ساعته تېر شول، له لومړۍ الوتنې څخه پاتې شوم او بکسونه هم لاسته رانغلل، پر څوکۍ کېناستم او ددې حالاتو پر لیکلو مې پیل وکړ، دا چې وروسته به څه کېږي، معلومه نه ده، اوس مې په څنګ کې لس دولس تنه افغانان هم ناست دي، مبرمنې او ماشومان هم ورسره دي، دوی څوک د پامیر او چا هم د کام ایر ټکټونه لري، د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار ګډ وډ دی، د چا بکسونه پاتې دي، د یوه ښځه په مخني پرواز کې تللې او ماشومان یې ده سره پاتې شوي، د چا بکسونه تللي، خپله پاتې، څوك خپلو بکسونو ته پاتې، لنډه دا چې هر یو پر یوه جنجال اخته دی، یوه خو وویل: راځئ چې دې ماشوم سره د پولیسو دفتر ته لاړ شو او له دې شرکتونو څخه شکایت وکړو، چا ترانسپورت وزارت ته ګډې وډې ویلې، چې هر چا ته یې دلته د هوایي شرکت د جوړولو امر ورکړی دی، ما چې د خلکو دا مشکلات ولیدل پر خپل ځان مې شکر وویست او راپیدا شوې غوسه مې لږ څه ارامه شوه، اوس منتظر یم چې د کام ایر کوم افغان مامور پیداشي او خپل مشکل ورسره حل کړم، یو ساعت وروسته په دې بریالی شوم، چې له همدې عمومي ارتباطي څانګې څخه د کام ایر شرکت د افغان مامورینو ټلېفون نومرې ترلاسه کړم، په شپېته درهمه مې د ټلېفون دوه کارتونه واخیستل او د کام ایر شرکت یو مامور سره مې په ټلېفون کې خبرې وکړې، هغه ته مې د الوتنې د بدلون په اړه وویل، هغه بله نومره راکړه، ویې ویل: په دې نومرې زمونږ له مامور سره نیم ساعت وروسته تماس کې شه، یو ساعت وروسته مې ورته ټلېفون وکړ، هغه وویل چې تغیر امکان نه لري، خو چې ما ډېر ټینګار وکړ، زما بکسونه پاتې او دا خو ستاسو مشکل دی، چې هر وخت له تاسو څخه خلك شکایت کوي او دا مې هم ورته وویل: چې حتمي باید زما ټکټ تغیر شي، نو یې وویل: تاسو خو نن هم پرواز نه درلود، ما ویل څنګه مې نه درلود، دغه دی ټکټ راسره دی. لږه شېبه وروسته یې راته وویل چې ستاسو ټکټ مې تغیر کړ، سبا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

محلي وخت (۷) بجې او (۳۰) دقیقې مو پرواز دی، دوه ساعته مخکې به بوډنګ کارت یانې د الوتنې د سیټ ټکټ واخلې. تر دې خبرې وروسته یو ځل بیا د عمومي ارتباط څانګې ته لاړم، ما ویل ما ټکټ تغیر کړ، غواړم خپل بکسونه ترلاسه کړم، هغوی راته بیا وویل: چې هلته د (مرحبا) د ترانسپورټ څانګې ته ورشه، مرحبا ته لازه دمخه هم ورغلی وم او دا ځل په کې ښه بلد وم، هلته چې ورغلم، هغوی ته مې وویل ما خپل ټکټ بدل کړ، هغوی وویل تر پرواز (۸) یا (۶) ساعته دمخه به دلته راشې، ما ویل ویې لیکه، زما پر یوه کارت یې راته ولیکل (۲۲:۰۰ PM) ما ویل په دې بل ټایم یې هم ولیکه ویې لیکل (۱۰:۰۰ PM) له هغه ځایه بیا ټلیفون خونې ته راغلم، کور ته مې ټلیفون وکړ، مېرمن ته مې وویل چې زما راتګ سباته معطل شو، پر دې وخت مې له مېرمنې څخه زوی سمسور ټلیفون واخیست او یو ځل بیا یې راته وویل: اغا زمونږ شیان دې له یاده ونه وزي او بل دا چې ممي جان (مور) مې ستا د ټلیفون ټول کریډټ خلاص کړ، مور یې ورته برګه شوه. ما ورته وویل: چې دا بکسونه په خیر راخلاص شي بیا به تاسو ته سودا وکړم، تر هغه وروسته د (کوسنا) په نوم کافۍ ته لاړم، د پیرکي په شان، یوه ډوډۍ، لږ چپس، اوبه او چای مې راوغوښتل، (۴۵) درهمه یې راڅخه واخیستل، بیا لاړم پر یوې څوکۍ کښناستم، ښه د مزې خوب راباندې راغی، دوه دوه نیم ساعته خوب مې وکړ، بیا تشناب ته لاړم مخ او لاس مې ووینځه، ځان مې ښه تازه کړ، اعصاب مې ارام شول، پر محلي وخت (۴) بجې به وې چې په کابل کې انځور صیب، جمال رحمان او ځینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو دوستانو ته مې ټلېفونونه وکړل، خو یو هم رخ نه شو، غریب صیب ته مې په جرمني کې زنګ وواهه زما غږ نه ورته خو د هغه غږ راته، ځلور ځله مې کوښښ وکړ، هم د هغه په لاسي او د کور په ټلېفون، بلاخره رخ شو، خبرې مې ورسره وکړې، چې زه لاپه دوبۍ کې یم او د بکسونو د مشکل لپاره پاتې یم، هغه ډېر خفه شو، ما ویل خفه کېږه ځکه مه، چې ما ایله خپل خوبونه پوره کړل، هغه وویل: د عبدالله مقري دغه نمبر واخله هغه به درپسې درشي، ما ویل نمبر به یې واخلم، خو زه په نړیوال ترمینل کې یم، چې مودې ته د وتلو اجازه نه شته او نه له بهر څخه څوك دلته راپرېږدي، د مقري صیب په ټلېفون مې زنګ وواهه، چې هسې احوال یې واخلم، زما له ډېر کوښښ سره سره رخ نه شو، نو تر هغه وروسته راغلم پر یوې څوکۍ کېناستم او ددې یونلیك د پاتې برخې پر لیکلو مې پیل وکړ، څه وخت وروسته بیا لاړم لږ ساندویچ مې له یو ګیلاس نارنج جوس سره واخیستل، پر محلي وخت (۱۰) بجې پوره شوې، (مرحبا) دفتر ته بیا لاړم، دا مې نو درېیم ځل دی او نښه بلد یم، هلته چې لاړم ، مسئولې مامورې راته وویل: یوولس یا یوولس نیمو بجو پورې ایله مسئول کسان راشي، ستاسو بکسونه به ولټوي، خو (۶۳) ډالره خرچه درباندې راځي، ما ویل پیسې درکوم چې اوس له دې جنجاله خلاص شم. دا مهال درې افغانانې هم هملته ناستې وې او له همدې مشکل سره مخامخ وې، یوه مېرمن اصلاً د کندهار وه له خپلو درېو کوچنیو ماشومانو سره له امریکا راغلې وه او دوه نورې دري ژبې وې له لندن څخه راغلې وې، ټولو شکایت کاوه، چې ډېرې پیسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترېنه په دغه او هغه نامه لاړې، ټيک يولس بجې وې، چې له ما څخه يو تن کارکوونکي زما د بکسونو نومړې واخيستې، لږه شېبه وروسته راغی او ماته يې وويل چې ستا بکسونه مې پيدا کړل، تاسې بايد خپلې پيسې تحويل کړئ د (۶۳) ډالرو معادل (۲۲۵) درهمه مې ورکړل او يوه پاڼه يې راکړه، چې د پيسو د تحويلۍ سند ګڼل کېده او بيا يې ترانسفراي: (Transfer-E) څانګې ته معرفي کړم، دا د عمومي ارتباط هماغه څانګه ده، چې زه لاسهار څو واره ورته راغلی وم، دلته د کام ايرِ او نورو شرکتونو بوډينګ کارتونه (الوتکې ته د ننوتو ټکټ) ورکول کېږي. د شپې (۱۲) بجې دلته راغلم، دوی وويل چې د کام اير کارونه څلور بجې شروع کېږي، هغه مهال راشه، زه څلور بجې نه، خو دري بجې ورته راغلم ګڼه ګوڼه نه وه، د کام اير ټکټ، پاسپورټ او د بکسونو د پيسو سند دري واړه مې ورکړل، ويې کتل، کمپيوټر کې يې زما نوم پيداکړ، زما له ټکټه يې يوه پاڼه څيرې کړه، نور يې دري واړه بېرته راکړل، راته يې وويل: لږ منتظر شه، زه پر يوې څوکۍ کېناستم او ددې يونليک پر ليکلو مې پيل وکړ، يوه افغانه چې مخکې يې خپلو بکسونو ته انتظار ويسته، هغه مې هم وليدله، پر دې وخت د افغانستان د ولسي جرګې وکيله شکريه بارکزۍ له خپلو درېو لوڼو سره راغله، له ستړي مشي وروسته مې خپله څوکۍ هغې ته خوشې کړله، د هغې لوڼې هلته کېناستې او د ټکټ اخيستلو لپاره له دې ځايه بل لوړ هال ته لاړه. څو شېبې وتې نه وې، هغه مسئول مامور چې نيم ساعت دمخه يې زما پاسپورټ، ټکټ او د بکسونو سند

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلي وو ماته د الوتنې ټکټ راکړ، له هاله يې رابهر کړو او په کاسټر موټر کې يې کښولو، چې له اول ترمينل څخه مو دويم ترمينل ته بوځي، د شپې شل کم څلور بجې دي. تر يو څو دقيقو ځنډ او مزله وروسته فکس پر څلورو بجو دويم نمبر ترمينل ته ورسېدو، کله چې دويم ترمينل ته راورسېدو، نو د توحيدي صيب په نامه يوتن افغان، چې اصلاً دکونړ ولايت دی او په هالنډ کې اوسېږي، هغه سره مخامخ شوم، هغه وويل: ستاسو څېره راته ډېره اشنا ښکاري، ما وويل چې پوهنتون کې درس ورکوم، ويل يې يون صيب يې؟ ما وويل: هو! توحيدي صيب وويل: له ټلويزيون څخه مې ډېر ليدلی يې او څو موده دمخه مې په هالنډ کې درباندې ډېر بحث وکړ. هغه وويل: زه د کندهار او غزني د امنيې قومندان وم، خو اوس وظيفه نه لرم، داخله وزير راسره درغلي وکړه. هغه ته مې ويل تاسو دلته پر څوکۍ کښئ، زه ماشومانو او کور ته لږ سودا کوم، په دې ترمينل کې سودا له کابله څو ځله قيمته ده، خو پر کيفيت يې باور کېدی شي دماشومانو لپاره مې د لوبو شيان شامپو، صابون، بسکټ، عطر او ځينې نور شيان واخيستل، دلته خو دا شيان دوی دومره په خوند ايښي وي، چې د سړي زړه غواړي ټول واخلي. د کمپيوټر مېز ته ودرېدلم، يو يو يې له کمپيوټره تېر کړل د (۷۷۰) درهمو بل شو، هغه مې ورکړل او راغلم له نورو خلکو سره يو شان پر څوکۍ کښناستم، د سهار پنځه نيمې بجې وې او الوتنې ته لا فکس دوه ساعته پاتې دي. دويم ترمينل د لومړي ترمينل په شان ښکلی نه دی، اسيايي او ځينو نورو وروسته پاتې هېوادونو ته له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې ځایه الوتنې کېږي، خو دې سره سره بیاهم د ډېرو هېوادونو له مرکزي ترمینولو څخه لوکس دی، خو سړی چې لومړی ترمینل وګوري دا بیا ورته لوکس نه ښکاري، پر دې ترمینل اوس هم کار روان دی، چې ښکلی یې کړي. پرواز ته لاوخت پاتې و، چې توحیدي صیب سره مې چای وڅښه، پر دې وخت مې عبدالله پوپل صیب هم ولیده، چې له امریکا څخه راستون شوی و. پوپل صیب د ملي امنیت شورا په دفتر کې د ولایتي چارو مسئول دی. هغه امریکا ته د دفتر له خوا، د یوه سیمینار لپاره تللی و، نږدې پنځه ویشت ورځې وروسته راغی، الوتکې د خپل ټایم مطابق مسافرین خپلې غېږې ته وبلل، اوس چې شپږ بجې او شل دقیقې دي، الوتکه تقریباً له مسافرو ډکه ده او الوتنې ته چمتو کېږي، دا چې افغاني الوتکې پر خپل وخت د الوتنې جوګه شوې دا د خوښۍ خبره ده، خو لااوس هم ټول افغاني شرکتونه ددې جوګه نه دي، چې پر خپل وخت الوتنه وکړي.

څو دقیقې وروسته الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، الوتکې د بحر پر سطحې خپله ارتفاع نوره هم لوړه کړه، لاندې په شنه بحر کې سپینې کښتۍ داسې ښکارېدلې لکه اسمان کې چې ستوري په حرکت کې وي. یو وخت داسې راغی، چې نورې نو ببرۍ هم په سترګو نه ښکارېدې، خو کله چې الوتکه ټیټه وه، په سوونو ببرۍ لیدل کېدلې، چې په بحر کې تېر وبېر کېږي. په لویو ببریو کې په سوونو کانټینرونه بار وو، هلته سړي ته پته لګېدله، چې بحر او بحري ټرانسپورټ د هېوادونو په اقتصاد کې څومره رول لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې الوتکه له بحر را واوښته، نور نو د ایران او افغانستان تر منځ له پرتې سپېرې دښتې، چې خال خال په کې ځای نیم شین کلي ښکارېدل، نوره ټوله سپېره دښته وه، له معمول سره سم بیا راباندې خوب غلبه وکړه. کله په خوب کله په ویښه مو نږدې دوه ساعته او پنځوس دقیقې مزل وواهه. د الوتکې سرویس هم د پخوا په انډول ښه شوی او منظم شوی و. پنځه لس یا شل دقیقې له (۹) څخه تېرې وې، چې کابل نړیوال هوایي ډګر کې کښته شو. له معمول سره سم مې په پاسپورټ کې دخولې ټاپه ووهله، له ترمینله رابهر شوم، ډرېور مې تیار منتظر و، کله چې مې له هوایي ډګره د کور پر لوري حرکت وکړ، یو ځل بیا مې خیال کې هغه ځایونه وګرځېدل بیا مې چې دې کابل ته وکتل، نو د سوونو کلونو واټن مو په منځ کې و، داسې لکه سړی چې خوب ګوري یا خوب کې له یوه ځایه راګوزار شي، خو پر همدې وخت ویښ شي، نېغ پر ځای کینې، هېڅ نه وي، یاهم کله څوک د شپې خوب کې یوه خزانه وویني، خو چې ویښ شي هېڅ نه وي، ډېر مې پر خپل وطن زړه وسوځېده، څومره مصیبت ځپلې، غمځپلې، جګړو ځپلې ټولنه ده، څومره د متضادو عقایدو او افکارو د ټکر په اور کې سوی ملت دی. په همدې سوچ او فکر کې تر کوره ورسېدم، هیله او سمسور ښوونځي ته تللي او مور یې (ارین یون) شورا ته، ودان او سوله (کشری زوی او کشری لور مې) را تر غاړې وتل، دواړو کلک ونیولم، ویل یې ډېر درپسې خفه شوي یو، ما هم څو دقیقې ټینګ په غېږ کې ونیول، لږه ستړیا مې ووته، دوی د خپلو شیانو پوښتنه وکړه، ما ویل ټول شیان مې درته راوړي، بیک مې خلاص کړ، دوی پر خپلو شیانو مصروف شول، ما دریشي وایستله، جامې مې واغوستې، په تشناب کې مې مخ ولاس ومینځل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل چپرکټ ته راغلم، کمپله مې پر پښو راکش کړه، چورت یوړم، یو ځل بیا مې خپل هېواد او خپل ولس له هغوی سره او هغوی له دوی سره پرتله کړل، په همدې سوچ و فکر کې دخوب څپه راباندې راغله او څه چې مې لیدلي وو ټول د خوب په شان رانه هېر او تېر شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳۴۶ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښانفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولې دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال ببرته دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

څانګه کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر نتـه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ تـه رسېدلی دی، پر اسـتادۍ سربېره،اسـتاد یـون د «کابل پوهنتون»، «هیلې» او«شمشاد»مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکي «معـارف» مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استادیون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې ببړنۍ لویې جرګې تـه د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپـاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیاد جرګې د غړو له خوا د ببړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو.اسـتاد یـون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسـته، کلـه چې د افغانسـتان د اساسـي قـانون د تدوین بهیر پیل شو، نو اسـتاد یـون بیـا ددې بهیـر لپـاره د ختیـزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیـزو ولایتونـو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتـر لـه خوا ترسره شول.اسـتاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویـه جرګـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. تاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي تاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لاتر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، رادیویي او تلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندېیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې خلک هم شته، چې د يون سرسختي مخالفين دي. د هغه ملي او ګټورو نظرياتو ته هم غلط رنګ او تعبير ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره يې زورواکي او د سياسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه يې په ټينګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد يم، هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې يې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړې او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس دمشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنګي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يو نيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اينبودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد يون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پښور کې یې د دوو ملیونه افغانستان د کلتوري ودې ټولنې او د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په بنسټ ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هیلې	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• نیمګړي ارمانونه	د حیران شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• د نازو انا یاد	د سیمینار د لیکنو ټولګه	دویم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د استاد الفت نثري کلیات د استاد الفت نثرونه درېیم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري د اسحق ننګیال شعري منتخبات دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  دپوهنوال روستارتره کي اثر دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپري اثر دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- دپنټاګون ترڅنګو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه دویم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- ببړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- کلتوري يون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- دکتابونو په وړمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته دنور زغم او اوسپلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ka yun day yun day

(Uruapan Travel log)

BY:

M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-28-0

د خپرونو لړ: (۲۹)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library